

**MINISTRY OF RURAL DEVELOPMENT
AND FOOD
ANNUAL REPORT 2016
MANCP 2015-2019
GREECE**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΠΟΕΣΕ 2016
ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΕΛΕΓΧΩΝ
(ΠΟΕΣΕ) 2015-2019**

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

• ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κατά το έτος 2016, παρατηρήθηκε περαιτέρω μείωση του αριθμού των ελέγχων σε όλους τους υποτομείς αν και γίνεται προσπάθεια για διενέργεια στοχευμένων ελέγχων και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων με αναλογική κάλυψη επιχειρήσεων σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και διακίνησης των τροφίμων.

Το ποσοστό συμμόρφωσης των επιχειρήσεων τροφίμων χωρίς σοβαρές διαφοροποιήσεις ανέρχεται σε 95,5%. Οι παραβάσεις αφορούν κυρίως ζητήματα γενικής υγιεινής που σχετίζονται με αποκλίσεις στις λειτουργικές διαδικασίες και σε θέματα εφαρμογής συστημάτων αυτοελέγχου και επισήμανσης. Επίσης, χαμηλό είναι το ποσοστό των μη συμμορφώσεων (στα ίδια επίπεδα με το 2015) σε σχέση με τον όγκο των φορτίων κατά την εισαγωγή.

Ο εργαστηριακός έλεγχος βιολογικών και χημικών παραγόντων κινδύνου καθώς και παραμέτρων ποιότητας ανέδειξε αντίστοιχα ποσοστά μη συμμόρφωσης σε σχέση με το 2015, με συνολική μη συμμόρφωση 7,2% (έναντι 5,9%). Στα διερευνητικά προγράμματα, που διενεργήθηκαν για την αξιολόγηση βιολογικών και χημικών παραγόντων κινδύνου στα τρόφιμα που διακινούνται στην ελληνική αγορά, δεν ανιχνεύθηκαν μικροοργανισμοί ή ουσίες σε επίπεδα που να χρήζουν περαιτέρω αξιολόγησης.

Συνολικά εδραιώνεται η προσπάθεια ώστε ο επίσημος έλεγχος στον τομέα των τροφίμων να υποστηρίζεται από:

- Την ανάδειξη και υποστήριξη προτεραιοτήτων κατά την κατάρτιση και την οργάνωση προγραμμάτων των επισήμων ελέγχων με βάση την ανάλυση-αξιολόγηση επικινδυνότητας
- Την διαμόρφωση ενιαίων κριτηρίων προσέγγισης του επίσημου ελέγχου με ολοκληρωμένη αξιοποίηση της μεθοδολογίας και των τεχνικών
- Την ενίσχυση των συνεργατικών δράσεων των Αρμοδίων Αρχών με οριζόντια και κάθετη επικοινωνία μέσα από προγραμματισμένες συσκέψεις και ομάδες εργασίας
- Την ανάληψη πρόσθετων επιχειρησιακών δράσεων με εντοπισμό σε θέματα νοθείας, απάτης και παραπλάνησης του καταναλωτή

Ωστόσο προβλήματα τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι:

- Η σημαντική μείωση του προσωπικού που εμπλέκεται στον επίσημο έλεγχο ή η άνιση κατανομή του
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επισήμων ελέγχων
- Η εφαρμογή των διαδικασιών audit δεν έχουν επεκταθεί προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου
- Η ενίσχυση του συστήματος εποπτείας και συντονισμού των υπηρεσιών

- **Βιολογικά Προϊόντα Φυτικής και Ζωικής Προέλευσης**

Ο ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ» ως Αρμόδια Αρχή Επίβλεψης του συστήματος ελέγχου για τα βιολογικά προϊόντα πραγματοποίησε τόσο διοικητικούς όσο και επιτόπιους ελέγχους σε Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης καθώς και σε ενταγμένες επιχειρήσεις.

Όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων, έχουν διαπιστωθεί από τους Οργανισμούς ελέγχου και πιστοποίησης, παρατυπίες ή παραβάσεις σε ποσοστό μόλις 1,02 % επί του συνόλου των επιχειρηματιών (παραγωγοί φυτικών ή ζωικών προϊόντων, υδατοκαλλιέργειας, μεταποιητές, εισαγωγείς, εξαγωγείς ή άλλοι επιχειρηματίες). Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως στην ανίχνευση υπολειμμάτων μη επιτρεπόμενων ουσιών που δεν είναι σύμφωνες με τους Καν. (ΕΚ) 834/2007 & Καν. (ΕΚ) 889/2008 καθώς επίσης και χρήση συμβατικών ζωοτροφών στο σιτηρέσιο των ζώων, με αποτέλεσμα τη μη χορήγηση πιστοποιητικού συμμόρφωσης. Επομένως το σύστημα ελέγχου κρίνεται ότι λειτουργεί ικανοποιητικά και επίσης κρίνεται ότι οι έλεγχοι και τα προληπτικά μέτρα αποδίδουν.

Οι επιχειρηματίες ενημερώνονται από τη Δ/νση Συστημάτων Ποιότητας Βιολογικής Παραγωγής και γεωγραφικών Ενδείξεων για την ισχύουσα Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία που διέπει τον τομέα των βιολογικών προϊόντων από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ καθώς και με αλληλογραφία.

- **Για τα ΠΟΠ-ΠΓΕ-ΕΠΙΠ**

Σύμφωνα με το σύστημα ελέγχου για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, κάθε ενδιαφερόμενος εν δυνάμει χρήστης των καταχωρισμένων ενδείξεων ΠΟΠ-ΠΓΕ οφείλει να υποβάλει αίτηση και να πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή ελέγχου, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (πρώην ΟΠΕΓΕΠ), πριν θέσει στην αγορά προϊόν με ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

Συνοπτικά εντός του 2016 πραγματοποιήθηκαν συνολικά

-2141 διοικητικοί έλεγχοι (στο σύνολο των αιτήσεων, οι οποίες αντιστοιχούν σε 1395 επιχειρήσεις),

-610 επιτόπιοι έλεγχοι σε 357 εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων ΠΟΠ - ΠΓΕ και

-41 επιτόπιοι έλεγχοι σε σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης.

Συνολικά, το έτος 2016 είχαν πιστοποίηση σε ισχύ 1083 επιχειρήσεις για 1698 προϊόντα που φέρουν ενδείξεις ΠΟΠ/ΠΓΕ, ενώ απορρίφθηκαν και τέθηκαν στο αρχείο 299 αιτήσεις που αφορούσαν 219 επιχειρήσεις.

- **ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ**

Κατά το 2016 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής 1.080 επιθεωρήσεις σε 880 επιχειρήσεις ζωοτροφών (παρασκευαστές ζωοτροφών, ενδιάμεσους ζωοτροφών και κτηνοτροφικές μονάδες που διαθέτουν παρασκευαστήριο).

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν στην επισήμανση των προϊόντων (απουσία ή ελλιπής επισήμανση, ή αποκλίσεις από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής της κείμενης νομοθεσίας) και στην παρουσία (ή μη) και σε ποια επίπεδα των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών, διοξινών, βαρέων μετάλλων, πρόσθετων υλών, αφλατοξίνης Β1.

Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις ως προς την παρουσία ή την πληρότητα της επισήμανσης ανέρχονται σε 6,1% των περιπτώσεων που εξετάστηκαν. Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις επί του συνόλου των δειγμάτων που εξετάστηκαν ανέρχονται στο 12,1%.

Σχετικά με τους υπόλοιπους ελέγχους, διαπιστώθηκε ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς την ασφάλεια των ζωοτροφών, αυτές αφορούσαν μικρές ποσότητες και σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Σχετικά με την εκπαίδευση, διοργανώθηκαν σεμινάρια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπου συμμετείχαν 4 υπάλληλοι της Δ/σης Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων και 6 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/σεων Αγρ. Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων. Επίσης, ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος σεμιναρίων που διοργανώθηκε από την κεντρική υπηρεσία και συμμετείχαν συνολικά 101 επόπτες και αναπληρωτές επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών.

Τέλος, σε εφαρμογή της υπ. αριθμ. 1156/82215/18-7-2016 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ αρ. 2440/8-8-2016, τ. Β΄) πραγματοποιήθηκαν 2 επιτόπιοι και 2 διοικητικοί έλεγχοι επαλήθευσης.

• ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΖΩΩΝ

Συνολικά για τον τομέα υγείας και προστασίας των ζώων, η συχνότητα και η αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων για τό έτος 2016 παρουσίασε ορισμένες διαφοροποιήσεις και ποσοτικές αποκλίσεις συγκριτικά με το προηγούμενο έτος σε επιμέρους τομείς και πεδία δράσεων. Στις περιπτώσεις που παρατηρήθηκαν μειώσεις στον αριθμό των επίσημων ελέγχων υπήρξε άμεση συσχέτιση με το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό και τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους.

Ειδικότερα, στα προγράμματα ελέγχου των ζωονοσογόνων σαλμονελλών της συστηματικής πτηνοτροφίας υπήρξε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις και τους κοινοτικούς στόχους που ετέθησαν για το 2016. Απόκλιση και μη επιτεύξη του κοινοτικού στόχου για τον επιπολασμό καθορισμένων οροτύπων (< 1%) παρατηρήθηκε μόνο στα αποτελέσματα του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής. Ο τομέας εφαρμογής και διαχείρισης των λοιπών ζωοανθρωπονόσων (*προγράμματα εκκρίζωσης της Φυματίωσης των Βοοειδών, ελέγχου και εκκρίζωσης της Βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων και εκκρίζωσης της Βρουκέλλωσης των Βοοειδών*), εξακολούθησε και το 2016 να παρουσιάζει σημαντικές καθυστερήσεις στην επίτευξη των στόχων του, εξαιτίας ελλείψεων μόνιμου και εποχικού προσωπικού, διαρθρωτικών και οικονομικών προβλημάτων αντίστοιχα. Δεν παρουσιάστηκαν το 2015 αξιοσημείωτες μεταβολές στον αριθμό των εκτροφών και των ζώων που εξετάστηκαν για τα νοσήματα της Βρουκέλλωσης και της Φυματίωσης σε σύγκριση με το 2015. Στους τομείς των προγραμμάτων παθητικής και ενεργητικής επιτήρησης της λύσσας παρουσιάστηκαν βελτιώσεις το 2016 με σημαντική ποσοστιαία σε σχέση με το 2015 αύξηση του αριθμού

των εξετάσεων των νεκρών ζώων (66%), ενώ τα συλλεγθέντα δείγματα των κόκκινων αλεπούδων (ενεργητική επιτήρηση - αξιολόγηση εμβολιακού προγράμματος) αν και ήταν ελαφρώς αυξημένα συγκριτικά με το 2015, υπολλείπονταν του στόχου που είχε τεθεί στο πρόγραμμα.

Κατά την διάρκεια του έτους 2016, συνεχίστηκαν στη χώρα μας οι δράσεις και τα προγράμματα επίσημων ελέγχων στα παρακάτω κυριότερα λοιμώδη νοσήματα των ζώων : 1. Τρομώδης νόσος των αιγών και προβάτων (scrapie). 2. Σπογγώδηεγκεφαλοπάθεια των βοοειδών. 3. Λύσσα των άγριων και κατοικιδίων ζώων. 4. Καταρροϊκός πυρετός του προβάτου. 5. Αφθώδης Πυρετός των βοοειδών, μικρών μηρυκαστικών και χοίρων. 6. Κλασική πανώλη των χοίρων. 7. Φυσαλιδώδης νόσος των χοίρων. 8. Ενζωτική Λεύκωση των βοοειδών. 9. Πυρετός του Δυτικού Νείλου. 10. Ευλογιά του προβάτου. 11. Οζώδη Δερματίτιδα των βοοειδών. 12. Γρίπη των πτηνών. 13. Ψευδοπανώλη των πτηνών. 14. Ασθένειες ζώων υδατοκαλλιέργειας και 15. Ασθένειες μελισσών και γόνου. Σημαντική προσθήκη για τη χώρα μας υπήρξε από το 2015, το πρόγραμμα ελέγχου, επιτήρησης και εκρίζωσης της οζώδους δερματίτιδας των βοοειδών μετά την εμφάνιση εστιών στις Βαλκανικές Χώρες. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος αναπτύχθηκε και βελτιώθηκε το 2016 η ψηφιακή καταχώρηση των βοοειδών που εμβολιάστηκαν κατά της οζώδους δερματίτιδας σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα του Υπουργείου.

Σημειώνεται ή σημαντική σέ σχέση με το προηγούμενο έτος ποσοστιαία αύξηση του αριθμού των επίσημων ελέγχων και εξετάσεων που διενεργήθηκαν το 2016 για την επιδημιολογική επιτήρηση της Ευλογιάς του Προβάτου (72%), της Φυσαλιδώδους Νόσου των Χοίρων (61%), των ασθενειών μελισσών και γόνου (61% και 53%) και της Οζώδους Δερματίτιδας των Βοοειδών (50%) αντίστοιχα. Αναφορικά με το Πυρετό του Δυτικού Νείλου η συχνότητα των ελέγχων παρέμεινε στα επίπεδα του 2015. Μειώσεις σε σχέση με το 2015, παρατηρήθηκαν στον αριθμό των εξετάσεων που διενεργήθηκαν για τη τρομώδη νόσο των αιγών και προβάτων, τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών, το καταρροϊκό πυρετό του προβάτου, τη κλασική πανώλη των χοίρων, τη γρίπη και τη ψευδοπανώλη των πτηνών.

Σημαντική αύξηση κατά 6% σε σχέση με το 2015 παρατηρήθηκαν στα ελεγχθέντα φορτία ζώντων ζώων και τροφίμων ζωϊκής προέλευσης κατά τις εισαγωγές , τη διαμετακόμηση και τον εφοδιασμό των πλοίων.

Επιπρόσθετα, τηρήθηκαν και το 2016 οι βασικές προτεραιότητες στο πλαίσιο επίτευξης των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων των προγραμμάτων, διορθώθηκαν οι μη συμμορφώσεις σε βασικούς εφαρμοστικούς τομείς των επίσημων ελέγχων υγείας και προστασίας των ζώων και διενεργήθηκαν στοχευμένα Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα εκπαίδευσης με τους αρμόδιους φορείς, τους υπεύθυνους συντονισμού, διαχείρισης και εφαρμογής προγραμμάτων και με τη συμμετοχή Κοινοτικών Εμπειρογνομώνων.

Στο πλαίσιο της κεντρικής εποπτείας και παρακολούθησης αξιολογήθηκαν με τη βοήθεια ειδικών επιτροπών και ομάδων εργασίας, τα αποτελέσματα ροής των επίσημων ελέγχων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας.

Οι παραπάνω ενέργειες σε συνδυασμό με τις εκδόσεις νέων Υπουργικών Αποφάσεων, εφαρμοστικών εγκυκλίων, αναθεωρημένων εγχειριδίων και συναφών συστάσεων σε επίπεδο Κεντρικής Αρμόδιας Αρχής, συνέβαλλαν στην ομαλή λειτουργία των συστημάτων επίσημου ελέγχου στους τομείς υγείας και προστασίας των ζώων για το 2016, στον έλεγχο των ποιοτικών και ποσοτικών αποκλίσεων σε βασικούς μετρήσιμους δείκτες των επίσημων προγραμμάτων και δράσεων καθώς και στην άμεση ενεργοποίηση των κατάλληλων ενεργειών για τη διόρθωση των μή συμμορφώσεων.

• ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Από τα αποτελέσματα του 2016 διαπιστώνουμε ότι αυτά είναι συγκρίσιμα με αυτά των τελευταίων ετών. Αναλυτικότερα στοιχεία των αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που έχει αποστείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/ypoleimatafyto>

ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

Στο πλαίσιο του φυτοϋγεινομικού ελέγχου, στους επίσημους ελέγχους που διενεργήθηκαν στα σημεία εισόδου της χώρας πραγματοποιήθηκαν 34 απορρίψεις σε αποστολές φυτών, φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων. Διενεργήθηκαν συστηματικές επίσημες επισκοπήσεις σε επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας. Επιπλέον, συντάχθηκαν σχετικές εισηγήσεις για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων για τις διαπιστούμενες παραβάσεις φυτοϋγεινομικών διατάξεων κατά τη διενέργεια επίσημων ελέγχων στην εσωτερική αγορά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Συντομογραφίες	7
A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	9
A1. Τρόφιμα ζωικής προέλευσης	9
A2. Υγιεινή τροφίμων	56
A3. Προϊόντα βιολογικής γεωργίας	91
A4. Προϊόντα ΠΟΠ & ΠΓΕ	96
B. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	100
Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ	105
Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	110
Δ1. Εισαγωγές ζώντων ζώων & προϊόντων ζωικής προέλευσης	110
Δ2. Ασθένειες ζώων & ζωνοόσοι	118
Δ3. Αναγνώριση & Καταγραφή ζώων	180
Δ4. Κτηνιατρικά φάρμακα	183
Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	186
ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	192
ΣΤ1. Έλεγχος υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων	192
ΣΤ2. Φυτοϋγειονομικός έλεγχος	195
Z. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (AUDIT) ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ	199
H. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ - RASFF	207
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Παράρτημα 1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	
Παράρτημα 2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΠΟΠ/ΠΓΕ	
Παράρτημα 3. ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	
Παράρτημα 4. ΖΩΟΝΟΣΟΙ	
Παράρτημα 5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΖΩΩΝ	
Παράρτημα 6. ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΟΕΣΕ	Πολυετές Ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων
ΑΑ	Αρμόδια Αρχή
ΓΔΒΑΑ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Αγροτικής Ανάπτυξης
ΓΔΒΖΠ&Κ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής
ΓΔΒΦΠ	Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής
ΓΤΟ	Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο Κράτους
ΔΔΖΓΠ&ΣΕΖ	Διεύθυνση Διαχείρισης Ζωικών Γενετικών Πόρων και Συστημάτων Εκτροφής Ζώων
ΔΔΖΖ&Β	Διεύθυνση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων
ΔΙΚΕΖωΚ	Δίκτυο Καταγραφής και Επιτήρησης Ζωικού Κεφαλαίου
ΔΚΥ&ΜΖΠ	Διεύθυνση Κτηνοτροφικών Υποδομών και Μεταποίησης Ζωικών Προϊόντων
ΔΜ&ΠΕΤΦΠ	Διεύθυνση Μεταποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου Τροφίμων Φυτικής Παραγωγής
ΔΠΖΦ&ΚΕ	Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών
ΔΠΦΠ	Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
ΔΣΠΒΠ&ΓΕ	Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας, Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων
ΔΥΑΤ	Διεύθυνση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης
ΔΥΖ	Διεύθυνση Υγείας Ζώων
ΕΕΑ	Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς
ΕΕΚΥΖ	Εργαστήριο Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών
ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ	Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός "ΔΗΜΗΤΡΑ"
ΕΟΦ	Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
ΕΦΕΤ	Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων
ΚΑΑ	Κεντρική Αρμόδια Αρχή
ΚΕΕΛΠΝΟ	Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων
ΚΕΤΠΥΕΛ	Κέντρα Ελέγχου και Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΣΕ	Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΟΕ&Π	Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕΦΕΤ	Περιφερειακές Διευθύνσεις ΕΦΕΤ
ΠΟΠ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
ΠΓΕ	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη
ΣΥΚΕ	Συνοριακός σταθμός Κτηνιατρικού Ελέγχου
ΥΠΑΑΤ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

A1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση στην οργάνωση του επίσημου ελέγχου στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης. Το σύστημα επίσημου ελέγχου τροφίμων ζωικής προέλευσης αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους και κατηγορίες εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στις απαιτήσεις του Καν.853/04 και τα παραγόμενα προϊόντα αυτών.

Υποστηρίζεται από 9 Περιφερειακές Δ/νσεις ΕΦΕΤ και τις αρμόδιες αρχές (ΑΑ) των 13 Περιφερειών της χώρας (σύμφωνα με τον Ν.3852/2010 ΦΕΚ 87 Α') καθώς και από 10 συνοριακούς σταθμούς υγειονομικού κτηνιατρικού ελέγχου (ΣΥΚΕ) όπως καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α').

Ο επίσημος έλεγχος συνεχίζει να οργανώνεται με γνώμονα την υποστήριξη των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, υποστηρίζοντας τις προτεραιότητες αυτού. Βασικά ζητήματα που επιζητούν επίλυση στον τομέα αυτό είναι:

- Έλλειψη προσωπικού και πόρων
- Η εφαρμογή των διαδικασιών audit δεν έχουν επεκταθεί προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου
- Η ενίσχυση του συστήματος εποπτείας και συντονισμού των υπηρεσιών

Η επιδίωξη των Κεντρικών Αρμόδιων Αρχών (ΚΑΑ) και στο διάστημα αυτό επικεντρώθηκε στην αναβάθμιση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και απόδοσης των ελέγχων ώστε να ικανοποιούνται τα κριτήρια του Καν.882/2004/ΕΚ.

1.1. Επίσημοι έλεγχοι επιχειρήσεων τροφίμων και εργαστηριακοί έλεγχοι

Α) Κατά το διάστημα του έτους 2016 διενεργήθηκαν **1955** έλεγχοι σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης προϊόντων ζωικής προέλευσης.

Οι έλεγχοι αφορούν:

- *Εγκαταστάσεις τεμαχισμού κρέατος, παραγωγής παρασκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας.*

Πραγματοποιήθηκαν 770 έλεγχοι σε σύνολο 1046 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης: 0,73.

- *Παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων.*

Πραγματοποιήθηκαν 523 έλεγχοι σε σύνολο 849 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,61.

- *Επεξεργασίας αλιευμάτων*

Πραγματοποιήθηκαν 130 έλεγχοι σε σύνολο 175 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης: 0,74.

- Παραγωγής προϊόντων αυγών

Πραγματοποιήθηκαν 35 έλεγχοι σε 9 εγκαταστάσεις.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης: 3,78.

- Ψυκτικές αποθήκες

Πραγματοποιήθηκαν 311 έλεγχοι σε 602 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις.

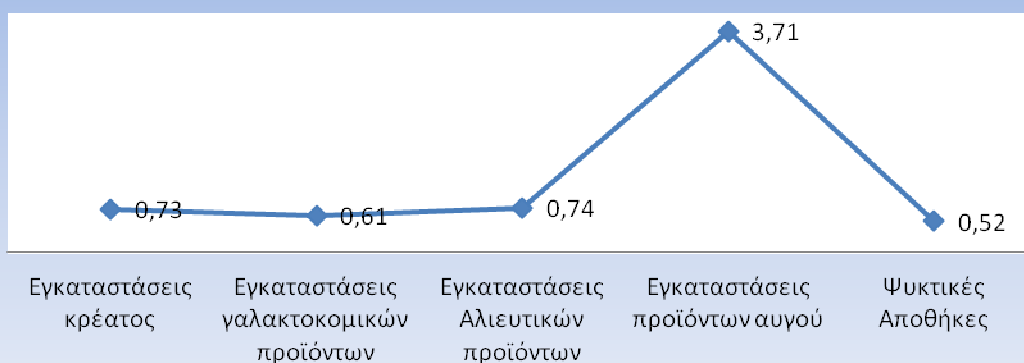
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,52

Αναλυτικά αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων παρέχονται στον Πίνακα 1

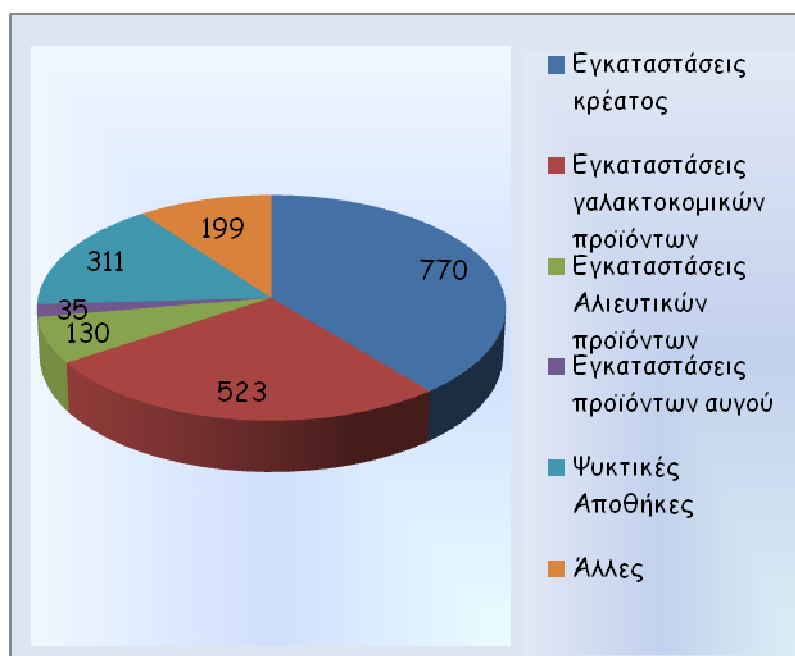
Πίνακας 1: Επιτόπιοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης για το 2016

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ				ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ							ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ			
	Τακτικός	Μετά από καταγγελία	Αριθμός	Δειγματοληψίες	Γενική Υγιεινή (υποδομή- διαδικασίες κ.α.)	Μη εφαρμογή Συστήματος Αυτοελέγχου	Επισήμανση-Παρουσίαση	Μη Ασφαλή Τρόφιμα	Σύνθεση / Νοθεία	Άλλες	Κατάσχεση	Ποινικές κυρώσεις	Διοικητικές κυρώσεις	Αναστολή άδειας λειτουργίας	
Τεμαχισμού κρέατος / Παραγωγής παρασκευασμάτων	457	8	465	77	5	3	4	6	0	1	10	2	11	2	
Παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας	188	7	195	30	2	2	2	2	0	0	2	0	4	0	
Παραγωγής μαγειρεμένων φαγητών	103	7	110	0	2	1	3	0	0	1	2	0	3	0	
Μεταποίησης γάλακτος & προϊόντων με βάση το γάλα	490	33	523	114	5	4	3	5	0	2	6	2	12	1	
Παραγωγής προϊόντων αυγών	34	1	35	27	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	
Επεξεργασίας αλιευμάτων	127	3	130	82	1	1	0	2	0	0	3	0	3	1	
Ψυκτικών Αποθηκών	300	11	311	61	4	1	7	8	1	3	16	5	8	0	
Άλλες	191	8	199	23	6	1	0	1	0	0	2	0	2	1	
ΣΥΝΟΛΟ	1890	78	1968	414	25	13	20	25	1	7	42	9	44	5	

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης

Έλεγχοι ανά κατηγορία εγκαταστάσεων για το 2016

Κατά το έτος 2016 διαπιστώθηκε μια μικρή πτώση στο συνολικό αριθμό των ελέγχων, πρακτικά μη αξιολογήσιμη. Αντίθετα στις ετήσιες συχνότητες επιθεώρησης, παρατηρείται μια πτωτική τάση που αφορά στις εγκαταστάσεις κρέατος, ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες παραμένουν στα ίδια επίπεδα. Η πτώση αυτή κατά κύριο λόγο οφείλεται σε αύξηση του συνολικού αριθμού των νέων εγκαταστάσεων στον τομέα αυτό, σε συνδυασμό πάντα με τη σταθερή παράμετρο της έλλειψης ανθρώπινων πόρων.

Β) Κατά τη διάρκεια του 2015 διενεργήθηκαν συνολικά 1.166 έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης. Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου για την ανίχνευση βιολογικών κινδύνων (όπως *Salmonella spp.*, *Listeria*

monocytogenes, Ισταμίνης, Νοροϊών και Ηπατίτιδας Α, *Staphylococcus aureus* και της οικογένειας Anisakidae), χημικών κινδύνων (π.χ. διοξινών και PCBs, φυτοπροστατευτικών ουσιών, βαρέων μετάλλων, μυκοτοξινών, πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων, προσθέτων), καθώς επίσης και πρόγραμμα για τον έλεγχο της ποιότητας των γαλακτοκομικών. Επιπλέον το 2015 υλοποιήθηκαν συντονισμένα Προγράμματα Ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία α) μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας και β) μελιού. Επίσης, ξεκίνησε η υλοποίηση διετούς διερευνητικού προγράμματος με σκοπό την συλλογή δεδομένων για χρήση σε ανάλυση επικινδυνότητας για τη συγκέντρωση *Campylobacter* spp., σε παρασκευάσματα και προϊόντα πουλερικών.

Στον Πίνακα 2 αναφέρονται τα Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

Πίνακας 2: Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων

α/α	Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Έλεγχος για παρουσία <i>Salmonella</i> spp., σε α. κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα, νωπά πουλερικά, β. προϊόντα αυγών και γ. χύμα παγωτά
2	Έλεγχος για παρουσία <i>Listeria monocytogenes</i> σε καπνιστά αλιεύματα
3	Ταυτόχρονος έλεγχος για παρουσία <i>Salmonella</i> spp. και <i>Listeria monocytogenes</i> σε: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες και, β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος
4	Έλεγχος για καταμέτρηση <i>Staphylococcus aureus</i> σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος
5	Έλεγχος για προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα
6	Έλεγχος για την παρουσία παρασίτων της Οικογένειας <i>Anisakidae</i> σε ιχθύες που χρησιμοποιούνται για παρασκευή σούσι
7	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs σε διάφορα τρόφιμα
8	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων βαρέων μετάλλων
9	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων
10	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
11	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
12	Έλεγχος για τις πρόσθετες ουσίες σε διάφορα είδη τροφίμων
13	Έλεγχος Ποιότητας Γαλακτοκομικών Προϊόντων
14	Έλεγχος της ποιότητας του μελιού
15	Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών

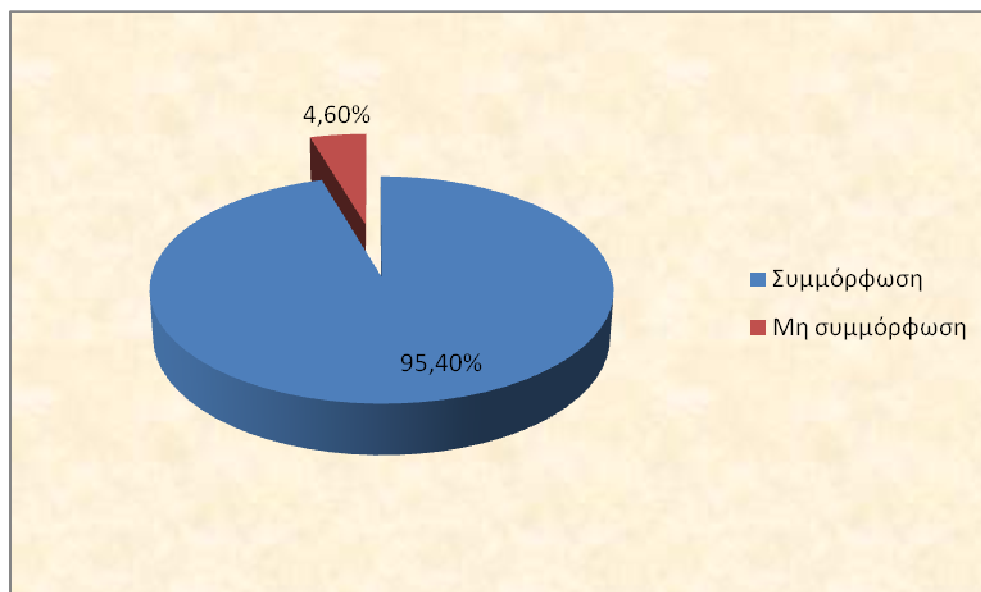
16	Έλεγχος καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυηρών
17	Καταμέτρηση <i>Campylobacter</i> spp. σε παρασκευάσματα από κρέας πουλερικών

1.1.1. Συνολική συμμόρφωση

A) Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης κυμάνθηκε στο 95,40 %, καθώς στο σύνολο των ελεγχθέντων επιχειρήσεων καταγράφηκαν 90 μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις. Το ποσοστό συμμόρφωσης δεν εμφανίζει σημαντική μεταβολή σε σχέση με το 2015.

B) Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ζωικής προέλευσης ως προς τους παράγοντες κινδύνου και τις παραμέτρους ποιότητας που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 6,1%. Το ποσοστό μη συμμόρφωσης είναι αντίστοιχο εκείνων του 2014 και 2015. Το 2016 μη συμμορφώσεις καταγράφηκαν κυρίως στα προγράμματα υποκατάστασης δηλωθέντος είδους ιχθυηρού, προσθέτων, ανίχνευσης *Staphylococcus aureus*, ποιότητας μελιού, ποιότητας γαλακτοκομικών προϊόντων, βαρέων μετάλλων, ανίχνευσης *Salmonella* spp. και *Listeria monocytogenes*, και ελέγχου καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυηρών.

Συμμόρφωση επιχειρήσεων για το έτος 2016

1.1.2. Ανάλυση μη συμμόρφωσης

Στον Πίνακα 1 καταγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματα του επίσημου ελέγχου στις εγκαταστάσεις παραγωγής και διακίνησης τροφίμων ζωικής προέλευσης.

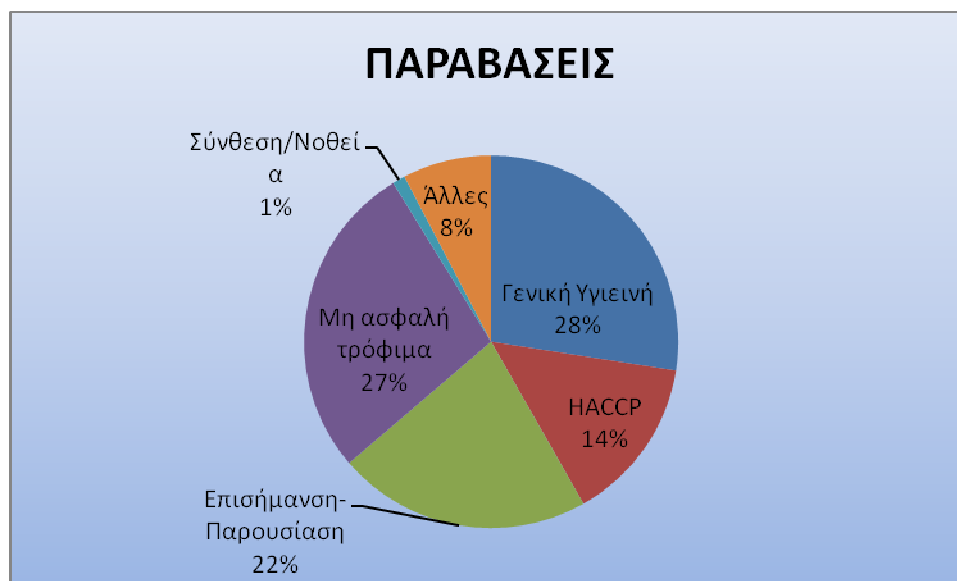
Από τις 91 παραβάσεις που εντοπίστηκαν στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις προκύπτει ότι:

Θέματα γενικής υγιεινής αφορούσαν 25 παραβάσεις, ποσοστό 27,47%

Μη ασφαλή τρόφιμα αφορούσαν 25 παραβάσεις, ποσοστό 27,47%

Την εφαρμογή του HACCP αφορούσαν 13 παραβάσεις, ποσοστό 14,29%

Θέματα επισήμανσης αφορούσαν 20 παραβάσεις, ποσοστό 21,98%
Νοθεία αφορούσε 1 παραβάσεις, ποσοστό 1,10%
Επίσης υπήρχαν και 7 άλλες παραβάσεις ποσοστό 7,69%.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, προκύπτει ότι οι παραβάσεις αφορούν σε ζητήματα γενικής υγιεινής, τομέας που διαχρονικά απασχολεί όμως σημαντικά μειωμένος σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και σε θέματα εφαρμογής του συστήματος αυτοελέγχου και επισήμανσης, τα οποία όμως παραμένουν στα σταθερά επίπεδα. Σε γενικό πλαίσιο οι μη συμμορφώσεις κυμαίνονται σε σταθερά χαμηλά πλαίσια.

Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ζωικής προέλευσης ως προς τους κινδύνους που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 3,7% του συνόλου των τροφίμων που ελέγχθηκαν. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε ανίχνευση *Salmonella spp.* σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα (στη λιανική), καταμέτρηση *Staphylococcus aureus* σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος στο τέλος της διαδικασίας παρασκευής, χρήση μη επιτρεπόμενων προσθέτων (καθώς και μη ορθής επισήμανσή τους), και υπέρβαση των ανώτατων επιτρεπτών ορίων βαρέων μετάλλων (Hg) σε ιχθυηρά.

1.2. Κρέας και προϊόντα κρέατος

- Βελτίωση των επισήμων ελέγχων στις σφαγιοτεχνικές εγκαταστάσεις της χώρας ώστε να πληρούν τις γενικές και ειδικές απαιτήσεις των Καν (ΕΚ) 852/04, 853/04, 854/04.

Α. ΣΦΑΓΕΙΑ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ

Το έτος 2016 ο αριθμός εγκεκριμένων σφαγείων σε λειτουργία, ήταν εκατόν εβδομήντα πέντε (175), εκατόν τριάντα εννιά (139) σφαγεία οπληφόρων και τριάντα έξι (36) πτηνοσφαγεία. Στον πίνακα 3 απεικονίζονται στοιχεία σχετικά με τη διακύμανση του αριθμού των σφαγείων οπληφόρων τα έτη από το 2008 έως το 2016.

Πίνακας 3: Συγκριτικά στοιχεία σφαγιοτεχνικών εγκαταστάσεων οπληφόρων

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Αριθμός εγκεκριμένων σφαγείων οπληφόρων	109	121	123	133	139	139	132	136	139

Ειδικότερα για τα σφαγεία οπληφόρων (βοοειδή, αιγοπρόβατα, χοίροι και εκτρεφόμενα θηράματα) κατά τη διάρκεια του 2016 και σε σύνολο 139 σφαγείων, επιθεωρήθηκαν τα ενενήντα ένα (91) σφαγεία (65,47%) και ως προς το σύστημα HACCP τα σαράντα έξι (46) σφαγεία. Παράλληλα στο πλαίσιο της εποπτείας ελέγχθηκαν 3 Περιφέρειες (Κρήτης, Β. Αιγαίου και Πελοποννήσου).

Τα σφαγεία διακρίνονται ανάλογα με την γραμμή σφαγής σε σφαγεία χοιροειδών, αιγοπροβάτων, αιγοπροβάτων & χοιροειδών, βοοειδών & αιγοπροβάτων και τριών γραμμών όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Σφαγεία που ελέγχθηκαν το έτος 2016 και γραμμές σφαγής:

Χοιροειδών 4

Αιγοπροβάτων 7

Αιγοπροβάτων και Χοιροειδών 7

Βοοειδών και Αιγοπροβάτων 5

Τριών γραμμών & θηραμάτων 9

Η αποτύπωση των επίσημων ελέγχων των σφαγείων/πτηνοσφαγείων, ανά Περιφέρεια, το έτος 2016 έχει ως εξής:

1. Στην Περιφέρεια Αττικής υπάρχουν, 1 σφαγείο οπληφόρων και 1 πτηνοσφαγείο στην Π.Ε. Ανατολικής Αττικής και 1 σφαγείο στην Π.Ε. Δυτικής Αττικής, τα οποία και ελέγχθηκαν.

2. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υπάρχουν 11 σφαγεία οπληφόρων και 6 πτηνοσφαγεία. Ελέγχθηκαν, 5 σφαγεία και 4 πτηνοσφαγεία στην Π.Ε. Φωκίδας και στην Π.Ε. Φθιώτιδας. Στην Π.Ε. Ευβοίας υπάρχουν δυσκολίες στην πραγματοποίηση και τον προγραμματισμό των ελέγχων λόγω έλλειψης προσωπικού και μέσων, ελέγχθηκαν 2 σφαγεία οπληφόρων και 3 πτηνοσφαγεία. Δεν πραγματοποιήθηκε έλεγχος στην Π.Ε. Ευρυτανίας.

3. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν 12 σφαγεία και 1 πτηνοσφαγείο, 4 στην Π.Ε. Ηλείας, 6 στην Π.Ε. Αιτωλ/νίας και 1 πτηνοσφαγείο και 2 σφαγεία στην Π.Ε. Αχαΐας. Ελέγχθηκαν συνολικά ένα σφαγείο και το πτηνοσφαγείο.

4. Στην Περιφέρεια Ηπείρου λειτουργούν 12 σφαγεία τα οποία και ελέγχθηκαν και 7 πτηνοσφαγεία από τα οποία ελέγχθηκαν τα 5. Στην Π.Ε. Ιωαννίνων 4 σφαγεία (για ένα από τα οποία έγινε εισήγηση διοικητικών κυρώσεων και επιβολής προστίμου) στην Π.Ε. Άρτας 2 πτηνοσφαγεία στην Π.Ε. Πρέβεζας 6 σφαγεία και 2 στην Π.Ε. Θεσπρωτίας.

5. Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λειτουργούν 7 σφαγεία οπληφόρων και δύο πτηνοσφαγεία. Ειδικότερα, 5 σφαγεία στην Π.Ε. Λέσβου 1 στη Λήμνο και 1 στη Χίο. Στο πλαίσιο της εποπτείας που πραγματοποιήθηκε στην Π.Ε. Λέσβου διαπιστώθηκαν αρκετά προβλήματα ιδιαίτερα σε ένα από τα 5 σφαγεία. Η ΔΥΑΑΤ προχώρησε σε διακοπή της λειτουργίας του εν λόγω σφαγείου για τη διόρθωση των μη συμμορφώσεων. Δεν πραγματοποιήθηκε έλεγχος στα πτηνοσφαγεία.

6. Στην Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης λειτουργούν 11 σφαγεία και 1 πτηνοσφαγείο. Στα 8 σφαγεία και στο πτηνοσφαγείο πραγματοποιήθηκε επίσημος έλεγχος και ειδικότερα στο σφαγείο στην Π.Ε. Β. Έβρου, στα 2 της Π.Ε. Ροδόπης, στα 3 σφαγεία της Π.Ε. Ξάνθης και στο 1 της Π.Ε. Καβάλας. Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στην εκπόνηση των ελέγχων λόγω της οζώδους δερματίτιδας κυρίως στην Π.Ε. Δράμας όπου και δεν πραγματοποιήθηκε έλεγχος στα 3 σφαγεία λόγω των μαζικών εμβολιασμών των βοοειδών για την αντιμετώπιση εστιών ΟΖΔ. Επίσης δεν πραγματοποιήθηκε έλεγχος στο σφαγείο της Π.Ε. Ν. Έβρου.

7. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας λειτουργούν 20 σφαγεία και 9 πτηνοσφαγεία, από τα οποία ελέγχθηκαν τα 17 σφαγεία και τα 6 πτηνοσφαγεία. Στην Π.Ε. Πέλλας ελέγχθηκαν 2 από τα 4 σφαγεία. Στην Π.Ε. Σερρών, Π.Ε. Πιερίας, Π.Ε. Κιλκίς, Π.Ε. Χαλκιδικής ελέγχθηκαν όλα τα σφαγεία. Στην Π.Ε. Θεσσαλονίκης ελέγχθηκαν όλα τα σφαγεία και 2 από τα πτηνοσφαγεία. Στην Π.Ε. Ημαθίας δεν πραγματοποιήθηκε επίσημος έλεγχος.

8. Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ελέγχθηκαν όλα τα σφαγεία (7 σφαγεία και 1 πτηνοσφαγείο) :1στην Π.Ε. Καστοριάς, 3 στην Π.Ε. Κοζάνης, 1 στην Π.Ε. Φλώρινας, και 2 σφαγεία και 1 πτηνοσφαγείο στην Π.Ε. Γρεβενών.

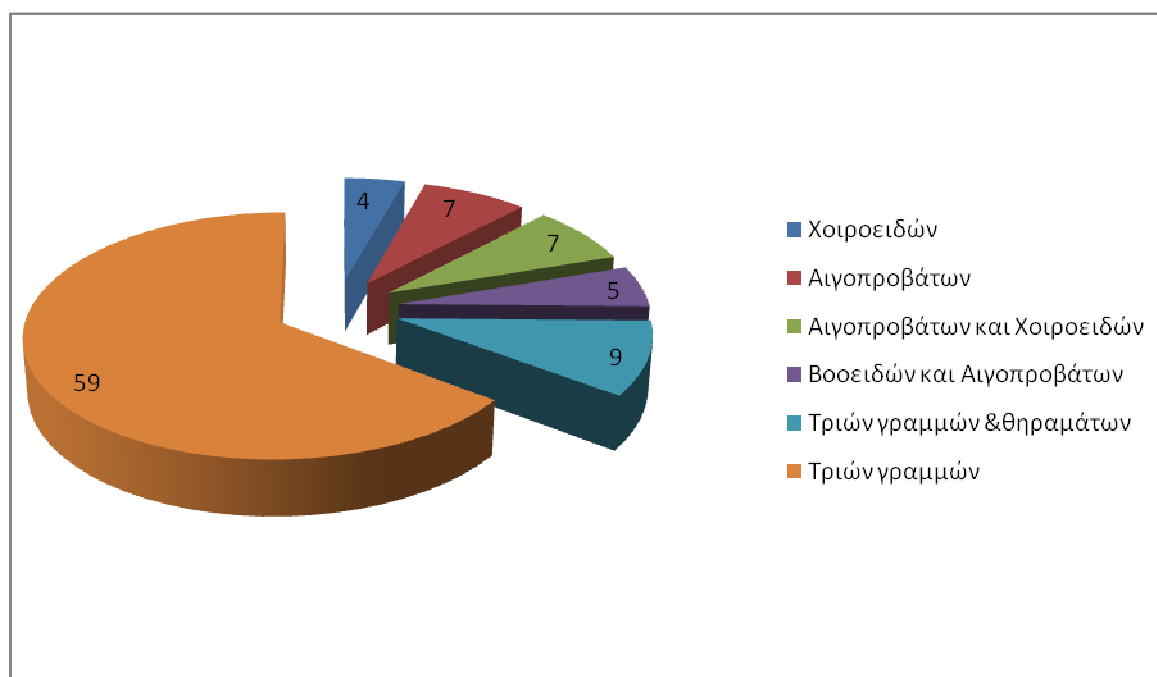
9. Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργούν 11 σφαγεία και 4 Πτηνοσφαγεία από τα οποία ελέγχθηκαν τα 8 σφαγεία και ένα πτηνοσφαγείο: 1στην Π.Ε. Ρεθύμνου, 3 στην Π.Ε. Ηρακλείου 4, στην Π.Ε. Χανίων. Στο πλαίσιο της εποπτείας επιθεωρήθηκαν από τη Δ.Υ.Α.Τ. 3 σφαγεία: 1 στην Π.Ε Ηρακλείου, 1 στην Π.Ε Χανίων και 1 στην Π.Ε. Ρεθύμνου.

10. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας υπάρχουν 16 σφαγεία: 4 στην Π.Ε. Τρικάλων, 4 στην ΠΕ Λάρισας τα οποία και ελέγχθηκαν. Στην Π.Ε. Καρδίτσας ελέγχθηκε 1 από τα 3 σφαγεία. Από τα 5 σφαγεία της Π.Ε. Μαγνησίας δεν μας κοινοποιήθηκαν εκθέσεις.

11. Στην Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων υπάρχουν και ελέγχθηκαν 2 σφαγεία:1 στην Π.Ε. Κέρκυρας και 1 στην Π.Ε. Κεφαλληνίας

12. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν 12 σφαγεία σπληφόρων και 4 πτηνοσφαγεία: 4 σφαγεία και 1 πτηνοσφαγείο στην Π.Ε. Κορινθίας από τα οποία δεν ελέγχθηκε το πτηνοσφαγείο, 4 σφαγεία και 2 πτηνοσφαγεία στην ΠΕ Λακωνίας τα οποία και ελέγχθηκαν, 1 σφαγείο και 1 πτηνοσφαγείο στην Π.Ε. Αρκαδίας τα οποία και ελέγχθηκαν, 2 στην ΠΕ Αργολίδος από τα οποία ελέγχθηκε το 1 και 1 στην Π.Ε. Μεσσηνίας το οποίο και ελέγχθηκε. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε έλεγχος στο πλαίσιο εποπτείας στην Π.Ε. Αργολίδας και Μεσσηνίας και ελέγχθηκαν δύο σφαγεία.

13. Στην Περιφέρεια Ν. Αιγαίου υπάρχουν 16 σφαγεία: στην Π.Ε. Κυκλάδων λειτουργούν 10 από τα οποία ελέγχθηκαν τα 5 και 6 στην Π.Ε. Δωδεκανήσου στα οποία δεν πραγματοποιήθηκε επίσημος έλεγχος.

Μολονότι υπάρχει μείωση του αριθμού των ελέγχων λόγω της έλλειψης πόρων και της εμφάνισης επιζωοτιών (όπως η οζώδης δερματίτιδα) που δυσχεραίνουν την εφαρμογή των προγραμματισμένων ελέγχων, διαπιστώνεται μια μικρή άνοδος σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα:

Τα στοιχεία που παρατίθενται εξήχθησαν από τα έντυπα ελέγχου σφαγείου και ελέγχου HACCP και προαπαιτούμενων προγραμμάτων, τα οποία συμπληρώνονται από τις περιφερειακές αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές κατά τη διάρκεια του επίσημου ελέγχου των εγκαταστάσεων για τη συμμόρφωσή τους με τις γενικές και τις ειδικές απαιτήσεις των Κανονισμών 852/2004 και 853/2004 για το έτος 2016.

1. Παραλαβή ζώων και Ενσταυλισμός

Οι απαιτήσεις που αφορούν στο σχεδιασμό και στη διαμόρφωση των χώρων αλλά και στον εξοπλισμό του προαύλιου χώρου και των στάβλων πληρούνται σε ποσοστό 94% των σφαγείων. Διαπιστώνεται ο ορθός σχεδιασμός και διαμόρφωση των εξωτερικών χώρων και των στάβλων με υλικά ασφαλή για τα ζώα, για την ομαλή αποβίβαση τους και την προστασία από τις καιρικές συνθήκες. Η καθαριότητα και η απολύμανση των στάβλων ήταν ικανοποιητικές, ο αριθμός ποτιστρών ανάλογος για το κάθε είδος ζώου, υπήρχε παγίδα συγκράτησης για τον προ της σφαγής έλεγχο και εγκαταστάσεις για τα ασθενή ή ύποπτα ζώα.

Από τα σφαγεία που ελέγχθηκαν οι μη συμμορφώσεις στο μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσαν τις υποδομές για τον καθαρισμό και την απολύμανση των αυτοκινήτων, τις υποδομές υγιεινής στους εσωτερικούς χώρους -όπως νιπτήρες και υλικά για το πλύσιμο και στέγνωμα των χεριών-, και στην ύπαρξη αλλά και στην ορθή λειτουργία του συστήματος αυτόματης επαναφοράς στις εξωτερικές πόρτες το επίπεδο συντήρησης των τοίχων, πατωμάτων και μεταλλικών κατασκευών καθώς επίσης και την επάρκεια χώρου στα κελιά ανάλογα με το είδος και τον αριθμό των ζώων.

2. Χώρος αναισθητοποίησης αφαίμαξης και σφαγής

Το πλαίσιο ελέγχου στο εδάφιο αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των χώρων σφαγής, τον σχετικό εξοπλισμό, τις απαιτήσεις για την ορθή μεταχείριση των Ζώων και την Ορθή Υγιεινή Πρακτική. Από τη μελέτη των εντύπων αξιολόγησης προκύπτει ότι στα σφαγεία που εξετάστηκαν πληρούνται οι απαιτήσεις στις προδιαγραφές των σημείων ελέγχου σε ποσοστό 93,4%. Στα επιμέρους σημεία παρατηρήθηκαν ωστόσο μη συμμορφώσεις σε ότι αφορά, το σχεδιασμό τη διαμόρφωση των χώρων και τον εξοπλισμό. Ειδικότερα οι περισσότερες μη συμμορφώσεις αφορούσαν:

- τη διαχείριση του αίματος και ειδικότερα την πρόβλεψη για ξεχωριστή δεξαμενή για το αίμα μηρυκαστικών για τα οποία απαιτείται εξέταση για ΜΣΕ και ζώων ύποπτων ή, με επιβεβαιωμένη τρομώδη νόσο
- τις υποδομές υγιεινής -όπως νιπτήρες
- τη θέση και ορθή λειτουργία των αποστειρωτήρων μαχαιριών.

Οι απαιτήσεις για την ορθή μεταχείριση των Ζώων καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό ωστόσο διαπιστώθηκαν οι παρακάτω μη-συμμορφώσεις:

- έλλειψη πανίδας συγκράτησης για βοοειδή και χοίρους
- έλλειψη υποδομής για την αδυναμία επαφής των ζώων με τις επόμενες φάσεις (σφαγή)
- τον έλεγχο της σωστής τοποθέτησης της συσκευής αναισθητοποίησης
- τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης,
- τη συντήρηση των συσκευών αναισθησίας
- την τήρηση του χρόνου αναμονής για την αποτελεσματική αφαίμαξη
- την ταξινόμηση και επισήμανση των υλικών κατηγορίας 1,2 και 3
- τη διαρρύθμιση των χώρων ώστε να μην υπάρχουν διασταυρώσεις καθαρής-ακάθαρτης περιοχής

3. Χώρος Εκδοράς- Αποκοπής Κεφαλής

Στο χώρο εκδοράς ελέγχεται αν υπάρχουν κατάλληλες εξέδρες εργασίας, και αποστειρωτήρες για κάθε κοπτικό εργαλείο σε προσιτή θέση και σε ικανοποιητικό αριθμό. Ο διαχωρισμός από τον χώρο εκσπλαχνισμού πρέπει να είναι σαφής, ο φωτισμός επαρκής και ο εξαερισμός ικανοποιητικός. Οι οροφές θα πρέπει να είναι κατασκευασμένες από υλικά που αποτρέπουν τη συσσώρευση υδρατμών, μούχλας και την πτώση σωματιδίων. Επίσης η διαρρύθμιση θα πρέπει να μην επιτρέπει διασταυρώσεις ροής μεταξύ καθαρής και ακάθαρτης περιοχής.

Στο 93,3% των σφαγείων πληρούνται οι απαιτήσεις στο χώρο αυτό ωστόσο διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε ότι αφορά την πρακτική εργασίας (αποφυγή επιμόλυνσης του σφάγιου από το δέρμα) τη διαχείριση των ΖΥΠΙ και τη χρήση ανεξίτηλης χρωστικής για τα ΥΕΚ.

4. Χώρος εκσπλαχνισμού και διχοτόμησης

Στο χώρο εκσπλαχνισμού και διχοτόμησης ελέγχονται θέματα ορθής διαμόρφωσης και κατασκευής των χώρων για τον αποτελεσματική εφαρμογή της ορθής υγιεινής πρακτικής. Παράλληλα εξετάζεται η διαχείριση των εντοσθίων και των ζωικών υποπροϊόντων τα οποία θα πρέπει να τοποθετούνται σε ξεχωριστούς κάδους με χρωματιστές ταμπέλες για τον άμεσο διαχωρισμό, ταξινόμηση και σήμανση τους.

Οι παραπάνω απαιτήσεις καλύπτονται στο 95,1% των σφαγείων. Ειδικότερα η επένδυση του χώρου είναι η κατάλληλη, στο σύνολο των σφαγείων υπάρχουν αλυσίδες σφαγής τέτοιες, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη διαδικασία της σφαγής και να αποτρέπεται η επαφή των σφάγιων με τους τοίχους ή τις εξέδρες εργασίας. Επίσης δεν παρατηρείται επιμόλυνση του σφάγιου από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα και τα ζωικά υποπροϊόντα απομακρύνονται με τρόπο κατάλληλο ώστε να αποτρέπονται επιμολύνσεις και διασταυρώσεις.

Μη συμμορφώσεις ως προς τη διαχείριση των ΖΥΠ και των ΥΕΚ αφορούσαν θέματα ορθής πρακτικής (όπως η επαφή των σφάγιων με τοίχους επιφάνειες και επιμόλυνση από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα) η ελλιπής συντήρηση του εξοπλισμού (ράγες, άγκιστρα ανάρτησης σφάγιων) η προβληματική διαχείριση υλικών που κατακρατούνται από τα φίλτρα ως υλικά κατηγορίας 1 ή 2 και μη συμμόρφωση όσο αφορά τη μεταφορά των ΥΕΚ για την πρόληψη επιμόλυνσης.

5. Ψυκτικοί χώροι (αποθήκευση)

Στους ψυκτικούς χώρους ελέγχεται η παρουσία συμπύκνωσης υδρατμών και σχηματισμού μούχλας στην οροφή των ψυγείων, η επάρκεια του χώρου για την αποφυγή επαφής των σφάγιων με τοίχους, πατώματα και επιφάνειες καθώς και η κυκλοφορία του αέρα για την αποφυγή συγκέντρωσης υδρατμών στην επιφάνεια του σφάγιου. Σημαντικά στοιχεία εξέτασης αποτελούν επίσης το σύστημα καταγραφής της θερμοκρασίας, η διοχέτευση των συμπυκνώσεων των υδρατμών του ψυκτικού στοιχείου και ο χώρος δεσμευμένων ή υπόπτων σφάγιων.

Το 96,3% των εγκαταστάσεων που εξετάστηκαν πληρούσαν τις παραπάνω απαιτήσεις. Η κυριότερη μη συμμόρφωση αφορούσε τη συντήρηση των χώρων.

6. Χώρος αποστολής

Εδώ ελέγχονται παράμετροι όπως η ύπαρξη φυσούνας και ο βραχίονας μεταφόρτωσης των σφάγιων στο αυτοκίνητο μεταφοράς.

Το 96,2 % των σφαγείων πληρούν τις απαιτήσεις. Οι κυριότερες μη συμμορφώσεις αφορούσαν ελλείψεις στον αριθμό και τη θέση των παγίδων εντομοκτονίας-μυοκτονίας (ιδιαίτερα εντομοπαγίδων) και τη συντήρηση των χώρων.

7. Αποδυτήρια - Τουαλέτες

Στο 92,2 % των σφαγείων η εικόνα στα αποδυτήρια και τις τουαλέτες είναι γενικά καλή. Υπάρχουν ξεχωριστά αποδυτήρια για την καθαρή και την ακάθαρτη περιοχή, τα αποδυτήρια της καθαρής περιοχής καταλήγουν απευθείας στην καθαρή περιοχή, οι νιπτήρες είναι ποδοκίνητοι ή έχουν αισθητήρα και υπάρχουν ντουλάπες για κάθε

εργαζόμενο. Ελλείψεις που διαπιστώθηκαν αφορούσαν τη λειτουργικότητα των νιπτήρων την καθαριότητα και τη συντήρηση.

8. Διαχείριση αποβλήτων

Στην πλειονότητά τους τα σφαγεία που εξετάστηκαν διαθέτουν βιολογικό καθαρισμό σε λειτουργία.

9. Σύστημα ύδρευσης

Το 100 % των σφαγείων συνδέεται με το δημοτικό ή κοινοτικό δίκτυο ύδρευσης ενώ ένα ποσοστό 70% αντλεί νερό και από πηγάδι ή γεώτρηση. Η κατάσταση της υδατοδεξαμενής, όπου αυτή υπάρχει, είναι καλή.

B. ΠΤΗΝΟΣΦΑΓΕΙΑ

Κατά τη διάρκεια του 2016 ελέγχθηκαν τα 23 από τα 36 πτηνοσφαγεία σε λειτουργία (63,88%) και ως προς το σύστημα HACCP τα 14.

Η γενική εικόνα ήταν καλή στο 94,9% σε ότι αφορά το σχεδιασμό τη διαμόρφωση των χώρων τον εξοπλισμό, τον προαύλιο χώρο και τους χώρους υποδοχής και παραμονής των ζώων. Μη συμμορφώσεις διαπιστώθηκαν σε θέματα όπως υποδομές υγιεινής (νιπτήρες με ζεστό κρύο νερό) καθαρισμού/απολύμανσης των αυτοκινήτων και διαχείρισης των ΖΥΠΙ (συλλογή και διαχείριση κόπρου, χώρος για την συλλογή των νεκρών ζώων).

Η αναισθητοποίηση και η αφαίμαξη γίνονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές της νομοθεσίας σε ποσοστό 91,7%. Τα σημαντικότερα προβλήματα αφορούσαν:

- Τη συλλογή και διαχείριση του αίματος
- Τους αποστειρωτήρες μαχαιριών και τη θέση τους
- Τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης

Όσον αφορά τις διαδικασίες αποπίλωσης-εκδοράς αποκοπής άκρων στο 93% η εικόνα ήταν καλή με κυριότερες μη-συμμορφώσεις το επίπεδο συντήρησης των χώρων και την αποφυγή επιμόλυνσης των σφάγιων από την επαφή τους με τοίχους και δάπεδα.

Κατά τον εκσπλαχνισμό στο 92,1% η εικόνα ήταν καλή τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης είναι ο χώρος χειρισμού καθαρών στομάχων /εντοσθίων και η ορθή πρακτική εργασίας με στόχο την αποφυγή επιμόλυνσης του σφάγιου από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα.

Οι ψυκτικοί χώροι σε γενικές γραμμές εμφανίζουν μια καλή εικόνα (95%) και η αποθήκευση των σφάγιων γίνεται σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες συνθήκες. Ένα από τα συχνότερα προβλήματα ήταν η συμπύκνωση των υδρατμών και δημιουργία μούχλας, η έλλειψη αυτόματης καταγραφής της θερμοκρασίας και η ελλιπής συντήρηση των χώρων. Η περαιτέρω διαχείριση των ΖΥΠΙ ήταν ικανοποιητική (91,6%).

Γ. Εφαρμογή συστήματος HACCP και προσπαιτούμενων προγραμμάτων

Σύμφωνα με την αποτύπωση των ευρημάτων οι κανόνες ορθής υγιεινής πρακτικής και τα προσπαιτούμενα προγράμματα εφαρμόζονται ικανοποιητικά στο σύνολο των 60(34,28%) σφαγείων-πτηνοσφαγείων που ελέγχθηκαν με σημαντικότερες μη συμμορφώσεις στα παρακάτω σημεία:

- διακρίβωση του εξοπλισμού
- τεκμηρίωση των διορθωτικών ενεργειών
- ορισμός της ομάδας HACCP
- ύπαρξη προγράμματος συντήρησης εξοπλισμού
- τεκμηρίωση των διορθωτικών ενεργειών
- εφαρμογή εσωτερικής βαθμονόμησης
- τοποθέτηση παγίδων-δολωματικών σταθμών
- τεκμηρίωση παρακολούθησης του προγράμματος μυοκτονίας-απεντόμωσης
- εκπαίδευση του προσωπικού
- τεκμηρίωση χειρισμού των ΖΥΠ

Τα αποτελέσματα είναι ενδεικτικά δεδομένου ότι το δείγμα που ελέγχθηκε αποτελεί μικρό ποσοστό του συνόλου των σφαγείων οπληφόρων και των πτηνοσφαγείων.

Από τα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι ο επίσημος έλεγχος στα σφαγεία δεν πραγματοποιείται σύμφωνα με την ενδεδειγμένη συχνότητα κυρίως λόγω μειωμένου προσωπικού και έλλειψης πόρων. Δεδομένων των προβλημάτων αυτών κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση του καθορισμού της συχνότητας επίσημου ελέγχου και η Δ/ση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης πρότεινε την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

- Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Αντοχής των Ζωονοσογόνων και Συμβιωτικών Βακτηρίων στις Αντιμικροβιακές Ουσίες, για το 2016

ΚΥΑ 2808/93365/2016 ΦΕΚ 2801/Β/06-09-2016

1. Συμβιωτικό E.coli από δείγματα τυφλών εντέρων ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Όσον αφορά στο συμβιωτικό βακτήριο E.coli εξετάστηκαν 200 δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής που ελήφθησαν από 6 διαφορετικά σφαγεία της χώρας, σε 2 Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ Εύβοιας και ΠΕ Ιωαννίνων).

Σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία 2013/652/EU καθώς και με την Εθνική Νομοθεσία ΚΥΑ 2808/93365/2016 θα έπρεπε να είχαν απομονωθεί και εξετασθεί ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες 170 στελέχη συμβιωτικού E.Coli.

Από τα 200 δείγματα απομονώθηκαν 170 στελέχη συμβιωτικού E.coli τα οποία εξετάστηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

4 απομονώματα ήταν ευαίσθητα σε όλους τους εξεταζόμενους αντιμικροβιακούς παράγοντες (ποσοστό 2,4%), 4 απομονώματα ήταν ανθεκτικά στις κεφαλοσπορίνες (ποσοστό 2,4%) -το σύνολο αυτών είναι E.coli που παράγουν ευρέως φάσματος β-λακταμάσες (ESBL).

139 απομονώματα ήταν πολυανθεκτικά, δηλαδή ανθεκτικά σε τουλάχιστον 3 εκ των εξεταζόμενων ομάδων αντιμικροβιακών παραγόντων (ποσοστό 82%)

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες:

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	170	25,9%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	170	12,4%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	170	82,4 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	170	88,2%
Τριμεθοπρίμη	170	71,2%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	170	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	170	78,2%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	170	69,4%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	170	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	170	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	170	2,4%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφαζιντίμη	170	1,8%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	170	72,4%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	170	11,2%

2. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL / AmpC/ καρβαπενεμάσες) από δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2808/93365/2016 έπρεπε να ληφθούν 300 δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο και να γίνει εκλεκτική απομόνωση στελεχών E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL / AmpC και καρβαπενεμάσες.

Συνολικά ελήφθησαν και εξετάσθηκαν 389 δείγματα από 6 σφαγεία της χώρας, εκ των οποίων απομονώθηκαν 333 στελέχη E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL/AmpC (85,6%).

170 εξ αυτών εξετάσθηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	170	49,4%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	170	45,3%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	170	73 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	170	77 %
Τριμεθοπρίμη	170	60 %
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	170	0 %
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	170	90,6 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	170	88,2 %
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	170	0 %
Καρβαπενέμες - Ερταπενέμη	170	0 %
Καρβαπενέμες - Ιμιπενέμη	170	0 %
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	170	0 %
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	170	100 %

Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζινίμη	170	85,3 %
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	170	90,6 %
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	170	40,6 %
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	170	100 %
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	170	10 %
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	170	0%

Με το πρωτόκολλο της εκλεκτικής απομόνωσης για στελέχη E.coli που παράγουν καρβαπενεμάσες εξετάσθηκαν 300 δείγματα, αλλά δεν απομονώθηκε κανένα τέτοιο στέλεχος.

3. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL /AmpC, καρβαπενεμάσες) από δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου στη λιανική αγορά.

Από τη λιανική αγορά ελήφθησαν 231 δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου εισαγόμενου & εγχώριας προέλευσης από 4 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας (Ιωαννίνων, Αττικής, Πειραιά & Εύβοιας).

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2808/93365/2016 θα έπρεπε να ληφθούν 300 δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου.

Από τα δείγματα αυτά απομονώθηκαν συνολικά 141 στελέχη (61%) που παράγουν ένζυμα ESBL/AmpC. Τα 9 από αυτά απομονώθηκαν από εισαγόμενα κρέατα (6.4%), ενώ τα υπόλοιπα απομονώθηκαν από παρτίδες εγχώριου κρέατος κοτόπουλου.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες:

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	141	33,3%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμυκίνη	141	47%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	141	71,6 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	141	76 %
Τριμεθοπρίμη	141	63,8%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	141	0%

Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	141	93,6%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	141	80,9%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη	141	0%
Καρβαπενέμες - Ερταπενέμη	141	1,4%
Καρβαπενέμες - Ιμιπενέμη	141	0,7%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγεκυκλίνη	141	0,7%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	141	100%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	141	84,4%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	141	82,3%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	141	44,7%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	141	100%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	141	2,8%
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	141	1,4%

Με το πρωτόκολλο της εκλεκτικής απομόνωσης για στελέχη *E.coli* που παράγουν καρβαπενεμάσες εξετάσθηκαν 231 δείγματα, αλλά δεν απομονώθηκε κανένα τέτοιο στέλεχος.

4. *Salmonella* spp. από δέρμα λαιμού ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 2808/93365/2016 θα έπρεπε να εξετασθούν ως προς την ευαισθησία τους στις αντιμικροβιακές ουσίες 170 στελέχη *Salmonella* spp., που έχουν απομονωθεί σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005, στο πλαίσιο επισήμων ελέγχων και αυτοελέγχων των επιχειρήσεων.

Το 2016 στάλθηκαν 2 στελέχη *Salmonella* Livingstone από δέρματα λαιμών ορνιθίων, για οροτυποποίηση και έλεγχο αντοχής στο Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας. Τα στελέχη αυτά βρέθηκαν ανθεκτικά σε ποσοστό 100% στην Σιπροφλοξασίνη και 50 % στο Ναλιδιξικό Οξύ.

5. *Campylobacter jejuni* από δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Συνολικά ελήφθησαν και εξετάσθηκαν 389 δείγματα από 6 σφαγεία της χώρας, εκ των οποίων απομονώθηκαν 128 στελέχη *Campylobacter jejuni*.

Εξετάσθηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Μακρολίδια - Ερυθρομυκίνη	128	0 %
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμυκίνη	128	0 %
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	128	76,5 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	128	61,7%
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	128	89,8%
Αμινογλυκοσίδες - Στρεπτομυκίνη	128	7,8%

- Έλεγχοι για την ανίχνευση των προνυμφών του παρασίτου *Trichinella* στο χοιρινό κρέας, στα σφαγεία όλης της χώρας με τη μέθοδο της τεχνητής πέψης ομάδων δειγμάτων με τη βοήθεια μαγνητικού αναδευτήρα.

Από τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων στη ΔΥΑΤ του ΥΠΑΑΤ, το 2016 εξετάστηκαν 1.103.465 δείγματα, όλα με αρνητικά αποτελέσματα.

Επισημαίνεται ότι τα σφαγεία των Κυκλάδων που δεν έχουν τον εξοπλισμό για την τεχνητή πέψη, εξυπηρετούνται από το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για την *Trichinella* (Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων Αθήνας). Επίσης, ένα σφαγείο της Περιφερειακής Ενότητας Δωδεκανήσου εξυπηρετείται από το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ρόδου. Οι λόγοι για τους οποίους τα σφαγεία αυτά αδυνατούν να εφοδιαστούν τον εξοπλισμό για την μέθοδο της τεχνητής πέψης είναι κυρίως το μεγάλο οικονομικό κόστος για την εφαρμογή της μεθόδου σε συνδυασμό με τον μικρό αριθμό χοίρων που σφάζονται σε αυτά.

Κατά το έτος 2016, πραγματοποιήθηκε η εκπαίδευση των επισήμων κτηνιάτρων των Διευθύνσεων Κτηνιατρικής στη μέθοδο της τεχνητής πέψης από το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για την *Trichinella* (Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων Αθήνας, Τμήμα Παρασιτολογίας Νεαπόλεως 25, Αγ. Παρασκευή) στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου.

Ο παρακάτω πίνακας αφορά στον αριθμό των δειγμάτων που αναλύθηκαν στα σφαγεία της χώρας κατά το έτος 2016.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΠΕΨΗΣ ΟΜΑΔΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ		Κανονισμός (2015/1375)																
ΧΟΙΡΟΙ								ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΙ						ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΖΩΩΝ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ		
ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ /ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ				ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ (ΟΙΚΟΣΙΤΟΙ)				ΧΟΙΡΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ				ΕΚΤΡΟΦΗΣ						ΑΓΡΙΟΙ
Σφάγια που εξετάστηκαν		Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν		Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν		Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν		Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν		Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	458021	0	1235	0	9751	0	124	0	100	0	0	0	82	0	469313	0		
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ	618850	0	1788	0	11417	0	190	0	1172	0	40	0	695	0	634152	0		
ΣΥΝΟΛΟ:	1076871	0	3023	0	21168	0	314	0	1272	0	40	0	777	0	1103465	0		

1.3 Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα

- Έλεγχος και αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα κριτήρια του νωπού γάλακτος

Οι εργαστηριακές εξετάσεις για τα κριτήρια του νωπού γάλακτος είναι:

- 1) για το γάλα αγελάδας η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C και η περιεκτικότητα σε σωματικά κύτταρα.
- 2) για το γάλα άλλων ειδών η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραπάνω Νομοθεσίας.

Σας παραθέτουμε τα συγκεντρωτικά στοιχεία των ελέγχων του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' κατά το έτος 2016 (πίνακας I, II,) καθώς και τα ποσοστά του εντός προδιαγραφών αγελαδινού πρόβειου και γίδινου γάλακτος ως προς την ΟΜΧ και τον αριθμό σωματικών κυττάρων.

Τα αποτελέσματα για το έτος 2016 παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας I

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	ΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΦΙΛΗ ΧΛΩΡΙΔΑ
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	123.237
ΓΙΔΙΝΟ	127.335
ΠΡΟΒΕΙΟ	566.799

Πίνακας II

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	158.024

Πίνακας 1 ΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΦΙΛΗ ΧΛΩΡΙΔΑ α. Εργαστήρια ΧΩΡΑΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
ΔΙΜΗΝΟ	Είδος γάλακτος	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα	Ποσότητα (kg)
1ο (Ιαν - Φεβ)	Αγελαδινό	10.789	12.458.431	77,75%	89,50%
	Γίδινο	7.255	1.053.796	96,37%	96,73%
	Πρόβειο	63.302	10.005.943	97,24%	97,45%
2ο (Φεβ - Μαρ)	Αγελαδινό	11.367	14.336.665	78,66%	91,10%
	Γίδινο	11.903	1.801.973	96,98%	97,19%
	Πρόβειο	84.133	13.587.747	97,07%	97,46%
3ο (Μαρ - Απρ)	Αγελαδινό	10.609	13.837.248	79,21%	90,12%
	Γίδινο	17.079	2.695.775	96,82%	97,37%
	Πρόβειο	95.074	14.937.995	97,38%	97,80%
4ο (Απρ - Μαΐ)	Αγελαδινό	10.932	13.181.468	79,36%	90,07%
	Γίδινο	22.360	3.653.374	96,86%	97,88%
	Πρόβειο	97.718	14.993.855	97,27%	98,14%
5ο (Μαΐ - Ιούν)	Αγελαδινό	11.733	13.565.973	81,13%	91,06%
	Γίδινο	26.154	3.959.723	96,39%	97,91%
	Πρόβειο	81.499	11.848.540	97,55%	98,49%
6ο (Ιούν - Ιούλ)	Αγελαδινό	11.584	12.638.446	79,49%	88,76%
	Γίδινο	19.029	2.795.673	97,26%	98,38%
	Πρόβειο	53.387	7.645.422	98,44%	99,09%
7ο (Ιούλ - Αύγ)	Αγελαδινό	11.306	13.406.688	78,58%	86,73%
	Γίδινο	12.975	1.911.027	99,01%	99,44%
	Πρόβειο	31.837	4.993.118	99,22%	99,42%
8ο (Αύγ - Σεπ)	Αγελαδινό	11.119	13.507.287	78,69%	89,58%
	Γίδινο	6.186	938.938	98,77%	98,89%

	Πρόβειο	14.473	2.431.837	98,47%	98,93%
9ο (Σεπ - Οκτ)	Αγελαδινό	11.140	13.238.620	80,19%	91,92%
	Γίδινο	1.963	301.226	99,44%	99,48%
	Πρόβειο	7.665	1.448.492	98,26%	98,77%
10ο (Οκτ - Νοέ)	Αγελαδινό	11.301	13.613.421	80,31%	92,77%
	Γίδινο	830	113.256	98,92%	98,08%
	Πρόβειο	10.894	2.122.501	98,52%	98,40%
11ο (Νοέ - Δεκ)	Αγελαδινό	11.357	14.296.077	80,42%	90,74%
	Γίδινο	1.601	242.663	98,94%	99,04%
	Πρόβειο	26.797	4.837.018	98,88%	98,90%

Πίνακας 2. ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ α. Εργαστήρια ΧΩΡΑΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
ΤΡΙΜΗΝΟ	Είδος γάλακτος	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα	Ποσότητα (kg)
1ο (Ιαν - Φεβ - Μαρ)	Αγελαδινό	15.097	19.350.275	58,02%	64,92%
2ο (Φεβ - Μαρ - Απρ)	Αγελαδινό	15.713	21.411.912	58,09%	66,33%
3ο (Μαρ - Απρ - Μαΐ)	Αγελαδινό	16.151	21.818.636	60,99%	67,85%
4ο (Απρ - Μαΐ - Ιούν)	Αγελαδινό	16.533	20.829.754	64,08%	70,19%
5ο (Μαΐ - Ιούν - Ιούλ)	Αγελαδινό	16.552	19.885.801	64,83%	70,25%
6ο (Ιούν - Ιούλ - Αύγ)	Αγελαδινό	15.893	19.056.087	59,83%	65,57%
7ο (Ιούλ - Αύγ - Σεπ)	Αγελαδινό	15.496	18.899.994	56,75%	63,01%
8ο (Αύγ - Σεπ - Οκτ)	Αγελαδινό	15.350	19.214.511	58,98%	68,24%
9ο (Σεπ - Οκτ - Νοέ)	Αγελαδινό	15.709	19.670.082	59,65%	68,77%
10ο (Οκτ - Νοέ - Δεκ)	Αγελαδινό	15.530	19.419.127	60,28%	69,70%

Από τον αριθμό των αναλύσεων του έτους 2016 (πίνακες I και II) οι κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι (διμήνων με τουλάχιστον δύο δειγματοληψίες το μήνα) της ολικής μικροβιακής χλωρίδας παρουσίασαν εποχιακή διακύμανση με ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 90,21% στο αγελαδινό γάλα (επί του συνόλου της ποσότητας), ενώ υψηλότερα ήταν τα ποσοστά συμμόρφωσης του γίδινου (98,22% και του πρόβειου (98,44% γάλακτος (πίνακας 1). Τα ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 67,48% (επί του συνόλου της ποσότητας) (κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι τριμήνων με τουλάχιστον μία δειγματοληψία το μήνα) της περιεκτικότητας σε σωματικά κύτταρα στο αγελαδινό γάλα, κυμάνθηκαν σε χαμηλά, συγκριτικά με αυτά της ολικής μικροβιακής χλωρίδας, επίπεδα (πίνακας 2).

1.4 Ζώντα δίθυρα μαλάκια (ΖΔΜ)

Δράσεις συνδεδεμένες με την συμμόρφωση των ΖΔΜ με τις υγειονομικές απαιτήσεις της Νομοθεσίας

- Πρόγραμμα Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής

Οι επίσημοι εργαστηριακοί έλεγχοι, που πραγματοποιήθηκαν το έτος 2016 στο πλαίσιο του προγράμματος παρακολούθησης των Περιοχών Παραγωγής Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων αναφέρονται στις κάτωθι παραμέτρους:

- 1) εξετάσεις για την παρουσία τοξινοπαραγωγού πλαγκτού (τοξικό φυτοπλαγκτό) στα νερά παραγωγής.
- 2) εξετάσεις για τον ποσοτικό προσδιορισμό θαλασσίων βιοτοξινών των ομάδων των λιπόφιλων τοξινών, PSP και ASP τοξινών.
- 3) εξετάσεις για την μικροβιολογική ποιότητα ζώντων δίθυρων μαλακίων για *E.coli* και *Salmonella spp.*
- 4) εξετάσεις για την παρουσία χημικών προσμείξεων (Pb, Cd, Hg).

Αναλυτικά οι αριθμοί των δειγμάτων που εξετάστηκαν από όλες τις Περιοχές Παραγωγής ανά παράμετρο καθώς και ο αριθμός των υπερβατικών για το έτος 2016 έχουν ως εξής.

1) Φυτοπλαγκτό

Παρελήφθησαν 2.229 δείγματα νερού από τα οποία 38 κρίθηκαν ακατάλληλα προς εξέταση λόγω κακής συντήρησης, ελλιπούς σήμανσης ή υψηλής συγκέντρωσης σωματιδιακού υλικού. Τα 2.191 δείγματα νερού εξετάστηκαν για την παρουσία όλων των μικροφυκών που δυνητικώς παράγουν θαλάσσιες βιοτοξίνες (λιπόφιλες, αμνησιακές, παραλυτικές καθώς και άλλες κατηγορίες τοξινών που είναι γνωστές στην επιστημονική κοινότητα παρά το γεγονός ότι ενδεχομένως είναι εκτός ισχύουσας νομοθεσίας). Στη διάρκεια του 2016 παρατηρήθηκαν συγκεντρώσεις τοξικών ειδών και πληθυσμιακές τάσεις που είχαν σαν αποτέλεσμα την είσοδο σε περίοδο επαγρύπνησης ή/και σε προληπτικό κλείσιμο περιοχών παραγωγής σε αναμονή αποτελεσμάτων των αναλύσεων βιοτοξινών. Πιο αναλυτικά καταγράφηκαν 120 υπερβάσεις των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν λιπόφιλες βιοτοξίνες, 262 υπερβάσεις των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν αμνησιακές

βιοτοξίνες και 2 υπερβάσεις των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν παραλυτικές βιοτοξίνες. Επιπλέον, παρελήφθησαν και εξετάστηκαν 18 δείγματα μακρόφυτων.

2) Βιοτοξίνες

Σε σύνολο 2.018 εξετασθέντων δειγμάτων σάρκας έγιναν συνολικά 5.534 αναλύσεις. Πιο συγκεκριμένα, για την ανίχνευση λιπόφιλων τοξινών διενεργήθηκαν 2.082 αναλύσεις, από τις οποίες 1.974 αναλύσεις έγιναν με τη χρήση LC/MS-MS και 108 με τη χρήση βιολογικής μεθόδου (πρωτόκολλο Yasumoto'78) και καταγράφηκαν 112 και 43 αντίστοιχα, υπερβάσεις των κανονιστικών ορίων. Σκοπός της διενέργειας αναλύσεων με χρήση της βιολογικής μεθόδου είναι η περιοδική παρακολούθηση των περιοχών παραγωγής για την ανίχνευση νέων ή άγνωστων θαλάσσιων τοξινών. Αναφορικά για τις PSP τοξίνες έγιναν 1.909 αναλύσεις και για τις ASP 1.543 αναλύσεις, αντίστοιχα, και όλα τα δείγματα ήταν εντός των νομοθετικών ορίων.

3) Μικροβιολογικές εξετάσεις

Σε συνολικό αριθμό 1.017 δειγμάτων που εξετάστηκαν για E.coli, 65 δείγματα κυμαίνονταν μεταξύ 230 και 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Σε κανένα δείγμα δεν ανιχνεύτηκε E.coli πάνω από 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Επίσης, εξετάστηκαν 339 δείγματα για Salmonella και όλα ήταν συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία. Αναφορικά με τον αχινό, διενεργήθηκαν αναλύσεις για E.coli σε 25 δείγματα αχινού αλιευμένα μέσα από Περιοχή Παραγωγής.

4) Χημικές προσμείξεις

71 δείγματα Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων εξετάστηκαν για κάδμιο (Cd), υδράργυρο (Hg) και μόλυβδο (Pb) και επιπλέον 20 δείγματα ΖΔΜ και 4 δείγματα θαλάσσιων γαστερόποδων (στρουμπάρια) εξετάστηκαν για κάδμιο (Cd) και μόλυβδο (Pb). Στο σύνολο των ανωτέρω δειγμάτων, διαπιστώθηκαν 8 μη συμμορφούμενα δείγματα ΖΔΜ σε κάδμιο και μόλυβδο.

- Αξιολόγηση Προγράμματος Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ της χώρας στις οποίες διαπιστώθηκαν υπερβάσεις για βιοτοξίνες ή για βαρέα μέταλλα ή για μικροβιολογικές παραμέτρους (E.coli >4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό) ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν την απαγόρευση αλίευσης από τη συγκεκριμένη Περιοχή Παραγωγής, καθώς και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων, όπου αυτό απαιτούνταν.

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ κατηγορίας Α, στις οποίες διαπιστώθηκε η παρουσία E.coli μεταξύ 230 και 4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό, ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων, όπου αυτό απαιτούνταν.

Τα προαναφερόμενα μέτρα εφαρμόστηκαν για όσο χρονικό διάστημα ήταν απαραίτητο στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων επιτήρησης για τα ΖΔΜ, με σκοπό την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

- Έλεγχοι εισαγόμενων διθύρων μαλακίων

Όσον αφορά τους επισήμους ελέγχους που διενεργήθηκαν σε Δίθυρα Μαλάκια (κατεψυγμένα ή προβρασμένα, μεταποιημένα) εισαγόμενα από τρίτες Χώρες, η δειγματοληψία διενεργήθηκε στους Συνοριακούς Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου - ΣΥΚΕ ή στην αγορά και ισχύουν τα παρακάτω:

1.Βιοτοξίνες

Κατά την εισαγωγή ελήφθησαν 133 δείγματα στα οποία διενεργήθηκαν 399 αναλύσεις βιοτοξινών στο σύνολο. Όλα τα δείγματα ελέγχθηκαν για λιπόφιλες, αμνησιακές και παραλυτικές τοξίνες και βρέθηκαν συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Χημικές προσμείξεις

Κατά την εισαγωγή, ελήφθησαν 2 δείγματα που εξετάστηκαν για κάδμιο (Cd) και δεν διαπιστώθηκε κανένα μη συμμορφούμενο δείγμα.

3.Μικροβιολογικές εξετάσεις

Κατά την εισαγωγή ελήφθησαν 34 δείγματα κατεψυγμένων διθύρων στα οποία διενεργήθηκαν 10 αναλύσεις για ανίχνευση *Salmonella*, 3 αναλύσεις για καταμέτρηση *Listeria monocytogenes* και 26 αναλύσεις για *Vibrio parahaemolyticus*. Δεν σημειώθηκε καμία υπέρβαση.

- Γενικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν:

Α) Ορθή, έγκαιρη και μη καταχρηστική λήψη και άρση υγειονομικών μέτρων (υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού, απαγόρευση αλιείας).

Β) Ικανοποιητική συμμόρφωση των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων του κλάδου (οστρακοκαλλιεργητές, οστρακοαλιείς, κέντρα καθαρισμού, κέντρα αποστολής οστράκων) με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας.

Γ) Έγκαιρη ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των καταναλωτών με σκοπό την αποτελεσματική προστασία της Δημόσιας Υγείας.

- Ειδικόί στόχοι που επιτεύχθηκαν:

Α) Αποτελεσματική διαχείριση των γνωστοποιήσεων του συστήματος RASFF για τον τομέα των οστρακοειδών.

Β) Στην ηλεκτρονική σελίδα του ΥΠΑΑΤ και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο που αφορά τα ΖΔΜ, προστέθηκε επικαιροποιημένος Εθνικός Κατάλογος Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ με πληροφορίες για τα όρια, την κατηγοριοποίηση και τα εξαλιευόμενα είδη των Περιοχών Παραγωγής. Επίσης στο ίδιο πεδίο, αναρτήθηκαν εγκύκλιοι που έχουν εκδοθεί από το Τμήμα Αλιευμάτων, Μελιού κλπ και αφορούν σε θέματα διαχείρισης ΖΔΜ, με σκοπό την πρόσβαση από όλους τους ενδιαφερόμενους.

Γ) Η ηλεκτρονική εφαρμογή που αφορά την καταχώριση Αποφάσεων Άρσης και Λήψης Μέτρων για τις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ με ταυτόχρονη e-ειδοποίηση όλων των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων (Κέντρα Καθαρισμού ΖΔΜ, Κέντρα Αποστολής, Λιμεναρχεία κλπ) τέθηκε σε πλήρη λειτουργία.

Δ) Η ηλεκτρονική εφαρμογή που αφορά την καταχώριση δειγματοληψιών ΖΔΜ και των αντίστοιχων εργαστηριακών αποτελεσμάτων πρόκειται να τεθεί σε δοκιμαστική λειτουργία (πιλοτική).

Ε) Διενεργήθηκαν στοχευμένες εκπαιδεύσεις και επιθεωρήσεις σε ΠΕ που εμπλέκονται στον επίσημο έλεγχο των ΖΔΜ.

Οι συνιστώσες του επίσημου ελέγχου στον τομέα των ΖΔΜ συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των περιοχών παραγωγής, την προστασία της δημόσιας υγείας και την κατάλληλη ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοδοτικών πόρων.

2.1. Βιολογικοί κίνδυνοι

Έλεγχος μικροβιολογικών κριτηρίων ασφάλειας τροφίμων ζωικής προέλευσης

· Έλεγχος για παρουσία *Salmonella* spp. σε: α. κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα και νωπά πουλερικά β. προϊόντα αυγών και γ. χύμα παγωτά

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για την παρουσία της *Salmonella* spp. σε κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος, σε προϊόντα αυγών και σε χύμα παγωτά με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, όσον αφορά στο κρέας και στα παρασκευάσματα κρέατος, στα προϊόντα αυγού και στα παγωτά β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής (σε συνεργασία κατά περίπτωση με τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής), Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ, β) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και γ) τα Κτηνιατρικά Εργαστήρια Ιωαννίνων και Καβάλας της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Έγιναν συνολικά 186 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) και συγκεκριμένα:

53 σε κιμά (βόειο, χοιρινό και ανάμικτο) και παρασκευάσματα κρέατος από κρέας ειδών εκτός από πουλερικά (μοσχάρι, χοιρινό) που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα (γύρος, κεμπάπ, κεφτεδάκια, λουκάνικο, μπιφτέκι, σεφταλιά, σουβλάκι, σουτζουκάκι, χάμπουργκερ, πανσέτα, σπάλα)

58 σε κιμά και παρασκευάσματα και προϊόντα κρέατος από κρέας πουλερικών που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα στη λιανική (γύρος, κεφτεδάκια, κοτολέττα, κοτομπουκιές, φιλέτο, λουκάνινο, φτερούγες, μπιφτέκι, παϊδάκια, ρολό, σνίτσελ, σουβλάκι, στήθος, τηγανιά)

38 σε νωπό κρέας πουλερικών (κοτόπουλο ολόκληρο, μπουτί, στήθος)

5 σε προϊόντα αυγών (πάστα, ασπράδι αυγού) και

32 σε χύμα παγωτά

Όσον αφορά στον κιμά, παρασκευάσματα και προϊόντα κρέατος ανιχνεύθηκε *Salmonella spp.* σε 1 δείγμα (1 υπομονάδα) από κρέας εκτός από πουλερικά και 1 δείγμα (1 υπομονάδα) από κρέας πουλερικών, δηλαδή συνολικά 2 δείγματα ήταν μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ). Στα υπόλοιπα εξεταζόμενα είδη, δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με το Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Έλεγχος για παρουσία *Listeria monocytogenes* σε καπνιστά αλιεύματα

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2016, ήταν η καταμέτρηση της *Listeria monocytogenes* σε καπνιστά αλιεύματα. Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν: α) ο έλεγχος της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, β) ο έμμεσος έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής (σε συνεργασία με την Περιφέρεια Αττικής, ΔΑΟΚ, Π.Ε. Νοτίου Τομέα) του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ,

Έγιναν 10 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε καπνιστά αλιεύματα (σκουμπρί, ρέγγα, πέστροφα, σολωμός και τσιροσαλάτα). Σε κανένα από αυτούς δεν ανιχνεύθηκε *Listeria monocytogenes*, δηλαδή όλα τα δείγματα ήταν συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Ταυτόχρονος έλεγχος για παρουσία *Salmonella spp.* και *Listeria monocytogenes* σε: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες και β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2016, ήταν η ανίχνευση *Salmonella spp.* και *Listeria monocytogenes* στα ίδια δείγματα από: α. προϊόντα με βάση το κρέας (πλην πουλερικών) ολόκληρα και σε φέτες με έμφαση στα σαλάμια αέρος και β. μαλακά τυριά τυρογάλακτος. Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν: α) ο έλεγχος της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, β)

ο έμμεσος έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ, β) το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου της Δ/σης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών και γ) τα Κτηνιατρικά Εργαστήρια Ιωαννίνων και Καβάλας της Δ/σης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης.

Έγιναν συνολικά 69 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση), 38 σε προϊόντα με βάση το κρέας [σαλάμια αέρος (23) και άλλα σαλάμια, λουκάνικα, μπέικον, πάριζα-παριζάκι, απάκι, σουτζούκι] και 31 σε μαλακά τυριά (ανθότυρο, μυζήθρα, μανούρι, χαλούμι).

Ανιχνεύθηκε *Listeria monocytogenes* σε μια υπομονάδα ενός δείγματος προϊόντος με βάση το κρέας, ενώ στο δείγμα αυτό δεν ανιχνεύθηκε *Salmonella spp.* Στα δείγματα μαλακών τυριών δεν ανιχνεύτηκαν οι παραπάνω μικροοργανισμοί. Συνολικά δηλαδή 1 δείγμα ήταν μη συμμορφούμενο με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Καταμέτρηση *Staphylococcus aureus* σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2016, ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης ότι τα μη ωριμασμένα τυριά παράγονται υπό συνθήκες επαρκούς υγιεινής σε ότι αφορά στη συγκέντρωση των σταφυλοκόκκων θετικών στην πηκτάση (κύριος εκπρόσωπος ο *Staphylococcus aureus*) ώστε να μην είναι δυνατή η παραγωγή σταφυλοκοκκικών εντεροτοξινών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Βορείου Αιγαίου και Πελοποννήσου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο του Τμήματος Υγιεινής Τροφίμων της Διεύθυνσης του Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών.

Έγιναν 21 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε διάφορα τυριά (ανθότυρο, μυζήθρα, μανούρι, γκίτζα) και βρέθηκαν 7 δείγματα, για τα οποία τα αποτελέσματα δεν συμμορφώνονταν με τα όρια της νομοθεσίας (Καν. 2073/2005/ΕΚ), δηλαδή στο 33% των περιπτώσεων απαιτούνται βελτιώσεις στην υγιεινή της παραγωγής και στην επιλογή των πρώτων υλών από τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005/ΕΚ. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν πρόβλημα στην υγιεινή των τυροκομείων που παράγουν τυριά τυρογάλακτος, χωρίς όμως να ξεπερνιούνται οι συγκεντρώσεις εκείνες που θα έθεταν σε κίνδυνο την υγεία των καταναλωτών ως προς την πιθανότητα παραγωγής εντεροτοξίνης σταφυλόκοκκου, γι' αυτό και βάση της ισχύουσας νομοθεσίας δεν ακολούθησε ανάλυση για εντεροτοξίνη σταφυλόκοκκου.

• Προσδιορισμός ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για τον προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα, με απώτερο στόχο: α) τον έμμεσο έλεγχο των εγκεκριμένων επιχειρήσεων παραγωγής και επεξεργασίας και της επαλήθευσης του συστήματος διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων (για επιχειρήσεις της ημεδαπής) και β) τον έλεγχο συμμόρφωσης ως προς τα κριτήρια ασφάλειας που καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05 για τα προϊόντα αυτά, που προέρχονται από χώρες της ΕΕ και Τρίτες Χώρες, ώστε τελικά να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, Βορείου Αιγαίου του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από α) τη Χημική Υπηρεσία Πειραιά, Τμήμα Α'-Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων και β) τη Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α'- Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη.

Έγιναν 29 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε προϊόντα γαύρου, τόνου, σαρδέλας, παλαμίδας ρέγγας, κολιού και σκουμπριού. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα προς τη νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Έλεγχος για την παρουσία παρασίτων της Οικογένειας Anisakidae σε ιχθύες που χρησιμοποιούνται για παρασκευή σούσι

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2016 ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών από την κατανάλωση ιχθύων που καταναλώνονται ωμά (σούσι) και ενδέχεται να περιέχουν παράσιτα της Οικογένειας Anisakidae καθώς και η συλλογή δεδομένων σχετικά με τη μικροβιολογική κατάσταση, ως προς την παρουσία των παρασίτων αυτών, στους ιχθύες που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή σούσι.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν από το Ινστιτούτο Κτηνιατρικών Ερευνών Θεσσαλονίκης, του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού-ΔΗΜΗΤΡΑ (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

Έγιναν 3 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε δείγματα σολωμού. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα προς τη νομοθεσία (Καν. 1276/2011/ΕΕ).

2.2 Χημικοί κίνδυνοι

• Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου για την παρακολούθηση των βασικών επιπέδων διοξινών και παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCBs)

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2016 σε διάφορα είδη τροφίμων. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013), με στόχο την προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα βασικά επίπεδα των πολυχλωριωμένων διβενζοδιοξινών (PCDDs), διβενζοφουρανίων (PCDFs) και παρόμοιων και μη παρόμοιων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (dioxin-like, DL-PCBs και non-dioxin-like, NDL-PCBs) σε ορισμένα είδη τροφίμων.

Οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Ηπείρου και Πελοποννήσου σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Φασματομετρίας Μάζας και Ανάλυσης Διοξινών του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» που αποτελεί και εθνικό εργαστήριο αναφοράς για το συγκεκριμένο πεδίο.

Πραγματοποιήθηκαν 31 έλεγχοι σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης (αυγά, κρέας βόειο, χοίρειο και πουλερικών, γάλα αγελαδινό και αιγοπρόβειο, τυριά, ιχθυηρά). Κατά τους παραπάνω ελέγχους, όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον ακόλουθο Πίνακα απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τους ελέγχους του 2016.

Πίνακας Ι: Επίπεδα διοξινίων, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινίων, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος), pg/g λίπους			Διάμεση τιμή (εύρος), ng/g λίπους
ΑΥΓΑ							
Ελεύθερης βοσκής και συστοιχίες κλωβών (N=4)	2,5	5,0	40	0,32 (0,32-0,39)	0,04 (0,02-0,06)	0,36 (0,34-0,44)	1,24 (0,62-2,23)
ΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ							
Κρέας βόειο (N=2)				0,35(0,32-0,37)	0,12(0,09-0,16)	0,47(0,41-0,53)	2,33(2,30-2,36)
Κρέας αιγοπροβάτων (N=2)	2,5	4,0	40	0,36 (0,32-0,41)	0,04 (0,04-0,05)	0,41 (0,36-0,46)	2,68 (2,51-2,86)
Κρέας χοίρειο (N=2)	1,0	1,25	40	0,32 (0,32-0,32)	0,03 (0,03-0,03)	0,35 (0,35-0,35)	5,08 (1,73-8,43)
Κρέας πουλερικών (N=5)	1,75	3,0	40	0,37 (0,32-0,43)	0,02 (0,02-0,04)	0,39 (0,34-0,45)	2,24 (1,40-3,50)

ΝΩΠΟ ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ							
Νωπό αγελαδινό γάλα (N=3)				0,32 (0,32-0,32)	0,06 (0,04-0,15)	0,38 (0,36-0,47)	2,93 (2,59-3,62)
Νωπό αιγοπρόβειο γάλα (N=4)	2,5	5,5	40	0,34 (0,32-0,84)	0,07 (0,02-0,64)	0,41 (0,35-1,48)	2,48 (1,05-5,61)
Τυριά (N=3)				0,34 (0,32-0,39)	0,13 (0,07-0,17)	0,45 (0,41-0,56)	2,43 (1,66-2,62)
ΨΑΡΙΑ****							
Ελεύθερης αλιείας & Ιχθυοκαλλιέργειών (N=6)	3,5	6,5	75	0,12 (0,03-1,15)	0,40 (0,08-0,72)	0,54 (0,11-1,87)	2,49 (1,85-5,50)

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

**** Για τα ψάρια οι συγκεντρώσεις των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCBs αναφέρονται σε pg/g νωπού προϊόντος, ενώ για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs σε ng/g νωπού προϊόντος.

• Έλεγχος επιπέδων μετάλλων

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων έτους 2016 που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση. Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα του μολύβδου, του καδμίου, του υδραργύρου και του αρσενικού σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης. Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Ηπείρου και Βορείου Αιγαίου του ΕΦΕΤ σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) τα Εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Θεσσαλονίκης του ΕΦΕΤ, β) τη Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας - Θράκης, Τμήμα Α' του Γενικού Χημείου του Κράτους και γ) τη Χημική Υπηρεσία Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας του Γενικού Χημείου του Κράτους, Τμήμα Α'.

Πραγματοποιήθηκαν 41 έλεγχοι σε αλιεύματα (31 σε νωπά καικαταψυγμένα ιχθυηρά και μαλάκια, 10 σε κονσέρβες ιχθυηρών) τα οποία εξετάστηκαν για μόλυβδο, κάδμιο, υδράργυρο και αρσενικό. Κατά τον έλεγχο βρέθηκε ένα δείγμα κατεψυγμένου γαλέου φέτα [γλαυκοκαρχαρίας (*Prionace glauca*)] μη συμμορφούμενο με την κείμενη νομοθεσία, λόγω υπέρβασης του μεγίστου επιτρεπτού επιπέδου του υδραργύρου για την κατηγορία αυτή (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ)

• Έλεγχος επιπέδων Πολυκυκλικών Αρωματικών Υδρογονανθράκων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2016. Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών από την παρουσία των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥ) σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Υλοποιήθηκαν 15 έλεγχοι σε κρέας και προϊόντα με βάση το κρέας τα οποία είχαν υποβληθεί σε ψήσιμο ή μάρμπεκιου (10 έλεγχοι) και καπνιστά αλιεύματα (5 έλεγχοι). Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

- **Έλεγχος αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του**

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επισήμου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2016. Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα της αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης και Βορείου Αιγαίου του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Πραγματοποιήθηκαν 20 έλεγχοι και όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

- **Έλεγχος παρουσίας καταλοίπων φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης**

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επισήμου Ελέγχου Τροφίμων Έτους 2016 με τίτλο «Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης» στη βάση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2015/595.

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της δημόσιας υγείας μέσω της εξασφάλισης της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα καθώς και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου), σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους και β) το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), Εργαστήριο Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων

Έγιναν συνολικά 30 έλεγχοι σε γάλα αγελάδας, λίπος χοιρινό και μέλι. Όλα τα δείγματα που ελέγχθηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός (ΕΚ) 396/2005).

- **Πρόγραμμα Παρακολούθησης Προσθέτων**

Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης των τροφίμων ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε συγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος

συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών και των γλυκαντικών ουσιών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια. Επίσης, ο έλεγχος αφορούσε στην ορθή χρήση ουσιών με αρωματικές ιδιότητες με περιορισμούς στη μέγιστη περιεκτικότητά τους. Στόχος της παρακολούθησης είναι να διερευνείται κατά πόσο η έκθεση των καταναλωτών σε ορισμένα πρόσθετα τροφίμων οδηγεί σε ενδεχόμενη υπέρβαση της Αποδεκτής Ημερήσιας Πρόσληψης (ΑΗΠ) και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα.

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν και έλεγχος ορθής επισήμανσης ως προς την κείμενη Νομοθεσία και ειδικότερα όσον αφορά στην ορθή αναγραφή περιεχόμενων προσθέτων/κατηγορίας προσθέτου, την ορθή επισήμανση για τη δήλωση παρουσίας θειωδών και τυχόν παραπλανητική επισήμανση που σχετίζεται με τη μεταφορά ενός προσθέτου στο τελικό προϊόν.

Επίσης στόχος του προγράμματος ήταν η παρακολούθηση της πραγματικής χρήσης των προσθέτων τροφίμων λαμβάνοντας υπόψη την Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσληψη προσθέτων τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (COM(2001) 542 τελικό) και το άρθρο 27 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη διατηρούν συστήματα για την παρακολούθηση της κατανάλωσης και της χρήσης προσθέτων τροφίμων βασιζόμενα στην προσέγγιση εκτίμησης επικινδυνότητας και κοινοποιούν τα πορίσματά τους με τη δέουσα περιοδικότητα στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Βορείου Αιγαίου), σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους και από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Χημική Υπηρεσία Πειραιά, Τμήμα Α', β) την Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη), γ) την Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων), δ) την Χημική Υπηρεσία Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Τμήμα Χ.Υ. Καβάλας.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 200, από τα οποία βρέθηκαν 13 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε υπέρβαση επιτρεπτών επιπέδων χρήσης θειωδών σε νωπές και κατεψυγμένες γαρίδες (11 δείγματα) και σε υπέρβαση μέγιστων επιτρεπόμενων νομοθετημένων ορίων προσθέτων (άθροισμα βενζοϊκών-σορβικών) σε παρασκευασμένες σαλάτες, καθώς και σε θέματα επισήμανσης.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέγχθηκαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Μαλάκια, καρκινοειδή και κεφαλόποδα (όλα νωπά) - με προτεραιότητα στις γαρίδες	Θειώδη
2	Κόκκινα καπνιστά ψάρια (σολωμός), προμαγειρεμένα καρκινοειδή	Κόκκινες χρωστικές
3	Προϊόντα με βάση το κρέας και παρασκευάσματα κρέατος	Φωσφορικά
4	Σκληρά, ημίσκληρα και ημιμαλακά τυριά	Ναταμυκίνη
5	Σαλάτες (τζατζίκι, τυροσαλάτα) (κυρίως χύδην)	Σορβικά, Βενζοϊκά
6	Ταραμοσαλάτες (κυρίως χύδην)	Σορβικά, Βενζοϊκά,
7	Ιχθυηρά χύμα (φρέσκιες γαρίδες, μπαρμπούνια, κουτσομούρες και άλλα κοκκινόψαρα)	Βορικά
8	Τυριά (χωρίς ωρίμανση, ωριμασμένα, τυρογάλακτος, ανακατεργασμένα, με σαφή αναφορά στον τρόπο διάθεσης π.χ. τυρί προσυσκευασμένο σε φέτες, τυρί σε μπαστούνι κ.α.)	Σορβικά

2.3 Πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των γαλακτοκομικών προϊόντων

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία όσον αφορά στην εξακρίβωση εάν τα γαλακτοκομικά προϊόντα (τυριά ΠΟΠ, διάφορα άλλα τυριά, γιαούρτια, βούτυρα, και γάλατα ιδιωτικής ετικέτας) φέρουν τη σωστή επισήμανση σχετικά με το είδος του γάλακτος που περιέχουν και τη συμμόρφωσή τους με τις προδιαγραφές του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών ως προς την ποσότητα λίπους, υγρασίας και ΣΥΑΛ (Στερεό Υπόλειμμα Άνευ Λίπους). Επίσης, να εξακριβωθεί αν προϊόντα επισημαίνονται ως γαλακτοκομικά, ενώ είναι μη γαλακτοκομικά σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών και της ΚΥΑ αριθ. 278186, ΦΕΚ 1097 Β 27/08/2002.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου), σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη), β) την Χημική Υπηρεσία Πειραιά Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων) και γ) την Χημική Υπηρεσία Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων).

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 139, από τα οποία 13 βρέθηκαν μη συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις

αφορούσαν: α) ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος σε πρόβειο γιαούρτι (4 δείγματα), β) ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος σε φρέσκο κατσικίσιο γάλα (1 δείγμα), γ) μη κανονική επισήμανση (8 δείγματα)

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη γαλακτοκομικών που ελέχθησαν και οι παράμετροι για τις οποίες εξετάστηκαν.

α/α	Είδος τροφίμου	Εξεταζόμενη/οι παράμετρος/οι
1	Τυριά ΠΟΠ	είδος γάλακτος
2	Άλλα τυριά (όχι ΠΟΠ με έμφαση στα light)	είδος λιπαρής ύλης, ποσότητα λίπους, ποσοστό υγρασίας
3	Γιαούρτια πρόβεια	είδος γάλακτος, λίπος
4	Κατσικίσιο γάλα	ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος
5	Βούτυρα	είδος λιπαρής ύλης, ποσοστό υγρασίας, ΣΥΑΛ (στερεό υπόλειμμα άνευ λίπους)

Το ποσοστό μη συμμορφούμενων δειγμάτων κυμάνθηκε και το 2016 στα επίπεδα των προηγούμενων ετών 2013-2015. Δύο είναι οι βασικές αιτίες μη συμμορφούμενων προϊόντων. Η ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος σε προϊόντα αιγοπρόβειου γάλακτος (κυρίως σε πρόβειο γιαούρτι και κατσικίσιο γάλα και ελάχιστα σε ΠΟΠ τυριά) και η λανθασμένη επισήμανση, που συχνά πλέον σχετίζεται με προϊόντα με λιγότερα λιπαρά (light).

2.4 Πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας του μελιού

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω της διαπίστωσης ότι το μέλι που διατίθεται στην κατανάλωση ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που τίθενται από τα άρθρα 67 & 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, ότι δεν είναι νοθευμένο με άλλες γλυκαντικές ύλες και ότι ανταποκρίνεται στις παραμέτρους ταυτοποίησής του σύμφωνα με το άρθρο 67, Παράρτημα I, II και 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε στους κάτωθι φυσικοχημικούς παράγοντες: α) αγωγιμότητα, β) σάκχαρα, γ) αριθμός διαστάσης, δ) υδροξυμεθυλοφουρουράλη (ΗΜΦ), ε) υγρασία, στ) γυρεοσκοπική εξέταση και, ζ) προσδιορισμό εξωγενών C-4 σακχάρων (ισογλυκόζης).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Βορείου Αιγαίου). Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα παρακάτω εργαστήρια του ΓΧΚ α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών, Τμήμα Α', (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη) β) την Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας,

Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη) γ) την Χημική Υπηρεσία Βόλου, δ) την Χημική Υπηρεσία Κρήτης και ε) την Χημική Υπηρεσία Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου, Τμήμα Χ.Υ. Κέρκυρας.

Στο σύνολο των 136 δειγμάτων που ελέγχθηκαν διαπιστώθηκαν 19 δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία ως προς τις φυσικοχημικές παραμέτρους και την επισήμανση. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν τις παρακάτω παραμέτρους: α) ΗΜΦ ή/και αριθμό διαστάσης (12 δείγματα), β) γυρεοσκοπική εξέταση (4 δείγματα), γ) αγωγιμότητα (1 δείγμα), δ) ανίχνευση εξωγενών σακχάρων (1 δείγμα) και ε) άλλα θέματα επισήμανσης (1 δείγμα).

Το ποσοστό των μη συμμορφούμενων δειγμάτων κυμάνθηκε στα επίπεδα των προηγούμενων ετών. Δύο είναι οι βασικές αιτίες που οδηγούν στο χαρακτηρισμό των προϊόντων ως μη συμμορφούμενων με τη νομοθεσία. Η πρώτη αφορά στη διακίνηση «μελιού ζαχαροπλαστικής» ως άλλου είδους μελιού. Η δεύτερη αφορά στη λανθασμένη επισήμανση που προκύπτει από τις γυρεοσκοπικές εξετάσεις και τυχόν λάθη-παραλείψεις στις ετικέτες.

2.5 Ειδικά προγράμματα

• Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών

Το πρόγραμμα για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της C(2015) 1558 Σύστασης της Επιτροπής της 12.03.2015 «για ένα συντονισμένο σχέδιο ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία ορισμένων τροφίμων» και των ευρημάτων του αντίστοιχου προγράμματος που υλοποιήθηκε το 2015.

Σκοπός του ελέγχου ήταν: α) η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά καθώς και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας και, β) η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω διάγνωσης δόλιων πρακτικών στην υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών όπως αυτά δηλώνονται στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το τρόφιμο.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε επεξεργασμένα ή μη προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας περιοριζόμενα στα λευκόψαρα (συμπεριλαμβανομένων των στρογγυλών ψαριών και των πλατύψαρων) θαλλάσιων ειδών και ειδών των γλυκών υδάτων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας του ΕΦΕΤ και τη Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιά. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Γενετικών Αναλύσεων Ιχθύων (Ε.Γ.Α.Ι.), Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Γενετικής Ανάπτυξης και Μοριακής Βιολογίας, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ο έλεγχος της υποκατάστασης ειδών ιχθυηρών πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια αλληλούχισης DNA (DNA barcoding).

Πραγματοποιήθηκαν 46 έλεγχοι ιχθυρών και διαπιστώθηκε υποκατάσταση του είδους του δηλωθέντος ιχθυρού σε 6 δείγματα, ενώ τα υπόλοιπα 40 βρέθηκαν συμμορφούμενα με την νομοθεσία, όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα. Οι κατηγορίες/είδη ιχθυρών μεταξύ των εξετασθέντων, όπου διαπιστώθηκε υποκατάσταση είναι η γλώσσα, η πέρκα, και ο βακαλάος.

α/α	Είδος ιχθυρού (πρώτη ύλη και προϊόντα)	Αριθμός δειγμάτων	Μη συμμορφώσεις
1	Γαλέος / Γλαύκος	10	0
2	Γλώσσα	12	4
3	Πέρκα	10	1
4	Μπακαλιάρος/Βακαλάος	14	1

Σημ.: Στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος, δεν επιτεύχθηκε ο έλεγχος τόνου, ο οποίος είχε αρχικά προγραμματισθεί (και αφορούσε σε 10 δείγματα), λόγω δυσκολιών δειγματοληψίας του στο χρόνο υλοποίησης του Προγράμματος.

Η συμφωνία μεταξύ του δηλωθέντος και του εργαστηριακά προσδιοριζόμενου είδους στην πλειοψηφία των δειγμάτων (87%) του προγράμματος υποδεικνύει τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων, με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, για την κυκλοφορία στην αγορά, τη διάθεση και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας. Παράλληλα, ο σημαντικός αριθμός μη συμμορφούμενων (13%) δειγμάτων του Προγράμματος, τα οποία ωστόσο αφορούν σε συγκεκριμένες κατηγορίες/είδη ιχθυρών, υποδεικνύει έντονα ότι το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Ελέγχου πρέπει να συνεχιστεί, μέσω στοχευμένου πλάνου ελέγχων στις κατηγορίες όπου διαπιστώθηκε υποκατάσταση του είδους του ιχθυρού.

• Έλεγχος καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυρών

Σκοπός του ελέγχου ήταν: α) η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω του ελέγχου της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και της διαπίστωσης περιπτώσεων εξαπάτησης/παραπλάνησής τους που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά και στην επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, β) η διάγνωση δόλιων πρακτικών στην αναγραφή του καθαρού βάρους (εκτός επίταγου) προσυσκευασμένων επιπαγωμένων ιχθυρών, όπως αυτά δηλώνονται στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το προσυσκευασμένο τρόφιμο.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε επεξεργασμένα ή μη προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας περιοριζόμενα στα λευκόψαρα θαλάσσια είδη και είδη γλυκών υδάτων και σε μαλάκια, και συγκεκριμένα σε σουπιές και καλαμάρια της ομοταξίας των κεφαλόποδων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Α΄ Τμήμα της Χημικής Υπηρεσίας Πειραιά του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Πραγματοποιήθηκαν 20 έλεγχοι λευκόψαρων ιχθυηρών [βακαλάος (10), πέρκα (4), γλώσσα (2), παγκάσιους (2), κοκκινόψαρο (1), γλαύκος (1)] και διαπιστώθηκε μη συμφωνία του εργαστηριακά προσδιοριζόμενου καθαρού βάρους (εκτός επίπαγου) με το αναγραφόμενο στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το τρόφιμο, σε 2 δείγματα (1 βακαλάο και 1 πέρκα), ενώ τα υπόλοιπα 18 βρέθηκαν σύμφωνα με το αναγραφόμενο καθαρό βάρος.

Η συμφωνία μεταξύ του δηλωθέντος και του εργαστηριακά προσδιοριζόμενου καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυηρών στην πλειοψηφία των δειγμάτων (90%) του Προγράμματος υποστηρίζει την ορθή συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων, με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, για την κυκλοφορία στην αγορά, την διάθεση και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας. Παράλληλα, ο σημαντικός αριθμός μη συμμορφούμενων (10%) δειγμάτων του Προγράμματος, τα οποία αφορούν σε συγκεκριμένες κατηγορίες/είδη ιχθυηρών, υποστηρίζει έντονα την συνέχιση του συγκεκριμένου Προγράμματος Ελέγχου, μέσω στοχευμένου πλάνου ελέγχων στις κατηγορίες όπου διαπιστώθηκε υποκατάσταση του είδους του ιχθυηρού.

2.6 Διερευνητικά Προγράμματα

• Καταμέτρηση *Campylobacter* spp. σε παρασκευάσματα από κρέας πουλερικών

Σκοπός του διερευνητικού προγράμματος (διετούς διάρκειας, ξεκίνησε το 2015) ήταν η συλλογή δεδομένων για χρήση σε ανάλυση επικινδυνότητας για τη συγκέντρωση *Campylobacter* spp., σε παρασκευάσματα και προϊόντα πουλερικών.

Σύμφωνα με στοιχεία της EFSA και της σχετικής αξιολόγησης επικινδυνότητας για *Campylobacter* σε πουλερικά, υπολογίζεται ότι σε επίπεδο ΕΕ, θα μπορούσε να επιτευχθεί μείωση των κινδύνων για τη δημόσια υγεία, κατά > 50%, εάν όλες οι παρτίδες που πωλούνται ως νωπό κρέας πουλερικών θα συμμορφώνονταν με ένα κρίσιμο όριο 1000 cfu/g (ή αντίστοιχα κατά > 90% με 500 cfu/g) δέρματος λαιμού και μαστού, ως μικροβιολογικό κριτήριο υγιεινής.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου). Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ.

Πραγματοποιήθηκαν 47 έλεγχοι σε ολόκληρα κοτόπουλα (και καπνιστά), φιλέτο στήθος ή μπούτι, λουκάνικα, σνίτσελ, σουβλάκι, μπιφτέκι, ρολό, κοτομπουκιές και κοτολέτες. Σε όλα τα δείγματα (με 5 υπομονάδες ανά δείγμα) η μετρούμενη συγκέντρωση *campylobacter* ήταν μικρότερη του προτεινόμενου ορίου των 1000 cfu/g (και συγκεκριμένα ήταν <10 cfu/g).

2.7. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας

2.7.1. Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων.

-Αποτελεσματική παρακολούθηση της πορείας των μη συμμορφώσεων καθώς και της εφαρμογή της αντίστοιχης διορθωτικής ενέργειας μέσα στο κατάλληλο, ανάλογα με τη σοβαρότητα της μη συμμόρφωσης, και ταυτόχρονα ρεαλιστικό χρονικό διάστημα, με τη χρήση προσαρμοσμένου πίνακα στα νέα έντυπα ελέγχου.

- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.

- Ο περιορισμός της κυκλοφορίας τροφίμων μέσα από τις διαδικασίες της κατάσχεσης, δέσμευσης όταν δεν τηρούνται τα πρότυπα ασφάλειας ή ποιότητας. Η ανάκληση τροφίμων όταν συντρέχουν προς τούτο λόγοι.

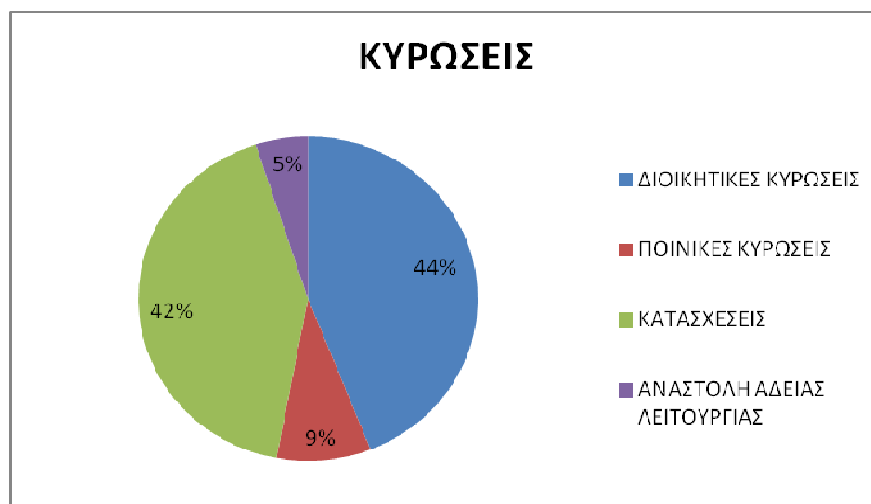
- Η ανάκληση έγκρισης και άδειας λειτουργίας στις περιπτώσεις επιχειρήσεων κατά τον έλεγχο των οποίων διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις που ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία.

Το κυρωτικό σύστημα δίνει την δυνατότητα στις ελεγκτικές αρχές να εισηγούνται την επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων ή μέτρων στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων για κάθε περίπτωση στοιχειοθετημένης παράβασης.

Συνολικά μετά τους ελέγχους στις επιχειρήσεις μεταποίησης-επεξεργασίας τροφίμων ζωικής προέλευσης. επιβλήθηκαν:

- Διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμα) σε 44 επιχειρήσεις
- Ποινικές κυρώσεις σε 9 επιχειρήσεις
- Έγιναν 42 πράξεις κατασχέσεων
- Ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας σε 5 επιχειρήσεις

Κυρώσεις για το έτος 2016

2.7.2 Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επισήμων ελέγχων.

α) Προγραμματισμός ιεράρχηση των ελέγχων

- Ειδικές κατευθύνσεις για δράσεις στον τομέα τροφίμων ζωικής προέλευσης με έμφαση - μεταξύ άλλων - στη βελτίωση των συνθηκών γενικής υγιεινής και λειτουργικών διαδικασιών.
- Ειδικές κατευθύνσεις για τον έλεγχο της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων διαχείρισης της ασφάλειας και ιχνηλασιμότητας.
- Εστίαση σε θέματα επισήμανσης, κυρίως ως προς την παραπλανητική πληροφόρηση για τα τρόφιμα. Έκδοση εγκυκλίου υπ' αριθμ. πρωτ. 9738/06.07.2016 (ΑΔΑ ΨΛΦΓΟΡ9Τ-6ΝΕ) για τη χρήση στην επισήμανση-διαφήμιση των τροφίμων, ισχυρισμών που αφορούν στην απουσία προσθέτων
- Εστίαση στην αντιμετώπιση φαινόμενων απάτης (νοθεία, παραποίηση είδους, ελληνοποιήσεις κ.ά.)
- Κατευθύνσεις για τον έλεγχο ειδικότερων απαιτήσεων στους τομείς των προσθέτων και των υλικών σε επαφή με τρόφιμα με την έκδοση σχετικών εγκυκλίων: α) Υπ. αριθμ. πρωτ. 4001/22.03.2016 (ΑΔΑ 6ΔΠΟΟΡ9Τ-ΑΥ6) κατευθυντήριες οδηγίες για τον επίσημο έλεγχο προσθέτων τροφίμων, β) υπ' αριθμ. πρωτ. 5888/22-4-2016 δράσεις στον τομέα των προσθέτων τροφίμων, γ) υπ' αριθμ. πρωτ. 4574/4-4-2016 οδηγίες ελέγχου στον τομέα των υλικών σε επαφή με τρόφιμα.
- Υπ. αριθμ. πρωτ. 1072/26.01.2016 (ΑΔΑ 6ΧΒ1ΟΡ9Τ-Μ46) εγκύκλιος για τις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (Rapid Alert System for Food and Feed)

β) Συνεργασία, συντονισμός, εποπτεία

- Συνεργασία των Κεντρικών Αρμόδιων Αρχών για την από κοινού οργάνωση επιχειρησιακών δράσεων, εισήγηση νομοθετικών ρυθμίσεων, υποστήριξη ελέγχων DG SANTE - DF κ.ά.
- Συσκέψεις των Κ.Α.Α. με υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης στο πλαίσιο απλούστευσης των διαδικασιών αδειοδότησης.
- Συσκέψεις των Κ.Α.Α. με το Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης Παραεμπορίου (ΣΥΚΑΠ) για την ανάπτυξη επιχειρησιακών δράσεων με στόχο την εποπτεία της αγοράς και την πάταξη του παραεμπορίου.
- Συσκέψεις των Κ.Α.Α. με τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» για ανάληψη από κοινού δράσεων.

- Συνεργασία των Κ.Α.Α. με το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών για ζητήματα προστασίας του καταναλωτή.
- Συνεργασία των Κ.Α.Α. με το Γενικό Χημείο του Κράτους.
- Υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ του ΕΦΕΤ και των Περιφερειών Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην ενίσχυση των συνεργατικών δράσεων μεταξύ των Αρμοδίων Αρχών για την υλοποίηση του προγράμματος επίσημων ελέγχων, καθώς και προώθηση ανάλογων πρωτοβουλιών και για άλλες Περιφέρειες της χώρας.
- Οργάνωση συσκέψεων μεταξύ ΕΦΕΤ και Καλλικρατικών υπηρεσιών για τον επιμερισμό δράσεων στο πλαίσιο υποστήριξης του προγράμματος επίσημων ελέγχων.

γ) Νομοθετικό έργο

Εθνική Νομοθεσία:

- Διαμόρφωση απλοποιημένου πλαισίου αδειοδότησης των επιχειρήσεων τροφίμων με την έκδοση του Νόμου 4442/2016 (ΦΕΚ 230/7-12-2016): «Νέο Θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας & άλλες διατάξεις».
- Διαμόρφωση σχεδίου Υπουργικής απόφασης για τη θέσπιση εθνικών μέτρων για την εφαρμογή του άρθρου 44 του Κανονισμού (ΕΕ) 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα αλλεργιογόνα για τα μη προσυσκευασμένα τρόφιμα.

Ενωσιακή Νομοθεσία:

- Συμβολή στην αναθεώρηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004.
- Διαμόρφωση εθνικών θέσεων και προώθηση τους στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή των Κανονιστικών επιτροπών.
- Προώθηση των εθνικών θέσεων και ενημέρωση της Μόνιμης Ελληνικής Αντιπροσωπείας (ΜΕΑ) στις Βρυξέλλες στην περίπτωση εκπροσώπησης σε διάφορες συνεδριάσεις στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή των Κανονιστικών επιτροπών.

δ) Παροχή καθοδήγησης/πληροφοριών στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων

- Συσκέψεις με φορείς και αρμόδια όργανα κλάδων, όπως ο ΣΕΒΕΚ, ΣΕΒΓΑΠ, Διεπαγγελματική Μελιού, υπεύθυνοι αλυσίδων υπεραγορών και άλλοι, με στόχο την ενημέρωση, καθοδήγηση και επίλυση θεμάτων που ανακύπτουν.

ε) Εκπαίδευση / επιμόρφωση

Στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης οργανώθηκαν διήμερα & τριήμερα εκπαιδευτικά σεμινάρια στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Επίσημος έλεγχος στον τομέα τροφίμων ζωικής προέλευσης (2 σεμινάρια)
Επίσημος έλεγχος στον τομέα των προσθέτων τροφίμων, αρωματικών τροφίμων και ενζύμων τροφίμων (4 σεμινάρια)
- Επίσημος έλεγχος και απαιτήσεις στον τομέα της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των τροφίμων (2 σεμινάρια)
- Νέο κυρωτικό σύστημα του Ν. 4235/2014 (4 σεμινάρια)
- Εφαρμογή μικροβιολογικών κριτηρίων - Επιδημιολογική διερεύνηση τροφιμογενών επιδημιών - Δειγματοληψία (2 σεμινάρια)
- Απάτη - νοθεία στα τρόφιμα (Food Fraud - EMA - Δόλιες Πρακτικές - Τεχνικές ανίχνευσης νοθείας - VACCP) (3 σεμινάρια)
- Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα & τις Ζωοτροφές - updated RASFF SOPs (1 σεμινάριο)

Συνολικά στο πρόγραμμα εκπαίδευσης για το 2016, συμμετείχαν 558 επιθεωρητές του ΕΦΕΤ και των υπηρεσιών των περιφερειών και περιφερειακών ενοτήτων.

Επίσης, κατά το έτος 2016 η Ελλάδα συμμετείχε σε επιμορφωτικές δράσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας «Καλύτερη Κατάρτιση για Ασφαλέστερα Τρόφιμα» (Better Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σκοπό την κατάρτιση των συμμετεχόντων υπαλλήλων των υπηρεσιών σε θέματα υγιεινής & ασφάλειας τροφίμων, επισήμων ελέγχων & νομοθεσίας.

2.7.3. Συμπεράσματα

- Η συνεργασία και ο συντονισμός των δράσεων των αρχών τόσο σε επίπεδο οριζόντιας όσο και κάθετης επικοινωνίας είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση συνεργατικών δράσεων μέσα από προγραμματισμένες συσκέψεις και ομάδες εργασίας.
- Στο πεδίο των μη συμμορφώσεων καταγράφονται σταθεροποιητικές τάσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία και περασμένων ετών.
- Υπάρχει βελτίωση στην άσκηση του επίσημου ελέγχου όσον αφορά μεθόδους και τεχνικές που προσδιορίζουν την ομοιόμορφη διεξαγωγή του. Σε αυτό συνέβαλλαν σημαντικά οι κατευθυντήριες οδηγίες και εγκύκλιοι που εκδόθηκαν από τις ΚΑΑ και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επιθεωρητών σε ειδικά και κατά προτεραιότητα θέματα του επίσημου ελέγχου στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης.

- Η εφαρμογή των διαδικασιών audit δεν έχουν επεκταθεί προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου

Όσον αφορά στην ανταπόκριση των υπευθύνων των επιχειρήσεων:

- Η εφαρμογή συστημάτων αυτοελέγχου έχει επεκταθεί και βελτιωθεί αλλά παραμένουν οι αδυναμίες τεκμηρίωσης των εφαρμοζόμενων διαδικασιών.
- Στο πλαίσιο της εφαρμογής προγράμματος για τον έλεγχο των μικροβιολογικών κριτηρίων ασφάλειας τροφίμων ζωικής προέλευσης διαπιστώνεται ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο συμμόρφωσης σύμφωνα με τους διενεργηθέντες εργαστηριακούς ελέγχους.

A2. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ο επίσημος έλεγχος στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων περιλαμβάνει μεγάλο εύρος επιχειρήσεων, παραγωγικών και μη οι οποίες εμπίπτουν στις διατάξεις του Καν. 852/2004. Αφορά πολλές κατηγορίες παραγωγικών εγκαταστάσεων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και απαιτήσεις αλλά και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αποθήκευσης, της μεταφοράς, της εστίασης και του εμπορίου.

Η οργάνωση του επίσημου ελέγχου δεν παρουσιάζει κάποια διαφοροποίηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ο επίσημος έλεγχος υποστηρίζεται, σε περιφερειακό επίπεδο από τις Περιφερειακές Δ/νσεις του ΕΦΕΤ, τις Περιφερειακές υπηρεσίες των Καλλικρατικών Αρχών της χώρας και σε τοπικό επίπεδο καλύπτεται από 3 υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακριτές αρμοδιότητες. Στις ως άνω υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται όσες είναι επιφορτισμένες για τον έλεγχο κατά την εισαγωγή.

Ο επίσημος έλεγχος και στον τομέα αυτό στόχευσε στην υποστήριξη των προτεραιοτήτων του ΠΟΕΣΕ μέσα από την συνολική αναβάθμιση του συστήματος ελέγχων. Επιδίωξη των αρχών είναι οι έλεγχοι να διενεργούνται αναλογικά σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, διανομής και διάθεσης στον τελικό καταναλωτή και η συχνότητά τους να καθορίζεται με βάση την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων ως προς την επικινδυνότητα.

Η διαδικασία των ελέγχων εξειδικεύεται κατά κατηγορία επιχειρήσεων, κατηγορία κινδύνων και κατηγορία τροφίμων και υλικών σε επαφή με τρόφιμα, και περιλαμβάνει την επιθεώρηση της εγκατάστασης και τον εργαστηριακό έλεγχο των προϊόντων που παράγονται και διατίθενται στον καταναλωτή, τον έλεγχο των συνθηκών υγιεινής, την αξιολόγηση των συστημάτων διαχείρισης της ασφάλειας των τροφίμων, την εξέταση της τεκμηρίωσης των παραγωγικών διεργασιών.

Στο στάδιο της εισαγωγής και κατά την ενδοκοινοτική διακίνηση, οι έλεγχοι είναι στην πλειοψηφία τους τακτικοί και προγραμματίζονται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τις αναγγελίες των φορτίων. Διενεργούνται επιτόπιοι έλεγχοι, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται δειγματοληψία και εργαστηριακή ανάλυση βάση του προγραμματισμού από την ΚΑΑ λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική και Ενωσιακή νομοθεσία.

Τομείς οι οποίοι επιδέχονται περαιτέρω βελτίωση είναι:

- Η έλλειψη ή ανισοκατανομή προσωπικού
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επισήμων ελέγχων
- Η ομοιομορφία άσκησης του επισήμου ελέγχου
- Η επέκταση της εφαρμογής των διαδικασιών audit στις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ελέγχου.
- Η ενίσχυση συστήματος εποπτείας και συντονισμού των υπηρεσιών

2.1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

1 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο επιχειρήσεων

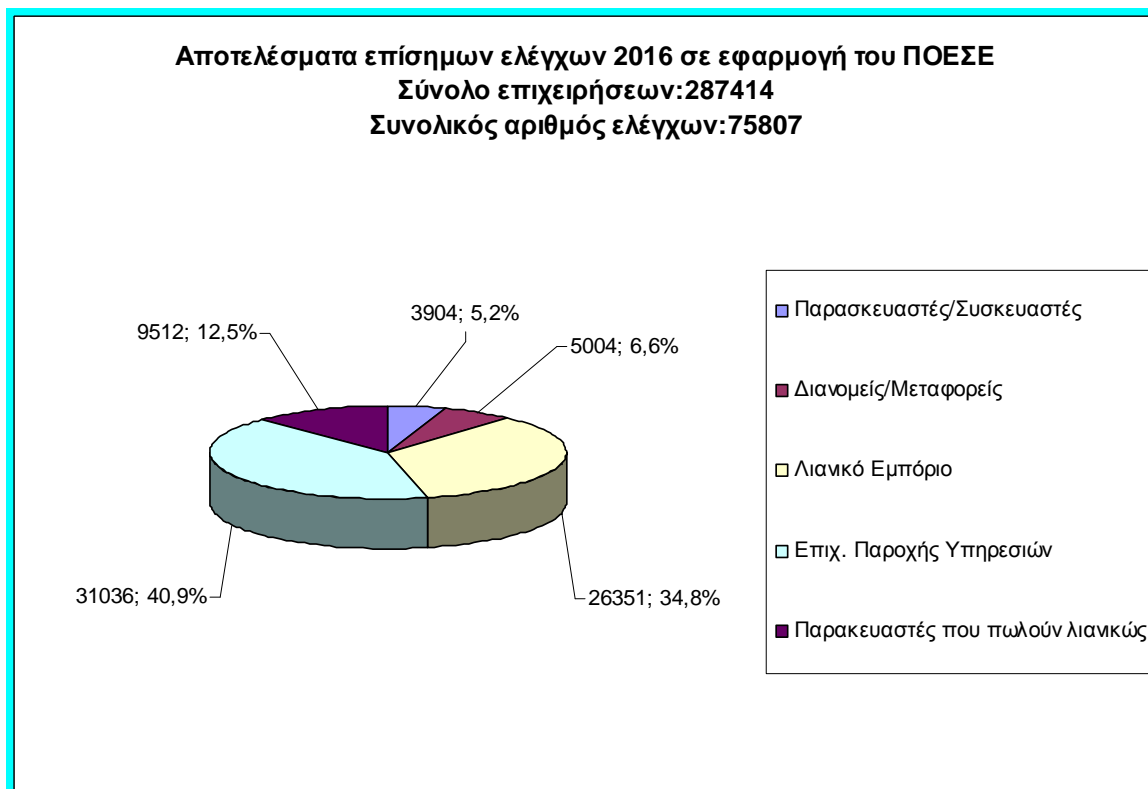
Κατά τη διάρκεια του 2016 διενεργήθηκαν συνολικά 75807 έλεγχοι σε 66710 επιχειρήσεις. Οι επιθεωρήσεις αυτές, αναγόμενες σε σύνολο 287414 επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ανά την επικράτεια, καλύπτουν το 23/% των υφιστάμενων επιχειρήσεων.

Ο προσανατολισμός των επιθεωρήσεων όσον αφορά την κατανομή των ελέγχων ανά κατηγορία επιχείρησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 1 και στην Εικόνα 1, ήτοι:

- 40,9 % σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- 34,8 % αντιστοιχεί στο λιανικό εμπόριο
- 12,5 % σε παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς
- 6,6 % σε διανομείς και μεταφορείς
- 5,2 % σε παρασκευαστές και συσκευαστές

Πίνακας 4: Επιτόπιοι έλεγχοι έτους 2016

ΥΓΙΕΙΝΗ		Παρασκευαστές & Συσκευαστές	Διανομείς & Μεταφορείς	Έμποροι (Λιανικό Εμπόριο)	Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών	Παρασκευαστές που πωλούν κυρίως λιανικώς	ΣΥΝΟΛΟ
	Αριθμός επισκέψεων για έλεγχο (έλεγχοι, επανέλεγχοι, καταγγελίες)	3904	5004	26351	31036	9512	75807
	Αριθμός επιχειρήσεων με μη συμμορφώσεις	135	84	881	1340	441	2881
	Υγιεινή (HACCP)	44	14	156	222	156	592
	Γενική Υγιεινή	81	21	468	1000	283	1853
	Σύνθεση	2	1	16	3	1	23
	Επισήμανση & Παρουσίαση	24	3	101	52	39	219
	Μη ασφαλή τρόφιμα	11	30	112	85	28	266
	Άλλες	14	15	120	175	80	404
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΩΝ	176	84	973	1537	587	3357

Εικόνα 1: Αποτελέσματα επίσημων ελέγχων 2016

Τα στοιχεία του 2016 δείχνουν ότι υπάρχει περαιτέρω μείωση του συνολικού αριθμού των ελέγχων. Η μείωση παρατηρήθηκε πρωτίστως στον τομέα των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και έπειτα στον τομέα των διανομένων μεταφορέων με αντίστοιχη αύξηση του τομέα του λιανικού εμπορίου. Σταθερός είναι ο βαθμός επιτήρησης των παρασκευαστών-συσκευαστών κάτι το οποίο δείχνει μια ορισμένη προσήλωση των Αρμοδίων Αρχών στον έλεγχο επιχειρήσεων οι οποίες παρασκευάζουν τρόφιμα. Σημειώνεται επίσης ότι σταθερό είναι το ποσοστό των ελέγχων σε επιχειρήσεις παρασκευαστών που πωλούν λιανικώς.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τους ελέγχους που έγιναν σε παραγωγικές επιχειρήσεις της χώρας (παρασκευαστές-συσκευαστές), κατά το 2016 ανήλθαν σε 3904 επιθεωρήσεις, η κατανομή των οποίων ήταν η εξής:

- 52,7 % (2059) σε επιχειρήσεις παραγωγής τροφίμων φυτικής προέλευσης
- 45,8 % (1787) σε επιχειρήσεις συνθέτων και άλλων τροφίμων
- 1,5 % (58) σε επιχειρήσεις παραγωγής υλικών -αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα και προσθέτων υλών

Η στόχευση των επιθεωρήσεων εκτός των ζητημάτων που αφορούσαν

- τη βελτίωση των κανόνων υγιεινής,
- τη βελτίωση εφαρμογής των συστημάτων αυτοελέγχου HACCP
- τη συμμόρφωση με τους κανόνες περί επισήμανσης και παρουσίασης των τροφίμων, επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση φαινομένων παραπλάνησης καταναλωτή και νοθείας-απάτης.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκε η διαχείριση 1461 αναφορών (εκ των οποίων 53% επώνυμες αναφορές και 47% ανώνυμες αναφορές) μέσα από ένα αξιόπιστο και ολοκληρωμένο σύστημα διερεύνησης. Οι περισσότερες από αυτές παρουσίασαν ενδιαφέρον και αφορούσαν ως επί τω πλείστον τρόφιμα και λιγότερο επιχειρήσεις τροφίμων. Το περιεχόμενο των αναφορών ενδεικτικά σχετιζόταν με:

- Τρόφιμα μη ασφαλή
- Ύπαρξη ξένων σωμάτων
- Επιχειρήσεις που δεν τηρούν τους κανόνες υγιεινής
- Μη ορθή επισήμανση τροφίμων
- Εκδήλωση διαταραχών μετά από κατανάλωση τροφίμων
- Τρόφιμα με περασμένη ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας

2 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων. Δειγματοληψία και Ανάλυση

Κατά τη διάρκεια του 2016 διενεργήθηκαν συνολικά 954 έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων (909), και υλικών σε επαφή με τρόφιμα (45). Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας από τις ομάδες εργασίας των εξειδικευμένων επιστημόνων των αρμοδίων αρχών οι οποίες οργανώθηκαν και συνεδρίασαν με την ενεργό συμμετοχή και καθοδήγηση του ΕΦΕΤ.

Διεξήχθησαν 13 Προγράμματα Επισήμου ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων για τους κυριότερους μικροβιολογικούς και χημικούς κινδύνους, μετανάστευσης χημικών ουσιών από υλικά σε επαφή με τρόφιμα και ποιοτικά χαρακτηριστικά καθώς και 1 διερευνητικό πρόγραμμα.

Στον Πίνακα 2 αναφέρονται τα Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας.

Πίνακας 5: Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου 2016

α/α	Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Ταυτόχρονη ανίχνευση <i>Salmonella</i> spp. & <i>Listeria monocytogenes</i> σε φρέσκες κομμένες σαλάτες
2	Έλεγχος εμφιαλωμένων νερών και συσκευασμένου πάγου
3	Έλεγχος για τις πρόσθετες ουσίες
4	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs
5	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων μετάλλων
6	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων

7	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων της 3-μονοχλωροπροπανοδιόλης
8	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
9	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των νιτρικών ιόντων σε λαχανικά
10	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε μεταποιημένα τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης
11	Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία
12	Έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου
13	Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα
14	Έλεγχος επιπέδων ακρυλαμιδίου

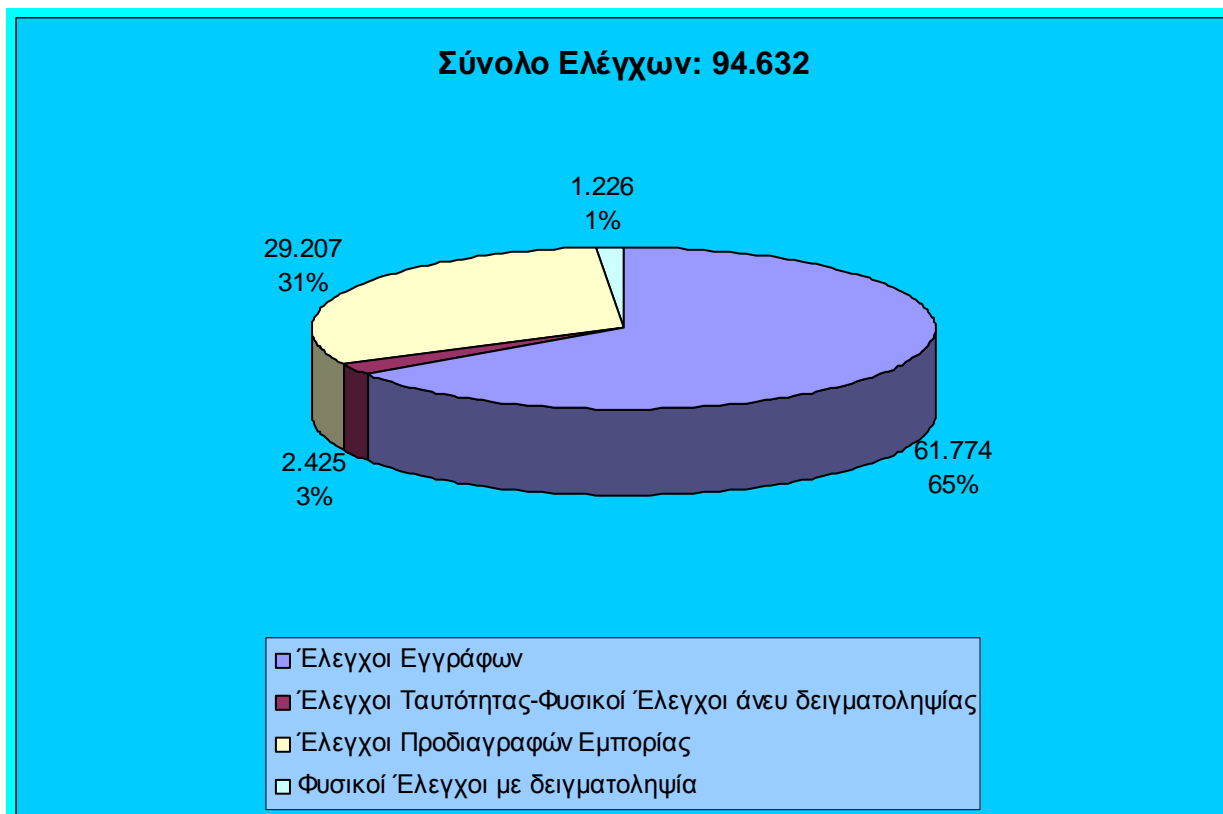
3 Επίσημοι Έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης

1 Επίσημοι Έλεγχοι Συνολικά

Κατά τη διάρκεια του 2016 διενεργήθηκαν συνολικά 94.632 έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες, παραλαβής από κράτη-μέλη της Ε.Ε., εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε., που αφορούσαν έλεγχο για Υγιεινή & Ασφάλεια (έλεγχοι εγγράφων, ταυτότητας και φυσικοί έλεγχοι με ή άνευ δειγματοληψίας) και Προδιαγραφές Εμπορίας. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε 288.043 αναγγελθέντα φορτία για όλα τα προαναφερόμενα στάδια διακίνησης.

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 61.774 φορτία (65,28 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης, έλαβαν χώρα 2.425 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (2,56 % επί του συνόλου των ελέγχων), 1.226 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (1,3 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 29.207 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (30,86 % επί του συνόλου των ελέγχων) (βλ. Εικόνα 2).

Από τα αναλυτικά στοιχεία των επίσημων ελέγχων, τα οποία παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους, προκύπτει ότι οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν στα τρόφιμα φυτικής προέλευσης κατά το έτος 2016 σε γενικό πλαίσιο κατέδειξαν το πρόβλημα που είχε επισημανθεί σε προηγούμενα έτη σχετικά τους κινδύνους (κυρίως Αφλατοξίνες σε ξηρούς καρπούς προέλευσης Ιράν και Σαλμονέλα σε σουσάμι καταγωγής διαφόρων χωρών). Ως προς τους υπόλοιπους κινδύνους ήταν ικανοποιητικοί (συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων για προδιαγραφές εμπορίας) με ελάχιστες μη συμμορφώσεις για όλα τα στάδια διακίνησης.

Εικόνα 2: Σύνολο Ελέγχων - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2016

2. Επίσημοι Έλεγχοι—Ανάλυση

2.1 Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες και παραλαβής από την Ε.Ε.

Κατά τη διάρκεια του 2016 διενεργήθηκαν συνολικά 40.590 έλεγχοι για υγιεινή & ασφάλεια αλλά και προδιαγραφές εμπορίας σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες και παραλαβής από την Ε.Ε.. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 80.311 φορτίων που αναγγέλθηκαν προς εισαγωγή από τρίτες χώρες και παραλαβή από την Ε.Ε..

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 34.901 φορτία (85,98 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα, 2.425 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (5,97 % επί του συνόλου των ελέγχων), 930 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (2,29 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 2.334 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (5,75 % επί του συνόλου των ελέγχων) (βλ. Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες & παραλαβής από την Ε.Ε. - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2016

Για τις ανάγκες της παρούσης έκθεσης, τα προϊόντα κατά το στάδιο της εισαγωγής και παραλαβής από την Ε.Ε., κατηγοριοποιήθηκαν ως κάτωθι:

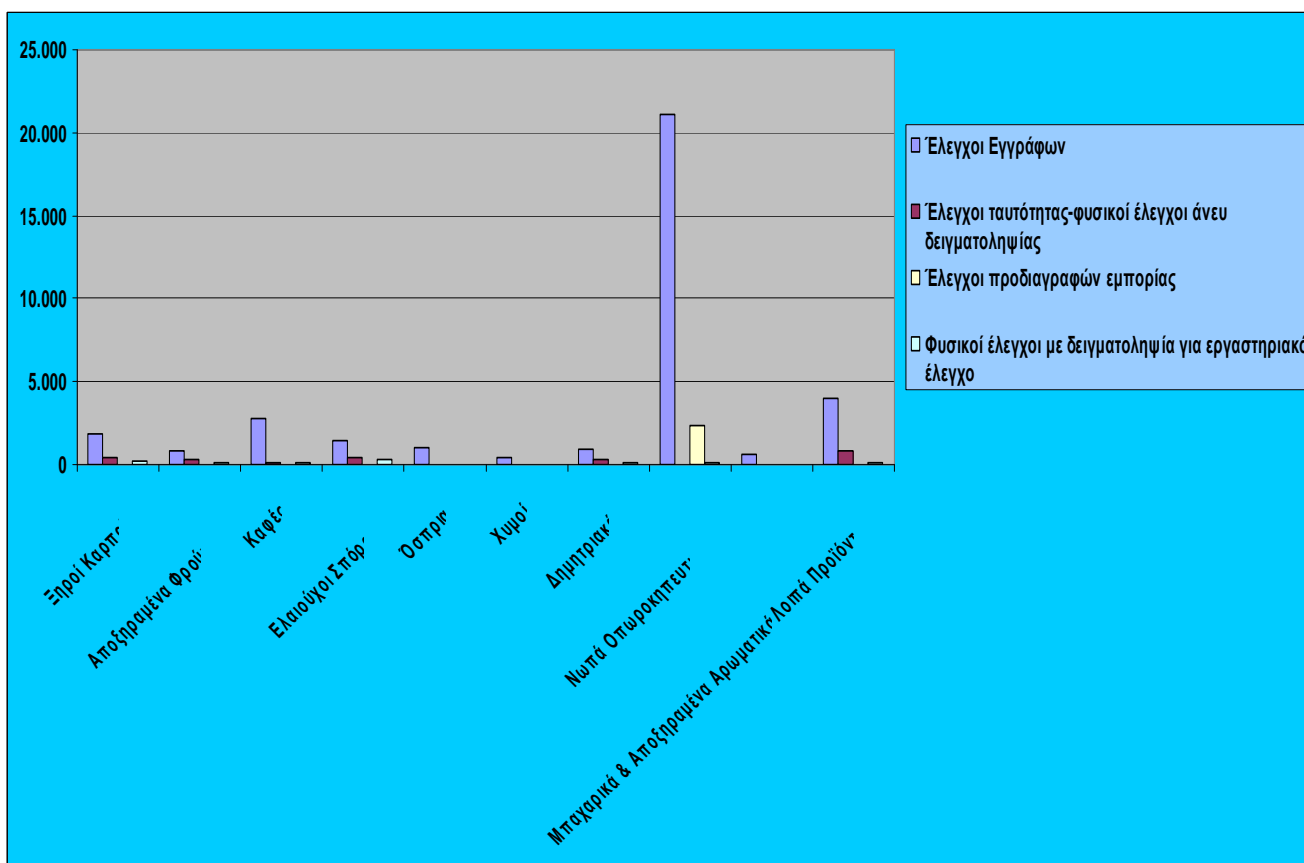
- Ξηροί Καρποί (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Αποξηραμένα Φρούτα
- Καφές
- Ελαιούχοι Σπόροι
- Όσπρια (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Χυμοί
- Δημητριακά (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Νωπά Οπωροκηπευτικά (συμπεριλαμβάνονται νωπά Αρωματικά Φυτά)
- Μπαχαρικά & Αποξηραμένα Αρωματικά Φυτά
- Λοιπά προϊόντα (όλα τα υπόλοιπα προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται σε κάποια από τις προηγούμενες κατηγορίες)

Αντιστοίχως, οι φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τον κίνδυνο ως κάτωθι:

- Μυκοτοξίνες
- Βαρέα Μέταλλα
- Ανθεκτικοί Οργανικοί Ρύποι (POPs)
- Πολυκυκλικοί Αρωματικοί Υδρογονάνθρακες (PAHs)

- Πρόσθετα
- Ραδιενέργεια
- Μικροβιολογικοί Κίνδυνοι
- Γ.Τ.Ο.
- Διάφοροι άλλοι έλεγχοι (μη δυνάμενοι να τοποθετηθούν στις προαναφερόμενες κατηγορίες)

Οι 40.590 έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με την Εικόνα 4.

Εικόνα 4: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2016

Οι 930 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται με βάση τον κίνδυνο (βλ. Εικόνα 5) ως εξής:

1. **ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 356 έλεγχοι (38,28 %)** (Κυρίως σε αποξηραμένα φρούτα, καφέ, δημητριακά, μπαχαρικά, αλεύρα, χυμούς)
  - Αφλατοξίνες: 262 έλεγχοι
  - Ωχρατοξίνη Α: 80 έλεγχοι
  - Φουμονισίνες Β1 + Β2: 2 έλεγχοι
  - Δεσοξυνιβαλενόνη: 5 έλεγχοι
  - Ζεαραλενόνη: 4 έλεγχοι
  - Πατουλίνη: 3 έλεγχοι
2. **ΒΑΡΕΑ ΜΕΤΑΛΛΑ: 117 έλεγχοι (12,58 %)** (Κυρίως σε όσπρια, δημητριακά και νωπά σπυροκηπευτικά)
  - Μόλυβδος: 60 έλεγχοι
  - Κασσίτερος: 11 έλεγχοι
  - Κάδμιο: 46 έλεγχοι
3. **ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΚΟΙ ΡΥΠΤΟΙ (POPs): 6 έλεγχοι (0,65 %)**
  - Διοξίνες: 4 έλεγχοι
  - PCBs: 2 έλεγχοι
4. **ΠΟΛΥΚΥΚΛΙΚΟΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ (PAHs): 7 έλεγχοι (0,75 %)**
  - 3 MCPD: 1 έλεγχος
  - Πολυκυκλικοί Υδρογονάνθρακες: 6 έλεγχοι
5. **ΠΡΟΣΘΕΤΑ: 74 έλεγχοι (7,96 %)** (Κυρίως σε αποξηραμένα φρούτα και νωπά σπυροκηπευτικά)
  - Διοξείδιο του θείου και θειώδη άλατα (SO₂): 43 έλεγχοι
  - Βενζοϊκό οξύ και βενζοϊκά άλατα (Ba): 7 έλεγχος
  - Σορβικό οξύ και σορβικά άλατα (Sa): 7 έλεγχος
  - Μορφολίνη/δισθειανολαμίνη/τριθειανολαμίνη: 14 έλεγχοι
  - Χρωστικές Sudan: 3 έλεγχοι
6. **ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ: 102 έλεγχοι (10,97 %)** (Κυρίως σε δημητριακά και ελαιούχους σπόρους)
7. **ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: 233 έλεγχοι (25,05 %)** (Κυρίως σε ξηρούς καρπούς και ελαιούχους σπόρους)
  - Ηπατίτιδα/Νοροϊοί: 18 έλεγχοι
  - *Salmonella* spp.: 214 έλεγχοι

- *E. Coli*: 1 έλεγχος

8. Γ.Τ.Ο. : 20 έλεγχοι (2,15 %) (Κυρίως σε δημητριακά και λοιπά προϊόντα)

9. ΔΙΑΦΕΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 15 έλεγχοι (1,61 %)

Εικόνα 5: Φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακή εξέταση κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες και παραλαβής από Ε.Ε. ανά είδος κινδύνου για το 2016

Στους πίνακες του παραρτήματος 1 καταγράφονται αναλυτικά: τα είδη των ελέγχων και τα ευρήματά τους ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες και παραλαβής από την Ε.Ε

Πίνακας 6: Έλεγχοι στο στάδιο των εισαγωγών από το Γενικό Χημείο του Κράτους

Κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	Αριθμός ελεγχθέντων φορτίων*	Αριθμός μη συμμορφούμενων φορτίων**	Είδος Δείγματος ***	Χώρα προέλευσης ***	Ποσότητα ***	Εκτρεπόμενη Παράμετρος** *
κεφ. 15 Λίπη και έλαια φυτικής προέλευσης	193	0				
κεφ. 17 Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα	164	0				
κεφ. 18 Παρασκευάσματα κακάο	89	0				
κεφ.19 Παρασκευάσματα δημητριακών και είδη ζαχαροπλαστικής	513	0				
κεφ. 20 Παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων	262	0				
κεφ. 21 Παρασκευάσματα διατροφής (σύνθετα τρόφιμα)	587	0				
κεφ. 22 Ελεύθερα αλκοόλης ποτά	194	0				
κεφ. 39 Πλαστικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	153	1	Πλαστικά μπωλ	Κίνα	3684 pcs	Φορμαλδεΐδη, μελαμίνη
κεφ. 44 Αντικείμενα από ξύλο σε επαφή με τρόφιμα	1	0				
κεφ. 48 Χαρτί και χαρτόνι σε επαφή με τρόφιμα	1	0				
κεφ. 69 Κεραμικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	17	0				
κεφ. 70 Υάλινα αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	1	0				
κεφ. 72 Μεταλλικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα- ανοξείδωτος χάλυβας	4	0				
Σύνολο	2179	1				

* έλεγχος εγγράφων και ενδεχόμενος εργαστηριακός έλεγχος

**δε συμπεριλαμβάνονται θέματα μη συμμορφώσεων που επιδέχονται διόρθωση/θεραπεία/συμμόρφωση πριν τη διάθεση στην αγορά (π.χ. επισήμανση), εκτός των περιπτώσεων που αφορούν θέμα ασφάλειας και αποστέλλεται σήμα RASFF

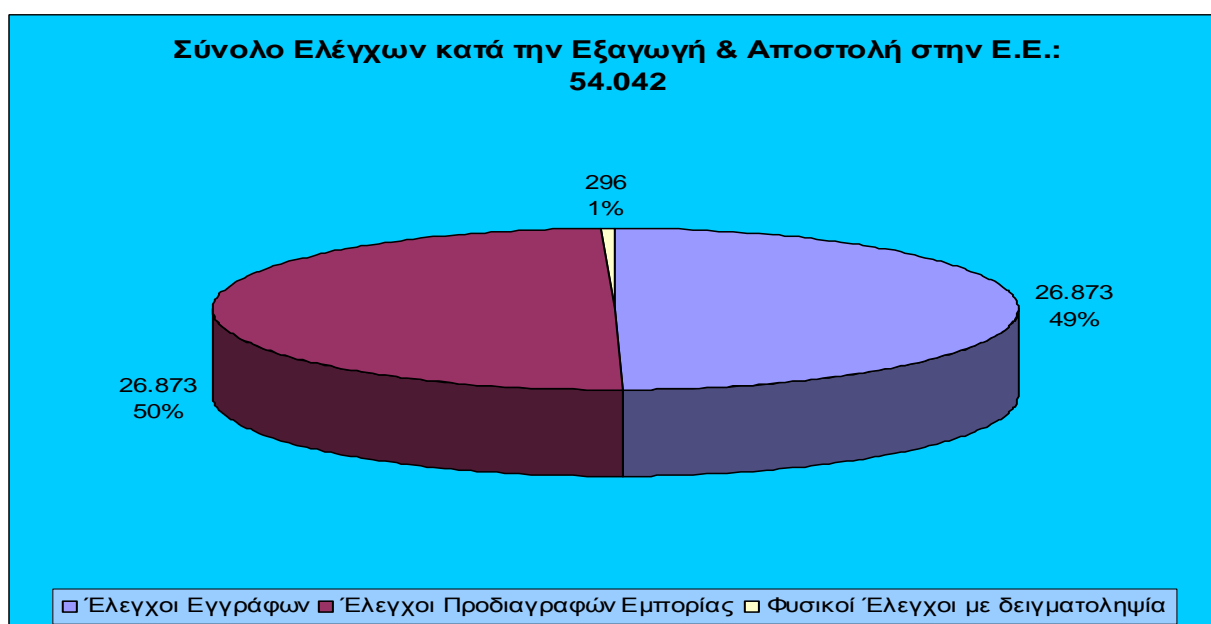
*** Μόνο για τα μη ασφαλή δείγματα τροφίμων ή τα δείγματα υλικών σε επαφή με τρόφιμα που σχετίζονται με θέματα ασφάλειας

Επιπλέον, από τις υπηρεσίες του Γενικού Χημείου του Κράτους έγιναν 2.179 εργαστηριακοί έλεγχοι φορτίων της αρμοδιότητάς του, όπως φαίνονται στον πίνακα 13. Από τον έλεγχο των συνοδευτικών εγγράφων, της επισήμανσης και κατά περίπτωση τους εργαστηριακούς ελέγχους για τη συμμόρφωση του προϊόντος (χημική ανάλυση) μόνο 1 φορτίο κρίθηκε ως μη ασφαλές. Στον ως άνω πίνακα φαίνονται αναλυτικά ανά κατηγορία τροφίμων η κατανομή των εισαγομένων, ελεγχόμενων και μη ασφαλών φορτίων.

2.2 Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο της εξαγωγής και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Κατά τη διάρκεια του 2016 διενεργήθηκαν συνολικά 54.042 έλεγχοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης για υγιεινή & ασφάλεια αλλά και προδιαγραφές εμπορίας σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς την Ε.Ε. (βλ. Εικόνα 6). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 207.732 φορτίων που αφορούσαν Νωπά Οπωροκηπευτικά, Οίνους και Μεταποιημένα προϊόντα με εθνικές προδιαγραφές εμπορίας που παρουσιάστηκαν προς εξαγωγή προς τρίτες χώρες και αποστολή προς κράτη-μέλη της Ε.Ε.

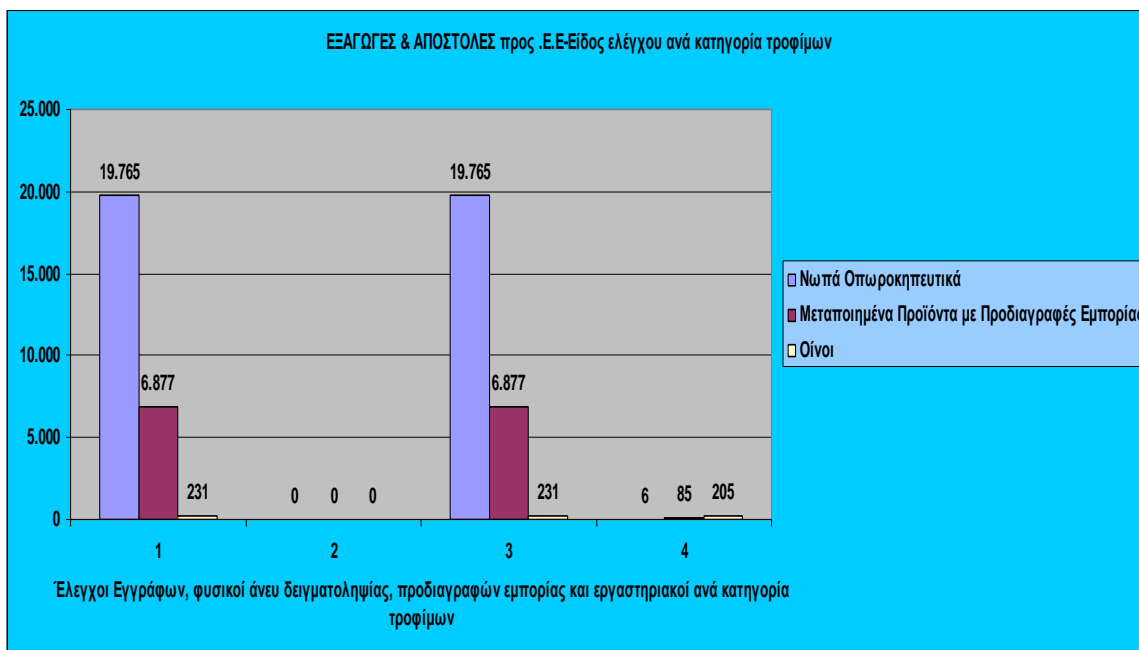
Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 26.873 φορτία (49,73% επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα 26.873 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (49,73 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 296 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο (0,55% επί του συνόλου των ελέγχων) (Εικόνα 6).

Εικόνα 6: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε. - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2016

Οι 54.042 έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με τον Πίνακα4

Πίνακας 7: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς την Ε.Ε. ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2016

Οι 296 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται με βάση τον κίνδυνο (Εικόνα 7) ως εξής:

1. ΠΡΟΣΘΕΤΑ: 206 έλεγχοι (69,59%)

- Διοξείδιο του θείου και θειώδη άλατα (SO_2): 205 έλεγχοι σε οίνους και 1 σε επιτραπέζιες ελιές.

2. ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 21 έλεγχοι (7,09%)

- Αφλατοξίνες: 15 έλεγχοι αποξηραμένες σταφίδες και σύκα.
- Ωχρατοξίνη Α: 6 έλεγχοι σε αποξηραμένες σταφίδες.

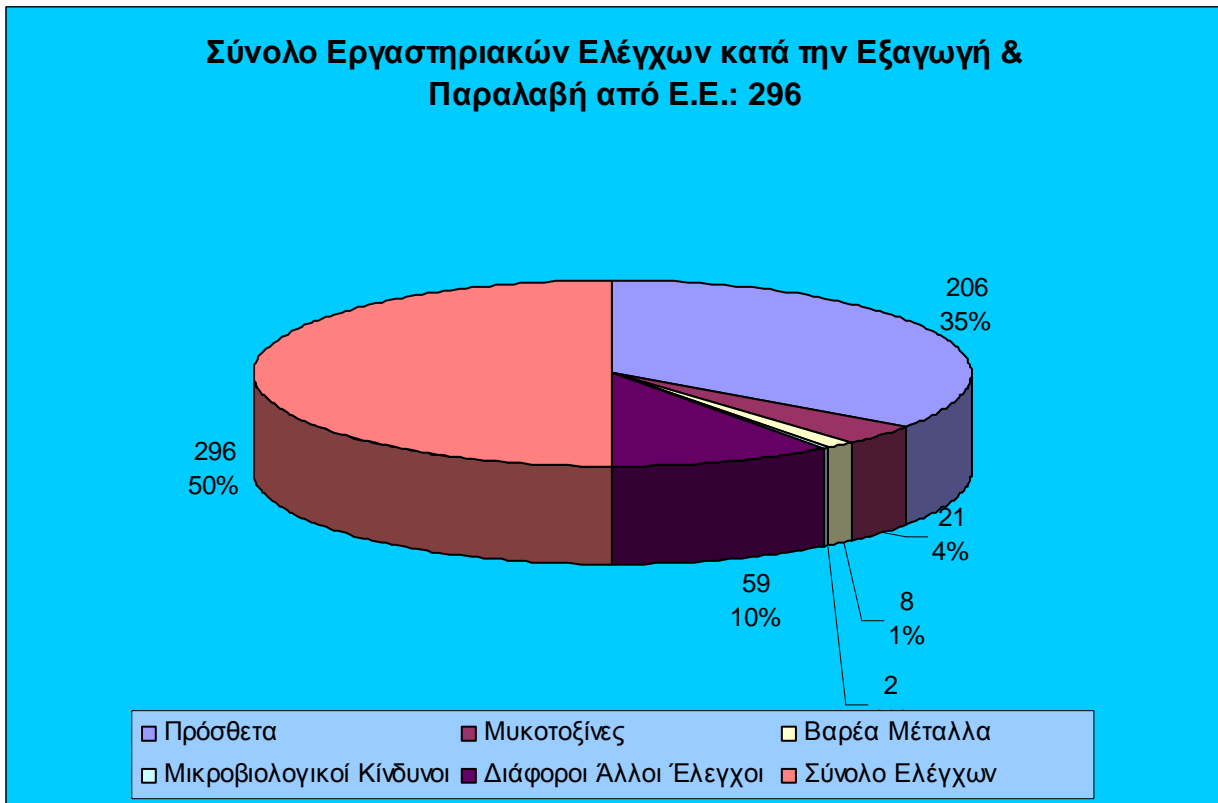
3. ΒΑΡΕΑ ΜΕΤΑΛΛΑ: 8 έλεγχοι (2,70%)

- Μόλυβδος: 6 έλεγχοι σε ακτινίδια και 2 έλεγχοι σε αποξηραμένες σταφίδες.

4. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: 2 έλεγχοι (0,68 %)

- *Salmonella* spp: 2 έλεγχοι σε αποξηραμένες σταφίδες

5. ΔΙΑΦΕΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 59 έλεγχοι (19,93%)

Εικόνα 7: Φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακή εξέταση κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς Ε.Ε. ανά είδος κινδύνου για το 2016

2.2. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

1. Συνολική συμμόρφωση

i) Συνολική συμμόρφωση των επιχειρήσεων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων ως προς τις βασικές παραμέτρους της νομοθεσίας κυμάνθηκε σε ποσοστό 95,6% καθότι διαπιστώθηκαν παραβάσεις σε 2881 επιχειρήσεις σε σύνολο 66710 επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν. Το ποσοστό συμμόρφωσης είναι υψηλό και χαρακτηρίζεται ικανοποιητικό .

ii) Συνολική συμμόρφωση σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τις βασικές παραμέτρους της νομοθεσίας κυμάνθηκε όσον αφορά τους εργαστηριακούς ελέγχους σε ποσοστό 91,6%. Το ποσοστό συμμόρφωσης κρίνεται ικανοποιητικό

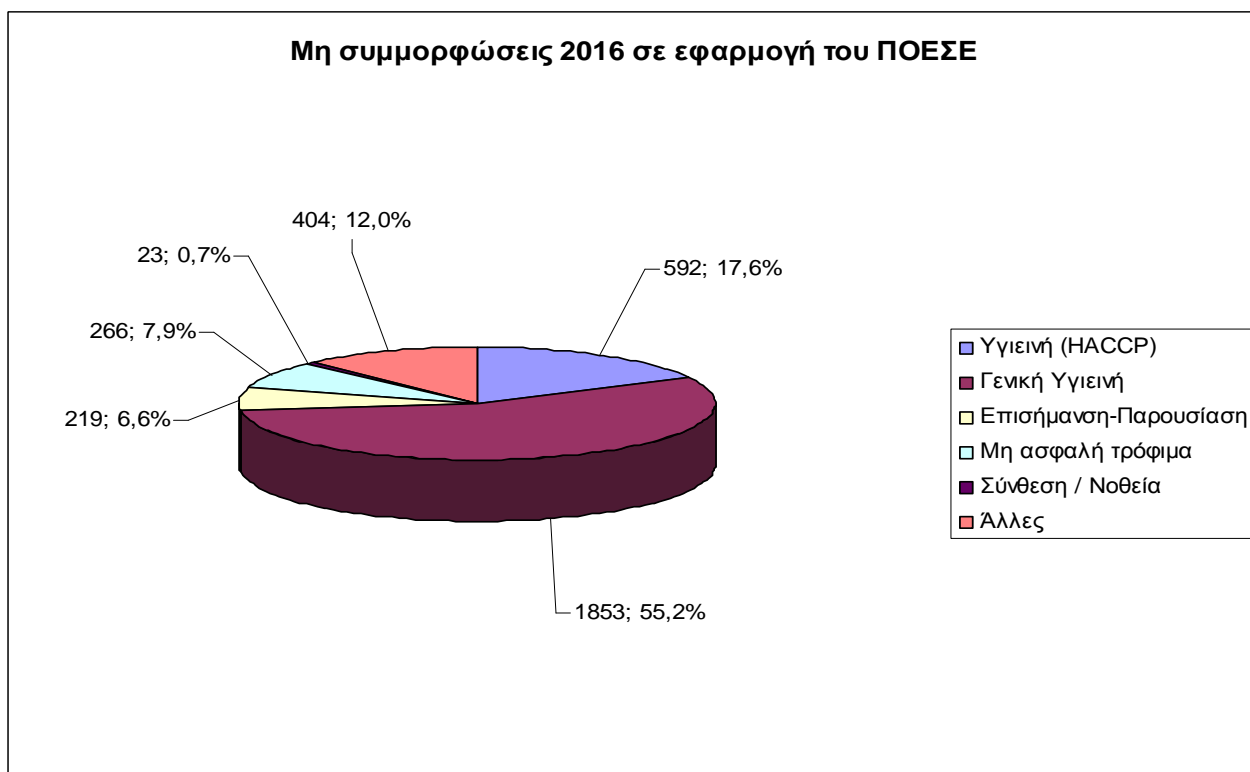
2. Ανάλυση μη συμμορφώσεων

i). Ανάλυση των μη συμμορφώσεων στις επιχειρήσεις

Από την αξιολόγηση των συνολικών αποτελεσμάτων που αναφέρονται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 1 κατεγράφησαν 3357 μη συμμορφώσεις (Εικόνα 8).

Η κατανομή των παραβάσεων με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής:

Γενική Υγιεινή:	1853	ήτοι ποσοστό	55,2%
Υγιεινή (HACCP):	592	ήτοι ποσοστό	17,6%
Άλλες:	404	ήτοι ποσοστό	12,0%
Μη ασφαλή τρόφιμα:	266	ήτοι ποσοστό	7,9%
Επισήμανση και Παρουσίαση:	219	ήτοι ποσοστό	6,6 %
Σύνθεση/Νοθεία:	23	ήτοι ποσοστό	0,7%

Εικόνα 8: Ανάλυση μη συμμορφώσεων κατά τον έλεγχο των επιχειρήσεων

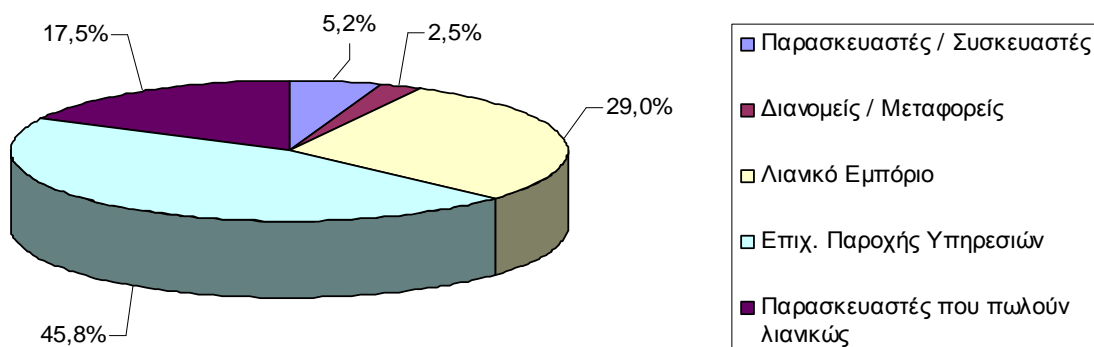
Αρχικά, διαπιστώνεται μείωση των μη συμμορφώσεων. Παρατηρούμε ότι ζητήματα γενικής υγιεινής αφορούν και πάλι την πλειοψηφία των παραβάσεων, γεγονός που καταγράφεται διαχρονικά και φαίνεται ως η συχνότερη υποτροπή των επιχειρήσεων. Μείωση παρατηρήθηκε στις μη συμμορφώσεις που αφορούσαν την τήρηση και εφαρμογή των συστημάτων HACCP. Από επιπλέον στοιχεία, προκύπτει ότι σημαντική μείωση αυτού του είδους μη συμμορφώσεων παρατηρείται στις μονάδες μαζικής εστίασης και στους παρασκευαστές-συσκευαστές. Ενδεχομένως αυτό υποδηλώνει ότι οι Αρμόδιες Αρχές αφομοιώνουν την ευέλικτη εφαρμογή των απαιτήσεων για την τήρηση συστημάτων αυτοελέγχου.

Όμως, η αύξηση των μη ασφαλών τροφίμων από επιπλέον στοιχεία εντοπίζεται στους τομείς της παροχής υπηρεσιών και των διανομένων μεταφορέων.

Η κατανομή των παραβάσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων και με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής (Εικόνα 9):

Παροχή υπηρεσιών:	με ποσοστό 45,8%
Λιανικό εμπόριο:	με ποσοστό 29,0%
Παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς:	με ποσοστό 17,5%
Παρασκευαστές - συσκευαστές:	με ποσοστό 5,2%
Διανομείς - μεταφορείς:	με ποσοστό 2,5%

Κατανομή μη συμμορφώσεων 2016 σε εφαρμογή του ΠΟΕΣΕ

Εικόνα 9: Κατανομή μη συμμορφώσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων

ii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τους κινδύνους που ελέγχθηκαν ανέρχεται στο 3,9% του συνόλου των τροφίμων που εξετάστηκαν. Η συνολική μη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 8,9%.

iii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων των προϊόντων φυτικής προέλευσης σε όλα τα στάδια διακίνησης

Από τα δεδομένα των μόλις 202 μη συμμορφώσεων σε σχέση με το σύνολο των ελεγχθέντων φορτίων, παρατηρείται μια σταθερότητα σε σχέση με προηγούμενα έτη. Γενικά δεν υπήρξαν σοβαρές μη συμμορφώσεις (πλην του αναδυόμενου κινδύνου της Σαλμονέλας σε σουσάμι), ενώ τηρήθηκαν σε μεγάλο ποσοστό οι απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, επιτυγχάνοντας τις προτεραιότητες ελέγχου που οι στρατηγικοί στόχοι του ΠΟΕΣΕ είχαν θέσει.

Κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες εμφανίστηκαν μόλις 55 (27,23 % επί των συνολικών μη συμμορφώσεων) μη συμμορφώσεις που αφορούσαν υγιεινή & ασφάλεια. Και οι 55 περιπτώσεις απορρίφθηκαν στα σύνορα και εκδόθηκαν σχετικά RASFF. Επισημαίνεται ότι από αυτές τις περιπτώσεις, οι 15 (Σαλμονέλα σε σουσάμι διάφορων χωρών καταγωγής) εντοπίστηκαν εντός του 2016, αλλά τα σχετικά RASFF εκδόθηκαν το 2017. Για τις ανάγκες της παρούσης αναφέρονται στα στοιχεία του 2016.

Κατά το στάδιο των εισαγωγής από τρίτες χώρες και παραλαβής από την Ε.Ε. νωπών οπωροκηπευτικών παρουσιάστηκαν μόλις 13 (6,43 % επί των μη συμμορφώσεων) μη

συμμορφώσεις που αφορούσαν προδιαγραφές εμπορίας. Οι έμποροι προέβησαν σε διορθωτικές ενέργειες (κυρίως επαναταξινόμησης και αλλαγής επισήμανσης και άρθηκαν όλες οι μη συμμορφώσεις).

Κατά το στάδιο των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και αποστολών από την Ε.Ε. νωπών οπωροκηπευτικών παρουσιάστηκαν 134 (66,33 % επί των μη συμμορφώσεων) μη συμμορφώσεις που αφορούσαν προδιαγραφές εμπορίας. Οι έμποροι προέβησαν σε διορθωτικές ενέργειες (κυρίως επαναταξινόμησης και αλλαγής επισήμανσης και άρθηκαν όλες οι μη συμμορφώσεις).

Επιπροσθέτως, αναδείχτηκε η ανάγκη για μεγαλύτερο επίπεδο ελέγχων για Μυκοτοξίνες σε Μπαχαρικά και Αποξηραμένα Αρωματικά. Επίσης, διαφαίνεται ότι πρέπει να διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο ελέγχων για πρόσθετα (Θειώδης Ανυδρίτης & Άλατα του στα αποξηραμένα φρούτα) και μικροβιολογικούς κινδύνους (Σαλμονέλα σε Ελαιούχους σπόρους και κυρίως σουσάμι) (βλ. Πίνακα 2) κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες λόγω των υψηλών ποσοστών ευρημάτων μη συμμορφώσεων σε σχέση με το σύνολο των αντίστοιχων ελέγχων.

Στην εικόνα 1 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται η κατανομή των ειδών των μη συμμορφώσεων ανά είδος κινδύνου για όλα τα στάδια διακίνησης.

Στην εικόνα 2 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται ο αριθμός των εκδοθέντων RASFF ανά είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης ή/και καταγωγής κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες.

Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται το σύνολο των μη συμμορφώσεων ανά κίνδυνο, είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης ή/και καταγωγής για τις οποίες εκδόθηκε RASFF κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες.

2.3. ΣΧΕΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

1. Βιολογικοί Κίνδυνοι

1) Ταυτόχρονος Έλεγχος για την ανίχνευση *Salmonella* spp. και *Listeria monocytogenes* σε φρέσκες κομμένες σαλάτες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η ανίχνευση της *Salmonella* spp. και της *Listeria monocytogenes* στα ίδια δείγματα σε φρέσκες κομμένες σαλάτες, με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/2005, β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις α) Αττικής, β) Κεντρικής Μακεδονίας και γ) Δυτικής Ελλάδας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Δοκιμών & Ερευνών Τροφίμων Αθήνας του ΕΦΕΤ.

Στο σύνολο των 16 δειγμάτων (11 κομμένη πράσινη σαλάτα, 1 παντζάρια έτοιμα κομμένα, 4 κομμένη σαλάτα λάχανο-καρότο), που εξετάστηκαν δεν ανιχνεύθηκε κανένας από τους δύο μικροοργανισμούς, επομένως υπήρξε συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

2. Χημικοί Κίνδυνοι

1) Έλεγχος στον τομέα των Προσθέτων

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεων στον τομέα των προσθέτων για το έτος 2016, σε συνέχεια των δράσεων των προηγούμενων ετών στον τομέα αυτό. Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης τροφίμων μη ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε εγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών και των γλυκαντικών ουσιών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν έλεγχος ορθής επισήμανσης ως προς την κείμενη Νομοθεσία και ειδικότερα όσον αφορά στην ορθή αναγραφή περιεχόμενων προσθέτων/κατηγορίας προσθέτου, την ορθή επισήμανση για τη δήλωση παρουσίας θειωδών και τυχόν παραπλανητική επισήμανση που σχετίζεται με τη μεταφορά ενός προσθέτου στο τελικό προϊόν καθώς και, έλεγχος ορθής χρήσης ουσιών με αρωματικές ιδιότητες με περιορισμούς στη μέγιστη περιεκτικότητά τους.

Η επιλογή των προτεραιοτήτων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα ελέγχου βασίστηκε σε εκτίμηση επικινδυνότητας, με βάση δεδομένα κατανάλωσης του ελληνικού πληθυσμού σε συνδυασμό με τις επιτρεπόμενες χρήσεις των προσθέτων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών ουσιών και γλυκαντικών υλών στις διάφορες κατηγορίες τροφίμων και στις μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις, όπως αυτές ισχύουν για το τελικό προϊόν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αλλά και τα τρόφιμα που συνεισφέρουν περισσότερο στη συνολική πρόσληψη. Επίσης, ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα ελέγχων (συμμορφώσεις ή μη ως προς την ισχύουσα νομοθεσία) σύμφωνα με τα προγράμματα ελέγχου για τα πρόσθετα προηγούμενων ετών. Για τον

καθορισμό του στόχου, ελήφθησαν υπόψη νεότερα επιστημονικά δεδομένα, όπως για παράδειγμα η επαναξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) για ορισμένες χρωστικές ουσίες, καθώς και η έναρξη εφαρμογής του άρθρου 24 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ, σχετικά με τις απαιτήσεις επισήμανσης για τρόφιμα που περιέχουν τις χρωστικές ουσίες E102, E104, E110, E122, E124 και E129.

Επίσης στόχος του προγράμματος ήταν η παρακολούθηση της πραγματικής χρήσης των προσθέτων τροφίμων λαμβάνοντας υπόψη την Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσληψη προσθέτων τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (COM(2001) 542 τελικό) και το άρθρο 27 του Κανονισμού 1333/2008/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη διατηρούν συστήματα για την παρακολούθηση της κατανάλωσης και της χρήσης προσθέτων τροφίμων βασιζόμενα στην προσέγγιση εκτίμησης επικινδυνότητας και κοινοποιούν τα πορίσματά τους με τη δέουσα περιοδικότητα στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA).

Στόχος της παρακολούθησης ήταν να διερευνείται κατά πόσον η έκθεση των καταναλωτών σε ορισμένα πρόσθετα τροφίμων οδηγεί σε ενδεχόμενη υπέρβαση της Αποδεκτής Ημερήσιας Πρόσληψης (ΑΗΠ) και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους καθώς και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα ακόλουθα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Α' (Τροφίμων και προσθέτων τροφίμων), β) την Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη), γ) την Χημική Υπηρεσία Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Τμήμα Χ.Υ. Καβάλας,

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 280, από τα οποία βρέθηκαν 23 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε α) ανίχνευση κουμαρίνης σε εκλεκτά αρτοσκευάσματα (τσουρέκια και κουλούρια) σε επίπεδα μεγαλύτερα από το επιτρεπόμενο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1334/2008 (17 δείγματα) β) υπέρβαση μέγιστων επιτρεπόμενων νομοθετημένων ορίων προσθέτων (βενζοϊκά σε ελεύθερα αλκοόλης ποτά), γ) χρήση μη επιτρεπόμενων προσθέτων για συγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων (βενζοϊκά σε γρανίτες, θειώδη σε γλυκά κουταλιού, χρωστικές σε βαφές αυγών).

Στον Πίνακα 8 παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέγχθηκαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

Πίνακας 8: Είδη τροφίμων και παράμετροι που εξετάστηκαν κατά τον εργαστηριακό έλεγχο

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Οπωροκηπευτικά σε ξύδι, άλμη ή λάδι (εκτός από τις ελιές), από χύμα διάθεση ή τρίτες χώρες	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
2	Ζαχαρωμένα, κρυσταλλωμένα και γλασαρισμένα φρούτα π.χ. ανανάς, παπάγια κλπ και fruits glaces χύμα, από ζαχαροπλαστεία κλπ. (Κατηγορία 5.2. Καν. 1333/2008)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη, Χρωστικές
3	Αποξηραμένα φρούτα (βερίκοκα, ροδάκινα, σταφύλια, σταφίδες, δαμάσκηνα, σύκα) αποξηραμένη λιαστή τομάτα (Κατηγορία 4.2.1 Καν. 1333/2008)	Σορβικά, Θειώδη
4	Επεξεργασμένοι ξηροί καρποί (Κατηγορία 15.2 Καν. 1333/2008)	Σορβικά, Θειώδη, Χρωστικές
5	Τελικές επικαλύψεις (π.χ. σιρόπι για τηγανίτες, αρωματισμένο σιρόπι για μιλκσέικ και παγωτό & παρόμοια προϊόντα) από μονάδες μαζικής εστίασης	Θειώδη, Σορβικά, Βενζοϊκά
6	Γλυκά κουταλιού (μόνο τοπικά προϊόντα)	Σορβικά Βενζοϊκά, Θειώδη και Χρωστικές
7	Προσσκευασμένο ψωμί, μερικώς ψημένα αρτοσκευάσματα (πίτες)	Σορβικά, Προπιονικό οξύ
8	Εκλεκτά αρτοσκευάσματα με κανέλα (μουστοκούλουρα, νηστίσιμα κέικ, τσουρέκια με κανέλλα ή/και μαχλέπι) κυρίως από μικρούς παραγωγούς	Κουμαρίνη, Σορβικό, Προπιονικό οξύ,
9	Εκλεκτά αρτοσκευάσματα (λοιπά)	Σορβικά, Προπιονικό οξύ
10	Έντονα χρωματισμένοι χυμοί και συμπυκνωμένοι χυμοί (κυρίως εισαγωγής από τρίτες χώρες)	Χρωστικές
11	Ελεύθερα αλκοόλης ποτά με χυμό (συμπυκνωμένο ζαχαρούχο ποτό)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη (μόνο όταν περιέχουν γλυκόζη)
12	Μαρμελάδες (κυρίως χύδην) με γλυκαντικά	Γλυκαντικές ουσίες (ασπάρταμη, ακεσουλφάμη, σακχαρίνη, σουκραλόζη, κυκλαμικά, γλυκοζίτες στεβιόλης)
13	Γρανίτες (από αυτόματους πωλητές), μαλλί της γριάς, καραμέλες (χύμα), γλειφιτζούρια, ζαχαρόπηκτα (χύμα), μικροκαραμέλες αρωματισμού της αναπνοής, <u>με έντονα χρώματα</u>	Χρωστικές
14	Έγχρωμα μπαχαρικά (chilli, κόκκινο πιπέρι κλπ) (κυρίως χύδην)	Μη επιτρεπόμενες χρωστικές
15	Συσκευασμένες βαφές αυγών	Χρωστικές

2. Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα

Ο έλεγχος αφορούσε στη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα (ΥΑΕΤ), που παράγονται και διακινούνται στην ελληνική αγορά, με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Οι προτεραιότητες του ελέγχου στα ΥΑΕΤ για το έτος 2016 (πρόγραμμα που συνεχίστηκε από το 2015), ήταν ο έλεγχος συμμόρφωσης των πλαστικών και των κεραμικών υλικών.

Σκοπός του ελέγχου ήταν να εξακριβώσει ότι τα υλικά και αντικείμενα που έρχονται σε επαφή με τα τρόφιμα είναι ασφαλή και συμμορφώνονται με τις γενικές και ειδικές απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας που ισχύουν για αυτά (Καν. 1935/2004/ΕΚ και 2023/2006/ΕΚ και σχετικά άρθρα του ΚΤΠ).

Ο έλεγχος στα πλαστικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στις κάτωθι παραμέτρους:

- Ολική μετανάστευση
- Πλαστικοποιητές
- Ειδική μετανάστευση φορμαλδεΐδης & μελαμίνης
- Ειδική μετανάστευση Πρωτοταγών Αρωματικών Αμινών

Ο έλεγχος στα κεραμικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στον προσδιορισμό απελευθέρωσης

- Μόλυβδου (Pb)
- Καδμίου (Cd)

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τη Β' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β', του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Στα 45 δείγματα που εξεταστήκαν, βρέθηκαν τέσσερα (4) μη συμμορφούμενο με την κείμενη νομοθεσία. Πρόκειται για δύο πλαστικά οικιακής χρήσης (το ένα αφορά σε παιδικό πιάτο) τα οποία δεν πληρούσαν τους όρους για τη χρήση που προορίζονται, ένα πλαστικό καπάκι γυάλινου βάζου με παρέμβυσμα στο οποίο διαπιστώθηκε μετανάστευση πλαστικοποιητή και έναν πλαστικό σωλήνα τροφίμων στον οποίο προσδιορίστηκε μετανάστευση πλαστικοποιητή σε ποσότητα μεγαλύτερη από το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο ειδικής μετανάστευσης. Στο πλαίσιο του διερευνητικού προγράμματος (προσδιορισμός ολικής μετανάστευσης σε πολυστρωματικά υλικά από πλαστικό και χαρτί), ελέγχθηκαν 3 δείγματα και δεν παρατηρήθηκαν προβλήματα.

Εκτός των διενεργούμενων δειγματοληψιών διενεργήθηκαν 61 επιθεωρήσεις για τη συμμόρφωση των απαιτήσεων στον τομέα αυτόν.

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος επίσημου ελέγχου των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα διαπιστώθηκε μικρή μη συμμόρφωση ως προς την κείμενη νομοθεσία.

Οι παρατηρούμενες μη συμμορφώσεις συνδέονται κυρίως με την μη ορθή χρήση της δήλωσης συμμόρφωσης από τους χρήστες και υποδεικνύουν ότι δεν έχει γίνει πλήρως κατανοητό ότι τα όσα αναφέρονται σε αυτήν θα πρέπει να μεταφέρονται στον καταναλωτή.

3. Έλεγχος για την παρουσία ουσιών που επιμολύνουν τα τρόφιμα

α) Μέταλλα

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006, όσον αφορά στα επίπεδα του μολύβδου, του καδμίου, του ανόργανου κασσιτέρου και του ανόργανου και ολικού αρσενικού σε ορισμένα είδη τροφίμων, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) τα εργαστήρια Δοκιμών και Ερευνών Τροφίμων Αττικής του ΕΦΕΤ, β) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' του Γενικού Χημείου του Κράτους (ΓΧΚ) και γ) τη Χημική Υπηρεσία Κεντρικής Μακεδονίας - Τμήμα Α' του ΓΧΚ.

Συνολικά έγιναν 35 έλεγχοι σε α) κονσέρβες φρούτων και λαχανικών (10 δείγματα για κάδμιο και ανόργανο κασσίτερο), β) ρύζι (15 δείγματα για μόλυβδο, κάδμιο και κασσίτερο ανόργανο και ολικό) και γ) σοκολάτες και σκόνη κακάο (10 δείγματα σε διερευνητικό επίπεδο για κάδμιο και αρσενικό ανόργανο και ολικό), ενώ δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

β) Πολυκυκλικό Αρωματικό Υδρογονάνθρακες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥς) σε παρθένα ελαιόλαδα, ή ελαιόλαδα αποτελούμενα από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα, πυρηνέλαια, ηλιέλαια καθώς και μεταποιημένα τρόφιμα με βάση τα δημητριακά και παιδικές τροφές για βρέφη και μικρά παιδιά.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης) σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Συνολικά έγιναν 25 έλεγχοι (7 ελαιόλαδα, 5 πυρηνέλαια, 8 ηλιέλαια, 5 μεταποιημένα τρόφιμα με βάση τα δημητριακά και παιδικές τροφές για βρέφη και μικρά παιδιά) και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

γ) 3-Μονοχλωροπροπανο-1,2-διόλη

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα της 3-μονοχλωροπροπανο-1,2-διόλης (3-MCPD) σε σάλτσες σόγιας, και φυτικά έλαια εξαιρουμένων των παρθένων ελαιολάδων

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι

εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν 15 έλεγχοι [5 σε σάλτσες σόγιας και 10 σε φυτικά έλαια (2 ελαιόλαδο αποτελούμενο από εξευγενισμένο και παρθένο ελαιόλαδο, 2 πυρηνέλαιο και 6 ηλιέλαιο)] και όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία.

δ) Μυκοτοξίνες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των μυκοτοξινών σε ορισμένα είδη τροφίμων, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών. Ο έλεγχος αφορούσε στα παρακάτω είδη μυκοτοξινών:

- την Αφλατοξίνη Β1, και το άθροισμα των Αφλατοξινών Β1, Β2, G1 και G2 σε διάφορα τρόφιμα (ξηρούς καρπούς, αποξηραμένα φρούτα, μπαχαρικά, προϊόντα δημητριακών, ρύζι και προϊόντα του, προϊόντα καλαμποκιού, γκράνμπερις - γκότζι μπέρις και παιδικές τροφές με βάση τα δημητριακά),
- την Αφλατοξίνη Μ1 σε γάλα και προϊόντα του
- την Ωχρατοξίνη Α (ΟΤΑ) σε διάφορα τρόφιμα [προϊόντα δημητριακών, ρύζι, σταφίδες, μπαχαρικά, καφέ (φρυγμένο και στιγμιαίο) και προϊόντα καλαμποκιού],
- τη Δεσοξυριβαλενόλη (DON) και τη Ζεαραλενόνη (ΖΕΑ) σε προϊόντα δημητριακών και προϊόντα καλαμποκιού,
- τις Φουμονισίνες Β1 και Β2 σε διάφορα προϊόντα καλαμποκιού και παιδικές τροφές με βάση τα δημητριακά
- την Πατουλίνη σε χυμούς μήλου.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από τα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους: α) της Α' Χ.Υ. Αθηνών - Τμήμα Β, (Αφλατοξίνη Μ1, DON, ΖΕΑ, φουμονισίνες Β1 και Β2, Πατουλίνη και ΟΤΑ) β) της Χ.Υ Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' (αφλατοξίνες Β1, Β2, G1, G2) και γ) της Χ.Υ. Πειραιά, Τμήμα Α' (αφλατοξίνες Β1, Β2, G1, G2 και ΟΤΑ).

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 122 έλεγχοι. Διαπιστώθηκε μία (1) μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία που αφορούσε σε ανίχνευση Αφλατοξίνης Β1 σε αλεύρι σε συγκέντρωση μεγαλύτερη των μέγιστων επιτρεπομένων ορίων της νομοθεσίας.

ε) Νιτρικά σε λαχανικά και παιδικές τροφές

Σκοπός του ελέγχου είναι η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006, ως ισχύει, όσον αφορά στα επίπεδα των νιτρικών ιόντων σε νωπά, διατηρημένα ή κατεψυγμένα λαχανικά, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Χημική Υπηρεσία Κεντρικής

Μακεδονίας, Τμήμα Α' (Εργαστηριακών Ελέγχων Τροφίμων, Νερών, Αλκοόλης & Ποτών με Αλκοόλη) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Υλοποιήθηκαν 10 έλεγχοι σε κατεψυγμένο λαχανικά (ρόκα και σπανάκι) και υπήρξε πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

3. Διενέργεια ελέγχων στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επισήμου Ελέγχου Τροφίμων έτους 2016 με τίτλο «Επίσημος έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου»

Σκοπός του ελέγχου ήταν να εξακριβώσει αν τα ελαιόλαδα φέρουν ορθή επισήμανση όσον αφορά τη δηλούμενη κατηγορία και αν είναι νοθευμένα με χαμηλότερης αξίας έλαια σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων άρθρα 11, 71, 72 και των κανονισμών 2568/91/ΕΟΚ και 29/2012/ΕΕ (όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν).

Ο έλεγχος συμμόρφωσης πραγματοποιήθηκε βάσει ανάλυσης κινδύνου με τέτοια συχνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμφωνία του ελαιολάδου που διατίθεται στο εμπόριο με τη δηλωθείσα κατηγορία. Για τον καθορισμό της συχνότητας ελέγχου λήφθηκαν υπόψη παράγοντες όπως: ο όγκος του παραγόμενου ή διακινούμενου ελαιολάδου από τις επιχειρήσεις, η γεωγραφική κατανομή επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τις ελαιοπαραγωγές περιοχές, οι επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, το ιστορικό συμμόρφωσης της επιχείρησης σε αντίστοιχους ελέγχους, αξιοποίηση πληροφοριών από αναφορές. Καθώς η Ελλάδα είναι χώρα με μεγάλη παραγωγή εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου, οι έλεγχοι εστιάστηκαν στη διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας για το ελαιόλαδο το οποίο δηλώνεται από τις επιχειρήσεις που το διέθεταν ως εξαιρετικό παρθένο. Ο έλεγχος έγινε τόσο σε εγκαταστάσεις τυποποίησης ελαιολάδου, όσο και στο στάδιο της λιανικής πώλησης.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους και την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) την Α' Χ.Υ. Αθηνών - Τμήμα Α', (Τροφίμων και προσθέτων Τροφίμων) και τη Χ.Υ. Κεντρικής Μακεδονίας, Τμήμα Α' του Γενικού Χημείου του Κράτους όσον αφορά στις χημικές παραμέτρους καθώς και β) το Τμήμα Χημικών Αναλύσεων & Οργανοληπτικών Δοκιμών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή όσον αφορά στις οργανοληπτικές δοκιμές.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 217 έλεγχοι, οι οποίοι αφορούσαν σε δείγματα που δηλώνονταν ως:

- «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο» 177 έλεγχοι εκ των οποίων 126 σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και 51 σε χύμα (μη τυποποιημένο) προϊόν,
- «παρθένο ελαιόλαδο» 6 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και
- «ελαιόλαδο - αποτελούμενο από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα» 31 έλεγχοι, εκ των οποίων 30 σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και 1 έλεγχος σε χύμα (μη τυποποιημένο) προϊόν.
- «πυρηνέλαιο» 3 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν

Από τους ανωτέρω ελέγχους προέκυψαν οι παρακάτω μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία:

- 44 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών. Σε 4 περιπτώσεις το έλαιο κατόπιν της αξιολόγησης χαρακτηρίστηκε ως «μειονεκτικό (λαμπάντε) ελαιόλαδο». Δύο εξ αυτών αφορούσαν σε εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο και δύο σε παρθένο ελαιόλαδο. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, κατατάχθηκε στην κατηγορία «παρθένο ελαιόλαδο».
- 3 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών και των χημικών παραμέτρων,
- 2 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των χημικών παραμέτρων.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει η ανάγκη συνέχισης και εντατικοποίησης των ελέγχων στον τομέα του ελαιολάδου καθώς φαίνεται ότι δεν δίδεται η δέουσα προσοχή στην οργανοληπτική κατάταξη των ελαιολάδων από την πλευρά την επιχειρήσεων τυποποίησης με συνέπεια να εμφανίζονται μεγάλα ποσοστά μη συμμόρφωσης σε αυτόν τον τομέα κατά τον επίσημο έλεγχο.

Στους ανωτέρω ελέγχους, δεν περιλαμβάνονται έλεγχοι που έγιναν στοχευμένα σε επιλεγμένα σημεία πώλησης (μικρά μαγαζιά/παντοπωλεία/μπακάλικα) για τη διαπίστωση διακίνησης ελαιολάδων νοθευμένων με άλλα φυτικά έλαια. Αυτοί εντοπίστηκαν κυρίως στις περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας και διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός μη συμμορφώσεων. Η συγκριτικά υψηλότερη οικονομική αξία του ελαιολάδου σε σχέση με τα υπόλοιπα φυτικά έλαια, η υψηλή του διατροφική αξία και η μεγαλύτερη αποδοχή που τυγχάνει από τους Έλληνες καταναλωτές, αποτελούν διαχρονικά αφορμή για την νόθευσή του με άλλα φυτικά έλαια. Το πρόβλημα αυτό φαίνεται ότι δεν έχει αντιμετωπιστεί επαρκώς. Επομένως, απαιτείται εγρήγορση και περαιτέρω δράσεις για την εξάλειψη του φαινομένου της νοθείας στο ελαιόλαδο.

4. Προτεραιότητες - Ειδικά σχέδια ελέγχου

1. Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών ουσιών

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση της συμμόρφωσης με την Ευρωπαϊκή και την Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από: α) την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους και β) το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ)

Συνολικά έγιναν 94 έλεγχοι σε διάφορα τρόφιμα [άλευρα ολικής άλεσης, βιολογικά άλευρα ολικής άλεσης, σταφίδες, αποξηραμένα σύκα, ελαιόλαδο, βιολογικό ελαιόλαδο, όσπρια βιολογικής καλλιέργειας (φακές-φασόλια), παιδικές τροφές (βαζάκια φρούτων), χυμοί (μήλο, φράουλα, ροδάκινο, τομάτα), μύρτιλα, γκότζι μπέρι, τσάι και χαμομήλι], και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

2. Έλεγχος ασφάλειας και ποιότητας των εμφιαλωμένων νερών και του συσκευασμένου πάγου

Σκοπός του ελέγχου ήταν η παρακολούθηση της συμμόρφωσης των εγχώριων & εισαγόμενων εμφιαλωμένων νερών (φυσικών μεταλλικών, νερών πηγής και επιτραπέζιων) και του συσκευασμένου πάγου με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία.

Ο έλεγχος στα εμφιαλωμένα νερά επικεντρώθηκε στους παρακάτω μικροβιολογικούς παράγοντες: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπόρων), και σποριογόνοι θειοδωαναγωγικοί αναερόβιοι μικροοργανισμοί για τα φυσικά μεταλλικά νερά. Σε μικρό αριθμό δειγμάτων έγινε επιπλέον και έλεγχος βρωμικών ιόντων.

Ο έλεγχος στο συσκευασμένο πάγο επικεντρώθηκε στις εξής μικροβιολογικές παραμέτρους: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, και *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπόρων).

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις (Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Κρήτης, Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης) του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από α) τη Χημική Υπηρεσία Αιγαίου, Τμήμα Χ.Υ. Ρόδου, β) τη Χημική Υπηρεσία Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης, Τμήμα Χ.Υ. Σερρών και γ) Χημική Υπηρεσία Ηπείρου & Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Α - Εργαστηριακών Ελέγχων Ιωαννίνων του Γενικού Χημείου του Κράτους

Συνολικά έγιναν 44 έλεγχοι σε εμφιαλωμένο νερό (σε 15 από αυτούς εξετάστηκε και η παρουσία βρωμικών ιόντων) και 17 έλεγχοι σε συσκευασμένο πάγο. Στην περίπτωση των εμφιαλωμένων νερών, διαπιστώθηκε 1 μη συμμόρφωση ως προς τις μικροβιολογικές παραμέτρους και 1 μη συμμόρφωση όσον αφορά στην παρουσία βρωμικών ιόντων σε τιμή μεγαλύτερη του ορίου της νομοθεσίας. Σχετικά με τους ελέγχους σε συσκευασμένο πάγο δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία ως προς τις παραμέτρους που εξετάστηκαν.

3. Εθνικό Πρόγραμμα Παρακολούθησης των επιπέδων διοξινών και PCBs

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2016 σε διάφορα είδη τροφίμων μη ζωικής προέλευσης Ελληνικής παραγωγής. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013). Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Καν. 1881/2006 (ΕΚ) όσον αφορά στα βασικά επίπεδα των πολυχλωριωμένων διβενζοδιοξινών (PCDDs), διβενζοφουρανίων (PCDFs) και παρόμοιων και μη παρόμοιων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (dioxin-like, DL-PCBs και non-dioxin-like, NDL-PCBs) σε ορισμένα είδη τροφίμων.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία κατά περίπτωση και με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από το Εργαστήριο Φασματομετρίας Μάζας και Ανάλυσης Διοξινών του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Πραγματοποιήθηκαν 5 έλεγχοι σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης (ελαιόλαδο, άλλα φυτικά έλαια και παιδικές τροφές). Όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον Πίνακα 9 απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τους ελέγχους του 2016, σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης.

Πίνακας 9: Επίπεδα διοξινών, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινών, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος), pg/g λίπους			Διάμεση τιμή (εύρος), ng/g λίπους
ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ							
Ελαιόλαδο (N=3)	0,75	1,25	40	0,32 (0,32-0,32)	0,02 (0,01-0,02)	0,34 (0,33-0,34)	0,64 (1,00-3,15)
Λοιπά φυτικά έλαια (N=1)				0,32	0,02	0,34	1,48
ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΤΡΟΦΕΣ****							
Τροφές για μικρά παιδιά και βρέφη (N=1)	0,1	0,2	1,0	0,00	0,00	0,00	0,14

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

**** Για τις παιδικές τροφές οι συγκεντρώσεις των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCBs αναφέρονται σε pg/g ετοιμού προϊόντος, ενώ για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs σε ng/g ετοιμού προϊόντος.

4. Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας ορισμένων τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, διασφαλίζοντας ότι τα ακτινοβολημένα τρόφιμα διατίθενται στην αγορά, μόνο εφόσον συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής του ΕΦΕΤ, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Δ/νσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Α' Χημική Υπηρεσία Αθηνών - Τμήμα Β' (Χημικών κινδύνων τροφίμων και ειδικών αναλύσεων) του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν συνολικά 5 έλεγχοι σε αποξηραμένα βότανα, μπαχαρικά και καρυκεύματα (θυμάρι, κανέλλα, πιπέρι καγιέν, μοσχοκάρυδο, γαρύφαλλο) για την ανίχνευση πιθανής επεξεργασίας τους με ιοντίζουσα ακτινοβολία. Όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία.

6. Διερευνητικά προγράμματα

1. Πρόγραμμα παρακολούθησης των επιπέδων ακρυλαμιδίου σε τρόφιμα

Συνεχίστηκε το πρόγραμμα που ξεκίνησε το 2007 (συστάσεις 2007/331/ΕΚ, 2010/307/ΕΕ, 2013/647/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) για την παρακολούθηση των επιπέδων του ακρυλαμιδίου σε διάφορες κατηγορίες τροφίμων με σκοπό την διαπίστωση της εφαρμογής από τις επιχειρήσεις γνωστών ορθών πρακτικών που οδηγούν στην ελάττωση του σχηματιζόμενου ακρυλαμιδίου κατά την παραγωγή συγκεκριμένων τροφίμων και απώτερο στόχο την μείωση της πρόσληψης του ακρυλαμιδίου από τους καταναλωτές. Επίσης, σκοπός του ελέγχου ήταν η συλλογή στοιχείων για τα επίπεδα ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα που είναι γνωστό ότι περιέχουν υψηλά επίπεδα αυτής της ουσίας ή/και συμβάλλουν σημαντικά στη διατροφική πρόσληψη του συνολικού πληθυσμού, αλλά και συγκεκριμένων ευάλωτων ομάδων, όπως τα μικρά παιδιά.

Ο έλεγχος υλοποιήθηκε από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας του ΕΦΕΤ. Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιήθηκαν από την Χημική Υπηρεσία Μετρολογίας του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Έγιναν συνολικά 24 έλεγχοι, σε πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση, τραγανά πατατάκια (τσιπς), καβουρδισμένο και στιγμιαίο καφέ και τα επίπεδα του ακρυλαμιδίου που μετρήθηκαν φαίνονται στον Πίνακα 10.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι τα τραγανά πατατάκια (τσιπς) αποτελούν την κατηγορία τροφίμου στην οποία απαντώνται τα μεγαλύτερα επίπεδα ακρυλαμιδίου στην Ελλάδα, επιβεβαιώνοντας την εικόνα των αντίστοιχων ελέγχων κατά τα προηγούμενα χρόνια. Οι τιμές που συναντώνται στην κατηγορία αυτή είναι ιδιαίτερα υψηλές και ανώτερες από την ενδεικτική τιμή για την κατηγορία αυτή όπως έχει θεσπιστεί με την σύσταση 2013/647/ΕΕ. Αντίστοιχα υψηλά επίπεδα

παρατηρήθηκαν και στις άλλες δύο κατηγορίες τροφίμων που ελέγχθηκαν, τηγανητές πατάτες και καφές.

Εκτιμάται ότι υπάρχει άμεση ανάγκη από την πλευρά των επιχειρήσεων για την εφαρμογή των επιλογών που είναι γνωστές σήμερα για την ελαχιστοποίηση των επιπέδων ακρυλαμίδιου, π.χ. αυτές που προτείνονται στον κώδικα πρακτικής για το αρκυλαμίδιο που εγκρίθηκε από την Επιτροπή κώδικα Τροφίμων και στην «εργαλειοθήκη¹» που ανέπτυξε ο FoodDrinkEurope για το ακρυλαμίδιο, ώστε να επιτευχθεί μείωση της πρόσληψης του ακρυλαμίδιου από τους καταναλωτές.

Πίνακας 10: Επίπεδα ακρυλαμίδιου σε διάφορα τρόφιμα

α/α	Κατηγορία Προϊόντων	Αριθμός Ελέγχων	Επίπεδα ακρυλαμίδιου (μg/kg)		
			Διάμεση Τιμή	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή
1	Πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση	6	1027	400	2404
2	Τραγανά πατατάκια (τσιπς)	12	1830	1000	3153
3	Καβουρδισμένος καφές	4	1192	936	1980
	Στιγμαίσιος (διαλυτός) καφές	2	776	740	812

¹http://ec.europa.eu/food/safety/docs/cs_contaminants_catalogue_acrylamide_toolbox_201401_en.pdf

2.4. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων

Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων αποτελούν:

- Η υπόδειξη συστάσεων για βελτιώσεις. Ωστόσο αυτή πολλές φορές δεν συνοδεύεται από ένα αυστηρά τηρούμενο χρονοδιάγραμμα με αποτέλεσμα να παρατείνεται το καθεστώς εκκρεμοτήτων μιας επιχείρησης.
- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.

Κατά το 2016 έγιναν 449 εισηγήσεις για επιβολή προστίμων σε επιχειρήσεις τροφίμων και με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία διενεργήθηκαν 186 πράξεις κατασχέσεων μη ασφαλών τροφίμων.

2. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επισήμων ελέγχων

1. Προγραμματισμός και ιεράρχηση ελέγχων

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι στη βάση σχεδιασμού και οργάνωσης επιμέρους δράσεων στους τομείς:

- των τροφίμων φυτικής προέλευσης
- των σύνθετων τροφίμων
- υλικών σε επαφή με τρόφιμα και των προσθέτων υλών
- χονδρικού/λιανικού εμπορίου και μαζικής εστίασης

Επιπλέον διαμορφώθηκαν και υποστηρίχθηκαν πρόσθετες επιχειρησιακές δράσεις:

- Στον τομέα του ελαιολάδου για την εξάλειψη/περιορισμό διάθεσης νοθευμένων ελαιολάδων
- Κλαδικός έλεγχος για την παροχή πληροφοριών για τα αλλεργιογόνα σε μη προσυσκευασμένα τρόφιμα που διατίθενται σε χώρους μαζικής εστίασης, λιανικής πώλησης και παρασκευαστών που πωλούν λιανικώς
- Κλαδικός έλεγχος για την επισήμανση προσυσκευασμένων αρτοσκευασμάτων που διατίθενται σε χώρους λιανικής πώλησης

2. Επικαιροποίηση των διαδικασιών ελέγχου

Το 2016, πραγματοποιήθηκε η έκδοση του Οδηγού Ορθών Πρακτικών στην Παραγωγική Διαδικασία του Ελαιολάδου ο οποίος καλύπτει ορθές πρακτικές στην ελαιοκαλλιέργεια, τα ελαιοτριβεία και τα τυποποιητήρια ελαιολάδου.

Εντός του 2016, εκπονήθηκαν και απεστάλησαν διευκρινιστικές εγκύκλιοι για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας του τομέα.:

- Κατευθυντήριες οδηγίες για τον επίσημο έλεγχο προσθέτων τροφίμων
- Εγκύκλιος για τις απαιτήσεις ανιχνευσιμότητας σε προϊόντα φύτρων
- Εγκύκλιος για τη χρήση στην επισήμανση-διαφήμιση των τροφίμων, ισχυρισμών που αφορούν στην απουσία προσθέτων
- Οδηγίες ελέγχου στον τομέα των υλικών σε επαφή με τρόφιμα

3. Συνεργασία - Συντονισμός

Κατά το 2016 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Συνεργασία των Κεντρικών Αρμοδίων Αρχών για την από κοινού οργάνωση επιχειρησιακών δράσεων, εισήγησης νομοθετικών ρυθμίσεων, υποστήριξη ελέγχων DG SANTE - DF κ.ά.
- Με το Υπουργείο Ανάπτυξης (Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας) στο πλαίσιο απλούστευσης διαδικασιών αδειοδότησης στον τομέα μεταποίησης τροφίμων και ποτών
- Με το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΣΥΚΑΠ) για την ανάπτυξη επιχειρησιακών δράσεων με στόχο την εποπτεία της αγοράς για την πάταξη του παραεμπορίου.
- Την οργάνωση συσκέψεων με Καλλικρατικές υπηρεσίες για τον επιμερισμό δράσεων στο πλαίσιο υποστήριξης του προγράμματος επίσημων ελέγχων
- Στο πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών για ζητήματα προστασίας του καταναλωτή
- Την υπογραφή Πρωτοκόλλων Συνεργασίας ενισχύοντας τις συνεργατικές δράσεις με τις Αρμόδιες Αρχές των Περιφερειών για την υλοποίηση των προγραμμάτων επίσημων ελέγχων και προώθηση ανάλογων πρωτοβουλιών και για άλλες Περιφέρειες της χώρας

4. Εκπαίδευση

Συνεχίστηκαν κατά το έτος 2016 από τον ΕΦΕΤ τα σεμινάρια επιμόρφωσης των υπαλλήλων υπηρεσιών ελέγχου τα οποία αφορούσαν μεταξύ άλλων τις θεματικές ενότητες:

- Νέο Κυρωτικό Σύστημα του Ν.4235/2014: 2 σεμινάρια, 24 ωρών και 2 σεμινάρια 16 ωρών
- Εφαρμογή μικροβιολογικών κριτηρίων - Επιδημιολογική διερεύνηση τροφιμογενών επιδημιών - Δειγματοληψία: 1 σεμινάριο 24 ωρών και 1 σεμινάριο 16 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς: 2 σεμινάρια 24 ωρών και 2 σεμινάρια 16 ωρών

- Απάτη-νοθεία στα τρόφιμα (Food Fraud - EMA - Δόλιες πρακτικές - Τεχνικές ανίχνευσης νοθείας - VACCP): 1 σεμινάριο 16 ωρών και 1 σεμινάριο 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος και απαιτήσεις στον τομέα της Επισήμανσης, Παρουσίασης και Διαφήμισης Τροφίμων: 1 σεμινάριο 24 ωρών και 1 σεμινάριο 16 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των προσθέτων τροφίμων, αρωματικών τροφίμων και ενζύμων τροφίμων: 2 σεμινάρια 24 ωρών και 2 σεμινάρια 16 ωρών
- Επίσημος έλεγχος σε καταστήματα μαζικής εστίασης - Εφαρμογή Αρχών Ευελιξίας Κανονισμού 852/2004/EK: 2 σεμινάρια 24 ωρών και 2 σεμινάρια 16 ωρών

Επιπλέον, το έτος 2016 υπάλληλοι από την Ελλάδα εκπαιδεύτηκαν στα εξής σεμινάρια του BTSF (Better Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- «Πρόσθετα τροφίμων, ένζυμα και αρωματικές ύλες», 4 υπάλληλοι
- «Αρχές HACCP», 8 υπάλληλοι
- «Επιδημιολογική διερεύνηση τροφιμογενών νοσημάτων», 12 υπάλληλοι
- «Υγιεινή τροφίμων και ευελιξία», 5 υπάλληλοι
- «Επιμολυντές τροφίμων», 11 υπάλληλοι
- «Επισήμανση/Παρουσίαση/Διαφήμιση τροφίμων», 10 υπάλληλοι
- «Επιθεώρηση διαδικασιών ανακύκλωσης πλαστικών», 1 υπάλληλος

5. Νέα Νομοθεσία

Αλλαγή του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης επιχειρήσεων τροφίμων (Ν. 4442/2016 (ΦΕΚ/Α/230/7-12-2016), «Νέο θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας και άλλες διατάξεις»)

6. Παροχή καθοδήγησης/πληροφοριών στους υπευθύνους των επιχειρήσεων τροφίμων

Πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις για την ενημέρωση και διαβούλευση ζητημάτων και συγκεκριμένα με τους φορείς:

- Πανελλήνια Ομοσπονδία Εστιατόρων και Συναφών Επαγγελματιών (ΠΟΕΣΕ) σχετικά με θέματα μαζικής εστίασης
- Ένωση Βιομηχανιών-Βιοτεχνών Ζαχαρωδών Ελλάδας (ΕΒΒΖΕ) σχετικά με την υποχρέωση αναγραφής της διατροφικής δήλωσης
- Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ) για τη χρήση της ένδειξης ICE TEA σε ελεύθερα αλκοόλης ποτά με εκχύλισμα τσαγιού

A.2.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων θεωρούμε ότι οι βασικές επισημάνσεις συνοψίζονται στα εξής:

- Παρατηρήθηκε περαιτέρω μείωση του αριθμού των ελέγχων, ως αποτέλεσμα αντίστοιχης μείωσης του προσωπικού των Αρμοδίων Αρχών με προσπάθεια για διενέργεια στοχευόμενων ελέγχων και ορθολογικής διαχείρισης των πόρων.
- Τα αποτελέσματα ελέγχων των πρόσθετων δράσεων ανέδειξαν την ανάγκη περαιτέρω εστίασης, επικουρούμενης από κεντρικό σχεδιασμό και στρατηγικό σχέδιο, σε ό,τι αφορά θέματα απάτης
- Παραμένει η ανάγκη βελτίωσης του επιπέδου άσκησης του επισήμου ελέγχου ως προς την ομοιόμορφη διεξαγωγή του.
- Στον τομέα της εκπαίδευσης συνεχίζεται σταθερά ένα πρόγραμμα που καλύπτει μεγάλο εύρος των θεμάτων του τομέα της υγιεινής των τροφίμων όπως έχει παρατεθεί αναλυτικά παραπάνω συμπεριλαμβανομένων και των απαιτήσεων της νομοθεσίας των εισαγωγών
- Η εφαρμογή των διαδικασιών audit δεν έχουν επεκταθεί προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επισήμου ελέγχου.
- Οι εισαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν βελτιωμένη εικόνα ως προς τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, ενώ έχει ενισχυθεί η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ελέγχου, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται άμεσα τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εισαγωγή.

A3. ΤΟΜΕΑΣ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ»

3.1. Στοιχεία που αφορούν τους επίσημους ελέγχους, σύμφωνα με το σημείο 9.1. της υπ' αριθμ 2008/654/ΕΚ (L214) απόφασης της επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη σύνταξη της συνολικής έκθεσης

Στον τομέα των βιολογικών προϊόντων, στο πλαίσιο των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, προτεραιότητα ελέγχου είναι η διασφάλιση της αξιοπιστίας των βιολογικών προϊόντων και η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών από μη θεμιτές πρακτικές.

Ακολούθως παρουσιάζονται :

- στοιχεία που αφορούν την υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ

- στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής

- στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214) Απόφασης της Επιτροπής

1. Στοιχεία που αφορούν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ

Όσον αφορά την υλοποίηση της προτεραιότητας ελέγχου οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του καθεστώτος ελέγχου που ορίζεται στο άρθρο 27 και 28 του Κανονισμού 834/07 του Συμβουλίου «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91».

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στα ακόλουθα γεωργικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας, εάν τα προϊόντα αυτά διατίθενται στην αγορά ή προορίζονται να διατεθούν στην αγορά:

α) ζωντανά ή αμεταποίητα γεωργικά προϊόντα·

β) μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα για χρήση ως τρόφιμα

γ) ζωοτροφές

δ) το αγενές φυτικό πολλαπλασιαστικό υλικό και τους σπόρους για καλλιέργεια

Για την επίτευξη του στόχου πραγματοποιήθηκαν επίσημοι έλεγχοι. Η περιγραφή των ελάχιστων απαιτήσεων ελέγχου περιλαμβάνεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου, στον Καν. (ΕΚ) αρ. 889/08 και το σύστημα ελέγχου της χώρας μας θεσπίστηκε με την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β'). Συνοπτική περιγραφή του συστήματος ελέγχου βρίσκεται στο ΠΟΕΣΕ της χώρας μας, στον τομέα «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ».

2. Στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής

Περιλαμβάνεται η συνολική συμμόρφωση των ενταγμένων επιχειρηματιών στο καθεστώς του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου καθώς και επισκόπηση των αποτελεσμάτων. Παρέχεται επισκόπηση των αποτελεσμάτων ανά στάδιο παραγωγής και αρμόδια αρχή. Το συμπέρασμα συνοδεύεται από στοιχεία για τη συχνότητα και τον τύπο της μη συμμόρφωσης καθώς και ανάλυση της μη συμμόρφωσης.

I.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τη Δ/νση Βιολογικής Γεωργίας ως αρμόδια αρχή (αρχή εποπτείας του συστήματος ελέγχου) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β')

- ✓ Πραγματοποιήθηκε διοικητικός έλεγχος σε 160 επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη φυτική παραγωγή καθώς επίσης και σε 46 που δραστηριοποιούνται στην ζωική παραγωγή, μετά από εισήγηση των ΟΕΠ, για υποβιβασμό σταδίου, επανεκκίνηση περιόδου μετατροπής, κ.α
- ✓ Για χρήση μη βιολογικού σπόρου μετά από διασταυρωτικό έλεγχο των στοιχείων και της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων που διαχειρίζεται το τμήμα Α' της Διεύθυνσης, εκδόθηκαν 87.654 άδειες παρέκκλισης.
- ✓ Πραγματοποιήθηκε διοικητικός έλεγχος σε 157 αιτήσεις παραγωγών για την έκδοση αδειών παρέκκλισης που αφορούν τη ζωική παραγωγή.

II.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» σε επιχειρήσεις, ως αρμόδια αρχή επίβλεψης του συστήματος ελέγχου, σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β').

- ✓ Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στους ιδιωτικούς Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης. Στο πλαίσιο επίβλεψης και αξιολόγησης των ΟΕ&Π οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο πεδίο της βιολογικής γεωργίας πραγματοποιήθηκαν 19 επιθεωρήσεις στις έδρες αντίστοιχου αριθμού ΟΕ&Π. Σε αυτούς τους ΟΕ&Π ελέχθησαν συνολικά 644 φάκελοι επιχειρηματιών που είναι ενταγμένοι στο σύστημα ελέγχου των εν λόγω ΟΕ&Π. Ο έλεγχος που έγινε ήταν διοικητικός και περιλάμβανε και εξέταση εγγράφων.

Από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» διενεργήθηκαν 70 αυτοψίες σε παραγωγούς γεωργικών προϊόντων, μεταποιητές και άλλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Το αντικείμενο των αυτοψιών επικεντρώθηκε στη διαπίστωση της εφαρμογής της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας στο τομέα της βιολογικής παραγωγής. (Πίνακας 1Α για την εποπτεία και τους ελέγχους, Παράρτημα 2)

III.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν σε επιχειρήσεις από τους φορείς ελέγχου (Εγκεκριμένοι Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕ&Π) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β'))

Οι ΟΕ&Π το έτος 2016 πραγματοποίησαν ελέγχους τήρησης του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας σε επιχειρηματίες ενταγμένους στο καθεστώς της Βιολογικής Γεωργίας. Στον ίδιο κανονισμό και στην ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β') στην οποία καθορίζονται συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του ως άνω κανονισμού ορίζεται ότι πραγματοποιούνται τουλάχιστο μία φορά ετησίως πλήρης φυσικός έλεγχος των ενταγμένων επιχειρήσεων και επιπλέον :

i)σε τυχαία βάση αιφνιδιαστικές επισκέψεις ελέγχου βάσει της γενικής εκτίμησης κινδύνου μη συμμόρφωσης με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής αφού ληφθούν υπόψη τουλάχιστον τα αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων ,η ποσότητα των εν λόγω προϊόντων και ο κίνδυνος ανταλλαγής προϊόντων.

ii) δειγματοληψίες για να ελέγξει αν υπάρχουν μη επιτρεπόμενα για τη βιολογική παραγωγή προϊόντα ή αν εφαρμόζονται μέθοδοι παραγωγής ασυμβίβαστες με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής.

Ο αριθμός των τακτικών επισκέψεων ελέγχου ανά κατηγορία επιχειρηματία και ο αριθμός των πρόσθετων επισκέψεων βάσει κινδύνου παρουσιάζονται στον πίνακα 1^Α του Παραρτήματος 2. (στοιχεία από ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ)

Στον Πίνακα 1Β του Παραρτήματος 2 (στοιχεία από ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ») που ακολουθεί, ο οποίος αποτελεί συνέχεια του Πίνακα 1Α παρουσιάζονται ο αριθμός των δειγματοληψιών προς ανάλυση και ο αριθμός των παραβάσεων του Καν. 834/07 που διαπιστώθηκαν.

Ενώ στον Πίνακα 1Γ του Παραρτήματος 2 (στοιχεία από ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ») παρουσιάζονται ο αριθμός των παρατυπιών και των καταφανών παραβάσεων που διαπιστώθηκαν από τους ΟΕ&Π κατά την διενέργεια των επίσημων ελέγχων καθώς και ο αριθμός των κυρώσεων ή των ποινών που επιβλήθηκαν όσο αφορά την αφαίρεση των ενδείξεων για το βιολογικό μέθοδο παραγωγής α)στην παρτίδα και στην παραγωγή και β) απαγόρευση στον επιχειρηματία να εμπορεύεται τα προϊόντα του με επισήμανση ως βιολογικά.

Πιο αναλυτικά, ο αριθμός των δειγμάτων για ανάλυση σε προϊόντα στο σύνολο των επιχειρηματιών ανέρχεται σε 1.176.

Συγκρίνοντας τον αριθμό των δειγμάτων που οδηγήθηκαν προς ανάλυση με τις παραβάσεις που βεβαιώθηκαν προκύπτει ότι για το σύνολο των επιχειρηματιών από τα 1.176 δείγματα βρέθηκε παράβαση του Καν. 834/07 σε 100 από αυτά, που μπορεί να οφείλεται είτε σε υπαιτιότητα του παραγωγού είτε σε τυχαία επιμόλυνση, δηλαδή ποσοστό 8.5 %.

Σε ότι αφορά τον αριθμό των παρατυπιών ή παραβάσεων σε σύγκριση με τον αριθμό των επιχειρηματιών προκύπτει ότι :

-για το σύνολο των επιχειρηματιών (21.875) βεβαιώθηκαν 225 παρατυπίες ή παραβάσεις ήτοι ποσοστό 1,02 % .

Με βάση τις ως άνω παρατυπίες ή παραβάσεις επιβλήθηκαν κυρώσεις:

- σε 198 περιπτώσεις που αφορούν αφαίρεση των ενδείξεων περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής από ολόκληρη την παρτίδα ή την παραγωγή ή/και υποβιβασμό σταδίου καθώς και απαγόρευση σε επιχειρηματίες να εμπορεύονται προϊόντα με μνεία της βιολογικής μεθόδου.
- σε 31 επιχειρήσεις, στις οποίες απαγορεύτηκε να εμπορεύονται προϊόντα με μνεία της βιολογικής μεθόδου παραγωγής στην επισήμανση και στη διαφήμιση.

IV) Η ανάλυση της μη συμμόρφωσης αποτελεί τμήμα της διαδικασίας για τον καθορισμό των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ελέγχου.

Από τους πιο πάνω ελέγχους διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις ο αριθμός των οποίων παρουσιάζεται στον Πίνακα 1Γ του Παραρτήματος 2. Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως την παράλληλη καλλιέργεια, την χρήση μη βιολογικής προέλευσης πολλαπλασιαστικού υλικού χωρίς την απαιτούμενη άδεια, την μη τήρηση αρχείων καθώς και τη χρήση μη επιτρεπόμενων ουσιών στην Βιολογική Γεωργία.

Αιτία των μη συμμορφώσεων είναι κυρίως η διάρθρωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και η ελλιπής γνώση της σχετικής νομοθεσίας (τόσο της νομοθεσίας για τα βιολογικά προϊόντα όσο και της γενικότερης σχετικής νομοθεσίας) από τους επιχειρηματίες.

3. Στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214) Απόφασης της Επιτροπής

Το έτος 2016 πραγματοποιήθηκε το πρόγραμμα BTSF (Beter Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο 'Υποστήριξη των Ενωσιακών ελέγχων στα κράτη-μέλη και τρίτες χώρες', στο οποίο συμμετείχαν υπάλληλοι από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ».

4. Συμπεράσματα για το σύστημα ελέγχου στην Βιολογική Παραγωγή

Εφαρμόζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου που καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, παρασκευής και διανομής βιολογικών προϊόντων. Πραγματοποιούνται αποτελεσματικοί και αποδοτικοί έλεγχοι σε επιχειρήσεις, οι οποίοι καλύπτουν όλες τις σχετικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης μια συστηματικά πραγματοποιούμενης ισοστάθμισης μάζας (εισροές - εκροές) σε όλα τα είδη επιχειρήσεων για ολόκληρο το χρονικό διάστημα μεταξύ των επιθεωρήσεων. Μεταξύ των αρμόδιων αρχών των φορέων ελέγχου και των επιχειρήσεων υπάρχει επαρκής επικοινωνία, συντονισμός και συνεργασία, που επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών, εφόσον είναι αναγκαίο, και την ανάληψη κατάλληλων ενεργειών σε περιπτώσεις εντοπισμού μη συμμόρφωσης. Οι κυρώσεις και τα πρόστιμα είναι

αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά. Το σύστημα παρέχει, γενικά, επαρκείς εγγυήσεις ότι τηρούνται οι κανόνες της ΕΕ και της εθνικής νομοθεσίας για τη βιολογική παραγωγή

A4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΠΟΠ)-ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ (ΠΓΕ)

4.1. Συστήματα ελέγχου

Οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» και σε εφαρμογή της ΚΥΑ αριθμ.261611/07-03-2007 (406 Β'), όπως έχει τροποποιηθεί από τις ΚΥΑ αριθ. 290398/11.04.2008 (694 Β') και 318764/7.8.2008 (1683 Β').

1. Ένταξη στο σύστημα ελέγχου

Η παραγωγή ή/και συσκευασία, με σκοπό την εμπορία γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων ΠΟΠ και ΠΓΕ, του κοινοτικού συμβόλου, καθώς και του σήματος του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' (πρώην ΟΠΕΓΕΠ), προϋποθέτει την ένταξη του ενδιαφερόμενου στο σύστημα ελέγχου κατόπιν σχετικής έγκρισης. Για τον παραπάνω σκοπό, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει «Αίτηση για Ένταξη στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ» προς τον ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει διαφορετική ανεξάρτητη αίτηση για κάθε ΠΟΠ ή και ΠΓΕ που θέλει να χρησιμοποιήσει. Ο ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', αφού προβεί σε έλεγχο αξιολόγησης της κάθε αίτησης και των σχετικών δικαιολογητικών που υποβάλλονται με αυτήν, και πραγματοποιήσει επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις του ενδιαφερομένου εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση. Στην περίπτωση αποδοχής της αίτησης, υπογράφεται μεταξύ του ενδιαφερομένου και του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', «Σύμβαση Ένταξης στο Σύστημα Ελέγχου».

2. Επιτόπιοι έλεγχοι

Κατά το στάδιο της εξέτασης των αιτήσεων για ένταξη στο σύστημα ελέγχου των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, διενεργείται επιτόπιος έλεγχος στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων. Ο έλεγχος αυτός αφορά στην εξακρίβωση της δυνατότητας της συγκεκριμένης επιχείρησης να παράγει σύμφωνα με τις προδιαγραφές, τα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα ΠΟΠ ή ΠΓΕ για τα οποία ενδιαφέρεται.

Επιπλέον, διενεργούνται τακτικοί ή/και αιφνιδιαστικοί έλεγχοι. Οι αιφνιδιαστικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται ιδίως κατόπιν καταγγελιών, υπόνοιας ή/και μετά από ενημέρωση από άλλες αρχές ελέγχου κατά την διενέργεια ελέγχων της αρμοδιότητάς τους.

Ειδικότερα, οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργούνται:

α. Σε επιχειρήσεις που έχουν τύχει έγκρισης. Οι εν λόγω έλεγχοι αφορούν:

- στην ορθή τήρηση των προδιαγραφών, σύμφωνα με τις οποίες το γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο έχει καταχωριστεί ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ, τόσο στο στάδιο του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, με διενέργεια επιτόπιων δειγματοληπτικών ελέγχων σε γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, όσο και στην παραγωγή, μεταποίηση, επεξεργασία,

αποθήκευση, διακίνηση και στην εμπορία των εν λόγω γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων καθώς και

- στην ορθή χρήση της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

β. Στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης των εν λόγω προϊόντων, ήτοι σε κάθε είδους κατάστημα, χώρο πώλησης ή/και διάθεσης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων με ενδείξεις ΠΟΠ ή ΠΓΕ, προκειμένου να προστατευτούν οι καταχωρισμένες ονομασίες, ενδείξεις, το κοινοτικό σύμβολο καθώς και το σήμα του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'.

γ. Σε πάσης φύσεως διαφημιστικό υλικό που περιέρχεται σε γνώση των ελεγκτικών οργάνων.

Τα κλιμάκια ελεγκτών που διενεργούν τους ελέγχους του παρόντος άρθρου, δύνανται ιδίως να προβαίνουν σε:

- Δειγματοληψίες ή/και παραγγελίες εργαστηριακών αναλύσεων των εν λόγω γεωργικών προϊόντων και τροφίμων για τον προσδιορισμό των ποιοτικών και τυπικών χαρακτηριστικών τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές καταχώρισής τους

- ελέγχους των χρησιμοποιούμενων ονομασιών, ενδείξεων, του κοινοτικού συμβόλου καθώς και της σήμανσης πιστοποίησης

- αξιοποίηση κάθε άλλου στοιχείου που μπορεί να οδηγήσει τον έλεγχο σε ακριβή συμπεράσματα

3. Κυρώσεις

Εφόσον κατά τη διενέργεια των ελέγχων ή κατόπιν τεκμηριωμένων καταγγελιών, διαπιστώνονται παρατυπίες ή παραβάσεις της κοινοτικής ή και εθνικής νομοθεσίας που αφορούν στις καταχωρισμένες ονομασίες γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων, επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα.

Η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων περιλαμβάνει εξέταση από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Παρατυπιών και Παραβάσεων και σε περίπτωση ένστασης από τον εμπλεκόμενο επιχειρηματία, εξέταση της υπόθεσης από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων. Οι Επιτροπές λειτουργούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 της αριθμ. 261611/2007 ΚΥΑ.

Για το έτος 2016, 61 επιχειρήσεις παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων. Οι 40 αφορούσαν παραπομπές από ελέγχους στην αγορά και οι 21 αφορούσαν παραπομπές από ελέγχους επιτήρησης ή αξιολόγησης επιχειρήσεων.

4.2. Αριθμός πραγματοποιηθέντων ελέγχων

	Διοικητικοί Έλεγχοι		Επιτόπιοι Έλεγχοι	
	Αριθμός Ελέγχων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων	Αριθμός Ελέγχων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων
A) Επιχειρήσεις ελαιολάδων και λοιπών φυτικών προϊόντων	1462	1005	317	195
B) Επιχειρήσεις παραγωγής τυριών	679	390	293	162
Γ) Έλεγχος στην αγορά			41	

Σημειώνεται ότι για κάθε επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιούνται πολλαπλοί διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι, λόγω του ότι κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλει αιτήσεις για περισσότερες της μιας ΠΟΠ και ΠΓΕ.

4.3. Αποτελέσματα ελέγχων- Ανάλυση αποτελεσμάτων

1. Έλεγχοι πριν τη θέση στην αγορά

- Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης

Πραγματοποιήθηκαν διοικητικοί έλεγχοι στο σύνολο των αιτήσεων που υποβλήθηκαν στην αρμόδια αρχή δηλαδή 679 διοικητικοί έλεγχοι. Σύμφωνα με το Εθνικό σύστημα ελέγχων διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι για 293 προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, σε 162 επιχειρήσεις.

Από τις 679 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ που υποβλήθηκαν:

- οι 54 αιτήσεις που αφορούσαν 34 επιχειρήσεις απορρίφθηκαν ή τέθηκαν στο αρχείο και δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ
- για 20 αιτήσεις εκκρεμούσε η ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2016 και δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση

Σημειώνεται ότι το έτος 2016 ήταν πιστοποιημένες 351 επιχειρήσεις για 605 προϊόντα ζωικής προέλευσης

- Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων φυτικής προέλευσης

Πραγματοποιήθηκαν διοικητικοί έλεγχοι στο σύνολο των αιτήσεων που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες αρχές δηλαδή 1462 διοικητικοί έλεγχοι. Σύμφωνα με το

Εθνικό σύστημα ελέγχων διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι για 317 αιτήσεις, σε 195 επιχειρήσεις.

Από τις 1462 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ

- οι 245 αιτήσεις που αφορούσαν 185 επιχειρήσεις απορρίφθηκαν ή τέθηκαν στο αρχείο και δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ
- για 124 αιτήσεις εκκρεμούσε η ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2016 και δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση
- Σημειώνεται ότι το έτος 2016 ήταν πιστοποιημένες 732 επιχειρήσεις για 1093 προϊόντα φυτικής προέλευσης (ελαιόλαδα και λοιπά φυτικά προϊόντα).

Επισημαίνεται ότι η απόλυτη συμφωνία σε επίπεδο επιχειρήσεων δεν είναι εφικτή, δεδομένου ότι η μία επιχείρηση είναι δυνατόν να έχει πιστοποιηθεί ή να απορριφθεί για ένα προϊόν και όχι για κάποιο άλλο.

2. Έλεγχοι προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ στην αγορά

Κατά τη διάρκεια του έτους 2016 για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 41 σημεία χονδρικής και λιανικής διάθεσης προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ. Οι 9 έγιναν στην περιοχή της Αττικής και οι λοιποί 32 στις Περιφέρειες της χώρας. Από τα 135 προϊόντα που καταγράφηκαν με παραβάσεις, τα 63 αφορούσαν σε προϊόντα ζωικής προέλευσης και τα 72 σε προϊόντα φυτικής προέλευσης. Για το λόγο αυτό, 40 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, επεξεργασία ή και εμπορία των παραπάνω προϊόντων παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων του ΥΠΑΑΤ.

Σημειώνεται ότι η κάθε επιχείρηση μπορεί να παραπέμφθηκε πέραν της μιας φορές για το ίδιο ή άλλο προϊόν της και κατά συνέπεια ο συνολικός αριθμός των παραπομπών είναι μεγαλύτερος.

4.4. Συμπεράσματα

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά επιτόπιοι έλεγχοι σε 357 επιχειρήσεις για 610 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη και διοικητικοί έλεγχοι σε 2141 επιχειρήσεις για 1395 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη.

Επιπλέον, διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε 41 χώρους διάθεσης προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων 61 επιχειρήσεις.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

1. Επίσημοι έλεγχοι

Από την επεξεργασία των στοιχείων προγραμματισμού και υλοποίησης επισήμων ελέγχων στις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ, που είναι καταγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ, προκύπτουν τα εξής συγκεντρωτικά στοιχεία επίσημου ελέγχου :

ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ					
	Αριθμός εγκεκριμένων μονάδων	Προγραμματισμός		Απολογισμός	
		Αριθμός μονάδων	Αριθμός ελέγχων	Αριθμός μονάδων	Αριθμός ελέγχων
ΥΨΗΛΟΥ κινδύνου	118	89	99	86	101
ΜΕΣΑΙΟΥ κινδύνου	44	24	25	24	24
ΧΑΜΗΛΟΥ κινδύνου	134	59	63	53	58
ΣΥΝΟΛΟ	296	172	187	163	183

Προγραμματίστηκαν 187 επίσημοι έλεγχοι σε 172 μονάδες διαχείρισης.

Υλοποιήθηκαν 183 επίσημοι έλεγχοι σε 163 μονάδες διαχείρισης.

Με βάση την ανάλυση κινδύνου :

α) ο αριθμός των ελεγχόμενων μονάδων διαχείρισης σε σχέση με τον προγραμματισμό ήταν 95% στο σύνολο (163/171) και ειδικότερα :

- 97% (86/89) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ υψηλού κινδύνου
- 100% (24/24) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ μεσαίου κινδύνου και
- 90% (53/59) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ χαμηλού κινδύνου

β) ο αριθμός των υλοποιηθέντων επισήμων ελέγχων στις μονάδες διαχείρισης σε σχέση με τον προγραμματισμό ήταν 98% στο σύνολο (183/187) και ειδικότερα :

- 102% (101/99) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ υψηλού κινδύνου
- 96% (24/25) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ μεσαίου κινδύνου και
- 92% (58/63) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ χαμηλού κινδύνου

2. Μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις

Για το 2016, επιβλήθηκαν διοικητικά πρόστιμα από τις Περιφερειακές Ενότητες αλλά και τον Προϊστάμενο της Γενικής Δνσης (άνω των 6.000 ευρώ) καθώς και μέτρα συμμόρφωσης σε μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ για μη ορθή διαχείριση, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.4235/2014. Ειδικότερα, από επισήμους ελέγχους των αρμόδιων αρχών, προέκυψαν οι ακόλουθες κυρώσεις/μέτρα συμμόρφωσης ανά περιοχή :

Μέτρα συμμόρφωσης

Έγινε ανάκληση λειτουργίας σε:

- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 1 (ΠΕ Λέσβου)
- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3 (ΠΕ Πέλλας)
- 4 μονάδες αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού (2 ΠΕ Ιωαννίνων, 1 ΠΕ Κοζάνης και 1 ΠΕ Γρεβενών)
- 1 μονάδα ενδιάμεσου χειρισμού (ολοθούρια) (ΠΕ Θεσσαλονίκης)
- 1 μονάδα ενδιάμεσου χειρισμού (διαλογή, ψύξη) (ΠΕ Ηρακλείου)

Διοικητικές κυρώσεις

Επιβλήθηκαν οι ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις σε μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ :

- Περιφερειακή Ενότητα Εύβοιας : Πρόστιμο 5.788 ευρώ σε κτηνοτροφική εκμετάλλευση (*Απόφαση τριμελούς επιτροπής 180014/16212/9-11-2016*)
- Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων : Πρόστιμο 2.062,5 ευρώ σε κτηνοτροφική εκμετάλλευση (*Απόφαση τριμελούς επιτροπής 14415/4-10-2016*)
- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας : Πρόστιμο 37.060 ευρώ σε μονάδα μεταποίησης 3 (*Απόφαση ΓΔΒΖΠΚ 3025/101217/14-9-2016*), το οποίο μετά από ένσταση διαμορφώθηκε σε 36.310 ευρώ (*Απόφαση επιτροπής ενστάσεων 3200/108148/1-3-2017*).
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας : Πρόστιμο 40.917 ευρώ σε σφαγείο και μονάδα αποτέφρωσης (*Απόφαση ΓΔΒΖΠΚ 1624/56106/18-5-2016*), το οποίο μετά από ένσταση διαμορφώθηκε σε 22.564,37 ευρώ (*Απόφαση επιτροπής ενστάσεων 1825/62267/8-7-2016*).

3. Έκδοση εγκυκλίων

Εκδόθηκαν οι ακόλουθοι εγκύκλιοι με τις οποίες δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες για :

α) εξαγωγές ζωικών υποπροϊόντων και παράγωγων προϊόντων σε τρίτες χώρες, εντός και εκτός ΟΟΣΑ (*εγκύκλιος 164/8917/21-1-2016*),

β) αποστολή φορτίων ζωικών υποπροϊόντων σε άλλα κράτη μέλη - ενδοενωσιακό εμπόριο (*εγκύκλιος 106/12463/29-1-2016*),

γ) διαχείριση παραγόμενης σε κτηνοτροφικές μονάδες και σφαγεία κόπρου, και καταλοίπου διάσπασης παραγόμενου σε μονάδες παραγωγής βιοαερίου (εγκύκλιος 3891/134991/1-12-2016).

4. Εποπτεία

Η πιστοποιημένη διαδικασία εποπτείας του συστήματος επίσημου ελέγχου των ΖΥΠ εντάσσεται στο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) της Διεύθυνσης Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων ISO 9001 & 19011. Η δεύτερη επιτήρηση του ΣΔΠ πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητο φορέα (TUV Austria Hellas) στις 30/11/2016. Ο ετήσιος προγραμματισμός της εποπτείας για τα ΖΥΠ του έτους 2016, υλοποιήθηκε πλήρως με τη διενέργεια εποπτείας σε Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ στις ακόλουθες Περιφέρειες της Χώρας :

Περιφέρεια Κρήτης (11-15/7/2016)

- Δνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας
- Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου : σφαγείο Μοιρών (S78)
- Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνης : χοιροτροφική εκμετάλλευση
  - χοιροσφαγείο (S27)
  - μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3 (55Y3EL93M)
  - μονάδα αποτέφρωσης χαμ. δυναμικού (56Y123EL93LP)
  - μονάδα λιπασματοποίησης (57Y2EL93CO)
  - σφαγείο «Κτήμα Γιαννούλη ΑΕ» (S146)
- Περιφερειακή Ενότητα Χανίων : σφαγείο Χανίων (S165)

Περιφέρεια Πελοποννήσου (5-6/9/2016)

- Δνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας
- Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας : σφαγείο «Φάρμα Χριστόπουλου» (S25)
  - μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3
  - μονάδα αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού
- Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας : σφαγείο Αργολίδας (S153)
  - μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 2
  - μονάδα αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού

Συντάχθηκαν σχετικές εκθέσεις με τα ευρήματα των ελέγχων και τις σχετικές συστάσεις για λήψη των αναγκαίων διορθωτικών ενεργειών.

5. Εγκρίσεις/Καταχωρήσεις

Χορηγήθηκαν 31 Ειδικοί Κωδικοί Αριθμοί Έγκρισης σε νέες μονάδες και συγκεκριμένα:

- 5 μονάδες αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού
- 5 μονάδες αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού
- 14 μονάδες ενδιάμεσου χειρισμού υλικών κατηγορίας 3
  - 2 μονάδες επεξεργασίας ολοθουρίων για δολώματα
  - 1 μονάδα επεξεργασίας μαλλιού
  - 9 μονάδες επεξεργασίας δορών και δερμάτων σπληφόρων
  - 2 μονάδες διαλογής και ψύξης ζωικών υποπροϊόντων
- 3 μονάδες παραγωγής βιοαερίου
- 4 μονάδες παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς

Επιπροσθέτως, κατά τη διάρκεια του έτους 2016, χορηγήθηκαν :

- 2 αριθμοί καταχώρησης σε χρήστες (για ειδικούς σκοπούς σίτισης σε νεκροφάγα πουλιά και πειραματικούς σκοπούς)
- 2 αριθμοί καταχώρησης σε υπευθύνους επιχειρήσεων για σκοπούς εκτός τροφικής αλυσίδας (βυρσοδεψία) και
- 10 αριθμοί καταχώρησης σε έμπορους

6. Ηλεκτρονικό σύστημα ΖΥΠ

Το ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ ικανοποιεί τις απαιτήσεις για ιχνηλασιμότητα σε όλο το φάσμα της αλυσίδας των ΖΥΠ από την παραγωγή έως την τελική χρήση ή την απόρριψη, σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καν.1069/2009 και του άρθρου 17 του Καν.142/2011. Καταχωρούνται τα εξαμηνιαία στοιχεία των παραγόμενων και διαχειριζόμενων ποσοτήτων ΖΥΠ καθώς επίσης ο προγραμματισμός και υλοποίηση των επισήμων ελέγχων στις μονάδες διαχείρισης από τις αρμόδιες αρχές. Στο ηλεκτρονικό σύστημα των ΖΥΠ υπάρχει ήδη ηλεκτρονικό μητρώο με τις εγκεκριμένες/καταχωρημένες μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ καθώς και τα εγκεκριμένα οχήματα για μεταφορά ΖΥΠ.

7. Διαχείριση νεκρών ζώων

Το εθνικό πρόγραμμα διαχείρισης νεκρών ζώων 2016 ξεκίνησε να υλοποιείται μετά την ολοκλήρωση ανοικτού διεθνούς ηλεκτρονικού διαγωνισμού και την υπογραφή της υπ' αριθ. 6313/Χ.Δ/2016 σύμβασης, από την Ένωση Εταιρειών «ΚΑΦΣΙΣ Βιομηχανική και Ενεργειακή Ανώνυμη Εταιρεία - Βιομηχανική Αγορά Κρεάτων Λαρίσης Ανώνυμη Εταιρεία (δ.τ. ΒΑΚΡΕΛ) - ΚΡΕΚΑ Ανώνυμη Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Κρεάτων - ΠΕΤΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ -ΑΝΤΙΠΟΛΛΥΤΙΟΝ Α.Ν.Ε.», από το Νοέμβριο του 2016.

Η υλοποίηση του προγράμματος διαχείρισης νεκρών ζώων 2016 αποτελεί νομοθετική απαίτηση, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 15 του Ν.4351/2015 και την ΚΥΑ 697/24498/25-2-2016.

8. Εκπαιδεύσεις / παρουσιάσεις

Υλοποιήθηκαν 3 εβδομαδιαία εκπαιδευτικά σεμινάρια στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης/Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ), στην Αθήνα, σε θέματα παραγωγής και διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων. Συμμετείχαν περίπου 45 υπάλληλοι περιφερειακών και κεντρικών Υπηρεσιών. Οι ημερομηνίες υλοποίησης των σεμιναρίων για το έτος 2016 ήταν :

- 1^ο σεμινάριο ΖΥΠ : Αθήνα, 11-15/4/2016
- 2^ο σεμινάριο ΖΥΠ : Αθήνα, 13-17/6/2016 και
- 3^ο σεμινάριο ΖΥΠ : Αθήνα, 14-18/11/2016

Το Τμήμα ΖΥΠ συμμετείχε με παρουσιάσεις σε θέματα ζωικών υποπροϊόντων στις ακόλουθες ημερίδες:

- **27/1/2016**, παρουσίαση στην ειδική μόνιμη επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος της Βουλής με θέμα *«Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την επεξεργασία αγροτικών προϊόντων και η αντιμετώπισή τους (υγρά απόβλητα ελαιοτριβείων και μονάδων επεξεργασίας ελαιοκάρπου, τυροκομεία, σφαγεία, μεταποίηση αγροτικών προϊόντων)»*
- **27/5/2016**, παρουσίαση στην 1^η επιμορφωτική ημερίδα της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Κρέατος (ΕΔΟΚ) στη Θεσσαλονίκη, με θέμα *«Υγιεινή στα σφαγεία - Χειρισμός ζωικών υποπροϊόντων»*
- **11/11/2016**, παρουσίαση στην 2^η επιμορφωτική ημερίδα της ΕΔΟΚ στην Αθήνα, με θέμα *«Υγιεινή στα σφαγεία - Χειρισμός ζωικών υποπροϊόντων»*
- **7/12/2016**, παρουσίαση στην ημερίδα του Συνηγόρου του Πολίτη *«Επιχειρηματική Δράση & Προστασία του Περιβάλλοντος»* στην Αθήνα, με θέμα *«Ζωικά Υποπροϊόντα. Υγειονομική πρόκληση ή επιχειρηματική ευκαιρία?»*

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

1. Σύστημα ελέγχων - Επίσημοι Έλεγχοι

Κατά το 2016 οι επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής πραγματοποίησαν ελέγχους σε ζωοτροφές (επιθεωρήσεις και δειγματοληψίες) σε όλα τα στάδια της παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένης και της εισαγωγής. Οι έλεγχοι αφορούσαν τόσο την ποιότητα (έλεγχοι επισημάνσης) όσο και την ασφάλεια των ζωοτροφών (επιθεωρήσεις ως προς την τήρηση των απαιτήσεων του *Καν. 183/2005 για την υγιεινή των ζωοτροφών* και δειγματοληψίες για τα επίπεδα ανεπιθύμητων ουσιών κλπ.)

2. Αποτελέσματα των Ελέγχων

2.1. Το 2016 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής 1.080 επιθεωρήσεις σε 880 επιχειρήσεις ζωοτροφών. Οι επιθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν κυρίως παρασκευαστές ζωοτροφών, ενδιάμεσους ζωοτροφών και κτηνοτροφικές μονάδες που διαθέτουν ή όχι παρασκευαστήριο ζωοτροφών. Με βάση τα στοιχεία των ελέγχων, διενεργήθηκαν επιθεωρήσεις σε ποσοστό 43% επί του συνόλου των επιχειρήσεων παρασκευής σύνθετων ζωοτροφών. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις επιχειρήσεις παρασκευής προσθέτων υλών και προμιγμάτων είναι 46%, ενώ για τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν παρασκευαστήριο ζωοτροφών και είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο ζωοτροφών το ποσοστό είναι 11%. Στον **Πίνακα 1** παρουσιάζεται ο αριθμός επιθεωρήσεων στις διαφορετικές κατηγορίες επιχειρήσεων ζωοτροφών.

2.2. Κατά το 2016 πραγματοποιήθηκαν επτά (7) επιτόπιοι έλεγχοι-επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών από τη Δ/ση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων του ΥΠΑΑΤ σε συνεργασία με την αντίστοιχη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

2.3. Οι σχετικοί με την επισημάνση και τα συνοδευτικά έγγραφα σε εγχώρια, κοινοτικά και εισαγόμενα προϊόντα έλεγχοι ανέρχονται σε 2.125. Σε αυτούς διαπιστώθηκαν 129 μη συμμορφώσεις, δηλαδή ποσοστό 6,1% (**Πίνακας 2**).

2.4. Σύμφωνα με στοιχεία που μας αποστέλλει τα Εργαστήρια Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών της Χώρας (Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Λάρισας), ο αριθμός των ελεγχθέντων δειγμάτων ζωοτροφών κατά το έτος 2016 ανέρχεται σε 986 και ο αριθμός των μη συμμορφούμενων σε 119, δηλαδή ποσοστό 12,1% (**Πίνακας 3**).

2.5. Στον **Πίνακα 4** αναφέρεται ο αριθμός δειγμάτων ανά κατηγορία επιχειρήσεων. Οι δειγματοληψίες έγιναν σε όλα τα στάδια παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τις Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ).

2.6. Οι έλεγχοι για την ποιότητα των ζωοτροφών παρουσιάζονται στον **Πίνακα 5**.

2.7. Όσον αφορά τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς εξετάστηκαν 56 δείγματα και διαπιστώθηκαν 5 μη συμμορφώσεις (**Πίνακας 5α**).

2.8. Στον **Πίνακα 5α** παρουσιάζονται επίσης τα αποτελέσματα των ελέγχων α) για κοκκιδιοστατικά ή/και ιστομονοστατικά, β) για την εφαρμογή της κατάργησης χρήσης των αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών και γ) για την τήρηση της μέγιστης περιεκτικότητας του χαλκού και του ψευδαργύρου στις πλήρεις ζωοτροφές.

2.9. Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για ανεπιθύμητες ουσίες παρουσιάζονται στον **Πίνακα 6**.

α) Όσον αφορά την ανίχνευση Αφλατοξίνης Β1 στις ζωοτροφές εξετάστηκαν 84 δείγματα και σε 2 από αυτά τα επίπεδα παρουσίας της Β1 ήταν πάνω από τα ανώτατα καθορισμένα όρια, σύμφωνα με την *Οδηγία 2002/32*, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

β) Για τα βαρέα μέταλλα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 85 δείγματα για αρσενικό, κάδμιο και μόλυβδο, καθώς και 11 για υδράργυρο και υπήρξε μία μόνο μη συμμόρφωση ως προς τον μόλυβδο.

γ) Για τα φυτοφάρμακα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 44 δείγματα ζωοτροφών και δεν διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση.

δ) Για τις διοξίνες πραγματοποιήθηκαν 53 αναλύσεις και δεν διαπιστώθηκε παράβαση.

ε) Τα αποτελέσματα των ελέγχων που αφορούν στις Μεταποιημένες Ζωικές Πρωτεΐνες (ΜΖΠ) παρουσιάζονται στους Πίνακες 7 και 8, ενώ για τις μυκοτοξίνες (αφλατοξίνη Β1, ωχρατοξίνη Α, ζεαραλενόνη, κλπ) παρουσιάζονται στους Πίνακες 6, 9Α και 9Β.

στ) Επίσης, εξετάστηκαν 18 δείγματα για γκοσσυπόλη και ανιχνεύτηκε η παρουσία γκοσσυπόλης πάνω από τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια σε 2 από αυτά.

3. Αξιολόγηση των επίσημων ελέγχων

3.1. Επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών

Κατά το 2016, εκτός από τις επιχειρήσεις παραγωγής σύνθετων ζωοτροφών και προμιγμάτων πρόσθετων υλών, επιθεωρήθηκε και σημαντικός αριθμός κτηνοτροφικών μονάδων που παράγουν ζωοτροφές για ιδιοκατανάλωση. Όπως και τα προηγούμενα έτη, τα αποτελέσματα αυτών των επιθεωρήσεων χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων, ώστε οι επιθεωρήσεις να διεξάγονται με βάση την ανάλυση κινδύνου, όπως αναφέρεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Ζωοτροφών.

3.2. Παραβάσεις που διαπιστώθηκαν κατά τους επιτόπιους ελέγχους

Σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν παραβάσεις κατά τους επιτόπιους ελέγχους - επιθεωρήσεις για τις οποίες προβλέπονται συστάσεις ή κυρώσεις έγιναν οι σχετικές συστάσεις από τα ελεγκτικά όργανα,

τα οποία διαβίβασαν στη Διεύθυνση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων (ΔΔΖΖΒ) όλα τα στοιχεία για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων. Στις περιπτώσεις εκείνες που οι παραβάσεις διαπράχθηκαν από επιχειρήσεις με έδρα σε άλλη Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) από αυτή όπου διαπιστώθηκε η παράβαση (π.χ. κυκλοφορία ζωοτροφών χωρίς την απαραίτητη επισήμανση), υπήρξε ενημέρωση και συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών (ΔΔΖΖΒ και ΔΑΟΚ), προκειμένου να γίνουν όλοι οι απαραίτητοι επιτόπιοι έλεγχοι και να διαπιστωθεί η έκταση της παράβασης.

3.3. Εργαστηριακοί έλεγχοι

α. Παραβάσεις ως προς τις Μεταποιημένες Ζωικές Πρωτεΐνες

Σε σύνολο 141 δειγμάτων που εξετάστηκαν, διαπιστώθηκαν μετά από εργαστηριακό έλεγχο 5 παραβάσεις, εκ των οποίων 2 αφορούν πρώτες ύλες και 3 σύνθετες ζωοτροφές (μία για μηρυκαστικά και δύο για μη μηρυκαστικά).

β. Αφλατοξίνη Β1

Σε σύνολο 84 δειγμάτων που εξετάστηκαν εντοπίστηκαν 2 δείγματα με παρουσία άνω των επιτρεπόμενων ορίων. Το φαινόμενο της αυξημένης παρουσίας αφλατοξίνης Β1 σε δημητριακούς καρπούς κατά το 2012, δεν παρατηρήθηκε κατά τα επόμενα έτη. Παρόλα αυτά, θα συνεχιστεί να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σύνθετες ζωοτροφές που προορίζονται για μηρυκαστικά γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, καθώς και σε περιοχές με αυξημένη υγρασία και σε περιπτώσεις κτηνοτρόφων που καλλιεργούν δημητριακούς καρπούς. Τέλος, σε περιπτώσεις που ανιχνεύεται αφλατοξίνη στο γάλα, πραγματοποιούνται έλεγχοι σε ζωοτροφές που προορίζονται για τα γαλακτοπαραγωγικά ζώα.

γ. Παραβάσεις ως προς την ποιότητα των ζωοτροφών και τη νομοθεσία για τους Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς

Κατά την πραγματοποίηση των εργαστηριακών ελέγχων για την ποιότητα των ζωοτροφών διαπιστώθηκαν αποκλίσεις από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής στην αναγραφόμενη χημική σύσταση. Στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις ζωοτροφών έγιναν έγγραφες συστάσεις για τη λήψη διορθωτικών μέτρων και ορίσθηκε επανέλεγχος.

Διαπιστώθηκαν 5 παραβάσεις κατά τη διενέργεια εργαστηριακών αναλύσεων για γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

δ. Πρόσθετες ύλες

Όσον αφορά στις πρόσθετες ύλες ζωοτροφών έγινε έλεγχος:

- α) για παρουσία κοκκιδιοστατικών σε 31 δείγματα από τα οποία σε 8 διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις,
- β) για μη επιτρεπόμενη χρήση αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών σε 26 από τα οποία σε 4 διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις,
- γ) της περιεκτικότητας των ζωοτροφών στα ιχνοστοιχεία χαλκό (Cu), ψευδάργυρο (Zn), σίδηρο (Fe) και μαγγάνιο (Mn): συνολικά εξετάστηκαν 99 δείγματα ζωοτροφών για χαλκό, 91 δείγματα ζωοτροφών για ψευδάργυρο, 22 δείγματα ζωοτροφών για σίδηρο και 20 δείγματα για μαγγάνιο. Αναφορικά με το χαλκό διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 7 δείγματα, εκ των οποίων στα 4 δείγματα η μη συμμόρφωση αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009) και σε 3 στους όρους έγκρισης της εν λόγω πρόσθετης ύλης (Καν. (ΕΚ) 1334/2003). Αντίστοιχα, αναφορικά με τον ψευδάργυρο διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 6 δείγματα, εκ των οποίων στα 4 δείγματα η μη συμμόρφωση αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009) και σε 2 στους όρους έγκρισης της εν λόγω πρόσθετης ύλης (Καν. (ΕΚ) 1334/2003). Τέλος, διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 10 και 1 δείγματα που αναλύθηκαν για σίδηρο και μαγγάνιο αντίστοιχα, όπου όλες αφορούσαν στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009).

ε. Νικέλιο

Για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις σε 62 δείγματα ζωοτροφών για παρουσία Νικελίου. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων αυτών θα αποσταλούν στην EFSA, όπως και άλλων κρατών-μελών, προκειμένου να καθοριστούν ανώτατα επιτρεπόμενα επίπεδα.

3.4. Εκπαίδευση

Κατά το 2016 σε σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμετείχαν 4 υπάλληλοι της Δ/νσης Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων και 6 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων. Τα σεμινάρια αυτά κάλυπταν τους τομείς της νομοθεσίας ζωοτροφών, του Καν. (ΕΚ) 669/2009 και του HACCP.

Επίσης, κατά το έτος 2016, ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος σεμιναρίων που διοργανώθηκαν από τη Δ/νση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών & Βοσκοτόπων και στον οποίο συμμετείχαν συνολικά 101 επόπτες και αναπληρωτές επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών. Το περιεχόμενο αυτών των σεμιναρίων που ήταν διήμερα περιλάμβαναν μία μέρα θεωρητική εκπαίδευση και μία μέρα πρακτική (σε μονάδα παρασκευής ζωοτροφών).

3.5. Έλεγχοι επαλήθευσης

Κατά το 2016 και σε εφαρμογή νέας εθνικής νομοθεσίας πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά έλεγχοι επαλήθευσης σε Περιφερειακές Ενότητες της χώρας και Εργαστήρια Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών (Ε.Ε.ΚΥ.Ζ.) από τη Δ/νση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων προκειμένου να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων που πραγματοποιούνται από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών. Η επιλογή των υπηρεσιών προς έλεγχο έγινε με χρήση ανάλυσης επικινδυνότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στη νέα νομοθεσία.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν 2 επιτόπιοι έλεγχοι, ένας στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής και ένας στο Ε.Ε.ΚΥ.Ζ. Αθηνών, καθώς και δύο διοικητικοί έλεγχοι, ένας στην Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας και ένας στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου. Τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών έχουν καταγραφεί σε σχετικές εκθέσεις, ενώ προτείνονται συγκεκριμένες διορθωτικές ενέργειες.

3.6. Νέα Νομοθεσία που τέθηκε σε εφαρμογή το 2016.

Κατά το 2016 είχαμε την έκδοση της υπ. αριθμ. 1156/82215/18-7-2016 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ αρ. 2440/8-8-2016, τ. Β΄) για τον καθορισμό των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 165, 30-4-2004, σ.1), σχετικά με τις διαδικασίες για την επαλήθευση της αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων στις ζωοτροφές και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

4. Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα των ελέγχων διαπιστώνεται ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς την ασφάλεια ζωοτροφών, αυτές δεν ήταν εκτεταμένης κλίμακας αφορούσαν και περιορίστηκαν σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΖΩΩΝ

Δ1. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

1.1 Έλεγχοι εισαγομένων φορτίων ζώντων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από τρίτες χώρες:

Κάθε παρτίδα ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων, προέλευσης τρίτων χωρών πρέπει να εισέρχονται στην Ε.Ε. μέσω εγκεκριμένων συνοριακών σταθμών ελέγχου προκειμένου να υποβληθούν σε κτηνιατρικούς ελέγχους, βάσει της οδηγίας 97/78/ΕΚ, όπως αυτή έχει εναρμονισθεί με το Π.Δ. 120/2000. Στην Ελλάδα οι συνοριακοί σταθμοί επιθεώρησης καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α΄). Παρατίθεται ο σχετικός κατάλογος των ΣΥΚΕ και των σημείων εισόδου, σε παρέκκλιση

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥ.Κ.Ε.) ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ ΕΙΣΟΔΟΥ

Α/Α	ΣΥΝΟΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥ.Κ.Ε.)	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	ΣΥ.Κ.Ε. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	Κτίριο 26 ΤΚ. 190 04 Σπάτα Αττικής
2	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΙΡΑΙΑ	Νέο Ικόνιο Περάματος ΤΚ. 188 63 Πειραιάς
3	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ)	ΤΚ. 551 03 Εμπ. Στ. Αεροδρ. Μακεδονίας Θεσσαλονίκη
4	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΛΙΜΑΝΙ)	25 ^η Αποθήκη ΟΛΘ ΤΚ. 541 10 Θεσσαλονίκη
5	ΣΥ.Κ.Ε. ΕΥΖΩΝΩΝ	ΤΚ. 610 01 Πολύκαστρο Κιλκίς
6	ΣΥ.Κ.Ε. ΕΙΔΟΜΕΝΗΣ	Σ.Σ. Ειδομένης ΤΚ. 610 05 Κιλκίς

7	ΣΥ.Κ.Ε. ΝΕΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ	TK. 531 00 Νέος Καύκασος Φλώρινα
8	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΠΛΟΥ	Έβρος TK. 685 00 Γέφυρα Κήπων
9	ΣΥ.Κ.Ε. ΚΑΚΑΒΙΑΣ	TK. 440 02 Κακαβιά Ιωαννίνων
10	ΣΥ.Κ.Ε ΑΣΤΑΚΟΥ	Πλατυγιάλι TK. 30006 Αστακός
	ΣΗΜΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Π.Ε. Ρόδου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Γ. Μαύρου 2 Κτίριο Ζέφυρος, TK 85100 Ρόδος
2	Π.Ε. Κω Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
3	Π.Ε. Καλύμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
4	Π.Ε. Λέσβου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Παγανή Μυτιλήνης TK.81100 Μυτιλήνη
5	Π.Ε. Λήμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Μύρινα TK 81401 Λήμνος
6	Π.Ε. Χίου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Ι. Χανδρή 20 TK 82100 Χίος
7	Π.Ε. Σάμου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Νέο Διοικητήριο ,Δερβενακίων Σάμος TK 83100
8	Π.Ε. Σύρου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πάροδος Ηρώων Πολυτεχνείου TK 84100 Ερμούπολη
9	Π.Ε. Κεφαλλονίας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Σουηδίας 11 TK 28100 Αργοστόλι
10	Π.Ε. Χανίων Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Όαση Αγιάς TK 73103 Χανιά
11	Π.Ε. Ηρακλείου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πλάτωνος 67, Μέσα Κατσαμπάς TK 74307 Ηράκλειο
12	Π.Ε. Κέρκυρας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Κολοκοτρώνη 24, TK 49100 Κέρκυρα

Στο πλαίσιο της κοινοτικής οριζόντιας και κάθετης νομοθεσίας καθώς και των εθνικών διατάξεων, οι ΣΥΚΕ πραγματοποιούν ΣΥ.Κ.Ε τους ελέγχους όλων των φορτίων ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων που εισάγονται από τρίτες χώρες. Ειδικότερα, οι εισαγωγές ζώντων ζώων από τρίτες χώρες εξακολουθούν να είναι σχεδόν μηδενικές και αφορούν κυρίως σκουλήκια που χρησιμοποιούνται ως δολώματα ή διακοσμητικά ψάρια. Οι εισαγωγές ζωικών προϊόντων αφορούν κυρίως σε κρέας, αλιεύματα και προϊόντα αυτών.

1.2.Είδος ελέγχων

Οι έλεγχοι που διεξάγονται στους ΣΥΚΕ στα φορτία ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων ακολουθούν τους κανόνες που θεσπίζει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Στο πλαίσιο αυτής, ο υπεύθυνος για το φορτίο οφείλει να κοινοποιεί ηλεκτρονικά, μέσω του συστήματος TRACES, στο προσωπικό του ΣΥΚΕ εκ των προτέρων όλα τα στοιχεία που αφορούν το φορτίο που πρόκειται να προσκομιστεί στον σταθμό. Ο ΣΥΚΕ ελέγχει τα δηλωτικά των πλοίων και των αεροπλάνων καθώς και την αντιστοιχία τους προς τις προαναφερόμενες ηλεκτρονικές δηλώσεις. Επιπλέον, η διασταύρωση των φορτίων που οφείλουν να υποστούν κτηνιατρικό έλεγχο γίνεται με τη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος των οργανισμών λιμένων καθώς και σε συνεργασία με τις τελωνειακές υπηρεσίες.

Βάσει των κοινοτικών οριζόντιων οδηγιών 97/78/ΕΚ και 91/496/ΕΚ, τα αφικνούμενα, στον ΣΥΚΕ, φορτία ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες υποβάλλονται:

- α) 100% σε **έλεγχο εγγράφων** προκειμένου να διαπιστωθεί η εγκυρότητα αυτών καθώς και η αντιστοιχία των πληροφοριών με εκείνες που περιλαμβάνονται στην προκοινοποίηση που περιγράφηκε παραπάνω,
- β) 100% σε **έλεγχο ταυτότητας** για να επιβεβαιωθεί ότι τα προϊόντα ανταποκρίνονται στα στοιχεία των πιστοποιητικών ή εγγράφων που συνοδεύουν τα φορτία,

Εξαιρέση από τα παραπάνω αποτελούν τα φορτία που ακολουθούν τις ειδικές διαδικασίες που ορίζονται από την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία όπως είναι, λόγου χάρη, οι μεταφορτώσεις και οι διαμετακομίσεις για τις οποίες υπάρχει ειδικό καθεστώς. Εν τούτοις, σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος για την υγεία των ζώων ή τη δημόσια υγεία, το φορτίο μπορεί να υποβληθεί σε έλεγχο (εγγράφων, ταυτότητας και φυσικό), βάσει του άρθρου 20 της ίδιας οδηγίας.

γ) Ο **Φυσικός έλεγχος** περιλαμβάνει:

- οργανοληπτικές εξετάσεις
- απλές φυσικές ή χημικές δοκιμές

- εργαστηριακές εξετάσεις για την ανίχνευση καταλοίπων, προσμείξεων, ενδείξεων αλλοίωσης ή για την επιβεβαίωση κάποιου νοσήματος στην περίπτωση που πρόκειται για ζώντα ζώα.

Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιούνται :

- στα πλαίσια τυχαίας δειγματοληψίας που πραγματοποιείται βάσει της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας,
- σε περίπτωση υποψίας,
- σε περίπτωση έκτακτων υγειονομικών μέτρων που ορίζονται από την κοινοτική νομοθεσία για συγκεκριμένα προϊόντα ή συγκεκριμένη τρίτη χώρα προέλευσης,
- κατόπιν λήψης μηνύματος RASFF
- με βάση το εθνικό πλάνο δειγματοληψίας

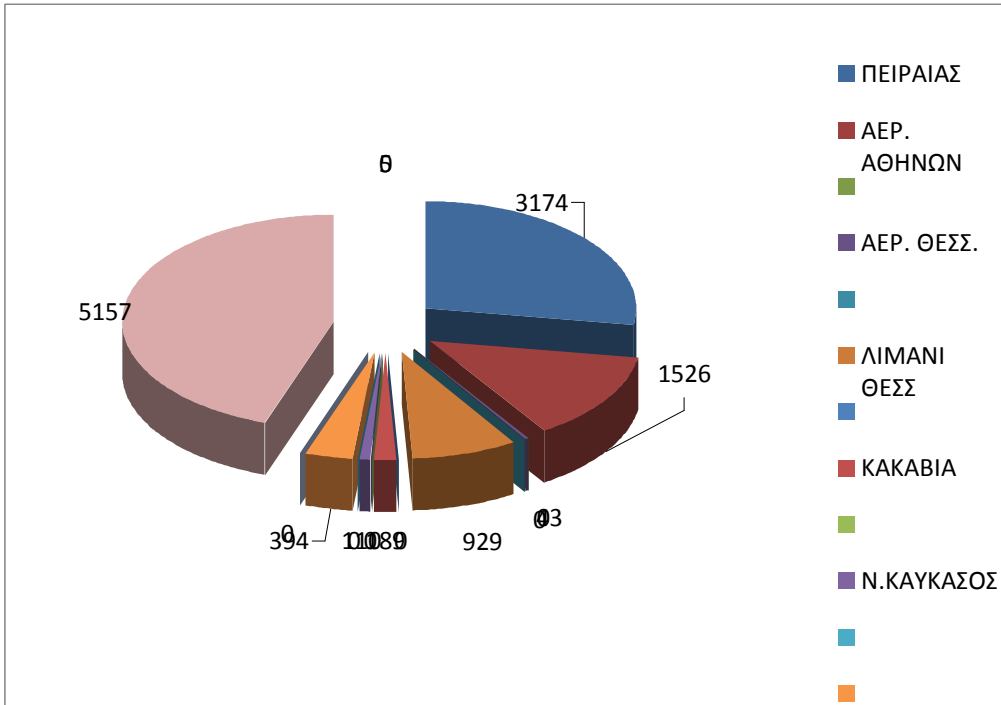
Όταν οι εργαστηριακές δοκιμές διενεργούνται επειδή υπάρχουν υποψίες παρατυπίας ή όταν το υπό έλεγχο φορτίο εμπίπτει σε καθεστώς ενισχυμένων ελέγχων, τα φορτία δεν αποδεσμεύονται παρά μόνο όταν τα αποτελέσματα των δοκιμών αποδειχθούν αρνητικά. Εάν πρόκειται για ζώντα ζώα, αυτά παραμένουν σε καραντίνα έως ότου κοινοποιηθούν τα αποτελέσματα των εργαστηριακών δοκιμών.

Συγκεκριμένα οι έλεγχοι των φορτίων ζώντων ζώων και των προϊόντων ζωικής προέλευσης που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο ΣΥ.Κ.Ε. κατά το έτος **2016** συμπεριλαμβάνονται στον ακόλουθο συγκεντρωτικό **πίνακα** ενώ παρατίθεται αντίστοιχο γράφημα των επίσημων ελέγχων:

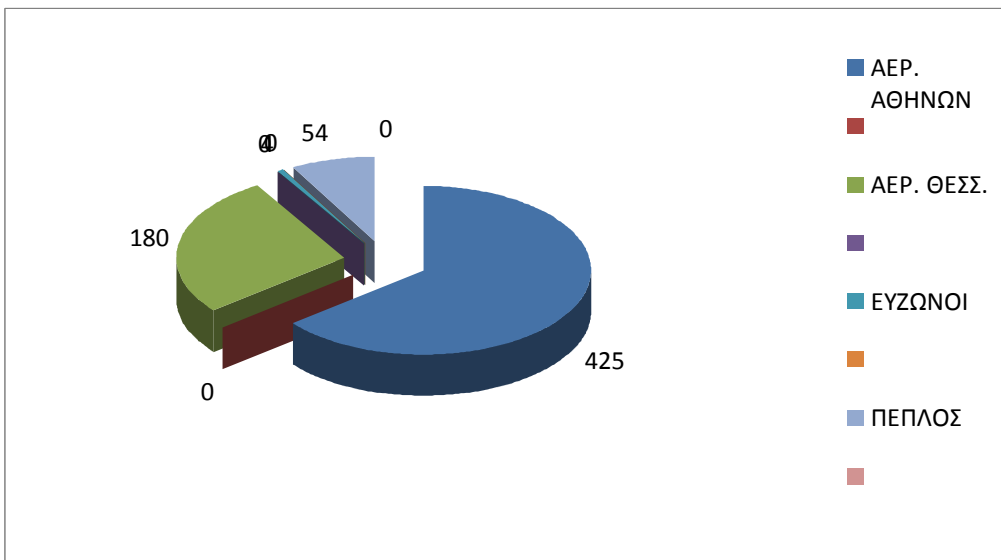
ΣΥΚΕ	ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ (Τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζώντα ζώα)	ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΕΣ	ΑΠΟΡΡΙΨΕΙΣ	ΘΕΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	3174	387	22	8
ΑΕΡ. ΑΘΗΝΩΝ	1951	25	6	1
ΑΕΡ. ΘΕΣΣ.	223	6	1	0
ΛΙΜΑΝΙ ΘΕΣΣ	929	157	5	0
ΚΑΚΑΒΙΑ	189	13	0	1
Ν.ΚΑΥΚΑΣΟΣ	110	8	0	0
ΕΥΖΩΝΟΙ	398	17	1	0
ΕΙΔΟΜΕΝΗ	0	0	0	0
ΠΕΠΛΟΣ	5211	421	4	0
ΑΣΤΑΚΟΣ	0	0	0	0
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	5	6	0	0
ΛΕΣΒΟΣ	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	12190	1040	44	10

Να σημειωθεί ότι στους ελέγχους περιλαμβάνονται, εκτός από τις εισαγωγές, και τα φορτία σε διαμετακόμιση καθώς και εκείνα που προορίζονται για εφοδιασμό πλοίων.

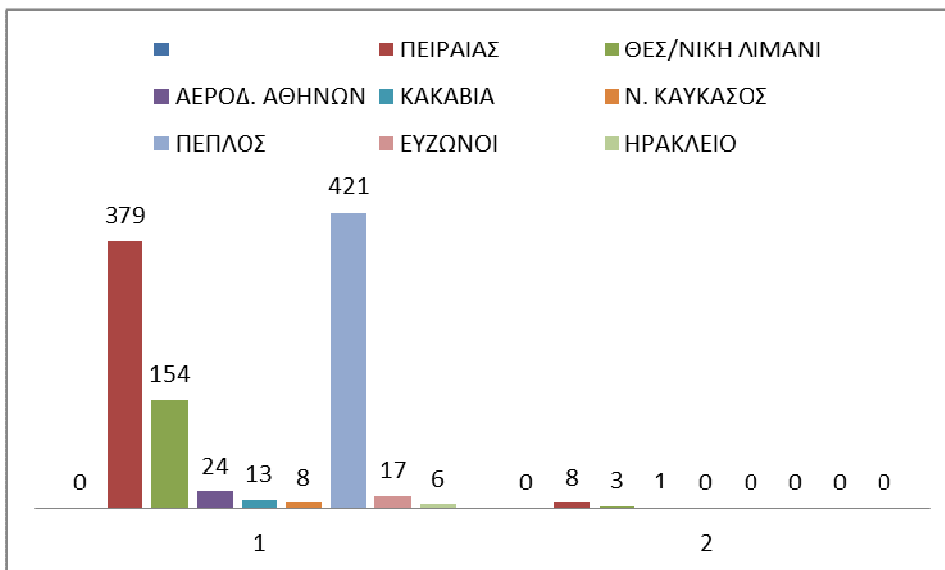
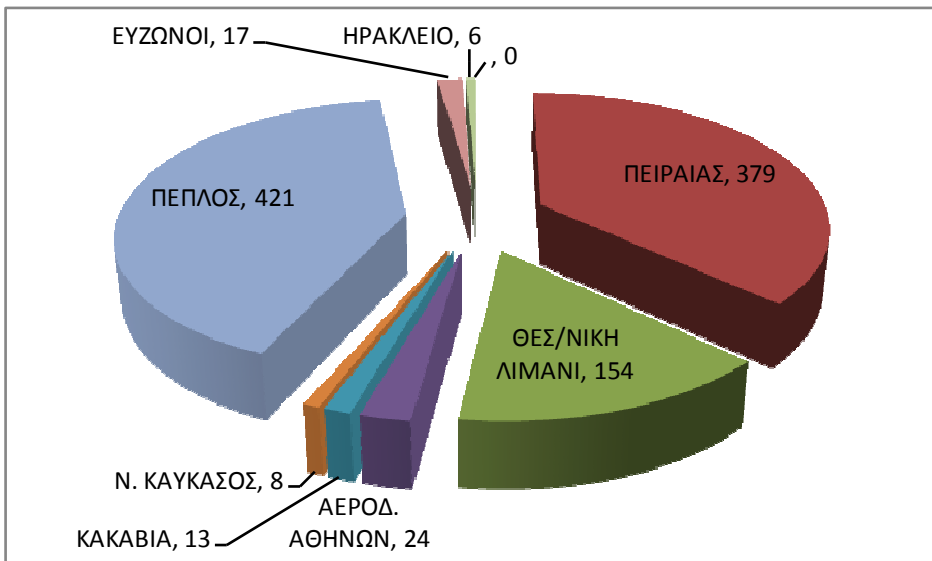
ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΖΩΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2016

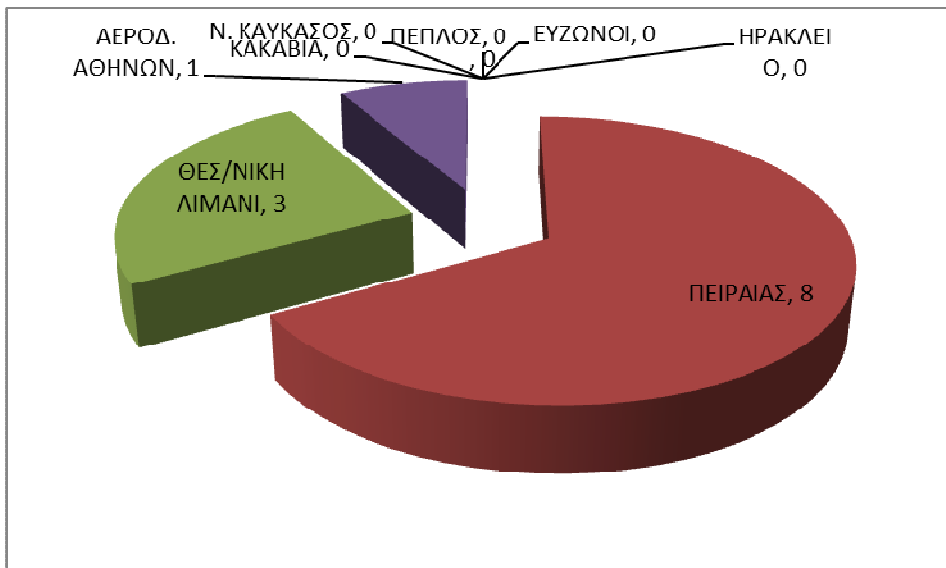
ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΖΩΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2016

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΜΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΜΕ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

1.3 Νομοθεσία

Στους ΣΥΚΕ, εκτός από τις εγκυκλίους, έχουν αποσταλεί το 2016 και τα ακόλουθα εγχειρίδια και οι επικαιροποιημένες οδηγίες:

- Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τη διάθεση στην αγορά, την εισαγωγή και τη διαμετακόμιση ζώων υδατοκαλλιέργειας, σύμφωνα με την οδηγία 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου και τον Κανονισμό (ΕΚ) 1251/2008 της Επιτροπής της Ε.Ε. (3234/1114200~14-10-2016)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.23 της εφαρμογής TRACES (2634/94352~25-08-2016)
- Εγχειρίδιο σχετικά με την έκδοση 6.30 της εφαρμογής TRACES (2666/95611~30-08-2016)
- Επικαιροποιημένος κατάλογος με όλες τις εγκυκλίους της εφαρμογής TRACES (2667/95612/30-08-2016)
- Εγχειρίδιο για τους ελέγχους κατά την εισαγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης (3751/131581/24-11-2016)
- Εγχειρίδιο για τους ελέγχους κατά την εισαγωγή ζώντων ζώων από τρίτες χώρες (4074/145877/20-12-2016)

1.4 Επιμόρφωση

- Η παροχή καθοδήγησης και ενημέρωσης των κτηνιάτρων των ΣΥΚΕ γίνεται από την επίσημη εφημερίδα της κοινότητας, το σύστημα TRACES, το σύστημα RASFF καθώς και μέσω διευκρινιστικών εγκυκλίων και οδηγιών που εκπονούνται από το αρμόδιο τμήμα της κεντρική υπηρεσίας.

- Οι υπάλληλοι των ΣΥΚΕ συμμετείχαν κατά τη διάρκεια του έτους τόσο σε κοινοτικά σεμινάρια πάνω σε θέματα κτηνιατρικών ελέγχων κατά τις εισαγωγές ή σε άλλα συναφή θέματα που διεξάγονται μέσα στα πλαίσια του BTSF (θέματα RASFF, μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς κ.λ.π), όσο και σε εθνικά σεμινάρια που διοργανώθηκαν είτε από τον ΕΦΕΤ , είτε από το ΥΠΑΑΤ μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ή σε σεμινάρια από απόσταση (e-learning).

1.5 Συμπεράσματα

Πρωταρχικός στόχος είναι η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων κατά την εισαγωγή ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες.

Ο αριθμός των εισαγόμενων φορτίων για το 2016 παρουσιάζει σταδιακή άνοδο, λόγω της αυξανόμενης κίνησης στο σταθμό του Πέπλου. Οι φυσικοί έλεγχοι και ειδικότερα οι εργαστηριακές δοκιμές για τον εντοπισμό μη συμμορφούμενων φορτίων και τη συνεπαγόμενη μη αποδοχή αυτών στο ελληνικό έδαφος ήταν σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες και παρουσίασαν σημαντική αύξηση, κοντά στο 50%, κυρίως λόγω των επιβεβλημένων μέτρων που εφαρμόζονται στα φορτία δίδυρων μαλακίων προέλευσης Τουρκίας. Η επιλογή των φορτίων που υποβάλλονται σε φυσικό έλεγχο γίνεται, είτε με βάση την ανάλυση κινδύνου που διεξάγεται μέσα από το σύστημα TRACES, είτε μέσω προηγούμενων κοινοποιήσεων RASFF καθώς και τυχόν έκτακτων υγειονομικών μέτρων.

Στόχος είναι ο εντοπισμός των μη συμμορφούμενων φορτίων και η απόρριψη αυτών ώστε να προασπίζεται η δημόσια υγεία και η υγεία των ζωικού κεφαλαίου της χώρας.

Δ2. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΝΟΣΟΙ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΑ ΣΜΗΝΗ ΟΡΝΙΘΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΩΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΣΤΑ ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΙΝΔΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο του Καν. (ΕΚ) αριθ. 2160/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 «για τον έλεγχο της σαλμονέλλωσης και άλλων τροφιμογενών ζωνοσογόνων παραγόντων», τα Κράτη-Μέλη είναι υποχρεωμένα να καταρτίζουν εθνικά προγράμματα ελέγχου των οροτύπων εκείνων σαλμονέλλας, για τους οποίους έχει τεθεί κοινοτικός στόχος μείωσης, σε συγκεκριμένα ζωικά είδη.

Πληροφορίες για τα παραπάνω προγράμματα όπως: εθνικές αποφάσεις εφαρμογής των προγραμμάτων, εγχειρίδια, εγκύκλιοι, κατάλογος ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα προγράμματα κ.ά είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ στη διεύθυνση:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/ptina/astheneiesptinon-menu/459-salmonelosi>

Α) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΟΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Σύμφωνα με τον παραπάνω Κανονισμό και όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2007.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2007 έως 31/12/2009), ήταν η μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*), σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1%, στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά, στις 31/12/ 2009.

Από 01/01/2010 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*) στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους εφαρμογής.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών επιχειρήσεων ορνίθων αναπαραγωγής και εκκολαπτηρίων (αυτοέλεγχος), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.
2. με τον προαιρετικό εμβολιασμό των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής.
3. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας

Το παραπάνω πρόγραμμα ελέγχου τέθηκε στη χώρα μας σε εφαρμογή με την υπ' αριθ. **258685/07.06.2007 (1011B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. **349699/24.12.2009 (ΦΕΚ 2599B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και την με αριθμ. **314922/29.12.2010 (2178B')** τροποποιητική της.

Β) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΝΟΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΟΡΝΙΘΕΣ ΩΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2008 ,σε εφαρμογή της με αριθ. 258525/17-01-2008 (124B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 260973/12/02/2009 (243B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2008 έως 31/12/2010), ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis* και *S. Typhimurium*/ στα ενήλικα σμήνη των ορνίθων ωοπαραγωγής. Την 31-12-2010 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 10% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής που θα υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Η με αριθ.316420/29/12/2010 (2144B') Απόφαση καταργεί την με αριθ. 260973/12/02/2009 (243B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και από 01/01/2011 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 9% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάσει τη με αριθμ. **1209/30007/13.03.2012 (B' 930)** Απόφαση και ο στόχος του προγράμματος συνεχίζει να είναι ετήσιος και να περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 2% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

- 1.με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνίθων ωοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.
2. με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό όλων των σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής,
- 3.με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

Γ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΟΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΑ ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλωσης ξεκίνησε από 01/01/2009, σε εφαρμογή της με αριθ. 261069/23.03.2009 2(575B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος ήταν τρία έτη (01/01/2009 έως 31/12/2011).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* στα σμήνη των πουλερικών κρεατοπαραγωγής. Την 31-12-2011 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Με τη με αριθμ. 133362/23.12.2011 (3172B') Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η με αριθ. 261069/23.03.2009 2(575B') Απόφαση καταργείται και ο στόχος του προγράμματος γίνεται πλέον ετήσιος. Την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνιθίων κρεατοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.
2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

Δ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΟΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΙΝΔΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2010, σε εφαρμογή της με αριθ. 354008/30.12.2009 (2640B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος είναι τρία έτη (01/01/2010 έως 31/12/2012).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. Την 31-12-2012, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή. Σε Κ-Μ που έχουν λιγότερα από 100 σμήνη, ο στόχος είναι ότι μόνο ένα σμήνος μπορεί να βρεθεί θετικό στους στοχοθετημένους ορότυπους σαλμονέλλας στις 31 Δεκεμβρίου του συγκεκριμένου έτους.

Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται με την με αριθμ. **1751/51822/13.05.2013 (1141B')** Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος.

Την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, καθορίζεται σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνίθων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων,
2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

2° ΜΕΡΟΣ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ

1. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την παραπάνω εθνική απόφαση, το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής για το έτος 2016 περιελάμβανε τον έλεγχο (επίσημος έλεγχος και αυτοέλεγχος) όλων των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με >250 πτηνά (374) (Πίνακας 1 παρατήματος).

Από τα **374** σμήνη που έπρεπε να ελεγχθούν το 2016 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο), ελέχθησαν τα **373** σμήνη. Τα στοιχεία του προγράμματος φαίνονται στον πίνακα 1.

Από τα **373** σμήνη που ελέχθησαν, **3** ενήλικα σμήνη βρέθηκαν θετικά στους ορότυπους που περιλαμβάνει το πρόγραμμα. Για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2016 ήταν 249). Σύμφωνα με τα στοιχεία του προγράμματος για το έτος 2016 στα ενήλικα σμήνη αναπαραγωγής ο επιπολασμός στους στοχοποιημένους ορότυπους σαλμονέλλας ήταν **1,2%** (δηλαδή για το 2016 δεν επιτεύχθηκε ο κοινοτικός στόχος αφού ο επιπολασμός δεν είναι μικρότερος από $\leq 1\%$).

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της σχετικής για την εφαρμογή του προγράμματος απόφασης.

Στον Πίνακα 1 φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

Κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος έτους 2016 παρατηρήθηκαν ορισμένα προβλήματα στην εφαρμογή (μη τήρηση της συχνότητας των αυτοελέγχων και των επισήμων ελέγχων, μη εφαρμογή της επίσημης δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όχι σωστή κωδικοποίηση των σμηνών κá).

Ο κυριότερος λόγος που ευθύνεται για την μη τήρηση της συχνότητας των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας, αλλά και για την παντελή απουσία των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, είναι η σοβαρότατη έλλειψη των κτηνιατρικών υπηρεσιών σε μόνιμο κτηνιατρικό προσωπικό, ο περιορισμός των ημερών εκτός έδρας, οι γενικότερη έλλειψη πόρων, καθώς και το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι κτηνιατρικές υπηρεσίες έπρεπε κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσουν μια σειρά από ενζωστίες, όπως αυτή της ευλογιάς, του καταρροϊκού πυρετού και της οζώδους δερματίτιδας των βοοειδών.

Για τη κατά το δυνατόν διόρθωση των παραπάνω ανεπαρειών που αφορούν στην εφαρμογή του προγράμματος πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος.

2. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος ρουτίνας διενεργείται σε ένα τουλάχιστον σμήνος ανά εκμετάλλευση το χρόνο, σε εκμεταλλεύσεις που έχουν πάνω από 1000 πουλερικά.

Επίσημος έλεγχος και επίσημη δειγματοληψία διενεργούνται και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) Σε ηλικία 24 ± 2 εβδομάδων σε σμήνη ωοπαραγωγής που στεγάζονται σε κτίρια στα οποία ανιχνεύθηκε σαλμονέλλα στο προηγούμενο σμήνος.
- 2) Σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella*, ως αποτέλεσμα επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 άλλο οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- 3) Σε όλα τα σμήνη ωοπαραγωγής στην εκμετάλλευση σε περίπτωση που ανιχνευθεί *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium*, *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), σε ένα από τα σμήνη ωοπαραγωγής άλλο εκμετάλλευσης.
- 4) Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή το κρίνει απαραίτητο.

Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου άλλο πτηνοτροφικής μονάδας.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2 του παρατήματος, από τα **919** υπάρχοντα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) **875** σμήνη και τελικά ελέγχτηκαν **636** σμήνη.

Από τα **525** ενήλικα σμήνη που ελέγχτηκαν, βρέθηκαν **63** σμήνη θετικά από τα οποία **7** βρέθηκαν θετικά στους στοχοθετημένους οροτύπους του προγράμματος και **56** σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας.

Από τα παραπάνω, καθώς και από τα στοιχεία του πίνακα 2 και το γεγονός ότι για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2016 ήταν 816), προκύπτει ότι:

α) ο στόχος έχει επιτευχθεί για το 2016 (**1,3%** < 2%).

β) μεγάλος αριθμός από τα υπάρχοντα σμήνη ωοπαραγωγής δεν ελέγχθηκε το 2016 ή τουλάχιστον δεν υπήρχαν οι πληροφορίες του αυτοελέγχου, λόγω μη κάλυψης κατά 100% του επισήμου ελέγχου.

γ) χαμηλότερο, του προβλεπόμενου, ποσοστό εφαρμογής του προγράμματος εμφανίζει η Δυτ. Αττική, λόγω του σοβαρότατου προβλήματος έλλειψης προσωπικού και του μεγάλου πληθυσμού σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής που εκτρέφονται στην περιοχή. Το ποσοστό εφαρμογής των επισήμων ελέγχων βελτιώθηκε σημαντικά σε σχέση με το 2015, λόγω της πρόσληψης δύο κτηνιάτρων που προσλήφθηκαν για το πρόγραμμα με οκτάμηνη σύμβαση.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθειά του να βελτιώσει το ποσοστό εφαρμογής του προγράμματος ελέγχου, να έχει πληρέστερη εικόνα των στοιχείων των αυτοελέγχων ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες που ο επίσημος έλεγχος δεν διενεργείται σε ποσοστό 100% και να ενισχύσει την εποπτεία του προγράμματος, προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- Διεκπεραίωση όλων των απαιτούμενων ενεργειών που αφορούν στην πρόσληψη 3 κτηνιάτρων στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων Δυτικής Αττικής (2 κτηνίατροι) και Ανατολικής Αττικής (1 κτηνίατρος).

-συλλογή και επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων εφαρμογής του προγράμματος το έτος 2016

- περαιτέρω διερεύνηση των θετικών σε *S. Enteritidis*/*S. Typhimurium* και *S. Livingstone* αποτελεσμάτων των επισήμων ελέγχων στα σμήνη ορνιθίων ωοπαραγωγής, αναπαραγωγής και ορνιθίων κρεοπαραγωγής τα έτη 2013-2015(είναι σε εξέλιξη).

-Διενέργεια επιμορφωτικών σεμιναρίων σε συνεργασία με τη Ι.ΝΕ.Π και Π.ΙΝ.ΕΠ.Θ σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων, όπως αναφέρονται στο 4^ο μέρος.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 8 της παραπάνω απόφασης.

Στον Πίνακα 2 φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

3. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

A. σε τουλάχιστον ένα σμήνος κοτόπουλων κρεοπαραγωγής από το 10% των εκμεταλλεύσεων που εκτρέφουν πάνω από 5000 πτηνά κάθε χρόνο (επίσημος έλεγχος ρουτίνας).

B. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

B.1. σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ 41/2006 (Α 175).

B.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium*/*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005.

B.3. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

B.4. σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Γ. σε όλα τα σμήνη τουλάχιστον ενός κύκλου μιας εκμετάλλευσης, που ο υπεύθυνος της εκμετάλλευσης θέλει να κάνει χρήση της παρέκκλισης A2 του παραρτήματος I της παρούσας.

Από την έκδοση της εφαρμοστικής απόφασης και εφεξής, το πρόγραμμα εφαρμόζεται κανονικά σε όλη τη χώρα, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3 του παρατήματος, κατά το 2016 από τα **6.949** υπάρχοντα σμήνη ορνιθίων κρεοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) **6.949** σμήνη και ελέγχθηκαν **6.932** σμήνη (104 με επίσημο έλεγχο και **6.932** με αυτοέλεγχο). Το ποσοστό κάλυψης των σμηνών από άποψη ελέγχων είναι στο 99,75%. Από τα σμήνη που ελέχθησαν κανένα σμήνος δεν βρέθηκε θετικό στους στοχοθετημένους ορότυπους του προγράμματος, ενώ βρέθηκαν 25 σμήνη θετικά σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας.

Το γεγονός ότι δεν ελέγχθηκε το 100% του πληθυσμού ορνιθίων κρεατοπαραγωγής της χώρας το 2016 οφείλεται σε μη συμμόρφωση ορισμένων πτηνοτρόφων με τη νομοθεσία, καθώς και στο γεγονός ότι κάποια σμήνη δεν ελέχθησαν γιατί δεν ήταν στην κατάλληλη ηλικία για δειγματοληψία.

Στους μη συμμορφούμενους πτηνοτρόφους έγιναν συστάσεις από τις αρμόδιες τοπικές κτηνιατρικές αρχές.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος 2016 ο επιπολασμός για τους στοχοθετημένους οροτύπους σαλμονέλλας ήταν 0%.

Με τη με αριθμ. 133362/ 23/12/2011 (Β' 3172) Απόφαση τα σφάγια των πουλερικών που προέρχονται από το θετικό σε *Salmonella Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, και *S. Enteritidis* σμήνος υποβάλλονται σε δειγματοληψία για σαλμονέλλα από τον υπεύθυνο του σφαγείου σύμφωνα με το παράρτημα Ι Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1086/2011 (όπως τροποποιεί του Παράρτημα του Κανονισμού 2160/2003 και το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 2073/2005) όπου προβλέπεται η απουσία *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε 25g. νωπού κρέατος πουλερικών.

4. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση αριθ. 1751/51822/24.04.2013 (1141B') για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων αναπαραγωγής**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1) Μια φορά το χρόνο σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής με τουλάχιστον 250 ενήλικες γαλοπούλες αναπαραγωγής ηλικίας μεταξύ 30 και 45 εβδομάδων και σε όλες τις εκμεταλλεύσεις με γαλοπούλες αναπαραγωγής ελίτ, γονείς προπατόρων και προπάτορές τους. Αυτή η δειγματοληψία μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί στο εκκολαπτήριο.

2) Σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής επιχειρήσεων στις οποίες ανιχνεύθηκε *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, από τα δείγματα που λαμβάνονται στο εκκολαπτήριο από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας ή μέσα στο πλαίσιο των επισήμων ελέγχων, για να ερευνήσουν την προέλευση της μόλυνσης.

3) Κάθε φορά που η αρμόδια αρχή το θεωρεί απαραίτητο.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η αρμόδια κτηνιατρική αρχή της περιφερειακής ενότητας έχει λόγους να αμφισβητεί το αποτέλεσμα (λανθασμένα θετικά ή λανθασμένα αρνητικά αποτελέσματα), ή όπου υπάρχει υπόνοια μόλυνσης από σαλμονέλλωση σε ένα σμήνος στην εκμετάλλευση, μπορεί να αποφασίσει να επαναλάβει τη δοκιμή.

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων πάχυνσης**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1. Μια φορά το χρόνο σε ένα σμήνος στο 10% των εκμεταλλεύσεων με τουλάχιστον 500 ινδórνιθες πάχυνσης.

2. Σε όλα τα σμήνη εκμεταλλεύσεων ινδórνιθων πάχυνσης, στις οποίες ανιχνεύθηκε *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* σε ένα σμήνος της εκμετάλλευσης στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας, εκτός και αν το κρέας των ινδórνιθων των σμηνών αυτών προορίζεται για βιομηχανική θερμική επεξεργασία ή άλλη επεξεργασία για την εξάλειψη της σαλμονέλλωσης.

3. Σε όλα τα σμήνη στην εκμετάλλευση, όταν ένα σμήνος βρεθεί θετικό στη *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)* κατά τη διάρκεια του προηγούμενου κύκλου, στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τον υπεύθυνο της πτηνοτροφικής μονάδας.

4. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

4.1 σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)*, ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

4.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)* σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005, όπως ισχύει.

4.3 σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium (1,4,[5],12:i:-)* κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

4.4 σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου της πτηνοτροφικής μονάδας.

Από τα 10 υπάρχοντα σμήνη ινδórνιθων αναπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν το 2016 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) 8 σμήνη και ελέγχθηκαν μόνο 7 σμήνη με αυτοέλεγχο. Κανένα σμήνος ινδórνιθων αναπαραγωγής δεν ελέγχθηκε με επίσημο έλεγχο.

Από τα 113 υπάρχοντα σμήνη ινδórνιθων πάχυνσης, έπρεπε να ελεγχτούν το 2016 (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) 113 σμήνη και ελέγχθηκαν 108 (9 σμήνη με επίσημο έλεγχο και 103 με αυτοέλεγχο).

Από την αξιολόγηση των στατιστικών στοιχείων του προγράμματος και όπως φαίνεται από τους πίνακες 4 και 5 του παρατήματος προκύπτουν τα παρακάτω:

- το πρόγραμμα στις ινδórνιθες πάχυνσης εφαρμόζεται σε όλη τη χώρα με κάποιες δυσκολίες, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.

- το πρόγραμμα στις ινδórνιθες αναπαραγωγής εφαρμόζεται σε πολύ μικρό ποσοστό και το επίπεδο των επισήμων ελέγχων είναι μηδενικό. Αυτό κυρίως οφείλεται στην υποστελέχωση των κτηνιατρικών υπηρεσιών και την εμφάνιση πολλών ενζωσιών τα τελευταία χρόνια.

- Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος 2016 δεν απομονώθηκαν οι στοχοθετημένοι ορότυποι του προγράμματος (*Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) στις ινδόρνιθες πάχυνσης, ενώ 1 σμήνος ινδορνίθων πάχυνσης ήταν θετικό στη *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-).

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο επιπολασμός στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής ήταν **0%**, ενώ στις ινδόρνιθες πάχυνσης ήταν **0,9%** και επομένως ο κοινοτικός στόχος επετεύχθη.

3^ο ΜΕΡΟΣ: ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΕ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2007-2016

A. Αποφάσεις

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ. 258685/7/06/2007 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «*Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής του είδους Gallus gallus*» (1011B'), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 349699/24.12.2009 (ΦΕΚ 2599B') απόφαση του ΥΠΑΑΤ και τη με αριθμ. 314922/29.12.2010 (2178B') τροποποιητική της.

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθ. 258525/17-01-2008 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «*Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής του είδους Gallus gallus*» (124B'), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. **260973/12/02/2009 (243B')** απόφαση. Η με αριθ.316420/29-12-2010 (2144B') Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αντικατέστησε την προηγούμενη Απόφαση. Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάσει της με αριθμ. 1209/30007/13.03.2012 (930B') Απόφασης, η οποία κατήργησε την προηγούμενη Απόφαση.

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθ. **261069/23.03.2009 (575B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «*Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής του είδους Gallus gallus*», η οποία καταργήθηκε από τη με αριθμ. 133362/ 23/12/2011 (3172B') Απόφαση.

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθ. 354008/30.12.2009 (2640B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «*Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης*» η οποία καταργήθηκε από τη με αριθμ. 1210/30014/13.03.2012 (1054B') Απόφαση. Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται σύμφωνα με τη με αριθ. **1751/51822/24.04.2013 (1141B')** απόφαση του ΥΠΑΑΤ.

B. Εγκύκλιοι

- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 150/5694/15-01-2016 στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Σαλμονελλών με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών έτους 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 153/5721/15-01-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα : «Ετήσια στοιχεία Προγραμμάτων Ελέγχου της Σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης, για το έτος 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 151/5698/15-01-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας και στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών» για το έτος 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1778/68658/14-06-2016 στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Σαλμονελλών με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών Α΄ εξαμήνου 2016».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1779/68664/14-06-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Εξαμηνιαία στοιχεία Προγραμμάτων Ελέγχου της Σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης, για το Α΄ εξάμηνο 2016».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1782/68733/14-06-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας και στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών» για το Α΄ εξάμηνο του 2016».
- Εγκύκλιος με αρ. πρωτ.: 3011/109124/03-10-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ και στα Κτηνιατρικά Εργαστήρια με θέμα: «Αποτελέσματα Αξιολόγησης Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου των Σαλμονελλώσεων (ΕΠΕΣ)».

4^ο ΜΕΡΟΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ

Το Τμήμα Ζωοαναθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος 2016 σε συνέχεια των ενεργειών των προηγούμενων ετών, στις παρακάτω ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων:

1) Διενέργεια τριών (3) πιστοποιημένων από το ΙΝΕΤΤ επιμορφωτικών σεμιναρίων για τη εφαρμογή των προγραμμάτων ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. Τα παραπάνω αποτελούσαν τμήμα του πιστοποιημένου επιμορφωτικού σεμιναρίου του ΙΝΕΤΤ με τίτλο «Επιμορφωτικό Σεμινάριο για θέματα Ζωοαναθρωπονόσων», το οποίο υλοποιήθηκε μετά από την υποβολή αιτήματος στο ΙΝΕΤΤ.

2) Εποπτεία της εφαρμογής των ΕΠΕΣ μέσω της αξιολόγησης των στατιστικών στοιχείων εφαρμογής των προγραμμάτων. Πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος προς τις Κτηνιατρικές υπηρεσίες της Περιφέρειας, ώστε να προβούν κατά το δυνατό σε διορθωτικές ενέργειες.

3) Σε συνεργασία με το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς σαλμονελλών έγινε επαναξιολόγηση και επανέλεγχος των ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα εθνικά προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλλωσης (ΕΠΕΣ) σχετικά με την τήρηση των προϋποθέσεων συμμετοχής στα ΕΠΕΣ. Αυτή η διαδικασία είχε σαν αποτέλεσμα την επικαιροποίηση του καταλόγου των ιδιωτικών εργαστηρίων.

4) Ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΑΑΤ για τα προβλήματα εφαρμογής που εντοπίζονται στη Δυτ. Αττική και Ανατολική Αττική και εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης αυτής για τη δέσμευση πίστωσης και την έναρξη της διαδικασίας πρόσληψης εποχιακού προσωπικού με οχτάμηνη σύμβαση εργασίας στην Αν. & Δυτ. Αττική.

5) Σε συνεργασία με τη Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανάπτυξη του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής των στοιχείων δειγματοληψίας και εργαστηριακών εξετάσεων που αφορούν μεταξύ άλλων και τα ΕΠΕΣ.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ

2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα επιζωοτιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης της λύσσας στα άγρια και κατοικίδια θηλαστικά το οποίο εφαρμόστηκε το 2012 σε καθορισμένους Νομούς της Ελληνικής Επικράτειας επεκτάθηκε από το έτος 2013 σε ολόκληρη τη χώρα πλέον ως πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στην Ελλάδα, μετά την επανεμφάνιση κρουσμάτων σε ζώα στην Ελλάδα από τον Οκτώβρη του 2012.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε αρχικά σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 30^{ης} Νοεμβρίου 2012 με αριθμ. 761/2012/ΕΕ «για την έγκριση των ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων και τη για την χρηματοδότηση από την Ένωση για την εκρίζωση, έλεγχο και επιτήρηση ορισμένων νόσων των ζώων και ζωοανθρωπονόσων που παρουσιάζονται από τα ΚΜ το έτος 2013» και σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198 «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα», τεύχος Β΄ όπως ισχύει.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται για το έτος 2016 από την ΕΕ κατά 75%, σύμφωνα με την απόφαση SANTE/2016/EL/SI2.725987 της Ε. Επιτροπής της 10ης Φεβρουαρίου 2016 «Απόφαση επιχορήγησης περί έγκρισης των εθνικών προγραμμάτων και σχετικής χρηματοδότησης» και περιλαμβάνονται οι δαπάνες των εργαστηριακών δοκιμών για την ανίχνευση της λύσσας, οι δαπάνες εμβολιασμού των ζώων της άγριας πανίδας (προμήθεια δολωμάτων και εναέρια διανομή αυτών) και του ελέγχου της αποτελεσματικότητας του εμβολιασμού και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για προσωπικό το οποίο προσλαμβάνεται ειδικά για τη διενέργεια των εργαστηριακών δοκιμών. Επίσης, έχει υποβληθεί, μέσα στα χρονικά περιθώρια που ορίζονται από την Κοινοτική νομοθεσία, συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για το έτος 2017 το οποίο έχει εγκριθεί.

Η εθνική δαπάνη που αφορά τη συλλογή, μεταφορά των δειγμάτων, αγορά των διαγνωστικών αντιδραστηρίων, εμβολίων και λοιπών αναλωσίμων υλικών που απαιτούνται για τις δειγματοληψίες και τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις, και την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού για την εφαρμογή του Προγράμματος έχει προβλεφθεί και καλύπτεται από τον τακτικό προϋπολογισμό.

Η εφαρμογή του προγράμματος ανατέθηκε στους παρακάτω φορείς με τις αντίστοιχες για κάθε ένα αρμοδιότητες:

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- το σχεδιασμό, τη σύνταξη και την εκπόνηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- τον έλεγχο σε κεντρικό επίπεδο και τον συντονισμό όλων των λοιπών αρμοδίων φορέων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του ανωτέρου προγράμματος σε όλη τη χώρα,
- τον ορισμό των αρχών και φορέων εφαρμογής του προγράμματος και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες του,

- την παροχή κατάλληλων οδηγιών και διευκρινίσεων προς τους φορείς εφαρμογής του προγράμματος, με σκοπό τη διευκόλυνση και ενίσχυση του έργου τους,
- την συλλογή των στοιχείων και των αποτελεσμάτων του, την αξιολόγηση τους καθώς και την ενημέρωση των αρμοδίων αρχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα των Ζώων της Διεύθυνσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών (Νεαπολέως 25, Αγία Παρασκευή, 15310 Αθήνα), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- τη συγκέντρωση των αποστελλομένων δειγμάτων αγρίων και κατοικίδιων θηλαστικών,
- τη διενέργεια των απαιτούμενων εργαστηριακών εξετάσεων και διαγνωστικών τεχνικών για την ανίχνευση του ιού της λύσσας και τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για τη διαπίστωση της ανοσολογικής κατάστασης των αλεπούδων ως προς τη λύσσα μετά το πέρας του εμβολιασμού. Επίσης τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για την τιτλοποίηση του εμβολίου και τη διάκριση του εμβολιακού στελέχους από το άγριο στέλεχος, και τον έλεγχο αντισωμάτων κατόπιν των εμβολιασμών στις μετακινήσεις των ζώων,
- την υποβολή των στοιχείων και εργαστηριακών αποτελεσμάτων στη Δ/νση Υγείας των Ζώων του (ΥΠΑΑΤ),
- την αποστολή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, των θετικών για την λύσσα δειγμάτων στο αρμόδιο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς, με ταυτόχρονη ενημέρωση του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής (ΥΠΑΑΤ),
- τη σύνταξη μηνιαίας κατάστασης με τις διενεργηθείσες εξετάσεις του Εργαστηρίου καθώς και της εξαμηνιαίας και τελικής ετήσιας κατάστασης για την εφαρμογή του προγράμματος επιτήρησης σε όλη την Επικράτεια, σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις, τις οποίες αποστέλλει στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, (ΥΠΑΑΤ),
- τη συνεργασία με το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα,
- τη διασφάλιση της κοινοποίησης των πληροφοριών που παρέχει το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων και στο Τμήμα Ιολογίας της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης,
- την παροχή επιστημονικής και τεχνικής συνδρομής στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για την εφαρμογή συντονισμένων σχεδίων επιτήρησης,
- την παρακολούθηση των εξελίξεων σχετικά με την επιδημιολογία της λύσσας,
- το συντονισμό των προτύπων και των μεθόδων διάγνωσης που εφαρμόζονται στο Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης, και στα υπόλοιπα κτηνιατρικά εργαστήρια, που ενδεχόμενα θα συμμετάσχουν στη διάγνωση της λύσσας.

Επιπλέον,

- ελέγχει την ποιότητα όλων των υποστρωμάτων και αντιδραστηρίων που χρησιμοποιούνται από τα εργαστήρια που συμμετέχουν στη διάγνωση της λύσσας,
- οργανώνει μία τουλάχιστον συγκριτική δοκιμή ανά έτος (ring test),

- τα απομονωθέντα στελέχη της λύσσας διατηρούνται σε αυτό για 2 έτη,
- συνεργάζεται με τους άλλους φορείς που ασχολούνται με τη λύσσα στον άνθρωπο,
- διοργανώνει, μαθήματα κατάρτισης όπου αυτό είναι αναγκαίο για το προσωπικό των εργαστηρίων διάγνωσης της νόσου.

Η Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών η οποία ορίζεται αρμόδια από το Ν.4039/2012 (Α15) αρ.3, για :

- την εισήγηση για την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται από το νόμο αυτό
- την έκδοση εγκυκλίων για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής σήμανσης και καταγραφής των ζώων συντροφιάς και για κάθε θέμα που αφορά στα ζώα συντροφιάς.

Οι Δ/νσεις Κτηνιατρικής της Περιφέρειας των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος, οι οποίες είναι αρμόδιες:

- για το συντονισμό της εφαρμογής του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την εποπτεία της εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την συνεργασία με τα αντίστοιχα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιοχής αρμοδιότητάς τους, όπως επίσης και με το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσου
- για την συνεργασία με τις Δασικές υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος,
- για την συνεργασία και την ενημέρωση των κυνηγετικών ομοσπονδιών και των φιλοζωικών σωματείων της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

Τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών), είναι αρμόδια:

- για τον ορισμό του υπεύθυνου εφαρμογής και παρακολούθησης του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- για τη λήψη των δειγμάτων από τα νεκρά θηλαστικά και την αποστολή τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα, την σύνταξη των σχετικών διαβιβαστικών εγγράφων και την έκδοση των αποφάσεων λήψης και άρσης των λαμβανομένων μέτρων στις περιπτώσεις υποψίας ή επιβεβαίωσης της νόσου,
- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας,
- για τη συνεργασία και την ενημέρωση άλλων αρμόδιων αρχών και φορέων σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος,
- για την επιβεβαίωση του αντιλυσσικού εμβολιασμού των ποιμενικών σκύλων της περιοχής δικαιοδοσίας τους, κατά τη διενέργεια επισήμων ελέγχων, μέσα στο πλαίσιο εφαρμογής άλλων εθνικών προγραμμάτων,

- για την εκπαίδευση των ιδιωτών κτηνιάτρων, των υπευθύνων και λοιπών υπαλλήλων των τοπικών Δασικών Υπηρεσιών, των φιλοζωικών σωματείων, των εκπροσώπων των τοπικών κυνηγετικών οργανώσεων και οποιονδήποτε άλλων φορέων που ενδέχεται να έχουν σχέση με το πρόγραμμα,
- για την αποστολή των ζητούμενων στατιστικών στοιχείων του προγράμματος στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων,
- για την ενημέρωση των ιδιωτών κτηνιάτρων της περιοχής αρμοδιότητάς τους σχετικά με το πρόγραμμα και την επιβολή σε αυτούς των προβλεπόμενων κυρώσεων, στις περιπτώσεις εκείνες που διαπιστώνεται μη άμεση κοινοποίηση ύποπτων για λύσσα περιστατικών σε κατοικίδια ή ζώα της άγριας πανίδας.

Η Δ/ση Αισθητικών Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδια:

- για το συντονισμό των ενεργειών που αναλαμβάνονται στα πλαίσια της παρούσης από τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και τον ορισμό υπευθύνων σε αυτές, για την απρόσκοπτη εφαρμογή και παρακολούθηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- ii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, αναφορικά με τη συλλογή δειγμάτων νεκρών άγριων θηλαστικών σε απαγορευμένες και μη για την θήρα περιοχές ή και την ενεργητική δειγματοληψία εφόσον αυτό απαιτείται,
- iii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, προκειμένου κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στη δραστηριότητα της θηροφύλαξης, να διενεργούν, για τους σκοπούς του παρόντος, ελέγχους στα βιβλιάρια υγείας των κυνηγετικών σκύλων καθώς και στην τήρηση των σχετικών με τη σήμανση τους, από την εθνική νομοθεσία, διατάξεων,
- iv) για τη λήψη μέτρων ενημέρωσης του πληθυσμού που δραστηριοποιείται στο δασικό χώρο σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη δημόσια υγεία και την παροχή των απαραίτητων οδηγιών, για την ασφάλειά τους. Επιπροσθέτως η ενημέρωση των ομάδων αυτών αποσκοπεί στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού ώστε σε συνεργασία με τις τοπικές και δασικές υπηρεσίες να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το Πρόγραμμα δειγμάτων άγριων ζώων και της έγκαιρης αποστολής τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα.

Η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος είναι αρμόδια για την ενημέρωση των μελών των Κυνηγετικών Οργανώσεων της (Κυνηγετικές Ομοσπονδίες και Κυνηγετικούς Συλλόγους) σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη Δημόσια Υγεία και την παροχή των απαραίτητων οδηγιών, προκειμένου, με τη συνεργασία των τοπικών Κτηνιατρικών και Δασικών Αρχών, να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το πρόγραμμα δειγμάτων ζώων της άγριας πανίδας και της έγκαιρης αποστολής τους στην Κτηνιατρική υπηρεσία της οικείας Περιφερειακής Ενότητας και στην συνέχεια στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς.

Οι κυνηγοί και οι ιδιωτικοί φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων συλλέγουν και προσκομίζουν στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές νεκρά ευαίσθητα ως προς τον ιό της Λύσσας ζώα στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος της Παθητικής Επιτήρησης για τη Λύσσα τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας του Παραρτήματος ΙΙ. Αναφορικά με το πρόγραμμα ενεργητικής επιτήρησης για τη Λύσσα, οι κυνηγοί και οι φύλακες θήρας συμβάλουν στη θανάτωση και προσκόμιση στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές αλεπούδων στα πλαίσια Εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για τη Λύσσα σύμφωνα με το Πρόγραμμα για την εφαρμογή του Προγράμματος, οι λεπτομέρειες του οποίου καθορίζονται σε κάθε εμβολιακή καμπάνια με σχετική Υπουργική Απόφαση.

Οι ιδιωτικοί φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων και οι υπάλληλοι των Δασικών Υπηρεσιών πέρα από τη συμβολή τους στη συλλογή των δειγμάτων, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 1 παρ. ιδ και άρθρο 4 παρ. 9 του Ν. 4039/2012(Α' 15/2-2-2012) «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 46 του Ν. 4235/2014, στα πλαίσια της αρμοδιότητάς τους για βεβαίωση παραβάσεων του Ν. 4039/2012, δύνανται να διενεργούν ελέγχους στα βιβλιάρια υγείας ή/και διαβατήρια των κυνηγετικών σκύλων για την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. α του ανωτέρω νόμου και ιδιαιτέρως των σχετικών προληπτικών εμβολιασμών και να βεβαιώνουν τις αντίστοιχες παραβάσεις.

Τα μέλη των περιβαλλοντικών οργανώσεων δύνανται να συμβάλουν στο έργο της συλλογής και προσκόμισης στις κτηνιατρικές αρχές νεκρών ζώων της άγριας πανίδας στα πλαίσια εφαρμογής τους Προγράμματος Παθητικής Επιτήρησης της Λύσσας.

Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) έχει ως κύριους σκοπούς:

- Την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας μέσω της ενημέρωσης του κοινού και τη χάραξη εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη της μετάδοσης νοσημάτων
- Την επιδημιολογική επιτήρηση των λοιμωδών νοσημάτων μέσω των συστημάτων επιτήρησης και συγκεκριμένα: του συστήματος υποχρεωτικής δήλωσης, του συστήματος παρατηρητών νοσηρότητας στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (sentinel), του εργαστηριακού συστήματος επιτήρησης και την παρέμβαση στους χώρους υγείας.
- Την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη συλλογή, αξιολόγηση και διασπορά επιστημονικών δεδομένων.
- Την παροχή επιστημονικής υποστήριξης με τη δημοσίευση κατευθυντήριων οδηγιών συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης επαγγελματιών.
- Τη λειτουργία Μονάδων Ειδικών Λοιμώξεων σε Νοσοκομεία σε όλη τη χώρα.
- Την αντιμετώπιση εκτάκτων κινδύνων Δημόσιας Υγείας.
- Την υποστήριξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (μετακινούμενων πληθυσμών & Trafficking).
- Την επίβλεψη για την εξασφάλιση υγιούς και ασφαλούς περιβάλλοντος.
- Την υλοποίηση του Χάρτη Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.

2.2 ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΝΟΣΟΥ - ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟ 2016

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ

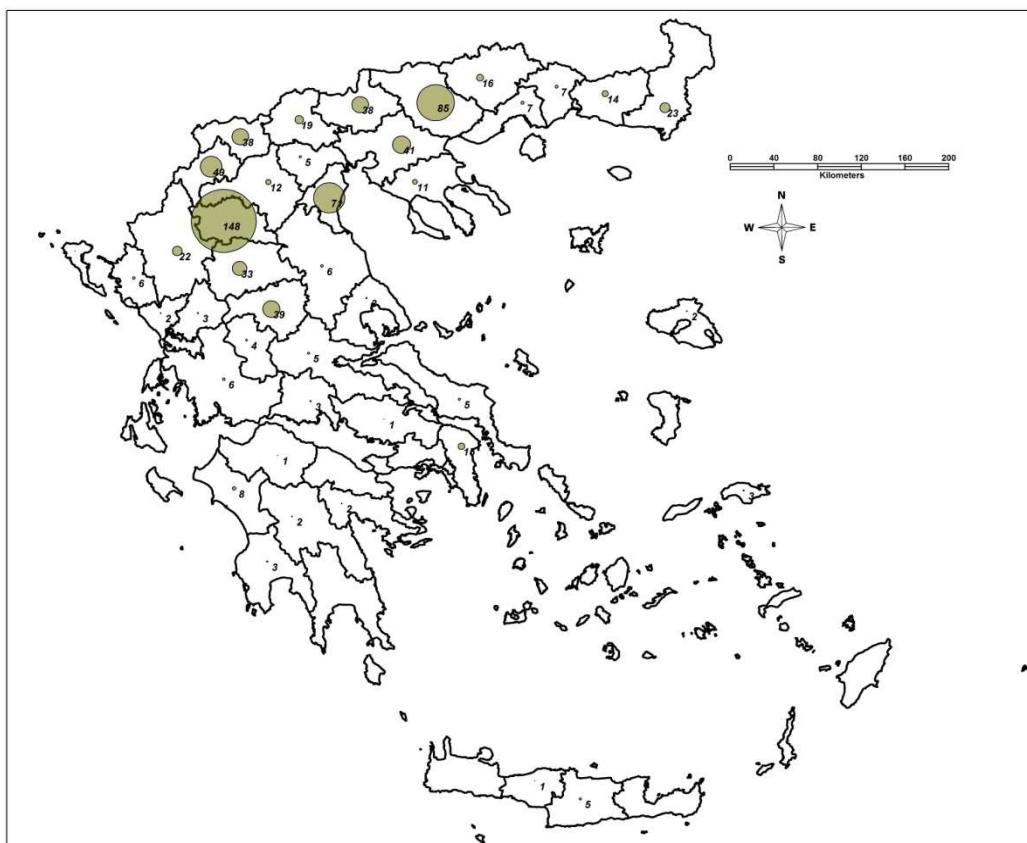
Κατά το έτος 2016 η εφαρμογή του προγράμματος παθητικής επιτήρησης εφαρμόστηκε όπως και τα έτη 2013-2015 σε ολόκληρη τη χώρα.

Το έτος 2016 ο αριθμός των δειγμάτων της παθητικής επιτήρησης που έφτασε στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα ήταν βελτιωμένος συγκριτικά με τα προγενέστερα έτη. Εξετάστηκαν συνολικά δείγματα εγκεφαλικού ιστού προερχόμενα από 765 ζώα ευαίσθητα στον ιό της Λύσσας που είχαν συμπτώματα ύποπτα της νόσου ή ανευρέθηκαν νεκρά, στα πλαίσια της παθητικής επιτήρησης.

Ο αριθμός των δειγμάτων που εξετάστηκαν είναι αυξημένος συγκριτικά με προηγούμενα έτη (πχ 410 δείγματα το 2014 και 257 δείγματα το 2015).

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων έστειλε εγκυκλίους προς τις Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, τις δασικές υπηρεσίες και την Κυνηγητική Συνομοσπονδία, τονίζοντας το τη σημασία ενίσχυσης της Παθητικής Επιτήρησης και προτρέποντας τους εμπλεκόμενους φορείς (κυνηγούς, δασικούς υπαλλήλους, θηροφύλακες κá) για περισσότερη προσπάθεια στα πλαίσια ενίσχυσης της παθητικής επιτήρησης.

Διάγραμμα Δείγματα Παθητικής Επιτήρησης 2016

Παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες στην εφαρμογή του προγράμματος, διοργανώθηκαν από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων της Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, εκπαιδευτικά σεμινάρια προς του υπεύθυνους, για την εφαρμογή του προγράμματος, κτηνιάτρους καθώς ενώ έγιναν συναντήσεις με υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, τις δασικές υπηρεσίες και την Κινηγετική Ομοσπονδία Ελλάδας προκειμένου να ενισχυθεί η επιτήρηση της νόσου.

Το 2016 δεν καταγράφησαν θετικά ως προς τον ιό της Λύσσας ζώα.

ΧΑΡΤΗΣ: Κρούσματα Λύσσας από το 2012 έως και σήμερα (Αύγουστος 2017).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΑΛΕΠΟΥΔΩΝ-ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

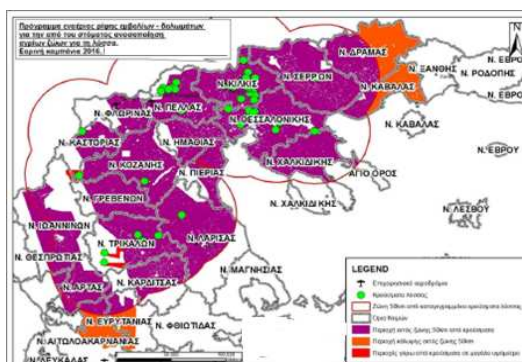
Κατά το έτος 2016 πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά στη χώρα, δύο εμβολιακές καμπάνιες, μια την άνοιξη (Απρίλιος-Μάιος 2016) και μια το φθινόπωρο (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2016).

Καμπάνια Άνοιξης 2016

Λόγω αστοχίας στην παραγωγή εμβολίων από την εταιρεία προμήθειας αυτών, παραδόθηκαν στο ΥΠΑΑΤ για την καμπάνια της άνοιξης 2016 λιγότερα εμβόλια από αυτά που προβλέπονταν (855.200 εμβόλια αντί 1.511.425). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η περιοχή εμβολιασμού να διαμορφωθεί εκ νέου περιλαμβάνοντας μόνο τις περιοχές με κρούσματα λύσσας (από το 2012 και μετά) και περιοχές σε ακτίνα 50 km γύρω από τα σημεία όπου καταγράφηκαν τα κρούσματα. Η τροποποίηση αυτή έγινε αποδεκτή από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η έκταση ρίψης των εμβολίων ήταν 40.000 km², ενώ η πυκνότητα δολωμάτων /km² ήταν 20-22 δολώματα. Τα παραπάνω αποτυπώνονται στον παρακάτω χάρτη και τον πίνακα που ακολουθεί.

Χάρτης εμβολιακής κάλυψης καμπάνια άνοιξης 2016

Πίνακας. Έκταση περιοχής εμβολιασμού ΆΝΟΙΞΗ 2016 (περιοχές που καλύφθηκαν εμβολιακά)

ΠΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ –ΔΡΟΜΩΝ -ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	404
ΑΡΤΑ	1236
ΓΡΕΒΕΝΑ	1920
ΔΡΑΜΑ	3305
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	376
ΗΜΑΘΙΑ	1413
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	3412
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	1911
ΚΑΒΑΛΑ	1612
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	1811
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	1069
ΚΙΛΚΙΣ	2474
ΚΟΖΑΝΗ	3174
ΛΑΡΙΣΑ	3623
ΞΑΝΘΗ	70
ΠΕΛΛΑ	2063
ΠΙΕΡΙΑ	1187
ΠΡΕΒΕΖΑ	190
ΣΕΡΡΕΣ	3767
ΤΡΙΚΑΛΑ	2243
ΦΛΩΡΙΝΑ	1025
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	2188

Ο αντιλυσσικός εμβολιασμός από το στόμα σε αλεπούδες (Oral Rabies Vaccination) προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί στις κάτωθι Περιφερειακές ενότητες: Ιωαννίνων, Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας, Ημαθίας, Πιερίας, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Πέλλας, Σερρών, Πρεβέζης, Άρτας, Τρικάλων, Λάρισας, Καρδίτσας, Δράμας, Καβάλας (εκτός Θάσου), Αιτωλοακαρνανίας (βόρειο τμήμα της που συνορεύει με το νομό Άρτας και το νομό Ευρυτανίας), Ευρυτανίας. Ο εμβολιασμός πραγματοποιήθηκε με δολώματα φέροντα εμβόλιο κατά της λύσσας και η διασπορά του εμβολίου γινόταν με ρίψη από αέρος των παραπάνω δολωμάτων κατά τη διάρκεια της

άνοιξης 2016 με τη χρήση πτητικών μέσων σταθερών πτερύγων. Στα πλαίσια της εκστρατείας, υπολογίστηκε η διασπορά κατά μέσο όρο 20-22 δολωμάτων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Αφού ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για το πρόγραμμα των πτήσεων (ημερομηνίες, αεροδρόμια πραγματοποίησης των ρίψεων και περιοχές εμβολιασμού) και τη χρήση των αεροδρομίων, εδόθησαν οδηγίες στις κτηνιατρικές αρχές στις Περιφερειακές Ενότητες εμβολιασμού, για ενημέρωσή τους, ενώ υπήρξε επικοινωνία με το Υπ. Παιδείας για την ενημέρωση των σχολείων, το Υπ. Εξωτερικών για την ενημέρωση των γειτονικών κρατών, τις δασικές αρχές, τις κυνηγητικές συνομοσπονδίες, τους Δήμους και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Ελήφθησαν δείγματα από όλες τις κύριες παρτίδες εμβολίων οι οποίες έφθασαν τμηματικά στην χώρα μας, προκειμένου να γίνει εκτίμηση του εμβολιακού τίτλου κάθε κύριας παρτίδας. Τα δείγματα εστάλησαν προς εργαστηριακό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς που εδρεύει στην πόλη Nancy της Γαλλίας και τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά στο σύνολο των παρτίδων που εστάλησαν.

Οι εναέριοι εμβολιασμοί ξεκίνησαν στις 01/04/16 και ολοκληρώθηκαν την 13 Μαΐου 2016.

Η διαδικασία εμβολιασμού είχε ως εξής:

Η πτητική εταιρεία την παραμονή κάθε ημέρας έστελνε στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων ένα πρόγραμμα (flight paths) για τις πτήσεις της επόμενης ημέρας. Με το ίδιο ηλεκτρονικό μήνυμα ενημερώνονταν άμεσα όλες τις Περιφερειακές Ενότητες που με τη σειρά τους ενημέρωναν το κοινό. Πολλές φορές όμως, λόγω κακών καιρικών συνθηκών, δεν πραγματοποιούνταν όλες οι προγραμματισμένες πτήσεις, αλλά μερικές μόνο από αυτές ή και καμία λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών. Τα εμβόλια φυλάσσονταν υπό κατάψυξη σε κεντρική αποθήκη στον Πειραιά (Περιφέρεια Αττικής). Καταγραφικά μηχανήματα κατέγραφαν τη θερμοκρασία του θαλάμου σε τακτά χρονικά διαστήματα και η καταγραφή αυτή ελέγχονταν από κτηνιάτρους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων.

Πριν από κάθε επιχείρηση στις αερολέσχες εκκίνησης αεροσκαφών, φορτηγά - ψυγεία μετέφεραν υπό κατάψυξη προκαθορισμένο αριθμό εμβολίων στο προκαθορισμένο αεροδρόμιο. Η φόρτωση των εμβολίων επί των οχημάτων στην κεντρική αποθήκη φύλαξης στον Πειραιά, γινόταν παρουσία Κτηνιάτρου του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων του Υπουργείου, ο οποίος μετά το πέρας της φόρτωσης και την καταμέτρηση των κιβωτίων που είχαν φορτωθεί, σφράγιζε το όχημα, το οποίο παρέμενε σφραγισμένο μέχρι και την τελική άφιξή του στην εκάστοτε αερολέσχη. Εκεί η αποσφράγιση γίνονταν από κτηνίατρο της περιοχής ή εφόσον η άφιξη γίνονταν ημέρες αργίας, από την αεροπορική εταιρεία.

Κτηνίατρος της Περιφερειακής Ενότητας ή του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων βρισκόταν πάντα τις εργάσιμες ώρες και ημέρες και σε κάποιες περιπτώσεις και σε ημέρες /ώρες αργίας, στο χώρο του αεροδρομίου και επέβλεπε και κατέγραφε τη φόρτωση/εκφόρτωση των εμβολίων στα πτητικά μέσα, καθώς και τη διατήρηση της ψυκτικής αλυσίδας φύλαξης των εμβολίων (έλεγχος των καταγραφικών θερμομέτρων του οχήματος). Όλα τα στοιχεία καταγράφονταν σε ειδικές φόρμες (αριθμός παρτίδων δολωμάτων που φορτώθηκαν και περίσσευαν, ώρα έναρξης και διάρκειας πτήσεων, συνθήκες περιβάλλοντος κλπ). Επίσης ελέγχονταν οι καταγραφές του φορτηγού - ψυγείου σχετικά με τη θερμοκρασία. Σε κάποιες περιπτώσεις που κτηνίατρος δεν παρίστατο στα αεροδρόμια (πχ Σαββατοκύριακα ή αργά το απόγευμα σε ορισμένες περιπτώσεις) όλα τα στοιχεία για τις ρίψεις και την αποθήκευση των εμβολίων στα οχήματα, καταγράφονταν από την αεροπορική

εταιρεία (βάσει της υποχρέωσής της που αναφέρονταν στη Σύμβαση που είχε υπογραφεί). Τα στοιχεία αυτά παραδίδονταν την επόμενη εργάσιμη ημέρα στους κτηνιάτρους της περιοχής.

Στο τέλος κάθε πτήσης γίνονταν καταμέτρηση των εμβολίων που επιστρέφονταν, τα οποία στη συνέχεια φορτώνονταν για την επόμενη πτήση. Στο τέλος της ημέρας τα εμβόλια που δεν είχαν διανεμηθεί φυλάσσονταν στο ψυκτικό όχημα και χρησιμοποιούνταν την επόμενη μέρα, εφόσον δεν είχαν ξεπαώσει.

Όλα τα στοιχεία των ρίψεων (δεδομένα του GPS) στέλνονταν από την πτητική εταιρεία στην Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπουργείου. Οι τοπογράφοι αποτύπωναν τα δεδομένα σε χάρτες προκειμένου να γίνει η αξιολόγηση των ρίψεων.

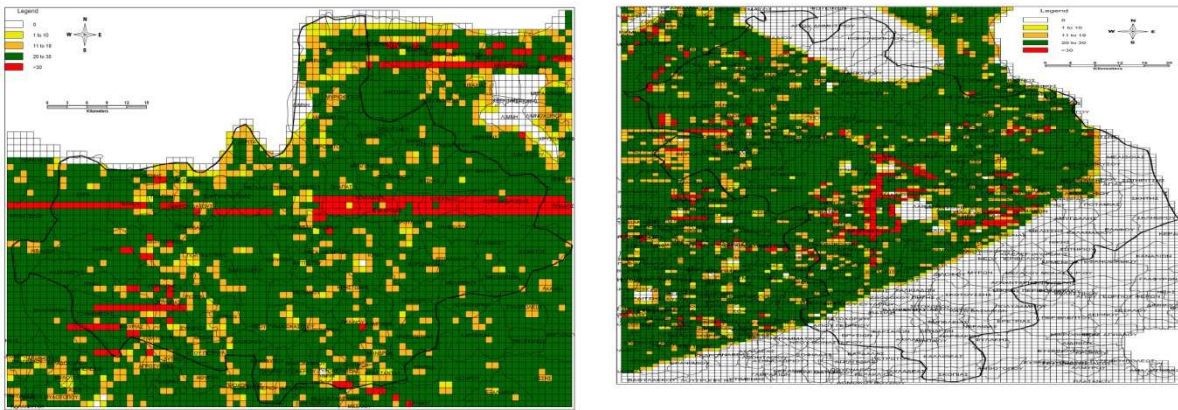
Σε περίπτωση που τα δεδομένα των ρίψεων έδειχναν ότι οι ρίψεις ήταν ανεπαρκείς σε μία περιοχή (λιγότερα από 20 δολώματα ανά τετραγωνικό χλμ), τότε το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων ενημέρωνε την πτητική εταιρεία προκειμένου να επαναλάβει τις πτήσεις στην περιοχή αυτή.

Δεδομένης της σφράγισης των οχημάτων που μετέφεραν τα εμβόλια-δολώματα από την αποθήκη φύλαξης τους στις αερολέσχες εκκίνησης των αεροσκαφών, από υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων, η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ως συνολικό αριθμό εμβολίων που παρελήφθησαν κατά την εαρινή καμπάνια 2016 και διανεμήθηκαν από τις αερολέσχες τα 854.700 εμβόλια, που αποτελεί τον αριθμό εμβολίων που παρελήφθησαν συνολικά (855.200) μετά την αφαίρεση του αριθμού των δειγμάτων εμβολίων (250) που εστάλησαν προς ποιοτικό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς και των αντιδειγμάτων αυτών που παραμένουν αποθηκευμένα στους ψυκτικούς θαλάμους μέχρι σήμερα (250).

Οι καταγραφές της Δ/σης Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και Τοπογραφικής του ΥΠΑΑΤ εμφανίζουν τις ρίψεις των 853.755 εμβολίων από 01/04/2016 έως 13/05/2016. Ο αριθμός των δειγμάτων που διανεμήθηκαν βάσει της Δ/σης Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και Τοπογραφικής του ΥΠΑΑΤ είναι κατά 945 εμβόλια μικρότερος από τον αριθμό εμβολίων που διανεμήθηκαν τελικά από τις αερολέσχες (854.700). Το ποσοστό του σφάλματος του μηχανήματος καταγραφής των αεροσκαφών βάσει της εταιρείας αεροδιανομής ανέρχεται σε 0,5% (δηλαδή 4273,5 δολώματα), τα οποία καλύπτουν την ποσότητα των 945 εμβολίων που δεν καταγράφησαν από το GPS των αεροσκαφών ενώ είχαν παραληφθεί στις αποθήκες φύλαξης των εμβολίων και διανεμήθηκαν στα αεροδρόμια εκκίνησης των αεροσκαφών.

Η αξιολόγηση του προγράμματος εμβολιασμού κρίνεται ικανοποιητική. Η αποτύπωση των σημείων ρίψης σε χάρτες αναφορικά με τον έλεγχο της πυκνότητας αυτών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών του διαγωνισμού. Οι τοπογράφοι της Τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε συνεργασία με υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων διερεύνησαν **το γεωγραφικό ανάγλυφο σε περιοχές που η εμβολιακή κάλυψη ήταν μικρή ή/και ανύπαρκτη.** Εκτός από τις αστικές, περιαστικές περιοχές και τις υδάτινες επιφάνειες (οι οποίες ούτως ή άλλως είχαν εξαιρεθεί), εμφανίζονται περιοχές με πολύ μεγάλα υψόμετρα (πάνω από 1500μ) που δεν έχουν εμβολιαστεί. Πρόκειται για περιοχές των ΠΕ Φλώρινας, Γρεβενών, Κοζάνης, Τρικάλων, Πέλλας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Ευρυτανίας και Πιερίας. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και στην προηγούμενη εκστρατεία. Στις παραπάνω ΠΕ διερευνήθηκε διεξοδικά το υψόμετρο των περιοχών που δεν καλύφθηκαν. Βρέθηκε ότι στην πλειονότητα πρόκειται για μεγάλους ορεινούς όγκους που όμως διακόπτονταν από περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου.

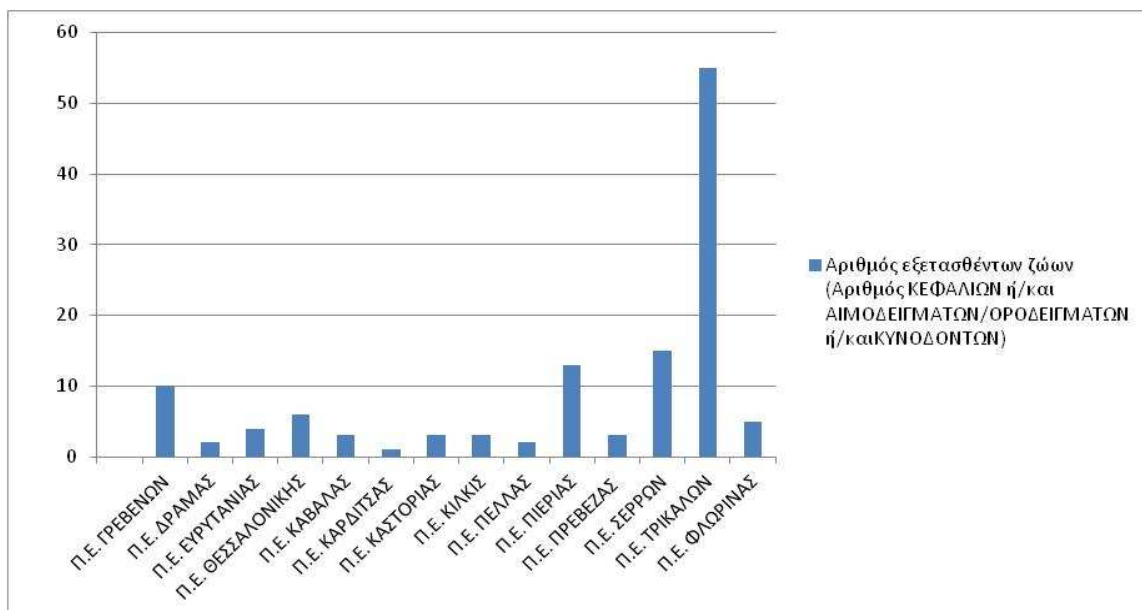
Διαγράμματα εμβολιακής κάλυψης όπου αποτυπώνεται η πυκνότητα εμβολίων ανά ΠΕ την άνοιξη 2016 (Κιλκίς, Λάρισα).

Ενεργητική Επιτήρηση μετά τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2016

Το πρόγραμμα Ενεργητικής Επιτήρησης που ακολούθησε τον εμβολιασμό των αλεπούδων της άνοιξης 2016 πήρε παράταση με σκοπό να αυξηθεί ο αριθμός των συλλεγόμενων δειγμάτων και ολοκληρώθηκε τέλος Σεπτεμβρίου 2016.

Διάγραμμα. Δείγματα ανά ΠΕ και αποτελέσματα εργαστηριακής ανάλυσης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2016.

Δεδομένου του μικρού αριθμού συλλεγόμενων δειγμάτων (δείγματα από 126 ζώα) σε σχέση με τον στόχο (δείγματα από 926 ζώα), κυρίως εξαιτίας της αδυναμίας ανεύρεσης ζώων από τα συνεργεία δίωξης, αποτελούμενα, δασικούς υπαλλήλους και φύλακες θήρας ή και αυτόνομα από κυνηγούς και της αδυναμίας στόχευσης των αλεπούδων από μακρινές αποστάσεις, τα αποτελέσματα της ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησαν την εμβολιακή εκστρατεία της άνοιξης 2016, σίγουρα δεν αποτυπώνουν με ασφάλεια την επιτυχία ή όχι του εμβολιακού προγράμματος.

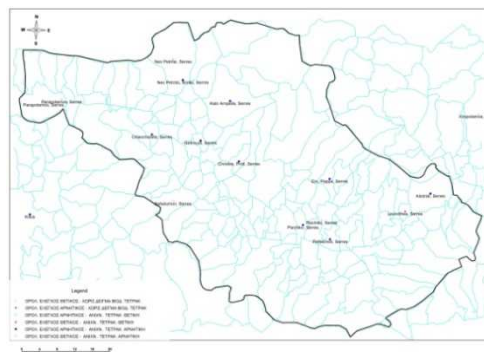
Η εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων (οδόντες και αιμοδείγματα) ανέδειξε οροθετικότητα σε ένα ποσοστό 30.6% (33 αιμοδείγματα με παρουσία αντισωμάτων σε σύνολο 108). Η εξέταση των οδόντων των αλεπούδων που συλλέχτηκαν, ανέδειξε ανίχνευση του βιοδείκτη τετρακυκλίνης (πρόσφατη πρόσληψη του εμβολίου δολώματος την καμπάνια άνοιξης 2016) σε 53 από τα 126 δείγματα που εξετάστηκαν (42.1%).

Η πλειοψηφία των αλεπούδων που εξετάστηκαν μετά την εμβολιακή καμπάνια της άνοιξης 2016 ήταν νεαρά ζώα (<1 έτους) (86 από το σύνολο 126 ζώων) και αυτό το γεγονός δικαιολογεί τα χαμηλά ποσοστά πρόσληψης εμβολίων και ανοσοποίησης των ζώων. Τα νεαρά ζώα είτε δεν έλαβαν τα εμβόλια, είτε όταν τα έλαβα δεν κατάφεραν να «σπάσουν» την κάψουλα που περιέχει το εμβόλιο, είτε ακόμα και εάν έλαβαν το εμβόλιο αυτό πλέον δεν είχε δραστηριότητα λόγω παραμονής του για πολλές ημέρες υπό υψηλή θερμοκρασία.

Σε αρκετές ΠΕ συλλέχτηκαν μόνο ένα ή και λιγοστά δείγματα λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους ενώ σε άλλες ΠΕ κανένα δείγμα δεν προσκομίσθηκε.

Οι αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες ενημερώθηκαν από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για τις αποτυχίες αυτές και μάλιστα όλα αυτά τα δεδομένα παρουσιάστηκαν διεξοδικώς τον το καλοκαίρι του 2016 σε συναντήσεις του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων με κτηνιάτρους των ΠΕ της κεντρικής και βόρειας Ελλάδας και με εκπροσώπους δασικών υπηρεσιών και κυνηγετικών ομοσπονδιών της χώρας.

Διάγραμμα. Χάρτης συλλεγόμενων δειγμάτων και αποτελεσμάτων εξέτασης αυτών κατά την Ενεργητική Επιτήρηση που ακολούθησε τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2016 (ΠΕ Σερρών)

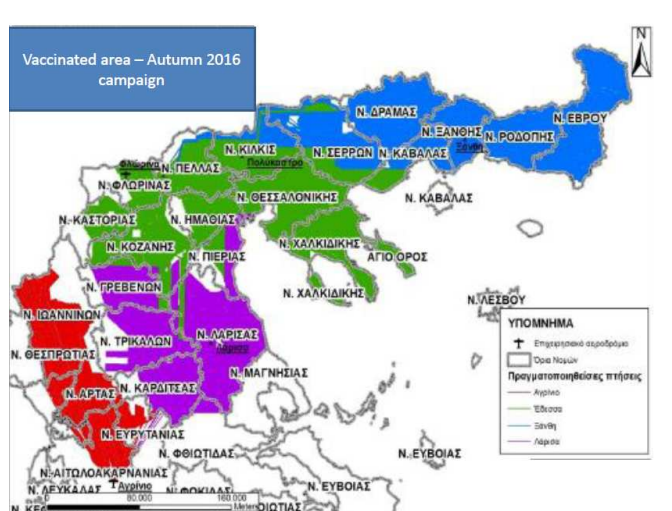

Καμπάνια Φθινοπώρου 2016

Παραδόθηκαν στο ΥΠΑΑΤ για την καμπάνια του φθινοπώρου 2016 1.490.000 εμβόλια. Παράλληλα λαμβάνοντας υπόψη τα επιζωοτιολογικά δεδομένα ως προς την κυκλοφορία του ιού της λύσσας στη γειτονική Τουρκία, καθώς και τη χαμηλή παθητική Επιτήρηση στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, αποφασίστηκε να τροποποιηθεί η περιοχή εμβολιασμού να διαμορφωθεί εκ νέου, περιλαμβάνοντας τις περιοχές με κρούσματα λύσσας (από το 2012 και μετά) και περιοχές σε ακτίνα 50 km γύρω από τα σημεία όπου καταγράφηκαν τα κρούσματα καθώς και ολόκληρη τη Θράκη (ΠΕ Έβρου, Ξάνθης, Ροδόπης, Καβάλας και Δράμας).

Η έκταση ρίψης των εμβολίων ήταν 54608km², ενώ η πυκνότητα δολωμάτων /km² ήταν 25 δολώματα. Τα παραπάνω αποτυπώνονται στον παρακάτω χάρτη και τον πίνακα που ακολουθεί.

Χάρτης εμβολιακής κάλυψης καμπάνια φθινοπώρου 2016

Πίνακας. Έκταση περιοχής εμβολιασμού ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ 2016 (περιοχές που καλύφθηκαν εμβολιακά)

ΠΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ –ΔΡΟΜΩΝ -ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	1337
ΑΡΤΑ	1460
ΓΡΕΒΕΝΑ	1935
ΔΡΑΜΑ	3301
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	554
ΗΜΑΘΙΑ	1412
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	3362

ΙΩΑΝΝΙΝΑ	3352
ΚΑΒΑΛΑ	1601
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	2233
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	1079
ΚΙΛΚΙΣ	2473
ΚΟΖΑΝΗ	3177
ΛΑΡΙΣΑ	5028
ΞΑΝΘΗ	1723
ΠΕΛΛΑ	2038
ΠΙΕΡΙΑ	1202
ΠΡΕΒΕΖΑ	451
ΣΕΡΡΕΣ	3762
ΤΡΙΚΑΛΑ	2537
ΦΛΩΡΙΝΑ	1047
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	3039
ΕΒΡΟΣ	3745
ΡΟΔΟΠΗ	2433

Ο αντιλυσσικός εμβολιασμός από το στόμα στα ζώα της άγριας πανίδας (Oral Rabies Vaccination) προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί στις κάτωθι Περιφερειακές ενότητες: Ιωαννίνων, Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Φλώρινας, Ημαθίας, Πιερίας, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Πέλλας, Σερρών, Πρεβέζης, Άρτας, Τρικάλων, Λάρισας, Καρδίτσας, Δράμας, Καβάλας (εκτός Θάσου), Αιτωλοακαρνανίας (βόρειο τμήμα της που συνορεύει με το νομό Άρτας και το νομό Ευρυτανίας), Ευρυτανίας, Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης. Ο εμβολιασμός πραγματοποιήθηκε με δολώματα φέροντα εμβόλιο κατά της λύσσας και η διασπορά του εμβολίου γινόταν με ρίψη από αέρος των παραπάνω δολωμάτων κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου 2016 με τη χρήση πτητικών μέσων σταθερών πτερυγών. Στα πλαίσια της εκστρατείας, υπολογίστηκε η διασπορά κατά μέσο όρο 25 δολωμάτων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Αφού ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για το πρόγραμμα των πτήσεων (ημερομηνίες, αεροδρόμια πραγματοποίησης των ρίψεων και περιοχές εμβολιασμού) και τη χρήση των αεροδρομίων, εδόθησαν οδηγίες στις κτηνιατρικές αρχές στις Περιφερειακές Ενότητες εμβολιασμού, για ενημέρωσή τους, ενώ υπήρξε επικοινωνία με το Υπ. Παιδείας για την ενημέρωση των σχολείων, το Υπ. Εξωτερικών για την ενημέρωση των γειτονικών κρατών, τις δασικές αρχές, τις κυνηγητικές συνομοσπονδίες, τους Δήμους και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Ελήφθησαν δείγματα από όλες τις κύριες παρτίδες εμβολίων οι οποίες έφθασαν τμηματικά στην χώρα μας, προκειμένου να γίνει εκτίμηση του εμβολιακού τίτλου κάθε κύριας παρτίδας. Τα δείγματα εστάλησαν προς εργαστηριακό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς που εδρεύει στην πόλη Nancy της Γαλλίας και τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά στο σύνολο των παρτίδων που εστάλησαν.

Οι εναέριοι εμβολιασμοί ξεκίνησαν στις 21.10.2016 και ολοκληρώθηκαν την 13 Νοεμβρίου 2016.

Η διαδικασία εμβολιασμού είχε ως εξής:

Η πτητική εταιρεία την παραμονή κάθε ημέρας έστελνε στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων ένα πρόγραμμα (flight paths) για τις πτήσεις της επόμενης ημέρας. Με το ίδιο μήνυμα ενημερώνονταν άμεσα όλες οι Περιφερειακές Ενότητες που με τη σειρά τους ενημέρωναν το κοινό. Πολλές φορές λόγω κακών καιρικών συνθηκών, δεν πραγματοποιούνταν όλες οι προγραμματισμένες πτήσεις, αλλά μερικές μόνο από αυτές ή και καμία λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών. Τα εμβόλια φυλάσσονταν υπό κατάψυξη σε κεντρική αποθήκη στον Πειραιά (Περιφέρεια Αττικής). Καταγραφικά μηχανήματα κατέγραφαν τη θερμοκρασία του θαλάμου σε τακτά χρονικά διαστήματα και η καταγραφή αυτή ελέγχονταν από κτηνιάτρους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων.

Πριν από κάθε επιχείρηση στις αερολέσχες εκκίνησης αεροσκαφών, φορτηγά - ψυγεία μετέφεραν υπό κατάψυξη προκαθορισμένο αριθμό εμβολίων στο προκαθορισμένο αεροδρόμιο. Η φόρτωση των εμβολίων επί των οχημάτων στην κεντρική αποθήκη φύλαξης στον Πειραιά, γινόταν παρουσία Κτηνιάτρου του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων του Υπουργείου, ο οποίος μετά το πέρας της φόρτωσης και την καταμέτρηση των κιβωτίων που είχαν φορτωθεί, σφράγιζε το όχημα, το οποίο παρέμενε σφραγισμένο μέχρι και την τελική άφιξή του στην εκάστοτε αερολέσχη. Εκεί η αποσφράγιση γίνονταν από κτηνίατρο της περιοχής ή εφόσον η άφιξη γίνονταν ημέρες αργίας, από την αεροπορική εταιρεία.

Κτηνίατρος της Περιφερειακής Ενότητας ή του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των Ζώων βρισκόταν πάντα τις εργάσιμες ώρες και ημέρες και σε κάποιες περιπτώσεις και σε ημέρες /ώρες αργίας, στο χώρο του αεροδρομίου και επέβλεπε και κατέγραφε τη φόρτωση/εκφόρτωση των εμβολίων στα πτητικά μέσα, καθώς και τη διατήρηση της ψυκτικής αλυσίδας φύλαξης των εμβολίων (έλεγχος των καταγραφικών θερμομέτρων του οχήματος). Όλα τα στοιχεία καταγράφονταν σε ειδικές φόρμες (αριθμός παρτίδων δολωμάτων που φορτώθηκαν και περίσσευαν, ώρα έναρξης και διάρκειας πτήσεων, συνθήκες περιβάλλοντος κλπ). Επίσης ελέγχονταν οι καταγραφές του φορτηγού - ψυγείου σχετικά με τη θερμοκρασία. Σε κάποιες περιπτώσεις που κτηνίατρος δεν παρίστατο στα αεροδρόμια (πχ Σαββατοκύριακα ή αργά το απόγευμα σε ορισμένες περιπτώσεις) όλα τα στοιχεία για τις ρίψεις και την αποθήκευση των εμβολίων στα οχήματα, καταγράφονταν από την αεροπορική εταιρεία (βάσει της υποχρέωσής της που αναφέρονταν στη Σύμβαση που είχε υπογραφεί). Τα στοιχεία αυτά παραδίδονταν την επόμενη εργάσιμη ημέρα στους κτηνιάτρους της περιοχής.

Στο τέλος κάθε πτήσης γίνονταν καταμέτρηση των εμβολίων που επιστρέφονταν, τα οποία στη συνέχεια φορτώνονταν για την επόμενη πτήση. Στο τέλος της ημέρας τα εμβόλια που δεν είχαν διανεμηθεί φυλάσσονταν στο ψυκτικό όχημα και χρησιμοποιούνταν την επόμενη μέρα, εφόσον δεν είχαν ξεπαγώσει.

Όλα τα στοιχεία των ρίψεων (δεδομένα του GPS) στέλνονταν από την πτητική εταιρεία στην Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπουργείου. Οι τοπογράφοι αποτύπωναν τα δεδομένα σε χάρτες προκειμένου να γίνει η αξιολόγηση των ρίψεων.

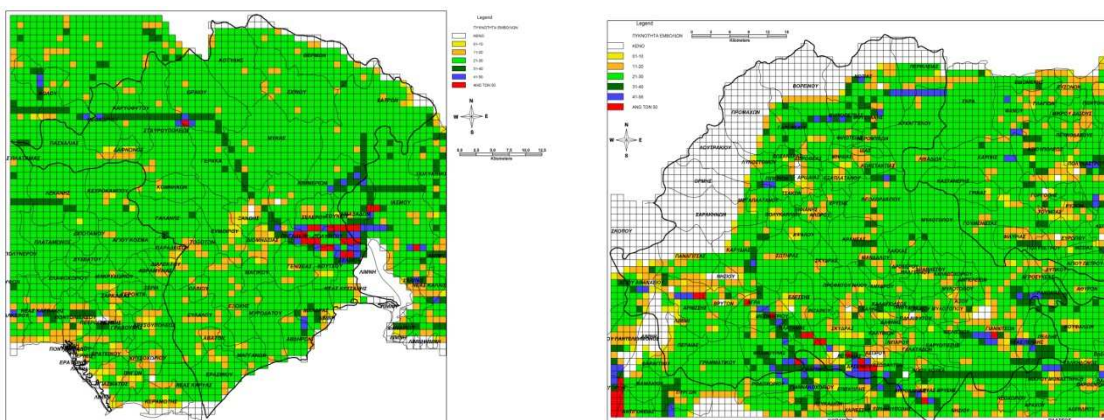
Σε περίπτωση που τα δεδομένα των ρίψεων έδειχναν ότι οι ρίψεις ήταν ανεπαρκείς σε μία περιοχή (λιγότερα από 20 δολώματα ανά τετραγωνικό χλμ), τότε το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων ενημέρωνε την πτητική εταιρεία προκειμένου να επαναλάβει τις πτήσεις στην περιοχή αυτή.

Ο συνολικός αριθμός εμβολίων που παρελήφθησαν κατά την φθινοπωρινή καμπάνια 2016 ήταν 1.490.000 ενώ ο αριθμός εμβολίων που τελικά διανεμήθηκαν από τις αερολέσχες ήταν 1.489.650 εμβόλια, που αποτελεί τον αριθμό εμβολίων που παρελήφθησαν συνολικά (1.490.000) μετά την αφαίρεση του αριθμού των δειγμάτων εμβολίων (300) που εστάλησαν προς ποιοτικό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς και των αντιδειγμάτων αυτών (300) και την προσθήκη των 250 αντιδειγμάτων της εαρινής καμπάνιας 2016 τα οποία φυλάσσονταν στην αποθήκη φύλαξης των εμβολίων στη Δραπετσώνα.

Οι καταγραφές βάσει του συστήματος καταγραφής των αεροσκαφών έτσι όπως υπολογίσθηκαν από την Διεύθυνση Τεχνικών Μελετών του ΥΠΑΑΤ εμφανίζουν τις ρίψεις των 1.486.478 εμβολίων από 21/10/2016 έως 19/11/2016. Ο αριθμός των δειγμάτων που διανεμήθηκαν βάσει των ανωτέρω καταγραφών είναι κατά 3.172 εμβόλια μικρότερος από τον αριθμό εμβολίων που διανεμήθηκαν τελικά από τις αερολέσχες (1.489.650 εμβόλια). Το ποσοστό του σφάλματος του μηχανήματος καταγραφής των αεροσκαφών βάσει της εταιρείας αεροδιανομής ανέρχεται σε 0,5% (δηλαδή 7448,25 δολώματα), τα οποία καλύπτουν την ποσότητα των 3172 εμβολίων που δεν καταγράφησαν από το GPS των αεροσκαφών ενώ είχαν διανεμηθεί στα αεροδρόμια εκκίνησης των αεροσκαφών.

Η αξιολόγηση του προγράμματος εμβολιασμού κρίνεται ικανοποιητική. Η αποτύπωση των σημείων ρίψης σε χάρτες αναφορικά με τον έλεγχο της πυκνότητας αυτών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών του διαγωνισμού. Οι τοπογράφοι της Τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε συνεργασία με υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων διερεύνησαν το γεωγραφικό ανάγλυφο σε περιοχές που η εμβολιακή κάλυψη ήταν μικρή ή/και ανύπαρκτη. Εκτός από τις αστικές, περιαστικές περιοχές και τις υδάτινες επιφάνειες (οι οποίες ούτως ή άλλως είχαν εξαιρεθεί), εμφανίζονται περιοχές με πολύ μεγάλα υψόμετρα (πάνω από 1500μ) που δεν έχουν εμβολιαστεί. Πρόκειται για περιοχές των ΠΕ Φλώρινας, Γρεβενών, Κοζάνης, Τρικάλων, Πέλλας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Ευρυτανίας και Πιερίας. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και στην προηγούμενη εκστρατεία. Στις παραπάνω ΠΕ διερευνήθηκε διεξοδικά το υψόμετρο των περιοχών που δεν καλύφθηκαν. Βρέθηκε ότι στην πλειονότητα πρόκειται για μεγάλους ορεινούς όγκους που όμως διακόπτονταν από περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου.

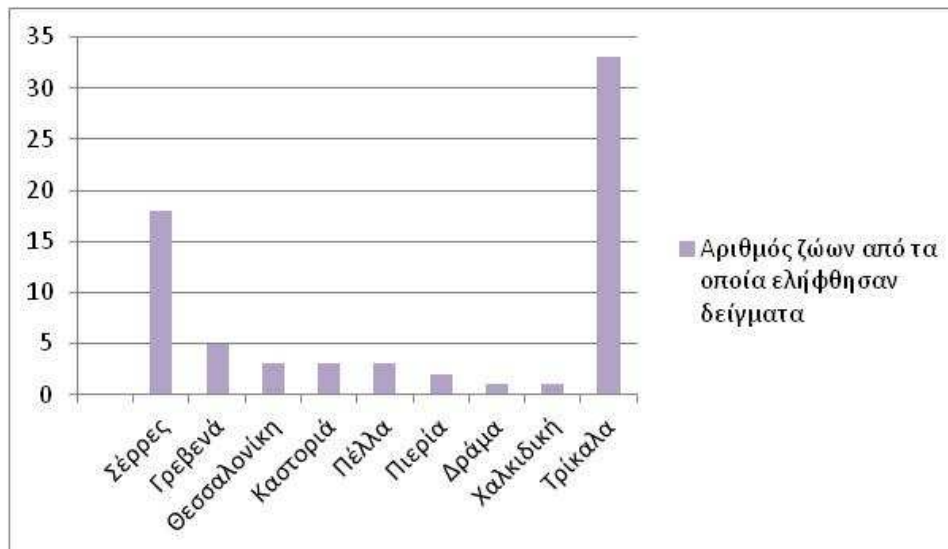
Διαγράμματα εμβολιακής κάλυψης όπου αποτυπώνεται η πυκνότητα εμβολίων ανά ΠΕ την φθινόπωρο 2016 (Ξάνθη, Πέλλα)

Ενεργητική Επιτήρηση μετά τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2016

Το πρόγραμμα Ενεργητικής Επιτήρησης που ακολούθησε τον εμβολιασμό των αλεπούδων του φθινοπώρου 2016 πήρε παράταση με σκοπό να αυξηθεί ο αριθμός των συλλεγόμενων δειγμάτων και ολοκληρώθηκε τέλος Μαρτίου 2017.

Διάγραμμα. Δείγματα ανά ΠΕ και αποτελέσματα εργαστηριακής ανάλυσης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2016.

Δεδομένου του μικρού αριθμού συλλεγόμενων δειγμάτων (δείγματα από 69 ζώα) σε σχέση με τον στόχο (δείγματα από 1207 ζώα), κυρίως εξαιτίας της αδυναμίας ανεύρεσης ζώων από τα συνεργεία δίωξης, αποτελούμενα, δασικούς υπαλλήλους και φύλακες θήρας ή και αυτόνομα από κυνηγούς και της αδυναμίας στόχευσης των αλεπούδων από μακρινές αποστάσεις, τα αποτελέσματα της ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησαν την εμβολιακή εκστρατεία του φθινοπώρου 2016, σίγουρα δεν αποτυπώνουν με ασφάλεια την επιτυχία ή όχι του εμβολιακού προγράμματος.

Η εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων (οδόντες και αιμοδείγματα) ανέδειξε οροθετικότητα σε ένα ποσοστό 68.2% (45 αιμοδείγματα με παρουσία αντισωμάτων σε σύνολο 66). Η εξέταση των οδόντων των αλεπούδων που συλλέχθηκαν ανέδειξε ανίχνευση του βιοδείκτη τετρακυκλίνης (πρόσφατη πρόσληψη του εμβολίου δολώματος) σε 41 από τα 69 δείγματα που εξετάστηκαν (59.4%).

Η πλειοψηφία των αλεπούδων που εξετάστηκαν μετά την εμβολιακή καμπάνια του φθινοπώρου 2016 ήταν ενήλικα ζώα (>1 έτους) (43 από το σύνολο 69 ζώων) ενώ 26 ζώα είχαν ηλικία 0-1 ή 1-2 ετών.

Σε αρκετές ΠΕ συλλέχτηκαν μόνο ένα ή και λιγοστά δείγματα λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους ενώ σε άλλες ΠΕ κανένα δείγμα δεν προσκομίσθηκε.

Οι αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες ενημερώθηκαν από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για τις αστοχίες αυτές και μάλιστα όλα αυτά τα δεδομένα παρουσιάστηκαν διεξοδικώς τον το σε εγκύκλιο του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων προς τις ΠΕ και Περιφέρειες της χώρας.

2.3 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού και ειδικότερα αναφορικά με την επικινδυνότητα του εμβολίου-δολώματος για τη λύσσα έχουν δημιουργηθεί από το 2013, 2 φυλλάδια ένα για παιδιά νεαρής ηλικίας και ένα για μεγαλύτερα παιδιά και ενήλικες. Επίσης δημιουργήθηκαν 2 αφίσες, μία γενική με τα συμπτώματα της λύσσας και μία δεύτερη που απευθύνονταν στους κυνηγούς και ετοιμάστηκε ένα spot που προορίζονταν για τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κανάλια.

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas_paidia160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_Lissa1.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_kinigi.pdf

Και στις 2 εμβολιακές καμπάνιες του 2016 ενημερώθηκε το Υπουργείο Παιδείας για τη φθινοπωρινή εμβολιακή καμπάνια, έτσι ώστε να ενημερωθούν όλα τα σχολεία.

Όλο το έντυπο υλικό και το spot υπήρχε και στο site του Υπουργείου για ενημέρωση εκπαιδευτικών, γονέων και απλών πολιτών.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθεια της συνεχούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων προέβει κατά το 2016 και στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Κατόπιν πρόσκλησης κατά τη διάρκεια ευρωπαϊκού course για τις ζωοανθρωπονόσους οποίο έλαβε χώρα τον Νοέμβριο 2016 στο Άμστερνταμ έγινε εισήγηση από την Υπεύθυνη Κτηνίατρο για το Πρόγραμμα της Λύσσας στην Ελλάδα, για τη διαχείριση των ζωοανθρωπονόσων στην Ελλάδα και το πλαίσιο συνεργασίας με τις Υπηρεσίες Υγείας (Κοινή Εισήγηση με εκπρόσωπο του ΕΕΑ για τα προγράμματα σαλμονελλών στα πτηνά και μικροβιακής αντοχής και εκπρόσωπο του ΕΦΕΤ).
2. Κατόπιν πρόσκλησης, στα πλαίσια ημερίδας για την Ενιαία Υγεία στο Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur τον Δεκέμβριο 2016 έγινε εισήγηση από την Υπεύθυνη Κτηνίατρο για το Πρόγραμμα της λύσσας, αναφορικά με την σημασία της συνεργασίας με τις Υπηρεσίες Υγείας.
3. Μέσα στο καλοκαίρι του 2016 διοργανώθηκαν συναντήσεις στην Θεσσαλονίκη, την Λάρισα, την Καβάλα και τα Ιωάννινα με συμμετοχή κυνηγών, φυλάκων θήρας, δασικών υπαλλήλων και κτηνιάτρων πολλών ΠΕ με σκοπό να συζητηθούν προβλήματα στην εφαρμογή του Προγράμματος και να προταθούν λύσεις.
4. Στα πλαίσια διεξαγωγής επιμορφωτικών σεμιναρίων που διοργανώθηκαν από το ΙΝΕΠ (Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Δημοσίων Υπαλλήλων), μετά την υποβολή αιτήματος προς το Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων, εκπαιδεύτηκαν σε θέματα σχετικά με τη λύσσα μεγάλος αριθμός από δημόσιους κτηνιάτρους. Ανάλογα σεμινάρια διοργανώνονται και διεξάγονται εντός του 2017.
5. Διαμορφώθηκαν φυλλάδια ενημέρωσης για ενίσχυση της Παθητικής & Ενεργητικής Επιτήρησης της Λύσσας για τους κυνηγούς και τους θηροφύλακες

6. Διαμορφώθηκε σε συνεργασία με το ΕΕΑ για τη Λύσσα ενημερωτικό βίντεο για τη διαδικασία συσκευασίας των νεκρών ζώων από τους κυνηγούς/θηροφύλακες

Τέλος, λίγες ημέρες πριν από την έναρξη των ρίψεων, άρχισε η προβολή του spot σε κανάλια (τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά) εθνικής εμβέλειας και σε τοπικά κανάλια μετά από ιδιαίτερα έντονες προσπάθειες του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων.

Επίσης σε τοπικό επίπεδο, πολλές Περιφέρειες εξέδωσαν Δελτία Τύπου σχετικά με τους εμβολιασμούς για την ενημέρωση του κοινού, ενώ Δελτία Τύπου αναρτήθηκαν και στην Κεντρική Ιστοσελίδα του Υπουργείου.

Αποτέλεσμα της παραπάνω ενημέρωσης ήταν τα περιστατικά ατόμων που ήρθαν σε επαφή με τα δολώματα, σε κάποιες περιοχές της επικράτειας να είναι σημαντικά λιγότερα σε σχέση με την προηγούμενη εμβολιακή εκστρατεία. Το ΚΕΕΛΠΝΟ (Κέντρο Ελέγχου Λοιμωξεων και Πρόληψης Νοσημάτων) έχει δημιουργήσει αλγόριθμο για την αντιμετώπιση των ανθρώπων που ήρθαν σε επαφή με το εμβόλιο-δόλωμα.

2.4 ΚΟΣΤΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Programmes for eradication, control and surveillance of animal diseases and zoonoses
Final report
EL - Rabies

3. FINANCIAL DATA - REIMBURSEMENT CLAIM

VERY IMPORTANT : for financial data, please report only the eligible costs incurred (VAT excluded) i.e. the measures (and their related costs) performed during the implementing year and paid from the State budget before the date of submission of this form.
All costs shall be reported in Euro. If needed, the exchange rate(s) shall be detailed in the dedicated table below.

Costs Related To	Eligible Measures	Number Of Units (f)	1(a) Financing based on costs actually incurred			2(a) Financing based on unit costs			Cofinancing rate (%)	Claimed amount
			Total cost actually incurred (e)	Ceiling per unit (b)	Total cost after the application of the ceiling	Unit cost (c)	Total (d)			
Other Costs	Collection of wild animals Passive surveillance- by hunters, staff of hunting associations or found by citizens	26	1 300,00	50,00	1 300,00			75	975,00	
Other Costs	Collection of wild animals (foxes) by hunters Remuneration of hunters for samples of foxes collected in the framework of active surveillance-monitoring the effectiveness of ORV campaign	14	420,00	15,00	210,00			75	157,50	
Testing	Monitoring Serological test(VNT/FAVN/ELISA)	348				15,24	5 303,52	75	3 977,64	
Testing	Surveillance FAT	1 075				13,09	14 071,75	75	10 553,81	
Testing	Monitoring presence of biomarker(Tetracycline in bones)	339	4 407,00	10,00	3 390,00			75	2 542,50	
Testing	Vaccine titration tests in MS Number of batches controlled by the CA	57	32 013,15	100,00	5 700,00			75	4 275,00	
Vaccination	Oral vaccine and baits in MS SAG2 strain vaccine and bait	2 345 200	1 423 532,00	0,70	1 423 532,00			75	1 067 649,00	
Vaccination	Distribution of oral vaccine per dose in MS SAG2 strain vaccine and bait	2 345 200	1 226 466,67	0,47	1 102 244,00			75	826 683,00	
Other Costs	Awareness campaign Improve surveillance(purchase of services for production of leaflets/posters/tv-radio-internet spots	0	0,00	5 000,00	0,00			75	0,00	
Other Costs	Awareness campaign For raising awareness (purchase of services for production of leaflets/posters/tv-radio-internet spots	1	2 650,00	15 000,00	2 650,00			75	1 987,50	
Other Costs	Salaries Staff contracted for the programme only	3	44 900,69	12 000,00	36 000,00			75	27 000,00	
Total Sampling		0	0,00		0,00		0,00	0	0,00	
Total Testing		1 819	36 420,15		9 090,00		19 375,27	75	21 348,95	
Total Vaccination		4 690 400	2 649 998,67		2 525 776,00		0,00	75	1 894 332,00	
Total Compensation		0	0,00		0,00		0,00	0	0,00	
Total Other Measures		44	49 270,69		40 160,00		0,00	75	30 120,00	
TOTAL AMOUNT CLAIMED ^(f)			2 735 689,51		2 575 026,00		19 375,27		1 945 800,95	

Page 25 of 28

2.5 ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΕ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2016

A. Αποφάσεις

Το πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στη χώρα μας και για το 2015 καθορίζεται βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198, τεύχος Β, όπως ισχύει (τελευταία τροποποίηση με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 1049/41498/05.04.2016). «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα»

Το έτος 2016 εκδόθηκαν η υπ' αρ. 982/39091/31.03.2016 Υπουργική Απόφαση για τον ορισμό της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων την άνοιξη 2016 και για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του και η υπ' αρ. 3209/113645/13.10.2016 Υπουργική Απόφαση για τον ορισμό της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων το φθινόπωρο 2016 και για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του.

B. Εγκύκλιοι και σημαντική αλληλογραφία

2086/80400/13.07.2016	Ανάγκη ενίσχυσης της ενεργητικής επιτήρησης της Λύσσας- αλλαγές στη διάρκεια κυνηγετικής περιόδου	Διεύθυνση Δασών, Δρυμών και Θήρας, ΥΠΕΝ
441/16662/09.02.2016	Επέκταση της περιόδου Ενεργητικής Επιτήρησης μετά τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2015	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας Κυν. Συνομπροσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών ΚΕΕΛΠΝΟ ΕΕΑ
708/29134/07.03.2016	Αξιολόγηση της Παθητικής Επιτήρησης 2015 - Αποζημιώσεις για τη συλλογή δειγμάτων το 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας Κυν. Συνομπροσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών

		ΚΕΕΛΠΝΟ ΕΕΑ
259/282611/04.03.2016	Οδηγίες για τη διαχείριση κατοικίδιων σαρκοφάγων ζώων που εισέρχονται στη χώρα με τους μετανάστες	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας
898/36349/23.03.2016	Αρχικό χρονοδιάγραμμα της εαρινής εμβολιακής καμπάνιας 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας
899/36353/23.3.2016	Έναρξη της εαρινής εμβολιακής καμπάνιας 2016	Γραφείο περιφερειάρχων ΠΕ που εμπλέκονται στο Πρόγραμμα
1761/67768/10.6.2016	Εγκύκλιος για τη διαδικασία αποζημιώσεων για την παθητική και ενεργητική επιτήρηση της Λύσσας	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας Κυν. Συνομπροσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/ση Δασών Περ.Οργανώσεις
2057/79661/11.07.2016	Επέκταση της περιόδου Ενεργητικής Επιτήρησης μετά τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας. Κυν. Συνομπροσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/ση Δασών ΕΕΑ
3200/113234/12.10.2016	Έναρξη της φθινοπωρινής εμβολιακής καμπάνιας 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας
3209/ 113645/13.10.2016	Πρόγραμμα εμβολιασμών άγριας πανίδας έναντι του ιού της λύσσας-Καμπάνια φθινοπώερου 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας

		Κυν. Συνομοσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών ΚΕΕΛΠΝΟ ΑΠΘ, ΠΘ Κτηνιατρικές Σχολές ΕΚΕ ΠΚΣ ΕΚΕΠΥ ΕΣΔΥ Περιβαλλοντικές Οργανώσεις Δ/νση Δημόσιας Υγιεινής ΚΚΙΑ
1383/54275/10.5.2016	Ενεργητική Επιτήρηση μετά τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας Κυν. Συνομοσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών ΕΕΑ
3812/134684/01.12.2016	Δειγματοληψία και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εμβολιασμών φθινόπωρου 2016	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας Κυν. Συνομοσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών ΕΕΑ

2.6. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος 2016 στις ακόλουθες ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του παραπάνω προγράμματος:

1. Πραγματοποίηση συσκέψεων με την κυνηγετική Συνομοσπονδία ,τη Δ/νση Αισθητικών Δασών-Δρυμών και Θήρας του ΥΠΕΝ, το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ, της Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής. το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα και τον Τομέα Κτηνιατρικής της ΕΣΥΔ.

2. Πραγματοποίηση κύκλου εκπαιδευτικών σεμιναρίων μέσω του ΕΚΔΔ-ΙΝΕΠ για τις ζωοανθρωπονόσους.
3. Αλληλογραφία με το ΚΕΕΛΠΝΟ για προμήθεια εμβολίων για ανθρώπους και ορολογικό έλεγχό τους
4. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας του ΚΕΕΛΠΝΟ για τη λύσσα.
5. Επιτυχής εφαρμογή προγράμματος εμβολιασμού αλεπούδων το 2016, Εποπτεία-Συντονισμός.
6. Ενέργειες για διεξαγωγή προγράμματος εμβολιασμών-ενεργητικής επιτήρησης αλεπούδων (2013-2016) - Συντονισμός και Οργάνωση Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης - Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων σε συνεργασία με το ΕΕΑ.
7. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων στη διαμόρφωση τεχνικών προδιαγραφών για τους διαγωνισμούς προμήθειας εμβολίων για τις αλεπούδες και της διανομής αυτών.
8. Ενέργειες για προβολή τηλεοπτικού spot για τη λύσσα και προβολή του σε κανάλια εθνικής εμβέλειας, τοπικά κανάλια και ραδιοφωνικούς σταθμούς.
9. Ενημέρωση για τη λύσσα στο Υπ. Παιδείας για ενημέρωση όλων των μαθητών της χώρας για τη λύσσα.
10. Ενημέρωση της ιστοσελίδας του ΥΠΑΑΤ με όλο το υλικό για τη λύσσα από εκπαιδευτικά σεμινάρια, φυλλάδια κτλ. Ανάρτηση πίνακα και χάρτη με κρούσματα λύσσας σε ζώα στην Ελλάδα, Ανάρτηση γενικών πληροφοριών για τη λύσσα
11. Καθημερινή εποπτεία κτηνιάτρων στα αεροδρόμια της χώρας κατά τη διενέργεια των εναέριων ρίψεων δολωμάτων. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων του ΥΠΑΑΤ
12. Εγκύκλιοι στην ΕΚΕ και ΠΚΣ για ενημέρωση όλων των ιδιωτών κτηνιάτρων που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους της Ελληνικής Κτηνιατρικής Εταιρείας (ΕΚΕ), σε συνεργασία με την ΕΚΕ.
13. Αποστολή εγγράφων στις κτηνιατρικές υπηρεσίες των περιοχών εφαρμογής του προγράμματος για την ενίσχυση του προγράμματος επιτήρησης της λύσσα.
14. Υποβολή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος στην Ε. Επιτροπή για τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος επιτήρησης, καθώς και εμβολιασμού των αλεπούδων για το 2015-17, προκειμένου να εξασφαλισθεί η κοινοτική συμμετοχή στο κόστος των παραπάνω προγραμμάτων.
15. Ενέργειες για στελέχωση του ΕΕΑ για τη Λύσσα με προσωπικό που θα ασχολείται με την εξέταση των δειγμάτων στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ & ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

3.1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2016 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια. Το πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή, εκτός από τα αγελαία βοοειδή ορισμένων περιοχών [όπως περιγράφονται στο άρθρο 15 της ΥΑ 4224/120089 (ΦΕΚ 2464Β' /16-11-2015)] στα οποία γίνεται από το 1999 πρόγραμμα ελέγχου με το εμβόλιο REV-1.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των βοοειδών ηλικίας άνω των 12 μηνών, β) στη διενέργεια τακτικών γαλακτοληψιών από τη δεξαμενή συλλογής γάλακτος των εκμεταλλεύσεων για τη διατήρηση κυρίως των επίσημα απαλλαγμένων από τη βρουκέλλωση εκτροφών, γ) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει εργαστηριακής διάγνωσης, δ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων.

Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος εκρίζωσης συνοψίζονται παρακάτω:

- Αριθμός εκτροφών βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **15.819**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **365.682**
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: **4.207**
- Αριθμός θετικών εκτροφών: **236**
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: **142**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): **68.923**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (λήψη γάλακτος και αίματος): **173.705**
- Αριθμός θετικών βοοειδών: **3.671**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **3.620**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **3.969**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στα ζώα: **2,11%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στις εκμεταλλεύσεις: **5,86%**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%) στις εκμεταλλεύσεις: **3,53%**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2016

B1		B+		B2		B4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		B3		B4	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
7.035	64.800	208	14.543	177	4.360	1.801	41.059	156	13.772	6.442	227.148

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Η βρουκέλλωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Στα παραπάνω στοιχεία δε συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Νήσων (Αττικής), Κορινθίας, Χίου, Εύβοιας, Ρεθύμνου, Ημαθίας, Χανίων και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις. Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι αναρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/822-booeidhdiseases>.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2016 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια (ΥΑ 30/3430, ΦΕΚ 171Β /23-01-2015). Το πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια φυματινισμών των βοοειδών ηλικίας άνω των 6 εβδομάδων, β) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει εργαστηριακής διάγνωσης, γ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη φυματίωση ζώων.

Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος συνοψίζονται παρακάτω:

- Αριθμός εκτροφών βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **24.815**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **725.852**
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: **3.841**
- Αριθμός θετικών εκτροφών: **137**
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: **48**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά: **163.584**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (+επαναλήψεις): **175.332**
- Αριθμός θετικών βοοειδών: **2.222**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **2.203**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **2.439**

- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο εκτροφής (%): **3,57**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο ζώων (%): **1,27**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος σε επίπεδο εκτροφής (%): **1,25**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη φυματίωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2016

T1		T+		T2		T3 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		T3	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
12.201	230.394	147	12.349	169	9.068	2.958	116.661	9.346	357.380

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Η φυματίωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Πολλά Τμήματα Κτηνιατρικής λόγω έλλειψης προσωπικού αδυνατούν να συλλέξουν τα ετήσια στατιστικά στοιχεία. Στα παραπάνω στοιχεία δε συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Νήσων (Αττικής), Κορινθίας, Χίου, Εύβοιας, Ρεθύμνου, Ημαθίας, Χανίων και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις.

Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι αναρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/822-boeidhdiseases> .

3.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας (ΥΑ 3339/117339, ΦΕΚ 3589Β'/04-11-2016) εφαρμόστηκε το 2016, εθνικό πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και των προβάτων.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των αιγών και προβάτων ηλικίας άνω των 6 μηνών (πρόγραμμα εκρίζωσης στη νησιωτική Ελλάδα), β) στη διενέργεια εμβολιασμών με το εμβόλιο REV-1 στην ηπειρωτική Ελλάδα (πρόγραμμα μαζικού εμβολιασμού νεαρών και ενήλικων θηλυκών ζώων αναπαραγωγής άνω των 3 μηνών στην ηπειρωτική χώρα και στα νησιά Εύβοια, Λέσβος, Λέρος και Θάσος) μαζί με ταυτόχρονη αιμοληψία από τα αρσενικά ζώα άνω των 6 μηνών, γ) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκτροφών βάσει εργαστηριακής διάγνωσης στις νησιωτικές ζώνες της χώρας, δ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων.

Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι αναρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/sheep-and-goats/823-astheneiesaiqoprobaton>.

3.1 Σύνοψη αποτελεσμάτων επίσημου ελέγχου 2016

Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αιγών και προβάτων - Πρόγραμμα ελέγχου:

Αριθμός εκτροφών που εμβολιάστηκαν: **26.213**

Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: **901.188**

Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αγελαίων βοοειδών σε ορισμένες περιοχές της χώρας, όπου εφαρμόζεται πρόγραμμα εμβολιασμού με REV-1:

Αριθμός εκτροφών που εμβολιάστηκαν: **872**

Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: **11.820**

Πρόγραμμα εκρίζωσης (ορολογικός έλεγχος) -Ζώνη εκρίζωσης (νησιωτική Ελλάδα, εκτός νήσων Λέσβου, Λέρου, Θάσου και Εύβοιας):

- Αριθμός εκτροφών στο πρόγραμμα εκρίζωσης: **17.727**
- Αριθμός αιγών και προβάτων στο πρόγραμμα εκρίζωσης: **3.876.716**
- Αριθμός εκτροφών που εξετάστηκαν: **2.722**
- Αριθμός θετικών εκτροφών: **41**
- Αριθμός νέων θετικών εκτροφών: **5**
- Αριθμός ζώων που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): **229.315**
- Αριθμός θετικών αιγών και προβάτων: **217**

- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **119**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν: **119**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο εκμετάλλευσης: **1,51%**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%)σε επίπεδο εκμετάλλευσης: **2,30%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο ζώων: **0,09%**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση αιγών και προβάτων (υγειονομικά καθεστώτα εκτροφών) στο τέλος του έτους 2016.

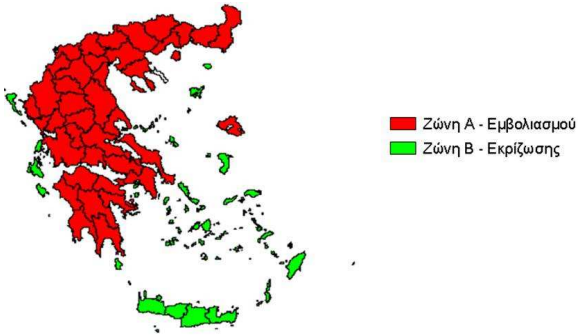
M1		M+		M2		M4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		ΕΠΙΣΗΜΑ ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΟ M4	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
10.099	1.752.471	40	13.543	1.451	368.623	20	3.280	400	81.187

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

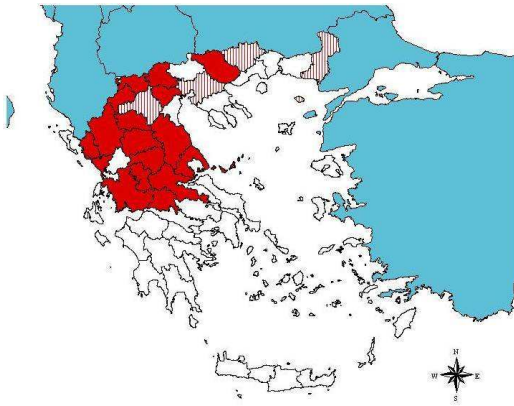
Στα παραπάνω στοιχεία δεν συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Κορινθίας, Ημαθίας, Χίου, Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις.

Η βρουκέλλωση των αιγών και των προβάτων θεωρείται κυρίως επαγγελματική ζωνόσος (κτηνίατροι, κτηνοτρόφοι) με σημαντικές επιπτώσεις στη Δημόσια Υγεία και στη ζωική παραγωγή. Βασικότερος στόχος της εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος για το 2016 ήταν ο έλεγχος της νόσου (αξιολόγηση του επιπολασμού και της επίπτωσης της *B. melitensis*) σε ενδημικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας, καθώς και η προτεραιότητα στην επιζωοτιολογική και εργαστηριακή επιτήρηση της βρουκέλλωσης σε στοχευμένες εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων που βρίσκονται σε Περιφερειακές Ενότητες και γεωγραφικές ζώνες με υψηλό μέσο αριθμό κρουσμάτων μελιταίου πυρετού στον άνθρωπο.

Τα κρούσματα μελιταίου στον άνθρωπό σύμφωνα με το ΚΕΕΛΠΝΟ ανήλθαν στα 122.

Χάρτης της Ελλάδας με τις Περιοχές της Ελλάδας όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγοπροβάτων.

Χάρτης της Ελλάδας με τις περιοχές όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου της βρουκέλλωσης των αγελαίων βοοειδών με εμβολιασμό με το εμβόλιο REV-1 κατά του είδους *Brucella melitensis*.

3.4. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2016

Πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης και φυματίωσης των βοοειδών

Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Βρουκέλλωσης (Λάρισης)	Οδηγία 64/432/ΕΟΚ (Παράρτημα Γ) Ευρωπαϊκή νομοθεσία	ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α'), Παράρτημα Γ Εθνική νομοθεσία
Ειδικές διατάξεις για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο	Κανονισμός (ΕΚ) 854/2004	
Ειδικοί κανόνες υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης	Κανονισμός (ΕΚ) 853/2004	
Πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης	Απόφαση 2003/467, Απόφαση 2002/598, Οδηγία 64/432/ΕΟΚ	ΠΔ 115/2010 (ΦΕΚ 196Α' /22-11-2010), ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α' /16-11-2000), ΠΔ 101/1985 (ΦΕΚ 32Α' /08-03-1985). ΥΑ 4224/120089 (ΦΕΚ 2464Β' /16-11-2015) «Πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών».
Πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης	Απόφαση 2003/467, Οδηγία 64/432/ΕΟΚ	ΠΔ 115/2010 (ΦΕΚ 196Α' /22-11-2010), ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α' /16-11-2000), ΠΔ 101/1985 (ΦΕΚ 32Α' /08-03-1985). ΥΑ 30/3430 (ΦΕΚ 171Β' /23-01-2015) «Πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών».
Ασθένειες υποχρεωτικής δήλωσης	Οδηγία 82/894/ΕΟΚ, Οδηγία 64/432/ΕΟΚ (Παράρτημα Ε)	ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α'), ΠΔ 133/1992, (ΦΕΚ 66Α'), ΚΥΑ 261463/2009 (ΦΕΚ 2006Β')

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

- 1) 201/7182/20-01-2016. «Λήψη υγειονομικών μέτρων σε εκμετάλλευση με θετικό αποτέλεσμα στη γαλακτοληψία για το πρόγραμμα βρουκέλλωσης βοοειδών».
- 2) 522/21645/19-02-2016. «Μετακινήσεις βοοειδών».
- 3) 1751/67309/10-06-2016. «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών και στατιστικών στοιχείων για το πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων, βρουκέλλωσης και φυματίωσης βοοειδών – Α' εξάμηνο 2016».
- 4) 2017/79928/12-07-2016 «Υποδείγματα εγγράφων στα προγράμματα βρουκέλλωσης και φυματίωσης βοοειδών».
- 5) Απόφαση 6203/79690/12-07-2016. «Ορισμός μελών της κεντρικής επιτροπής της παραγράφου ΙΒ του άρθρου 3 της υπ' αρ. 4224/120089/04-11-2015 (Β 2464) απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για το συντονισμό, τον έλεγχο και την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών».
- 6) 2622/9354/23-08-2016. «Επικαιροποίηση του κατάλογου με τα απολυμαντικά ΤΠ3 για κτηνιατρική χρήση».
- 7) 4077/143214/20-12-2016. «Ορισμός Επιδημιολόγων στα προγράμματα μελιταίου, βρουκέλλωσης - φυματίωσης».
- 8) 4027/143316/21-12-2016. «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών και στατιστικών στοιχείων για το πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων, βρουκέλλωσης και φυματίωσης βοοειδών – 2016».

Πρόγραμμα ελέγχου εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και των προβάτων

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. Κανονισμός 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης» (L 226/22, 29.04.2004).
2. Κανονισμός 854/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο» (L 226/83, 29.04.2004).
3. Κανονισμός 21/2004 του συμβουλίου «για την θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782 /2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΟΚ και 64/432/ΕΟΚ» (L 5, 9.01.2004).

4. **Κανονισμός 1505/2006 της επιτροπής** «για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τους ελάχιστους ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται για την αναγνώριση και τη καταγραφή των αιγοπροβάτων» (L 280, 12.10.2006).
5. **Απόφαση 90/242/ΕΟΚ του Συμβουλίου** «για τη θέσπιση χρηματοδοτικής δράσης της Κοινότητας για την εξάλειψη της βρουκέλλωσης των προβάτων και αιγών».
6. **Εκτελεστική Απόφαση 2012/761/ΕΕ** «για την έγκριση ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την επιτήρηση ορισμένων νοσημάτων των ζώων και ζωοανθρωπονόσων, τα οποία υπέβαλαν τα κράτη μέλη για το έτος 2013, καθώς και της χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης στα προγράμματα αυτά».
7. **Οδηγία 91/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου** «Σχετικά με το καθεστώς υγειονομικού ελέγχου που διέπει το ενδοκοινοτικό εμπόριο αιγοπροβάτων».

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

1. **ΠΔ 41/2006 (ΦΕΚ 44Α')**. «Παρακολούθηση των ζωνόσων και των ζωνοσογόνων παραγόντων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2003/99/ΕΚ του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».
2. **ΠΔ 133/1992 (ΦΕΚ 66Α')**. «Επιβολή υγειονομικών και λοιπών μέτρων για την προστασία και εξυγίανση της κτηνοτροφίας από λοιμώδη και παρασιτικά νοσήματα των ζώων».
3. **ΠΔ 242/2005 (ΦΕΚ 291Α')** «Υγειονομικοί όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν τα ζώντα αιγοπρόβατα που αποτελούν αντικείμενο εμπορίου».

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1) **ΥΑ 3339/117339 (ΦΕΚ 3589Β' /04-11-2016)**. «Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων», με την οποία καταργήθηκε η προηγούμενη ΥΑ 4888/130873.
- 2) **ΥΑ 4888/130873 (ΦΕΚ 3545Β' /31-12-2012)**. «Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων». Καταργήθηκε από την ΥΑ 3339/117339.
- 3) **ΚΥΑ 134167/2011 (ΦΕΚ 823Β')**. «Τροποποίηση της αριθ. 263493/27.07.2004 κοινής υπουργικής απόφασης «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων και του ζωικού τους κεφαλαίου σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου» (ΦΕΚ 1253Β'), σε εκτέλεση των Κανονισμών (ΕΚ) 1505/2006, 933/2008 και 759/2009 της Επιτροπής και του Κανονισμού (ΕΚ) 1560/2007 του Συμβουλίου».
- 4) **ΚΥΑ 263493/2004 (ΦΕΚ 1253Β')**. «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων και του ζωικού τους κεφαλαίου σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου».

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

- 1) 485/18414/12-02-2016. «Εκπαίδευση προσωπικού από το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ρόδου για συμμετοχή του Κτηνιατρικού Εργαστηρίου Ρόδου στο Πρόγραμμα της βρουκέλλωσης».
- 2) 1751/67309/10-06-2016. «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών και στατιστικών στοιχείων για το πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων, βρουκέλλωσης και φυματίωσης βοοειδών - Α΄ εξάμηνο 2016».
- 3) 1875/23-06-2016. «Διερεύνηση ανθρώπινων περιστατικών βρουκέλλωσης στην ΠΕ Αχαΐας».
- 4) 2038/79444/11-07-2016. «Προτάσεις επί του σχεδίου για την ΥΑ του προγράμματος ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών».
- 5) 2096/13-07-2016. «Σύσκεψη για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγοπροβάτων και των βοοειδών».
- 6) 2622/9354/23-08-2016. «Επικαιροποίηση του κατάλογου με τα απολυμαντικά ΤΤ3 για κτηνιατρική χρήση».
- 7) 2806/100296/12-09-2016. «Έγκριση για την κίνηση των διαδικασιών πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (8 μηνών) για το πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης (μελιταίος πυρετός) έτους 2017».
- 8) 2871/103219/20-09-2016. «Επικαιροποίηση του κατάλογου με τα απολυμαντικά ΤΤ3 για κτηνιατρική χρήση».
- 9) 3584/125346/08-11-2016. «Νέα Υπουργική Απόφαση για το πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης των αιγοπροβάτων».
- 10) 4077/143214/20-12-2016. «Ορισμός Επιδημιολόγων στα προγράμματα μελιταίου, βρουκέλλωσης - φυματίωσης».
- 11) 4027/143316/21-12-2016. «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών και στατιστικών στοιχείων για το πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων, βρουκέλλωσης και φυματίωσης βοοειδών - 2016».

3.5 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Επικαιροποίηση νομοθεσίας: Στις 04-11-2016 εκδόθηκε η ΥΑ 3339/117339 (ΦΕΚ 3589Β΄). «Πρόγραμμα ελέγχου και εκκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων», με την οποία καταργήθηκε η προηγούμενη ΥΑ 4888/130873. Τα σημαντικότερα σημεία που αλλάζουν στη νέα ΥΑ είναι:

Αναφορικά με τη Ζώνη Εμβολιασμού (ΖΕΜ):

Πέραν του ισχύοντος σήμερα εμβολιασμού των θηλυκών ζώων άνω των τριών μηνών, με την παρούσα απόφαση ισχύουν και τα εξής: **α)** επιτρέπεται πλέον ο εμβολιασμός και των αρσενικών αιγοπροβάτων ηλικίας 3-6 μηνών, **β)** ως απόρροια του παραπάνω αιμοδειγματίζονται: i) τα αρσενικά ανεμβολίαστα αιγοπρόβατα (τράγοι και κριοί) της εκμετάλλευσης ηλικίας άνω των έξι μηνών και ii) τα αρσενικά αιγοπρόβατα που είχαν εμβολιαστεί στην ηλικία των 3-6 μηνών και έχουν περάσει 12 τουλάχιστον μήνες από τότε, **γ)** σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος από αιμοδείγματα αρσενικών ζώων για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά ή θετικά αιμοδείγματα αρσενικών ζώων $\geq 80\%$, τότε λαμβάνονται επίσης αιμοδείγματα i) από όλα τα θηλυκά ανεμβολίαστα αιγοπρόβατα και ii) από όλα τα θηλυκά αιγοπρόβατα που είχαν εμβολιαστεί στην ηλικία των 3-6 μηνών και έχουν περάσει 12 τουλάχιστον μήνες από τότε. Τα αρνητικά θηλυκά ζώα εμβολιάζονται το γρηγορότερο δυνατό, εφόσον δεν έχουν εμβολιαστεί. Το γάλα από τα θετικά ζώα απαγορεύεται να δοθεί για ανθρώπινη κατανάλωση, ενώ απαγορεύεται και η μετακίνηση της εκμετάλλευσης έως ότου σφαγούν όλα τα θετικά ζώα, **δ)** Δημιουργείται πιλοτική διαδικασία για την ένταξη εκμεταλλεύσεων της ΖΕΜ στο πρόγραμμα εκκρίζωσης.

Αναφορικά με τη Ζώνη Εκκρίζωσης (ΖΕΚ): για το χαρακτηρισμό μιας εκμετάλλευσης από Μ1 σε Μ4 απαιτούνται πλέον 2 καθολικές αιμοληψίες στα ζώα ηλικίας > 6 μηνών. Επανεισάγεται η νήσος Λέρος σε καθεστώς εκκρίζωσης, ύστερα από πρόγραμμα μαζικών αιμοληψιών σε 83 από τις 94 ενεργές εκμεταλλεύσεις και τις εισηγήσεις της Δ/νσης Κτηνιατρικής Δωδεκανήσου (αρ. πρωτ. 3212/24-05-2016) και του Κτηνιατρικού Εργαστηρίου Βρουκελλώσεων στην Αθήνα (10-10-2016).

Αναφορικά με τα αρμόδια Κτηνιατρικά Εργαστήρια: Ένταξη στο πρόγραμμα 2 επιπλέον εργαστηρίων: του Τμήματος Κτηνιατρικό Εργαστήριο Πάτρας και Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ρόδου.

Αναφορικά με το πρόγραμμα βρουκέλλωσης βοοειδών: Τροποποιείται το άρθρο 15 της ΥΑ 4224/120089 (ΦΕΚ 2464Β΄/16-11-2015) και στο σημείο 1α προστίθεται η περιοχή Παρανεστίου ως περιοχή όπου θα εφαρμόζεται πρόγραμμα εμβολιασμού με το εμβόλιο REV-1 στα θηλυκά βοοειδή.

Επίσημα απαλλαγμένη περιοχή: Η Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δωδεκανήσου πραγματοποίησε ενέργειες σε συνεργασία με το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων του ΥΠΑΑΤ, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό του Δήμου Μεγίστης ως «επίσημα απαλλαγμένη περιοχή από βρουκέλλωση». Τον Ιούλιο του 2016 πραγματοποιήθηκε η

δεύτερη ολική αιμοληψία σε όλες τις εκτροφές του Δήμου με αρνητικά αποτελέσματα και χαρακτηρίστηκαν ως M4.

Το αίτημα διαβιβάστηκε στην Ευρ. Επιτροπή με το υπ. αρ. πρωτ. 490/15935/13-02-2017 έγγραφό μας, αλλά δυστυχώς απορρίφθηκε, επειδή η γεωγραφική έκταση του Δήμου Μεγίστης είναι πολύ μικρή σε σχέση με το άρθρο 2b της Οδηγίας 91/68/ΕΟΚ (έγγραφο Ref. Ares(2017)1166301 - 06/03/2017). Από τότε, το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων κάνει ενέργειες για να υπάρξουν παρεκκλίσεις από την ευρωπαϊκή νομοθεσία, σχετικά με τη βρουκέλλωση, για τα ελληνικά νησιά.

Συσκέψεις: Στις 01-02 Σεπτεμβρίου 2016, (09:00 - 15:00) στο κτίριο της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής & Κτηνιατρικής, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη όλων των μελών της Επιτροπής που ασχολούνται με τη βρουκέλλωση των αιγοπροβάτων και των βοοειδών. Τα θέματα που συζητήθηκαν αφορούσαν τη σχετική νομοθεσία με τη βρουκέλλωση και την επίλυση των προβλημάτων. Παρουσιάστηκαν στατιστικά στοιχεία της πορείας του προγράμματος βρουκέλλωσης α/π και βοοειδών από όλες τις Περιφέρειες, συζητήθηκαν οι απαντήσεις που πρέπει να δοθούν στις 6 συστάσεις της επιθεώρησης του FVO (12-16/10/2015), αποφασίστηκε να εμβολιάζονται πλέον και τα νεαρά αρσενικά α/π (3-6μηνών), να μπορεί να εφαρμοστεί πρόγραμμα εκκρίζωσης εντός της Ζώνης Εμβολιασμού (πυρήνες στη ΖΕΜ) υπό προϋποθέσεις, η νήσος Λέρος να ενταχθεί ξανά στη Ζώνη Εκκρίζωσης, αποφασίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος εμβολιασμού με Rev-1 της περιοχής Παρανεστίου στην ΠΕ Δράμας. Τέλος, το γενικό συμπέρασμα είναι ότι με το υφιστάμενο μόνιμο προσωπικό δεν μπορεί να εφαρμοστεί με επιτυχία ούτε το πρόγραμμα βρουκέλλωσης α/π ούτε το πρόγραμμα βρουκέλλωσης βοοειδών. Ακόμα και ο θεσμός του κτηνίατρου εκτροφής στην πράξη έχει πολλά εμπόδια και η εφαρμογή του καθυστερεί πάρα πολύ. Όσες αλλαγές και αν γίνουν σε νομοθετικό σχεδιασμό (τροποποιήσεις ΥΑ), χωρίς το απαραίτητο μόνιμο προσωπικό δε δύναται να προκύψει καμία θετική εξέλιξη. Για αυτό το λόγο απαιτείται πολιτική απόφαση, ώστε να καλυφθούν οι ελάχιστες απαιτούμενες θέσεις εργασίας κτηνιατρικού και λοιπού προσωπικού. Αυτή η πολιτική απόφαση πρέπει να περιλαμβάνει εκτός από την πρόσληψη μόνιμου και εποχικού προσωπικού στις κτηνιατρικές υπηρεσίες, ιδιαίτερα των ΠΕ και τη συμμετοχή των ιδιωτών κτηνιάτρων υπό την καθοδήγηση και τις εντολές των κτηνιατρικών υπηρεσιών.

Τα πρακτικά της σύσκεψης διαβιβάστηκαν στην πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΑΤ στις 14/09/2016.

Εκπαίδευση: Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής των προγραμμάτων, πραγματοποίησε για το έτος 2016 τρία (3) επιμορφωτικά σεμινάρια στο ΙΝΕΤΠ για τη εφαρμογή των προγραμμάτων. Τα παραπάνω αποτελούσαν τμήμα του πιστοποιημένου επιμορφωτικού σεμιναρίου του ΙΝΕΤΠ με τίτλο «*Επιμορφωτικό Σεμινάριο για θέματα Ζωοανθρωπονόσων*», το οποίο υλοποιήθηκε μετά από την υποβολή αιτήματος στο ΙΝΕΤΠ.

3.6. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΒΟΟΕΙΔΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΞΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Ένας από τους πιο καθοριστικούς παράγοντες επιτυχίας ενός Προγράμματος είναι ο αριθμός των ατόμων που εμπλέκονται στην εφαρμογή του. Τα αποτελέσματα έρευνας του 2012, που βασίστηκε στην αποστολή ερωτηματολογίου στις κτηνιατρικές υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων (ΠΕ) της χώρας, έδειξαν τον ελάχιστο αριθμό προσωπικού που είναι απαραίτητος για να επιτευχθεί 100% ΜΟΝΟ η εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών & των προβάτων, βάσει του ζωικού κεφαλαίου που είναι καταγεγραμμένο στην κτηνιατρική βάση δεδομένων. Τα αποτελέσματα αυτά φαίνονται στον πίνακα 1: Για τον επίσημα δηλωμένο συνολικό πληθυσμό

Περιφέρεια	Περιφερειακή Ενότητα	Εκριστα/λευστές στο πρόγραμμα	Αριθμός ζώων στο πρόγραμμα	Αριθμός ζώων για εμβολιασμό ή/και αιμοληψίες	Δυνατότητα 1 συνεργείου ημερο	κ 60 ημερες	Αποτέλεσμα (σε συνεργεία)
ΑΤΤΙΚΗ	11 ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	3	200	80	100	6.000	0
	12 ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	2	300	50	50	3.000	0
	13 ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ	26	3.013	800	80	3.000	0
	14 ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	5	751	170	80	5.400	0
	15 ΠΕΡΦΙΔΕ	12	0	0	100	4.000	0
Β. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	16 ΠΕΛΟΠ.	200	22.929	19.000	100	6.000	2
	17 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	637	34.195	10.000	100	6.000	2
	18 ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	725	32.000	10.000	100	4.000	2
	19 ΚΡΑΝΙΔΕ	2.942	291.620	80.000	200	12.000	4
	20 ΑΡΓΟΛΙΔΕ	1.714	200.446	20.000	200	10.000	2
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	21 ΑΧΑΪΔΕ	1.062	100.006	20.000	170	10.200	3
	22 ΑΙΟΛΙΔΕ	2.042	241.000	40.000	200	10.000	2
	23 ΑΡΚΑΔΙΔΕ	2.024	193.000	21.000	180	9.000	2
	24 ΚΑΡΔΙΤΣΕ	6.212	601.006	120.000	200	10.000	10
	25 ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΔΕ	11.477	1.281.115	774.669	180	9.000	26
ΚΕΤΕΡΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	26 ΜΑΓΝΗΣΙΔΕ	4.267	447.200	40.000	200	10.000	3
	27 ΒΟΙΩΤΙΔΕ	4.245	281.092	100.000	100	3.000	13
	28 ΒΟΤΩΤΙΔΕ	1.874	256.222	37.000	100	6.000	16
	29 ΕΒΕΡΟΥΔΕ	2.820	348.021	20.000	100	7.200	2
	30 ΦΥΦΙΔΕ	1.327	70.260	40.000	100	6.000	7
ΣΤΕΡΕΩΝ	31 ΒΟΚΙΔΕ	1.470	180.060	40.000	100	4.000	7
	32 ΔΟΛΜΟΝΙΔΕ	5.262	264.487	40.000	100	6.000	7
	33 ΛΕΪΦΕ	2.787	182.520	70.000	100	4.000	12
	34 ΘΕΣΣΑΛΟΤΙΔΕ	2.447	217.625	70.000	100	9.000	8
	35 ΠΙΡΡΑΙΩΔΕ	3.665	277.514	70.000	100	6.000	12
Κ. ΕΛΛΑΔΑΣ	36 ΑΡΓΟΛΙΔΕ	6.071	1.218.296	180.000	200	10.000	10
	37 ΜΑΓΝΗΣΙΔΕ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΡΟΠΟΛΙΔΕ	4.264	246.900	70.000	200	10.000	6
	38 ΤΡΑΝΣΙΑΔΕ	1.620	281.750	100.000	200	10.000	8
	39 ΠΡΩΙΝΑΔΕ	2.295	264.107	80.000	200	10.200	5
	40 ΣΕΡΡΑΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.700	110.200	10.000	100	3.000	3
Σ. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	41 ΚΙΛΙΚΙΔΕ	926	39.430	20.000	100	9.000	2
	42 ΚΙΛΙΚΙΔΕ	1.567	293.060	60.000	100	10.000	3
	43 ΠΕΛΛΙΔΕ	1.790	291.020	60.000	200	21.000	3
	44 ΠΕΛΛΙΔΕ	1.771	210.420	70.000	200	10.000	4
	45 ΕΒΕΡΟΥΔΕ	2.221	433.425	40.000	100	4.000	8
Σ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	46 ΚΑΛΑΜΑΤΗΝΙΔΕ	1.000	206.412	20.000	200	10.000	2
	47 ΚΟΖΑΝΗΝΙΔΕ	2.001	200.000	50.000	200	10.000	4
	48 ΠΡΕΣΠΟΝΙΔΕ	366	110.200	10.000	200	10.000	1
	49 ΚΑΙΣΤΡΙΑΔΕ	792	96.420	10.000	200	10.000	2
	50 ΘΥΡΑΚΙΔΕ	898	140.040	10.000	200	10.000	1
ΚΑΛΔΕΡΕΣ ΚΑΙ ΚΡΕΤΑΙΝΙΚΕΣ	51 ΠΟΛΙΧΩΝΙΔΕ	1.026	200.220	100.000	200	10.000	8
	52 ΞΕΡΟΥΔΕ	1.170	101.532	40.000	200	10.000	2
	53 ΟΡΕΣΤΙΔΕ	870	117.624	24.000	200	10.000	2
	54 ΚΑΡΔΙΤΣΕ	1.548	200.940	24.000	200	10.000	2
	55 ΠΙΝΝΙΔΕ	1.513	249.260	100.000	200	10.000	13
Β. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	56 ΠΙΝΝΙΔΕ	2.009	248.570	100.000	180	8.000	17
	57 ΞΕΡΟΥΔΕ	8.780	801.015	100.000	200	10.000	9
	58 ΕΒΕΡΟΥΔΕ ΚΑΙ ΒΑΡΔΑΡΕ	766	41.441	41.441	100	4.000	7
	59 ΚΟΖΑΝΗΝΙΔΕ	204	40.920	40.920	100	6.000	8
	60 ΚΟΖΑΝΗΝΙΔΕ	1.700	107.701	107.701	200	10.000	16
Σ. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	61 ΑΙΟΛΙΔΕ	4.774	270.442	200.482	200	10.000	20
	62 ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΔΕ	4.600	909.200	909.200	200	10.000	52
	63 ΚΙΛΙΚΙΔΕ	1.588	270.960	210.850	200	10.000	18
	64 ΡΕΘΥΜΝΙΩΔΕ	4.996	1.517.407	1.517.407	200	10.000	64
	65 ΚΑΡΔΙΤΣΕ	3.254	400.900	100.000	200	10.000	64
Σ. ΝΟΤΙΟΥ ΙΩΝΙΟΥ	66 ΚΑΡΔΙΤΣΕ	246	10.470	10.470	100	6.000	2
	67 ΔΑΚΥΛΙΩΔΕ	628	12.450	12.450	70	6.000	2
	68 ΚΕΡΑΙΡΑΚΙΝΙΔΕ	1.200	201.910	201.910	200	10.000	17
	69 ΜΕΡΘΑΙΩΔΕ	211	10.060	10.060	100	6.000	2
	Σύνολο		132.690	16.256.968	3.260		625

625
συνεργεία

αιγοπροβάτων που είναι ίσος με 16.256.968 αιγοπρόβατα, απαιτούνται 625 συνεργεία για να διενεργήσουν τους απαιτούμενους εμβολιασμούς ή/και αιμοληψίες. (Συνεργείο = 1 κτηνίατρος μαζί με έναν βοηθό). Δηλαδή 625 x 2 = 1.250 άτομα θα έπρεπε να απασχολούνται αποκλειστικά για το Πρόγραμμα βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων στο χρονικό διάστημα των 60 ημερών που, βάσει νομοθεσίας, δικαιούνται να εργασθούν οι κρατικοί κτηνίατροι και το βοηθητικό προσωπικό εκτός έδρας (2012). Από τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τέτοιος αριθμός προσλήψεων είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί στο προσεχές χρονικό διάστημα και ότι η ολοκληρωμένη και απρόσκοπτη εφαρμογή του προγράμματος δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη συμμετοχή των κρατικών κτηνιάτρων και του βοηθητικού προσωπικού που έχουν επιφορτισθεί με την εφαρμογή του παραπάνω προγράμματος. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι την τελευταία πενταετία, αντί να προσλαμβάνεται νέο προσωπικό σε κτηνιάτρους και βοηθητικό προσωπικό, διαπιστώνεται μια αθρόα και μαζική

συνταξιοδότηση λόγω των έκτακτων δημοσιονομικών μέτρων και των αλλαγών στο καθεστώς συνταξιοδότησης.

Επιπρόσθετα, η πρόσληψη συμβασιούχων κτηνίατρων που θα συμβάλλουν στην εφαρμογή του προγράμματος παρουσιάζει προβλήματα καθώς παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις στην πρόσληψη τους λόγω της υπάρχουσας γραφειοκρατίας. Το παραπάνω έχει σαν αποτέλεσμα η πρόσληψή τους, αντί να ολοκληρώνεται εντός του α' εξαμήνου κάθε έτους (περίοδος κατά την οποία μπορεί να γίνει το πρόγραμμα εμβολιασμού), να ολοκληρώνεται κατά το δεύτερο εξάμηνο κάθε έτους, όπου η εφαρμογή του προγράμματος εμβολιασμού είναι αδύνατη διότι τα ζώα κυοφορούν.

Άλλη παράμετρος που επηρέασε δυσμενώς την εφαρμογή του προγράμματος είναι η εφαρμογή του νόμου «Καλλικράτης», ο οποίος επέφερε σαρωτικές αλλαγές στη δομή των κτηνιατρικών υπηρεσιών: οι κτηνιατρικές υπηρεσίες διασπάστηκαν, ενώ έχασαν και μέρος της ανεξαρτησίας τους.

Επιπλέον, οι μειώσεις των μισθών, η κατάργηση των επιδομάτων και ιδιαίτερα του ανθυγιεινού, οι καθυστερήσεις στην αποπληρωμή των οδοιπορικών τους, η ανασφάλεια για τη διατήρηση της θέσης εργασίας και η πτώση του ηθικού είναι παράγοντες που δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την αποτελεσματικότητα οποιασδήποτε πρωτοβουλίας και προσπάθειας.

Άλλοι παράγοντες που έχουν οδηγήσει στη δημιουργία προβλημάτων κατά την εφαρμογή του προγράμματος και είναι απόρροια της υφιστάμενης γραφειοκρατίας είναι τα ακόλουθα: Μη έγκαιρη πρόσληψη εποχικών υπαλλήλων, καθυστερήσεις στην προμήθεια των εμβολίων και στη διενέργεια των διαγωνισμών για την προμήθεια αντιδραστηρίων και εξοπλισμού στα κτηνιατρικά εργαστήρια. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του Προγράμματος είναι να είναι διαθέσιμο στην αρχή κάθε έτους το απαιτούμενο εποχικό προσωπικό, ο απαιτούμενος αριθμός εμβολίων και αντιδραστηρίων, ο απαιτούμενος αριθμός οχημάτων για τη μετακίνηση των υπαλλήλων-εφαρμοστών, ο απαιτούμενος εξοπλισμός κ.ά.

Μικρότερης σημασίας παράγοντες που επίσης επηρεάζουν την επιτυχία εφαρμογής του Προγράμματος είναι η έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού (γυαλιά, μάσκες, γάντια, στολές μιας χρήσης, μπότες, σύριγγες κτλ) από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες, η έλλειψη κρατικών οχημάτων για τις μετακινήσεις προς και από τις εκμεταλλεύσεις, το πλαφόν στις μηνιαίες χιλιομετρικές αποστάσεις ή στα λίτρα βενζίνης που περιορίζει τις μετακινήσεις των συνεργείων, η ελλιπής μηχανογραφική υποστήριξη στην καταγραφή των εμβολιασμών και στην αποστολή δεδομένων από τις ΠΕ και τις Περιφέρειες, η ανεπαρκής ηλεκτρονική βάση κτηνιατρικών δεδομένων σε κεντρικό επίπεδο κ.ά.

Αναφορικά δε με τα προβλήματα σε επίπεδο εκμετάλλευσης, αυτά συνοψίζονται κυρίως στη δυσκολία στην τηλεφωνική επικοινωνία με τους κτηνοτρόφους, στην απροθυμία των κτηνοτρόφων να συνεργασθούν επειδή στρεσάρονται τα ζώα, στις αντίξοες πολλές φορές καιρικές συνθήκες, στη δυσκολία πρόσβασης στις εκμεταλλεύσεις (μακρινές αποστάσεις, δύσκολη πρόσβαση σε εκμεταλλεύσεις χωρίς δρόμο), στην απουσία σήμανσης (ενώτια - βόλοι) στα αιγοπρόβατα, στο γεγονός ότι οι κτηνιατρικές υπηρεσίες δεν ενημερώνονται για την ύπαρξη των οικόσιτων ζώων, τα οποία κατά συνέπεια δεν σημαίνονται, στις παράνομες μετακινήσεις ζώων, στις παράνομες ανταλλαγές αρσενικών

ζώων για επιβάσεις, στην ελλιπή ενημέρωση των κτηνοτρόφων και των καταναλωτών σχετικά με το Μελιταίο Πυρετό, στην απουσία ή πλημμελή εφαρμογή επισήμων ελέγχων κατά τη διακίνηση γάλακτος, στο εμπόριο ανώριμων τυριών στην αγορά, στη δυσκολία σύλληψης και συγκράτησης των ζώων προκειμένου να εφαρμοστεί το πρόγραμμα, στον κίνδυνο ατυχημάτων από επιθετικά ή φοβισμένα ζώα, στις κακές συνθήκες υγιεινής μέσα στο στάβλο (σκόνη, υγρασία, αυξημένα επίπεδα αμμωνίας, έλλειψη φωτισμού, επιβαρυνμένο περιβάλλον σε μικροοργανισμούς υπαίτιων για την πρόκληση διάφορων

ζωοανθρωπονόσων, ψύλλοι) κτλ.

α/α	Είδος προβλημάτων στις ΠΕ	
1	Έλλειψη προσωπικού (κτηνίατροι εποχιακοί και μόνιμοι, διοικητικοί, χειριστές ΟΣΔΕ)	29
2	Έλλειψη μόνιμου μεταφορικού μέσου	22
3	Μειωμένος αριθμός ημερών εκτός έδρας	16
4	Κίνδυνος μόλυνσης από το εμβόλιο και από μολυσμένα ζώα ή τραυματισμού από τα ζώα	15
5	Άρνηση τοποθέτησης ηλεκτρονικής σήμανσης από τους κτηνοτρόφους	10
6	Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής	8
7	Υψηλό κόστος ηλεκτρονικής σήμανσης	7
8	Αυξημένη γραφειοκρατία	7
9	Έλλειψη καυσίμων	5
10	Η διάρκεια του εμβολιακού σκευάσματος δεν επαρκεί χρονικά για τον εμβολιασμό του συνόλου του ζωικού κεφαλαίου	5
11	Καθυστέρηση στην προμήθεια αναλώσιμων και εμβολίου	4
12	Ανομία και άνιση εφαρμογή του προγράμματος ανά Π.Ε.	3
13	Απουσία εξειδικευμένου προσωπικού, ώστε να πραγματοποιήσει τους ελέγχους που απαιτεί η Κεντρική Κτηνιατρική Υπηρεσία	3
14	Μεγάλη γεωγραφική εξάπλωση εκτροφών	3
15	Έλλειψη αναβάθμισης και εναρμόνισης Κεντρικής Βάσης Δεδομένων με το πρόγραμμα	2
16	Μη υποχρεωτικός χαρακτήρας στην εφαρμογή της σήμανσης	2
17	Έλλειψη εμβολίου το 2012 λειτούργησε ανασταλτικά στην εξέλιξη του προγράμματος	2
18	Δυσκολία στο συντονισμό των Τμημάτων Κτηνιατρικής	2
19	Αμελητέα συμβολή ή μειωμένο ενδιαφέρον ιδιωτών κτηνιάτρων	2
20	Γεωμορφολογία περιοχής	2
21	Καθυστέρηση καταβολής των εκτός έδρας αποζημιώσεων	2
22	Έλλειψη οδηγών	2
23	Λοιπά προβλήματα	1

Τέλος, πρέπει να λάβουμε υπόψη και τα μειονεκτήματα που προκύπτουν λόγω της χρήσης του ζωντανού εμβολίου REV-1. Αυτά συνοψίζονται στα εξής: το εμβολιακό στέλεχος μπορεί να προσβάλει τον άνθρωπο, μπορεί να προκαλέσει αποβολές στα έγκυα ζώα, αποβάλλεται για μικρό χρονικό διάστημα με τις εκκρίσεις μετά τον εμβολιασμό, δε διαφοροποιείται από το φυσικό στέλεχος στις ορολογικές εξετάσεις, τα εμβολιασμένα ενήλικα θηλυκά ζώα μπορεί να δώσουν ψευδώς θετικά αποτελέσματα εφ' όρου ζωής, ο χρόνος ζωής του εμβολίου είναι πολύ μικρός (1 έτος από την παραγωγή του), ενώ πρέπει να διασφαλίζεται η «αλυσίδα ψύξης» του.

Όλοι οι προαναφερόμενοι παράγοντες έχουν συνδράμει κατά καιρούς στο να αποδυναμώσουν την αποτελεσματικότητά του κατά τον έλεγχο και την εκρίζωση της νόσου στην Ελλάδα.

Τα προβλήματα όπως καταγράφηκαν από τα Τμήματα κτηνιατρικής κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων είναι πάρα πολλά και ποικίλης αιτιολογίας. Σε σχετική έρευνα που έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου στις Περιφερειακές Ενότητες στο τέλος του 2013, αυτά αποτυπώνονται ως εξής: →→→...

4. ΛΟΙΜΩΔΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

4.1. Αποτελέσματα Ελέγχων

Οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν κατά το έτος 2016, για την επιτήρηση και τον έλεγχο των λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων των ζώων φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

<i>ΑΣΘΕΝΕΙΑ</i>		<i>ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ</i>	<i>ΘΕΤΙΚΑ</i>
ΤΡΟΜΩΔΗΣ ΝΟΣΟΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ (Scrapie) σε αιγοπρόβατα		9.419	241
ΣΠΟΓΓΩΔΗΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΠΑΘΕΙΑ ΒΟΟΕΙΔΩΝ		12.105	0
ΠΡΟΒΑΤΑ ΠΟΥ ΓΟΝΟΤΥΠΗΘΗΚΑΝ (στο πλαίσιο του Προγράμματος Αναπαραγωγής)		3. 451	-
ΚΑΤΑΡΡΟΪΚΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΑΤΟΥ (*)	Ορολογικές εξετάσεις σε βοοειδή μάρτυρες	1.937 Elisa tests	266 Elisa tests
	Ορολογικές εξετάσεις σε αιγοπρόβατα	225 Elisa tests	63 Elisa tests
	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR, sequencing, κάθε αιτιολογίας) βοοειδή & αιγοπρόβατα	193	6 (*)
ΑΨΘΩΔΗΣ ΠΥΡΕΤΟΣ (**)	Βοοειδή	17.026 κλινικές εξετάσεις σε εκτροφές 14 ορολογικές εξετάσεις	0
	Χοιρινά-	3.971 (ορολογικές εξετάσεις)	0

	Αιγοπρόβατα		
ΦΥΣΑΛΙΔΩΔΗΣ ΝΟΣΟΣ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	Ορολογικές εξετάσεις	466	0
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΑΝΩΛΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ	Ορολογικές εξετάσεις	2.426	0
ΕΝΖΩΟΤΙΚΗ ΛΕΥΚΩΣΗ	Ορολογικές εξετάσεις	59.078 ζώα σε 2.410 εκτροφές	23 εκτροφές
	Εξετάσεις γάλακτος	920 εκτροφές	0
ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΙΛΟΥ	Ορολογικές εξετάσεις σε ιπποειδή	508	60 θετικά για IgG αντισώματα (παλιά λοίμωξη) και 0 θετικά για IgM αντισώματα (πρόσφατη λοίμωξη) ***
ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΒΑΤΟΥ	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα	32 (9 τεμάχια δέρματος και 23 αιμοδείγματα)	3 εστίες(****)
ΟΖΩΔΗΣ ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΔΑ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ (**)	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα, οφθαλμικές ρινικές εκκρίσεις	569 αναλύσεις (213 θετικές)	104 εστίες (*****)

(*) Κατά το 2016, διαπιστώθηκαν 2 εστίες Καταρροϊκού Πυρετού, σε εκτροφές αιγοπροβάτων, στη νήσο Ρόδο και στη νήσο Σάμο. Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 4.

(**) Κατά το 2016, κλινική εξέταση προ σφαγής διενεργήθηκε σε όλα τα χοιρινά, βοοειδή, βουβαλοειδή και αιγοπρόβατα από ελληνικές εκτροφές σε όλα τα σφαγεία της Χώρας. Επιπλέον, κλινικές εξετάσεις διενεργήθηκαν στις εκτροφές βοοειδών, χοίρων και αιγοπροβάτων, στο πλαίσιο της εφαρμογής προγραμμάτων επιτήρησης, καθώς και άλλων δράσεων.

(***) Κατά το 2016, δεν υπήρχαν εστίες Πυρετού του Δυτικού Νείλου, σε ιπποειδή.

(****) Κατά το 2016, επιβεβαιώθηκαν 3 εστίες Ευλογιάς του προβάτου, στη νήσο Λέσβο.

(*****) Κατά το 2016, επιβεβαιώθηκαν 104 εστίες Οζώδους Δερματίτιδας σε 15 νομούς (Σέρρες, Καβάλα, Θεσσαλονίκη, Πέλλα, Κιλκίς, Δράμα, Λέσβο, Ημαθία, Φλώρινα, Λάρισα, Αχαΐα, Κοζάνη, Πιερία, Έβρος, Πρέβεζα).

Σε ό,τι αφορά στα θετικά αποτελέσματα για **Scrapie**, αυτά αφορούν ζώα (πρόβατα ή αίγες) από τα οποία λήφθηκε δείγμα εγκεφάλου και τα πτώματά τους καταστράφηκαν, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στον Καν. (ΕΚ) 1069/2009. Στις εκτροφές προέλευσης των ζώων αυτών, επιβλήθηκαν υγειονομικά μέτρα (καθολική σφαγή ή διατήρηση υπό περιορισμούς), σύμφωνα με τις διατάξεις του Προγράμματος Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης των ΜΣΕ στα μικρά μηρυκαστικά, για το έτος 2016 (Υπουργική απόφαση 274/10968/18.02.2016).

Σε ό,τι αφορά στα θετικά αποτελέσματα για την **Ενζωτική Λεύκωση**, τα ζώα που έδωσαν θετικό αποτέλεσμα οδηγήθηκαν στο σφαγείο και οι αντίστοιχες εκτροφές προέλευσης χαρακτηρίστηκαν σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο ισχύον Πρόγραμμα εκρίζωσης της Ενζωτικής Λεύκωσης των βοοειδών (Υπουργική Απόφαση 286861/30.12.2003).

Σε ό,τι αφορά στον **Καταρροϊκό Πυρετό (ΚΠ) του προβάτου**, κατά το 2016, σημειώθηκαν 2 εστίες Καταρροϊκού Πυρετού, σε εκτροφές αιγοπροβάτων στη νήσο Ρόδο του Ανατολικού Αιγαίου και στη νήσο Σάμο του Βόρειου Αιγαίου. Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 4. Εφαρμόστηκαν όλα τα καθοριζόμενα μέτρα στην κείμενη νομοθεσία. Επιπλέον, συνεχίστηκε η ενεργητική επιτήρηση του νοσήματος, με τακτικές μηνιαίες εξετάσεις βοοειδών-μαρτύρων σε διάφορους νομούς ανά την επικράτεια, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στην Υπουργική Απόφαση 272/10958/26.01.16 (ΦΕΚ 265, τεύχος Β', 11-02-2016), με θέμα «Πρόγραμμα Επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του Προβάτου».

Αναφορικά με τον **Αφθώδη Πυρετό** στο νομό Έβρου, μια περιοχή υψηλού κινδύνου εισόδου του νοσήματος λόγω της εγγύτητας με την Τουρκία, εφαρμόζεται πρόγραμμα επιτήρησης, με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει κλινικές εξετάσεις σε εκτροφές βοοειδών τις περιοχής και στα σφαγεία, καθώς και ορολογικές αναλύσεις σε αιγοπρόβατα και χοιρινά της περιοχής, για την διαπίστωση υποκλινικών περιπτώσεων και φορέων της νόσου.

ο Ειδικά μέτρα

Σε ό,τι αφορά σε ειδικά μέτρα και πρωτοβουλίες που ελήφθησαν για την καλύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων επιτήρησης των ανωτέρω νοσημάτων, κατά το 2016, η Διεύθυνση Υγείας των Ζώων προχώρησε στις παρακάτω ενέργειες:

1. Έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων (στο πλαίσιο της εναρμόνισης της εθνικής με την κοινοτική νομοθεσία).

- Η υπ. αριθ. 350/12778/18.02.2016 Απόφαση Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΦΕΚ 2097 Β , 21.09.2011) «Πρόγραμμα Επιτήρησης του Πυρετού του Δυτικού Νείλου στα ιπποειδή και τα άγρια πτηνά».

- Η με αρ. 272/10958/26.01.2016 (ΦΕΚ 265 Β', 11.02.2016) Υπουργική Απόφαση με θέμα «Πρόγραμμα επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του προβάτου».
- Η με αρ. 351/12784/29.01.2016 (ΦΕΚ 380 Β'/18.02.2016) Υπουργική Απόφαση με θέμα «Πρόγραμμα επιτήρησης της Κλασσικής Πανώλης των Χοίρων (Κ.Π.Χ.) και της Φυσαλιδώδους Νόσου των Χοίρων (Φ.Ν.Χ.) για το έτος 2016».
- Η με αρ. πρωτ. 273/10962/18.02.2016 Υπουργική Απόφαση «Πρόγραμμα Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών (ΣΕΒ)».
- Η με αρ. πρωτ. 274/10968/18.02.2016 Υπουργική Απόφαση «Πρόγραμμα Επιτήρησης Ελέγχου και Εξάλειψης των Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών (ΜΣΕ) στα μικρά μηρυκαστικά».

4.2. Ανάπτυξη και χρήση ψηφιακών εφαρμογών.

- α) Βελτίωση της Εφαρμογής για την καταχώρηση των δειγματοληψιών ΣΕΒ-ΜΣΕ, στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής (ΟΠΣ) και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που διενεργούνται.
- β) Βελτίωση της ψηφιακής Εφαρμογής για την καταχώρηση των εμβολιασμών των βοοειδών κατά της Οζώδους Δερματίτιδας από τις αρμόδιες αρχές, για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την ιχνηλασιμότητα των εμβολιασμένων ζώων.
- γ) Σχεδιασμός και Ανάπτυξη ψηφιακής Εφαρμογής για την αυτοματοποίηση των διαδικασιών των οικονομικών αποζημιώσεων και ενισχύσεων, για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των οικονομικών, που αφορούν τα προγράμματα εξυγίανσης.

4.3. Εκπαίδευση Ενημέρωση για τα νοσήματα.

Κατά το 2016, πραγματοποιήθηκαν ενημερώσεις και εκπαιδεύσεις στο προσωπικό των Κτηνιατρικών Αρχών, μέσω ημερίδων και συμμετοχής των κτηνιάτρων σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την Οζώδη Δερματίτιδα των Βοοειδών, τον Αφθώδη Πυρετό, την Πανώλη των Μικρών Μηρυκαστικών και τα σχέδια εκτάκτου ανάγκης που αφορούν τα νοσήματα των ζώων. Στο πλαίσιο της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την Οζώδη Δερματίτιδα, πραγματοποιήθηκαν ενημερώσεις σε τοπικό επίπεδο σε κτηνοτρόφους και εμπλεκόμενους φορείς. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν στην Θεσσαλονίκη τρία (3) ευρωπαϊκά σεμινάρια, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 'Better Training for Safer Food (BTSF)', με θέμα «Contingency Planning and Transmissible Animal Disease Control», εστιασμένα στην Οζώδη Δερματίτιδα των Βοοειδών.

4.4 Συσκέψεις με Αρμόδιες Αρχές και Εργαστήρια για την διαχείριση και την αντιμετώπιση νοσημάτων, όπως ο Καταρροϊκός Πυρετός του Προβάτου, η Οζώδης

Δερματίτιδα των Βοοειδών, καθώς και για την βελτίωση του προγράμματος των ΜΣΕ.

4.5. Ενεργοποίηση του Σχεδίου Εκτάκτου Ανάγκης για τον έλεγχο της Οζώδους Δερματίτιδα των Βοοειδών.

Κατά το 2016, συνεχίστηκε ο υποχρεωτικός εμβολιασμός του συνόλου των ευπαθών ειδών με την χρήση ομόλογου ζωντανού εξασθενημένου εμβολίου κατά της Οζώδους Δερματίτιδας.

Για την αντιμετώπιση των εστιών Οζώδους Δερματίτιδας των Βοοειδών που εκδηλώθηκαν το 2016, ενεργοποιήθηκε το Σχέδιο Εκτάκτου Ανάγκης της 258933/05.08.2008 Υπουργικής Απόφασης. Τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση του νοσήματος περιγράφονται στην Οδηγία 92/119 ΕΕ και στις Εκτελεστικές Αποφάσεις της Κοινότητας 2008/2016, 2015/1500 και 2015/2055.

4.6. Ενεργοποίηση του Σχεδίου Εκτάκτου Ανάγκης για τον έλεγχο της Ευλογιάς του προβάτου

Για την αντιμετώπιση των 3 εστιών ευλογιάς του προβάτου στη νήσο Λέσβο, ενεργοποιήθηκε το Σχέδιο Εκτάκτου Ανάγκης της 258933/05.08.2008 Υπουργικής Απόφασης. Τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση του νοσήματος περιγράφονται στην Οδηγία 92/119 ΕΕ.

4.7. Διεθνείς Δράσεις για την Οζώδη Δερματίτιδα των Βοοειδών

Συμμετοχή σε δραστηριότητες, πρωτοβουλίες, ομάδες εργασίας και συσκέψεις, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ως εμπειρογνώμονες για την Οζώδη Δερματίτιδα των Βοοειδών.

5. ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΝΟΣΟΣ ΤΟΥ NEWCASTLE

5.1 Πρόγραμμα Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών και επίσημοι έλεγχοι έτους 2016

Κατά τη διάρκεια του έτους 2016 εφαρμόστηκε στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας το πρόγραμμα Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών, όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Ε.Ε, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις όλων των κατηγοριών προκειμένου να ληφθούν τα προβλεπόμενα δείγματα και να διενεργηθούν επίσημοι έλεγχοι για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των εν λόγω πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία για την τήρηση των όρων βιοασφάλειας για τη γρίπη των πτηνών.

Οι επισκέψεις/επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/σεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών κατά τη διάρκεια του έτους 2016 ελήφθησαν και εξετάστηκαν συνολικά 2.640 δείγματα εκτρεφόμενων πουλερικών από 250 εκμεταλλεύσεις καθώς και 28 δείγματα από 14 άγρια πτηνά. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων πουλερικών που δειγματολήφθηκαν ανά τύπο εκτροφής παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος 2016 Χώρα: Ελλάδα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που δειγματολήφθηκαν
Όρνιθες αυγοπαραγωγής	54
Πουλερικά απόδοσης προς εμπορία για οικόσιτες εκτροφές	57
Όρνιθες αναπαραγωγής	47
Θηράματα	13
Όρνιθες αναπαραγωγής ελευθέρως βοσκής	26
Ορνίθια ελευθέρως βοσκής	26
Ινδόρνιθες πάχυνσης	24
Ινδόρνιθες αναπαραγωγής	1
Στρυθοκάμηλοι	2
ΣΥΝΟΛΟ	250

Τα αποτελέσματα του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών έτους 2016 υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα στην Ε. Επιτροπή με την υπ' αριθμ. 1493024847483-10416 ηλεκτρονική φόρμα.

Στα παραπάνω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται τυχόν επιπλέον έλεγχοι οι οποίοι διενεργήθηκαν από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες της χώρας στα πλαίσια εφαρμογής των διαγνωστικών εξετάσεων που ζητούνται από τους πτηνοτρόφους της χώρας.

5.2 Αξιολόγηση επισήμων ελέγχων

Όσον αφορά τα αποτελέσματα των επισήμων ελέγχων σχετικά με τη συμμόρφωση των εκμεταλλεύσεων πουλερικών με τα ισχύοντα μέτρα βιοασφάλειας κατά το έτος 2016, δεν διαπιστώθηκαν εκμεταλλεύσεις που δεν είχαν συμμορφωθεί με τα μέτρα.

Σχετικά με τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων που διενεργήθηκαν σε δείγματα που ελήφθησαν από πουλερικά, ήταν όλα αρνητικά για τη γρίπη των πτηνών και τη νόσο του Newcastle. Ωστόσο, από τα άγρια πτηνά που εξετάστηκαν για γρίπη των πτηνών στο πλαίσιο του προγράμματος επιζωοτιολογικής διερεύνησης, ένας βουβοκύκνος (*Cygnus olor*) στο νομό Έβρου βρέθηκε θετικός στον υπότυπο H5N8. Το εν λόγω εύρημα γνωστοποιήθηκε άμεσα τόσο στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και στον Παγκόσμιο οργανισμό για την Υγεία των Ζώων.

5.3 Εθνική Νομοθεσία σχετικά με τη γρίπη των πτηνών και τη νόσο του Newcastle που τέθηκε σε ισχύ το 2016

Η Υπουργική Απόφαση 4802/142588/18.12.2015 «Εφαρμογή Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών» (ΦΕΚ 2962, Τεύχος Β', 31.12.2015).

6. ΖΩΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

6.1 Εφαρμογή Π.Δ/τος 28/2009 (ΦΕΚ 46, Τεύχος Α', 16.03.2009), όπως ισχύει, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως ισχύει, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων.

Κατά το έτος 2016 συνεχίστηκε η διαδικασία χορήγησης σε μονάδες υδατοκαλλιέργειας της κτηνιατρικής άδειας του Π.Δ. 28/2009 ή της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας του ν. 4282/2014 που πιστοποιούν τη συμμόρφωση των μονάδων ως προς τις απαιτήσεις τήρησης των όρων ορθής υγιεινής πρακτικής, ιχνηλασιμότητας και εποπτείας της υγείας των εκτρεφόμενων ζώων υδατοκαλλιέργειας. Στο πλαίσιο χορήγησης ή τροποποίησης αυτών των αδειών και αφού προηγήθηκε αξιολόγηση των απαιτούμενων τεχνικών εκθέσεων, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες αυτοψίες από επισήμους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωσή τους. Συνολικά έγινε αυτοψία σε 20 εκμεταλλεύσεις οι οποίες έλαβαν την προβλεπόμενη άδεια και τον κωδικό αριθμό, ανεβάζοντας στο τέλος του 2016 το συνολικό αριθμό των εκμεταλλεύσεων που έχουν συμμορφωθεί με αυτή την υποχρέωση σε **512** και το συνολικό αριθμό επιχειρήσεων που αντιστοιχούν σε αυτές σε **300**.

6.2 Αξιολόγηση επισήμων ελέγχων

Στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 7 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ για τη διεξαγωγή επισήμων ελέγχων στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας, διενεργήθηκαν 46 επιθεωρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοψιών σε λειτουργούσες εκμεταλλεύσεις για τη χορήγηση των προβλεπόμενων αδειών, από επίσημους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών και διαπιστώθηκε ότι σε ένα ποσοστό της τάξης του 10% οι μονάδες δεν συμμορφώνονταν με τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την υγεία των ζώων υδατοκαλλιέργειας

7. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ

Το 2016 δεν εφαρμόστηκε πρόγραμμα ενεργητικής επιτήρησης των ασθενειών των μελισσών και οι έλεγχοι των κτηνιατρικών υπηρεσιών σε μελισσοκομεία διεξήχθησαν στο πλαίσιο της διερεύνησης, της δειγματοληψίας και των διαγνωστικών εξετάσεων που έλαβαν χώρα κατόπιν σχετικών αιτημάτων των ίδιων των μελισσοκόμων.

Ο αριθμός των δειγμάτων και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τα επίσημα κτηνιατρικά εργαστήρια της χώρας αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Εργαστηριακές Εξετάσεις Υγείας των Μελισσών 2016

Κτηνιατρικά Εργαστήρια και Ονοματεπώνυμο Υπεύθυνων Εξετάσεων Υγείας των Μελισσών:				Εξετάσεις μελισσών						Εξετάσεις γόνου						Εξετάσεις για εξωτικά αρθρόποδα			
	Αρ. Μελισσοκόμων (Number of Beekeeper)	Αρ. δειγμάτων μελισσών (Number of bee samples)	Αριθμός δειγμάτων γόνου (Number of brood samples)	Βαρροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Τραχειακή Ακαρίαση (Tracheal acariosis)	Νοζεμίαση (Nosemosis)	Αμοιβάδωση (Amoeba disease)	Senotainia tricuspis	Ιοί μελισσών (Viral diseases CBPV, ABPV, DWV)	Βαρροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Αμερικάνικη Σηψιγονία (American foulbrood)	Ευρωπαϊκή Σηψιγονία (European foulbrood)	Ασκοσφαίρωση (Chalkbrood)	Ασπεργίλωση (Stonebrood)	Σακόμορφος γόνος (Sacbrood)	Κηρόσκοροι (<i>Wax moths</i>) (<i>G. mellonella</i> + <i>A. grisella</i>)	Τροπιλαιλάτπιση (Tropilaelaps infestation of honey bees)	<i>Aethina tumida</i> (μικρό σκαθίρι κυψελών) (Small hive beetle)	Ασιατική σφήγκα (<i>Vespa velutina</i>) (Asian hornet)
Κτηνιατρικό Κέντρο Αθηνών (Στούγιου Δέσποινα και Καραουλάνη Ουρανία), Κτηνιατρικό Κέντρο Θεσσαλονίκης (Ράγιας Βασίλειος), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου (Κατζαγιαννάκης Αριστομένης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Λαρίσης (Κοντοπούλου Μαρία), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χανίων (Σκανδαλάκης Ιωάννης & Τοματζινάκης Ιωάννης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας (Κατσαρός Δημήτριος), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Τρίτολης (Σιάνα Παναγιώτα), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Καβάλας (Ουρεϊλίδης Κων/νος)																			
Αριθμός εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2016	442	793	158	459	333	785	474	283	5	86	119	94	106	98	70	89	370	370	399
Αριθμός θετικών δειγμάτων που βρέθηκαν κατά το 2016				120	0	487	110	0	0	28	38	1	14	3	1	11	0	0	0

Δ3. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ & ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΩΝ

3.1.ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ 2016

3.1.1.ΒΟΟΕΙΔΗ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1760/2000 και για το έτος 2016, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων, με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου, ο όγκος μεταβολών κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό της Κτηνιατρικής Βάσης Δεδομένων και αποτελούσαν το 3% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα παρατίθενται στον ΠΙΝΑΚΑ Ι.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

1. Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	34.079
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	408
Συνολικός αριθμός των βοοειδών κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	748.539
Συνολικός αριθμός βοοειδών που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	33.113

2. Μη συμμόρφωση με τον κανονισμό (ΕΚ) 1760/2000

Εκμεταλλεύσεις στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	56
---	----

3. Κυρώσεις που επιβλήθηκαν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 494/98 της επιτροπής

	Ζώα	Εκμεταλλεύσεις
Περιορισμός των μετακινήσεων μεμονωμένων βοοειδών	0	0
Περιορισμός των μετακινήσεων όλων των βοοειδών της εκμετάλλευσης	336	10
Καταστροφή βοοειδών	0	0
Σύνολο	336	10

3.1.2. ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 και για το έτος 2016, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων, με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό της Κτηνιατρικής Βάσης Δεδομένων και αποτελούσαν το 3% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα αυτών για την επικράτεια παρατίθενται στον **ΠΙΝΑΚΑ ΙΙ**.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

1. Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	122.722
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	464
Συνολικός αριθμός των αιγοπροβάτων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	15.632.235
Συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	109.457

2. Περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	120
---	-----

3. Κυρώσεις που επιβλήθηκαν

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις	51
---	----

3.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2016 στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών και αιγοπροβάτων υπολείπονταν του κοινοτικού στόχου, καλύπτοντας αντίστοιχα ποσοστό μόλις 1,19% των εκμεταλλεύσεων βοοειδών (με στόχο το 3%) και 0,38% των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων (με στόχο το 3%).

Οι αιτίες της εν λόγω υστέρησης συνοψίζονται στα εξής:

(α) διαπιστώνεται διαρκής μείωση του μόνιμου προσωπικού των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών που επωμίζονται την αρμοδιότητα διεξαγωγής των επιτοπίων ελέγχων,

(β) μειώθηκαν σημαντικά οι προβλεπόμενες μετακινήσεις εκτός έδρας των κτηνιάτρων-υπαλλήλων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά ανεφάρμοστη η επίτευξη του στόχου διενέργειας επιτοπίων ελέγχων στα οριζόμενα από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία ποσοστά των εκτροφών βοοειδών και αιγοπροβάτων της επικράτειας (προβλεπόμενοι έλεγχοι 4.704 εκμεταλλεύσεων βοοειδών και αιγοπροβάτων, διενεργηθέντες έλεγχοι 872 εκμεταλλεύσεων βοοειδών και αιγοπροβάτων)

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε το εξής:

Η Δ/νση Κ.Α.Φ.Ε., ως κεντρική αρμόδια αρχή, στα πλαίσια της εποπτείας του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής, αρχικά στον τομέα των αιγοπροβάτων, έχει θέσει σε εφαρμογή, πάγια διαδικασία ελέγχου και αποτύπωσης αδρανών εκμεταλλεύσεων.

Ως «αδρανείς» ορίζονται οι εκμεταλλεύσεις για τις οποίες, στο διάστημα των δύο τελευταίων ετών, σε σχέση με το έτος αναφοράς, δεν έχει καταχωρηθεί καμία πληροφορία στην Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων που να αφορά σε ετήσια απογραφή, σε παραγγελία μέσω σήμανσης και σε κίνηση ζωικού κεφαλαίου (αθροιστικά κι όχι διαζευκτικά για τις τρεις παραμέτρους).

Ως «εν λειτουργία» ορίζονται οι εκμεταλλεύσεις για τις οποίες, μέχρι την χρονική στιγμή του έτους αναφοράς κατά την οποία ενεργοποιούνται τα φίλτρα της εποπτείας, δεν έχει καταχωρηθεί πληροφορία που να αφορά σε ημερομηνία διακοπής της εκμετάλλευσης.

Η διαδικασία της αδρανοποίησης έλαβε χώρα για πρώτη φορά στις 6/6/2016 και αφορούσε μόνο σε εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων. Οδήγησε δε σε διακοπή 30.114 εκμεταλλεύσεων.

Έχει ήδη προγραμματιστεί και αναμένεται να υλοποιηθεί μέχρι το τέλος του 2017, διαδικασία αδρανοποίησης με ανάλογα κριτήρια (απουσία καταχωρημένης πληροφορίας σε επίπεδο εκμετάλλευσης που να αφορά σε κινήσεις ζώων, σε επιτόπιους ελέγχους, σε κυρώσεις, σε παραγγελίες μέσω σήμανσης, κτλ) και για τις εκμεταλλεύσεις βοοειδών.

Κατά συνέπεια αναμένουμε τα ποσοστά των επιτοπίων ελέγχων να βελτιωθούν για το 2017 (ΠΟΕΣΕ 2018).

Οι διαδικασίες αδρανοποίησης στους τομείς των βοοειδών και αιγοπροβάτων, ως πάγιες δράσεις, θα υλοποιούνται κάθε έτος.

Ωστόσο, τα όσα περιγράφονται ανωτέρω ως αιτίες υστέρησης, παραμένουν και αποτελούν τον καταλυτικό αρνητικό αιτιολογικό παράγοντα του χαμηλού ποσοστού επιτοπίων ελέγχων.

Δ4. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Καταλοίπων (ΕΠΕΚ) για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους καθορίζεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 259/98 (ΦΕΚ 191 Α') σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 96/22/ΕΚ και 96/23/ΕΚ του Συμβουλίου, του Καν. 470/2009/ΕΚ και Καν. 37/2010/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, και η εφαρμογή του είναι υποχρεωτική.

Για το 2016 η εφαρμογή του ΕΠΕΚ έγινε σύμφωνα με το πλάνο που είχε καταρτίσει η Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών - Τμήμα Κτηνιατρικών Φαρμάκων, Καταλοίπων & Κτηνιατρικών Εφοδίων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΚΑΑ) και είχε αποστείλει στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές (Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων) (ΑΑ).

Τα αποτελέσματα του προγράμματος του 2016, καθώς και το πλάνο του ΕΠΕΚ 2017 υποβλήθηκαν στη αντίστοιχη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία.

Ειδικότερα οι ΑΑ πραγματοποίησαν 4.028 δειγματοληψίες από τα 5.138 στοχοθετημένα δείγματα που δηλώθηκαν στο πλάνο του ΕΠΕΚ 2016 και αφορούσαν διάφορα είδη ζώων και υποστρώματα (βοοειδή, χοίροι, αιγοπρόβατα, ψάρια, πουλερικά, κουνέλια, εκτρεφόμενα και άγρια θηράματα, αυγά, γάλα και μέλι) (ποσοστό ολοκλήρωσης 78,40%).

Ο αριθμός των δειγμάτων που αναλύθηκαν από τα αρμόδια Κτηνιατρικά Εργαστήρια ήταν 3.835, ποσοστό 95,21%.

Ο αριθμός των στοχοθετημένων δειγμάτων που ελήφθησαν και αναλύθηκαν φαίνονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα Ι :

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι					
ΕΠΕΚ 2016- ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ					
ΕΙΔΗ ΖΩΩΝ/ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΠΛΑΝΟ (PLAN) 2016	ΛΗΦΘΕΝΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΥΘΗΚΑΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (%)
ΒΟΟΕΙΔΗ	653	588	90,05	575	97,79
ΧΟΙΡΟΙ	720	658	91,39	644	97,87
ΑΙΓ-ΠΡ	454	391	86,12	376	96,16
ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ	1060	695	65,57	685	98,56
ΙΧΘ	999	676	67,67	624	92,31
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	72	67	93,06	64	95,52
ΕΚΤΡ.ΘΗΡ	100	48	48,00	43	89,58
ΑΓΡ.ΘΗΡ	100	25	25,00	25	100,00
ΓΑΛΑ	610	536	87,87	500	93,28
ΑΥΓΑ	200	169	84,50	124	73,37
ΜΕΛΙ	170	175	102,94	175	100,00
ΣΥΝΟΛΟ	5138	4028	78,40%	3835	95,21%

Από τα δείγματα που αναλύθηκαν βρέθηκαν 18 δείγματα μη συμμορφούμενα προς την ενωσιακή νομοθεσία (ποσοστό 0,46%).

Στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΠΕΚ 2016, οι ΑΑ διενήργησαν επιπλέον και ύποπτες δειγματοληψίες, μετά από θετικό αποτέλεσμα που διαπιστώθηκε σε στοχοθετημένο δείγμα ή μετά από καταγγελία, υποψία ή ένδειξη παράνομης αγωγής ή μη-συμμόρφωσης, καθώς και άλλες δειγματοληψίες που ήταν αναγκαίες κατά περίπτωση.

Από τις ύποπτες δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν το 2016, δεν βρέθηκαν μη συμμορφούμενα δείγματα. Από τις άλλες δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν το 2016, 8 δείγματα βρέθηκαν μη συμμορφούμενα.

Ειδικότερα τα μη συμμορφούμενα δείγματα αναλύονται στον παρακάτω πίνακα ΙΙ :

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ			
ΕΠΕΚ 2016- ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΟΥΜΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ			
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΟΥΜΕΝΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΟΥΣΙΑ ΠΟΥ ΑΝΙΧΝΕΥΘΗΚΕ
ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΑ (TARGET)			
8	ΝΕΦΡΟΣ	ΧΟΙΡΟΣ	ΩΧΡΑΤΟΞΙΝΗ Α
2	ΗΠΑΡ	ΠΡΟΒΑΤΟ	ΚΑΔΜΙΟ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΠΤΗΝΟ	ΣΑΛΙΝΟΜΥΚΙΝΗ
2	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΑΓΡΙΟ ΘΗΡΑΜΑ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΑΓΡΙΟ ΘΗΡΑΜΑ	ΚΑΔΜΙΟ
1	ΓΑΛΑ	ΑΓΕΛΑΔΑ	ΔΙΚΛΟΦΕΝΑΚΗ
1	ΓΑΛΑ	ΑΙΓΑ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΗ Μ1
2	ΓΑΛΑ	ΠΡΟΒΑΤΟ	ΑΦΛΑΤΟΞΙΝΗ Μ1
ΣΥΝΟΛΟ: 18			
ΑΛΛΑ (OTHERS)			
4	-	ΖΩΝΤΑ ΔΙΘΥΡΑ ΜΑΛΑΚΙΑ	ΚΑΔΜΙΟ
4	-	ΖΩΝΤΑ ΔΙΘΥΡΑ ΜΑΛΑΚΙΑ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ&ΚΑΔΜΙΟ
ΣΥΝΟΛΟ: 8			

Στις περιπτώσεις μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων, οι ΑΑ προέβησαν στις απαραίτητες ενέργειες ανάλογα με την περίπτωση, όπως έρευνα στην εκμετάλλευση καταγωγής ή προέλευσης, έλεγχο Μητρώου Φαρμακευτικής Αγωγής, λήψη ύποπτων δειγμάτων, με σκοπό τον καθορισμό των λόγων της παρουσίας καταλοίπων και επέβαλλαν όλα τα απαιτούμενα μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις όπως επιτήρηση και απομόνωση της εκμετάλλευσης, απαγόρευση διάθεσης στην κατανάλωση προϊόντων, κλπ.

Η ΚΑΑ καταχώρησε στη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τις ενέργειες που ελήφθησαν στις περιπτώσεις των μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων.

Επιπλέον η ΚΑΑ κοινοποίησε τα μη συμμορφούμενα αποτελέσματα ως προς την ανίχνευση καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων στον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), στο πλαίσιο εφαρμογής του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ 262385/2010 (ΦΕΚ 509 Β'), σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 και του κανονισμού (ΕΚ) 1698/05 του Συμβουλίου, για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων.

Στον τομέα των δειγματοληψιών και των αναλύσεων των δειγμάτων για το ΕΠΕΚ, παρατηρείται υστέρηση ορισμένων υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια αυτών των δειγματοληψιών και των αναλύσεων ως προς την επίτευξη των στόχων.

Οι αιτίες των παραπάνω υστερήσεων συνοψίζονται στα εξής:

- εμφάνιση σοβαρών ασθενειών, επιζωοτιών, όπως οζώδης δερματίτιδα και ενεργοποίηση σχεδίων εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπιση τους,
- διαρκής μείωση του προσωπικού των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών και των εργαστηρίων με επακόλουθη υποστελέχωση των εργαστηρίων σε εξειδικευμένο προσωπικό,
- σημαντική μείωση των προβλεπόμενων ημερών για μετακινήσεις εκτός έδρας των κτηνιάτρων-υπαλλήλων και των οικονομικών πόρων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά πολύ δύσκολη η επίτευξη του στόχου διενέργειας των δειγματοληψιών στο 100%,
- η πολυπλοκότητα και το μεγάλο χρονικό διάστημα διεξαγωγής των οικονομικών διαγωνισμών για την προμήθεια εργαστηριακών υλικών, αντιδραστηρίων και οργάνων,
- η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων τόσο για την επισκευή και συντήρηση οργάνων και μηχανημάτων των εργαστηρίων, όσο και για την προμήθεια των απαραίτητων εργαστηριακών υλικών και αντιδραστηρίων.

E. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ 2016

1.1 Επίσημοι έλεγχοι κατά τη μεταφορά

α. Κατά το έτος **2016** πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά, έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Καν 1/2005 από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων και από τους Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν:

- στις αποστολές ζώων που αφικνούνται στα σφαγεία της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας,
- στις εκμεταλλεύσεις προορισμού (της περιοχής δικαιοδοσίας Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας) αποστολών ζώων διάρκειας μεταφοράς άνω των 8 ωρών,
- στις εκμεταλλεύσεις αναχώρησης των ζώων (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας), για μεταφορές στο εσωτερικό της Χώρας, στα πλαίσια των ελέγχων που διενεργούνται για την υγεία των ζώων και για την έκδοση των εγγράφων κυκλοφορίας -υγειονομικών πιστοποιητικών,
- στους λιμένες Πάτρας και Ηγουμενίτσας σε αποστολές ζώων που μεταφέρονται σε ταξίδια άνω των 8 ωρών
- στο οδικό δίκτυο της Εγνατίας Οδού και
- στα σημεία εισόδου ή εξόδου της Χώρας

β. Τα αποτελέσματα των ελέγχων για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, παρατίθενται στο Παράρτημα Α του τομέα αυτού, στον οποίον αναφέρονται οι αριθμοί των ελέγχων, και οι παραβάσεις που εντοπίστηκαν σχετικά με το είδος ζώων, στους παρακάτω τύπους και στα συνοδευτικά έγγραφα :

- κατά τη διάρκεια της μεταφοράς,
- στον τόπο προορισμού,
- στον τόπο αναχώρησης,
- στους τόπους μεταφόρτωσης,
- συνοδευτικά έγγραφα

κατά τη διάρκεια των οποίων, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες ελλείψεις που αφορούσαν Έλληνες και αλλοδαπούς μεταφορείς:

1) Σε μία Περιφερειακή Ενότητα κατά τη διάρκεια μιας αμερόληπτης επιθεώρησης διαπιστώθηκε ότι ο οδηγός δεν είχε ανανεώσει το πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας προσωπικού μεταφορέων και κέντρων συγκέντρωσης από την κεντρική αρμόδια αρχή. Ζητήθηκε άμεσα η

ανανέωση του πιστοποιητικού ικανότητας. Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη μη συμμόρφωση δεν έχει συμπεριληφθεί στους ανωτέρω πίνακες, καθώς δεν έχει προβλεφθεί διαθέσιμο σχετικό πεδίο.

2) Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα κατά τη διάρκεια αμερόληπτων επιθεωρήσεων διαπιστώθηκε έλλειψη Βεβαίωσης Καταλληλότητας του οχήματος σε μεταφορές ως 65 χλμ. Επίσης διαπιστώθηκε ελλιπής εξοπλισμός φορτοεκφόρτωσης, αδυναμία αποτελεσματικής απολύμανσης οχήματος και απουσία υγειονομικού πιστοποιητικού σε μία περίπτωση.

3) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα κατά τη διάρκεια δύο αμερόληπτων επιθεωρήσεων διαπιστώθηκαν τα παρακάτω:

Τα οχήματα είχαν υπέρβαση της μέγιστης επιτρεπόμενης πυκνότητας φόρτωσης με βοοειδή διάφορων ηλικιών που επιπλέον δεν έφεραν σήμανση. Οι οδηγοί δεν κατείχαν βεβαίωση καταλληλότητας οχήματος μεταφοράς ζώων και απουσίαζαν τα απαραίτητα έγγραφα για τη μετακίνηση των ζώων.

4) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε έντεκα μεταφορικά μέσα δεν προσκομίστηκαν Βεβαιώσεις Καταλληλότητας του οχήματος σε μεταφορές ως 65 χλμ.

5) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα αναφέρθηκαν τα εξής:

- Κατά το δειγματοληπτικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε σε αρχεία του Κτηνιατρικού Κέντρου διαπιστώθηκε ότι κατά την επιθεώρηση που πραγματοποίησε η αρμόδια αρχή, σε μια παρτίδα ζώων απουσίαζε όλο το Ημερολόγιο Ταξιδιού. Συγκεκριμένα ο μεταφορέας δεν το παρέδωσε στον τόπο προορισμού και ως εκ τούτου "ο φύλακας δεν μπορεί να φυλάσσει το Ημερολόγιο Ταξιδιού, εκτός του Τμήματος 4, επί τουλάχιστον τρία έτη" (άρθρο 5 Παράρτημα ΙΙ).

- Κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε σε αρχεία του Κτηνιατρικού Κέντρου και μετά από έλεγχο των εκτυπώσεων GPS που αφορούν τη μεταφορά μιας παρτίδας βοοειδών παρατηρήθηκε ότι η θερμοκρασία έπεσε κάτω από τους 0° C και συγκεκριμένα:

- από τις 15:05 μέχρι και τις 16:30 από -3,6° C μέχρι και -4,2° C και
- από τις 18:10 μέχρι και τις 18:35 στους -1,5° C.

6) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα αναφέρθηκαν τα εξής:

- ❖ Κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε σε αρχεία του Κτηνιατρικού Κέντρου η θερμοκρασία εντός των διαμερισμάτων μεταφοράς των ζώων υπερέβαινε τα επιτρεπτά όρια κατά το διάστημα από 16:29:18 έως και 18:04:33 με μέγιστη ένδειξη τους 36,60 ° C για περίπου 5 λεπτά.

- ❖ Μετά από έλεγχο των εκτυπώσεων του GPS διαπιστώθηκε για περιορισμένο χρονικό διάστημα μικρή υπέρβαση του ορίου ταχύτητας.

7) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα κατά το διοικητικό έλεγχο εγγράφων που για μια παρτίδα βοοειδών διαπιστώθηκε ότι ο μεταφορέας δεν είχε τηρήσει τις απαραίτητες ωριαίες και εικοσιτετράωρες στάσεις ως όφειλε σύμφωνα με τον Καν.1/2005.Στο τμήμα 2 του ημερολογίου ταξιδιού και στα πλαίσια 3, 4, και 5 δεν αναγραφόταν καμιά πληροφορία ώστε να αναγράφεται η

ώρα φόρτωσης του πρώτου ζώου, ο αριθμός των ζώων που φορτώθηκαν και τα στοιχεία του μέσου μεταφοράς.

8) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα κατά την αμερόληπτη επιθεώρηση που έγινε κατά την διάρκεια της μεταφοράς σε εθνική οδό, σε όχημα μεταφοράς ζώντων ζώων διαπιστώθηκε η παρακάτω παράβαση:

Δεν έγινε η κατάλληλη ωριαία στάση για ανάπαυση και παροχή νερού και τροφής μετά τις 14 ώρες ταξιδιού, όπως επιβεβαιώνεται και με την εκτύπωση του GPS. Επίσης κατά τον διοικητικό έλεγχο των εγγράφων τριών αποστολών ζώων δεν προσκομίστηκαν τα ημερολόγια ταξιδιού.

Στο σχετικό Παράρτημα 6 αναφέρεται η ετήσια έκθεση για τις αμερόληπτες επιθεωρήσεις ζώων, μεταφορικών μέσων και συνοδευτικών εγγράφων που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2005.

1.2. Επίσημοι έλεγχοι κατά τη σφαγή ή τη θανάτωση

α. Κατά το έτος 2016 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη σφαγή ή τη θανάτωσή τους, οι ετήσιοι έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 327/1996, «για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή την θανάτωσή στις σε συμμόρφωση με την Οδηγία 93/119/ΕΚ» και του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ του Συμβουλίου, από τις αρμόδιες Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάζστηκαν, στα σφαγεία (στις περιοχές δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων στις Χώρες). Τα αποτελέσματα των ελέγχων όλων των πρακτικών και διαδικασιών χειρισμών των ζώων από την στιγμή άφιξης τους στο σφαγείο, την εκφόρτωσή τους σε αυτό, τη στέγασή στις χώρους ενσταυβλισμού του σφαγείου, την καθοδήγησή τους στο χώρο αναισθητοποίησης, την συγκράτησή τους, την αναισθητοποίησή τους με την χρησιμοποίηση μεθόδων και εξοπλισμού αναισθητοποίησης κατάλληλων για το είδος των ζώων και τέλος την αφάιμαξή τους αφορούσαν

- τον αριθμό των οχημάτων που αφίχθησαν και ελέχθηκαν κατά την άφιξή στις στο σφαγείο,
- τον αριθμό των επιθεωρήσεων στο σφαγείο,
- των αριθμό των ζώων ανά είδος που εσφάγησαν,
- στις παραβάσεις που εντοπίστηκαν,
- στα μέτρα που ελήφθησαν ή στις κυρώσεις που επεβλήθησαν

ΣΥΝΟΛΟ ΣΦΑΓΕΙΩΝ (2016)	ΣΥΜΜΟΡΦΩΜΕΝΑ	ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΜΕΝΑ	ΕΛΕΓΧΟΙ (ΣΦΑΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ)
386 (246 πτηνών και 140 σπληφόρων)	45	36	81 ΣΦΑΓΕΙΑ 614 ΟΧΗΜΑΤΑ

1.3. Επίσημοι έλεγχοι στις εκτροφές

α. Κατά το έτος 2016 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των μόσχων, χοίρων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και ωοπαραγωγών ορνίθων, έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 179/98 (μόσχοι), Π.Δ. 374/2001 (ζώα στις εκτροφές), Π.Δ.215/2003 (χοίροι), του Π.Δ. 216/2003 (ωοπαραγωγές όρνιθες) και της ΚΥΑ 283329/2010 (κοτόπουλα κρεοπαραγωγής), από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν, στις εκτροφές μόσχων, χοίρων και ωοπαραγωγών ορνίθων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και άλλων ζώων εκτροφής (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας)

Τα αποτελέσματα των ελέγχων αφορούσαν:

- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων ανά είδος ζώου,
- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων που ελέγχθησαν ανά είδος,
- αριθμός των ελέγχων
- τις εντοπισθείσες παραβάσεις ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- την επιβολή κυρώσεων ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- Επίσης έγιναν στοχευμένοι έλεγχοι ως προς την απαίτηση της αντικατάστασης των συμβατικών από εμπλουτισμένους κλωβούς στις μονάδες ωτόκων ορνίθων καθώς και για την εφαρμογή του ομαδικού ενσταυλισμού χοιρομητέρων και θηλυκών χοιριδίων στις χοιροτροφικές μονάδες άνω των δέκα χοιρομητέρων .

β. Παρατίθεται, στο Παράρτημα 7 η Ετήσια έκθεση του έτους 2016 με τα αποτελέσματα των ελέγχων για την προστασία των ζώων στις εκτροφές , με τους πίνακες 1 και 2 της Απόφασης 778/2006/ΕΚ.

γ. Παρατηρήσεις επί των αποτελεσμάτων, σύμφωνα με την Απόφαση 778/2006/ΕΚ

Κατά τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2016 στις εκτροφές, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες σημαντικότερες μη συμμορφώσεις :

1. Εκτροφές χοίρων:

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα καταγράφηκε μη συμμόρφωση ως προς τον επαρκή αριθμό προσωπικού και σημειώθηκε ως τέτοια στο πεδίο «Προσωπικό». Στην ίδια εκτροφή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση που αφορά στην ανάγκη βελτίωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων και σημειώθηκε ως τέτοια στο πεδίο «Κτίρια και χώροι σταυλισμού» του Πίνακα Ι του Παραρτήματος Ι της Απόφασης 778.2006.ΕΚ (Μη συμμορφώσεις Β).
- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων. Δόθηκε μηνιαία προθεσμία συμμόρφωσης (μη συμμόρφωση Α).

- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροπή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων. Δόθηκε εξαμηνιαία προθεσμία συμμόρφωσης (μη συμμόρφωση Β).
- Σε άλλη Περιφερειακή ενότητα σε 2 εκτροφές χοίρων παρατηρήθηκε έλλειψη υλικών απασχόλησης (μη συμμόρφωση Β). Από αυτές τις 2 εκτροφές επιπλέον σε μία άλλη εκτροπή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τη διενέργεια ακρωτηριασμών (μη συμμόρφωση Β).
- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροπή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων. (μη συμμόρφωση Α).
- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε πέντε εκτροφές καταγράφηκαν οι εξής μη συμμορφώσεις:

Σε μία εκτροπή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, το υλικό απασχόλησης και τον ελάχιστο φωτισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μια άλλη εκτροπή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, το υλικό απασχόλησης, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό, τις επιφάνειες δαπέδου και τη διεξαγωγή ακρωτηριασμών (μη συμμόρφωση Β).

Σε μια άλλη εκτροπή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, το υλικό απασχόλησης, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και την παροχή τροφής και νερού (μη συμμόρφωση Β).

Σε μια άλλη εκτροπή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, το υλικό απασχόλησης, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό, τις επιφάνειες δαπέδου, τη διεξαγωγή ακρωτηριασμών και την παροχή τροφής και νερού (μη συμμόρφωση Β).

Σε μια άλλη εκτροπή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό, τις επιφάνειες δαπέδου και την παροχή τροφής και νερού (μη συμμόρφωση Β).

Σε όλες τις παραπάνω μη συμμορφώσεις δόθηκε τρίμηνη προθεσμία συμμόρφωσης.

2. Εκτροφές ωοτόκων ορνίθων :

- Σε πέντε εκτροφές με εμπλουτισμένους κλωβούς μιας Περιφερειακής Ενότητας υπήρξαν οι ακόλουθες μη συμμορφώσεις:

Σε μία εκτροπή μία μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροπή μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροπή μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και τον ελεύθερο χώρο δαπέδου (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροπή μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα, το φωτισμό, τον ελεύθερο χώρο δαπέδου, την παροχή νερού και τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε μία άλλη εκτροπή μία μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα και το φωτισμό (μη συμμόρφωση Β).

Σε όλες τις παραπάνω μη συμμορφώσεις δόθηκε τρίμηνη προθεσμία συμμόρφωσης.

- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή δαπέδου με στρωμένη υπήρξε μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα (αρχείου με κτηνιατρικές συνταγές και εμβολιασμούς, αρχείου απολυμάνσεων και αρχείου συντήρησης και εξοπλισμού), τον ελεύθερο χώρο δαπέδου και τα κτίρια και χώρους σταυλισμού (μη τήρηση απαιτήσεων για το διαθέσιμο μήκος κούρνιας ανά πτηνό) (όλες μη συμμορφώσεις Β). Η εν λόγω εκτροφή συμμορφώθηκε ακολούθως. σε όλα τα ανωτέρω πλην του διαθέσιμου μήκους κούρνιας ανά πτηνό. Η συγκεκριμένη μη συμμόρφωση θα επανελεγχθεί εντός του 2017.
- Επίσης στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς υπήρξε μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα (αρχείου με κτηνιατρικές συνταγές και εμβολιασμούς, αρχείου απολυμάνσεων και αρχείου συντήρησης και εξοπλισμού), υπήρχαν όρνιθες περισσότερες από τον επιτρεπόμενο αριθμό, ενώ γίνεται πρόσθετος απορραμφισμός σε πτηνά μεγαλύτερα των 10 ημερών λόγω κανιβαλισμού (μη συμμόρφωση Α - προθεσμία συμμόρφωσης εντός ενός μήνα). Η εν λόγω εκτροφή συμμορφώθηκε ακολούθως.
- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή υπήρξε μη συμμόρφωση ως προς τον ελάχιστο φωτισμό-μειωμένη ένταση φωτισμού - και τον ελεύθερο χώρο δαπέδου - υπέρβαση μέγιστης δυναμικότητας (μη συμμόρφωση Β).

Πίνακας 11 Αριθμός ωτόκων ορνίθων και αριθμός εκμεταλλεύσεων ανάλογα με τη μέθοδο εκτροφής στην Ελλάδα έως Δεκέμβριο 2016

Συνολικός αριθμός		Ελευθέρως Βοσκής		Δαπέδου		Βιολογικές		Εμπλουτισμένοι κλωβοί	
Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες
605	4.206.188	118	97.953	186	400.578	32	108084	269	3.599.573

3. Εκτροφές κοτόπουλων κρεοπαραγωγής :

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Α).
- Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε τέσσερις εκτροφές παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Α).

4. Εκτροφές βοοειδών (εκτός από μόσχους)

Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε 25 εκτροφές παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων , κυρίως μητρώων θανάτων ζώων (μη συμμόρφωση Α). Οι έλεγχοι έλαβαν χώρα στα πλαίσια μαζικού εμβολιασμού βοοειδών κατά της Οζώδους Δερματίτιδας Βοοειδών το 2016.

Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τον τομέα της επιθεώρησης (μη συμμόρφωση Α).

5. Εκτροφές προβάτων

Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε 2 εκτροφές παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων, (μη συμμόρφωση Β).

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΣΤ1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2016

1.1. Επίσημοι έλεγχοι

Τα αποτελέσματα του επίσημου ελέγχου υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων για το έτος 2016 έχουν σταλεί στην EFSA (European Food Safety Authority) σύμφωνα με το άρθρο 31 του Καν. 396/2005. Η καταληκτική ημερομηνία που έπρεπε να γίνει η αποστολή ήταν η 31 Αυγούστου 2017. Ως εκ τούτου παρακάτω παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα που αφορούν τους ελέγχους υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων 2016.

1.2. Αποτελέσματα των ελέγχων

Το 2016 αναλύθηκαν συνολικά 2287 δείγματα από τα εργαστήρια επίσημου ελέγχου, εκ των οποίων:

- 2035 δείγματα ήταν φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί
- 33 δείγματα ήταν σιτηρά
- 173 δείγματα ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια κ.α.)
- 36 δείγματα ήταν ζωικής προέλευσης.

Από τα 2287 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 90 δείγματα ήταν βιολογικής προέλευσης από τα οποία τα 1 είναι ζωικής προέλευσης, τα 1 σιτηρά, τα 32 φρούτα και ξηροί καρποί, 18 άλλα (τσάι, χαμομήλι, όσπρια κλπ), 36 λαχανικά και 2 παιδικές τροφές.

Από τα 2287 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 96 (4,20%) ήταν ύποπτα (δηλαδή follow up και δείγματα στο πλαίσιο του Καν. 669/2009). Από αυτά τα 26 ήταν εγχώρια, 1 ήταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. και τα υπόλοιπα 69 ήταν από τρίτες χώρες.

Από τα υπόλοιπα 2287 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 2010 ήταν εγχώρια (87,89%), τα 40 (1,75%) ήταν από άλλες χώρες της Ε.Ε., τα 236 (10,32%) ήταν από τρίτες χώρες και 1 (0,04%) ήταν από μη καθορισμένης προέλευσης χώρες.

Από τα 2287 δείγματα που αναλύθηκαν, τα **183 (8%)** ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια κ.α.). Από αυτά ήταν:

- 2 δείγματα ζωικής προέλευσης,
- 10 δείγματα παιδικών τροφών,
- 1 δείγματα σιτηρών,
- 124 δείγματα άλλα προϊόντα,
- 35 δείγματα φρούτα και ξηροί καρποί (από τα οποία ένα άνηκε στην κατηγορία των ύποπτων)

- 11 δείγματα λαχανικά (από τα οποία, τέσσερα ανήκαν στην κατηγορία των ύποπτων).

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Από τα 2287 δείγματα που αναλύθηκαν, σε 1172 δείγματα (51,25%) δεν είχαν καθόλου υπολείμματα, σε 1025 δείγματα (44,82%) είχαν υπολείμματα κάτω από τα MRL και σε **90** δείγματα (**3,94%**) είχαν υπολείμματα πάνω από τα MRL. Από τα 90 δείγματα τα 39 ανήκαν σε φρούτα, 49 σε λαχανικά, 1 σε σιτηρά και 1 σε άλλα προϊόντα.

Ειδικότερα:

- **Φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί:** Αναλύθηκαν συνολικά **2035** δείγματα (συμπεριλαμβανομένων των 96 ύποπτων δειγμάτων, 63 δείγματα ήταν φρούτα και ξηροί καρποί, 29 δείγματα ήταν λαχανικά, 2 δείγματα ήταν όσπρια και 2 δείγματα ήταν τσάι). Από αυτά:

- 1788 δείγματα (87,86%) ήταν εγχώρια
- 28 δείγματα (1,38%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε.
- 229 δείγματα (11,25%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες
- 1 δείγμα (0,05%) ήταν μη καθορισμένης προέλευσης

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Σε 964 δείγματα (47,12%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων
- Σε 994 δείγματα (48,58%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL.
- Σε 88 δείγματα (4,30%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL.

- **Σιτηρά:** Εξετάστηκαν συνολικά **37** δείγματα (συμπεριλαμβανομένου του δείγματος βιολογικής προέλευσης). Όλα τα δείγματα (100%) ήταν εγχώρια.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Στα 32 δείγματα (86,49%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
- Στα 4 δείγματα (10,81%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα από το MRL.
- Σε ένα δείγμα (2,70%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL.

- **Ζωικής προέλευσης:** Εξετάστηκαν συνολικά **35** δείγματα. Από αυτά:

- 27 δείγματα (77,14%) ήταν εγχώρια και
- 8 δείγματα (22,86%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Βουλγαρία, Γαλλία και Ολλανδία)

- Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Στα 34 δείγματα (97,14%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.

➤ Σε 1 δείγμα (2,86%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα από το MRL. Τα 2 από τα 35 δείγματα ήταν μεταποιημένα.

- **Παιδικές τροφές:** Αναλύθηκαν συνολικά 10 δείγματα, Από αυτά 6 ήταν εγχώρια (60%) και 3 (30%) ήταν προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Ελβετία, Γερμανία και Ισπανία) και 1 (10%) εισήχθη από τρίτη χώρα (Γεωργία) και σε κανένα δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

- **Άλλα δείγματα:** Αναλύθηκαν συνολικά 159 δείγματα που δεν ανήκαν στις προηγούμενες κατηγορίες (όπως ελαιούχοι σπόροι, τσάι, πιπέρι, μαστίχα, χυμοί, λάδια κλπ), Από αυτά

- 152 δείγματα (88,68%) ήταν εγχώρια
- 1 δείγμα (0,63%) από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Γερμανία)
- 6 δείγματα (3,77%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες (Κίνα, Σρι-Λάνκα, Τουρκία και Τανζανία).

- Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Σε 140 δείγματα (88,05%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων
- Σε 18 δείγματα (11,32%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL.
- Σε 1 δείγμα (0,63%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL.

Τα όρια αναλυτικού προσδιορισμού για τις αναλύσεις που διεξήχθησαν είναι συνήθως αυτά που σε καθημερινή βάση επιτυγχάνονται στα εργαστήρια.

1.3. Αξιολόγηση των επίσημων ελέγχων

Από τα αποτελέσματα του 2016 διαπιστώνουμε ότι αυτά είναι συγκρίσιμα με αυτά των τελευταίων ετών. Αναλυτικότερα στοιχεία των αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που έχει αποστείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

(<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/ypoleimatafyto> ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

1.4. Εκπαίδευση

Σε συνεργασία της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις σε υπαλλήλους των περιφερειακών υπηρεσιών που ασχολούνται με τον έλεγχο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

ΣΤ2. ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

2.1. Επίσημοι έλεγχοι

Ο φυτοϋγειονομικός έλεγχος διενεργείται στα εισαγόμενα, παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα σύμφωνα με το Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α΄ 307), όπως ισχύει, για τη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στη Χώρα και στην ΕΕ.

Οι έλεγχοι διενεργούνται από τους ορισμένους, με Υπουργική Απόφαση ή Κοινή Υπουργική Απόφαση ανάλογα με το συναρμόδιο Υπουργό, φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές των εξής αρμόδιων υπηρεσιών:

- Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών & Ποιοτικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ & ΠΕ) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε ορισμένα Σημεία Εισόδου και συντονισμό των υπηρεσιών φυτοϋγειονομικού ελέγχου.
- Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ή Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειακών Ενοτήτων για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα γεωργικής σημασίας καθώς και σε ορισμένα Σημεία Εισόδου.
- Δασαρχεία, Δ/νσεις Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα δασικής σημασίας.
- Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με συγκεκριμένη εξουσιοδότηση για τις περιπτώσεις πατατόσπορου, σπόρους μηδικής, σπόρους τομάτας, σπόρους ηλίανθου και σπόρους φασολιού που προορίζονται για σπορά.

Οι επίσημοι έλεγχοι διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές:

- στα σημεία εισόδου, όπου ελέγχεται το 100% των φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικείμενων μη κοινοτικής καταγωγής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V Μέρος Β, Κεφ. Ι και ΙΙ του Π.Δ. 365/2002 (Α΄ 307) όπως ισχύει.
- στην εσωτερική αγορά για την τήρηση των διατάξεων του Π.Δ. 365/2002 (Α΄ 307) και ιδίως του άρθρου 11 παράγραφος 2 καθώς και σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα κοινοτικής καταγωγής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V Μέρος Α, Κεφ. Ι και ΙΙ του Π.Δ. 365/2002 (Α΄ 307) όπως ισχύει, προκειμένου να εγκρίνεται το περιεχόμενο και ο τύπος ενός φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου.
- στις εγκαταστάσεις ή στους τόπους παραγωγής των παραγωγών, εισαγωγέων, εξαγωγέων, συσκευαστών για τα παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα στη χώρα μας, τα οποία προορίζονται για εξαγωγή με σκοπό την έκδοση ενός Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας ή Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας Επανεξαγωγής.

Για να διασφαλίζεται η τήρηση της ισχύουσας φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας διενεργούνται:

- Τακτικοί Έλεγχοι (σε εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις στο επίσημο φυτοϋγειονομικό μητρώο τουλάχιστον μια φορά ετησίως σε κατάλληλη χρονική περίοδο)
- Σποραδικοί έλεγχοι (τυχαίοι)
- Επιλεκτικοί (Κατευθυνόμενοι) Έλεγχοι (όταν δεν τηρούνται οι διατάξεις του Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α΄ 307))

Οι ανωτέρω έλεγχοι διενεργούνται τυχαία και χωρίς διακρίσεις όσον αφορά την καταγωγή των φυτών, των φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων.

Επίσης, στο πλαίσιο διενέργειας των Επισκοπήσεων (Surveys) κατά επιβλαβών οργανισμών διενεργούνται μακροσκοπικοί έλεγχοι, λήψη και αποστολή δειγμάτων στα επίσημα εργαστήρια για εργαστηριακή ανάλυση για να διαπιστώνεται στη Χώρα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στον τομέα της φυτοϋγείας:

- α) η αναγνώριση και η διατήρηση της Χώρας ως προστατευόμενης ζώνης από επιβλαβείς οργανισμούς.
- β) η παρουσία ή μη των σχετικών επιβλαβών οργανισμών καραντίνας. Η διαπίστωση της τυχόν παρουσίας ενός επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας στο αρχικό στάδιο της εμφάνισής του και η λήψη έκτακτων μέτρων επείγοντος χαρακτήρα στοχεύουν στην εξάλειψή του εν λόγω επιβλαβούς οργανισμού.
- γ) η διασπορά των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας και η οριοθέτηση ζωνών για τη λήψη ειδικών μέτρων.

Για κάθε επιβλαβή οργανισμό συντάσσεται μεθοδολογία επισκόπησης η οποία περιλαμβάνει οδηγίες για: ι) μακροσκοπικό έλεγχο, ιι) δειγματοληψία, ιιι) συσκευασία, ιν) σήμανση και ν) αποστολή δειγμάτων από τις υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου στα επίσημα εργαστήρια.

Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων υποβάλλονται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην Επιτροπή της ΕΕ και στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ προκειμένου η Χώρα να μπορεί να διατηρεί το καθεστώς της Προστατευόμενης Ζώνης ως απαλλαγμένη από ορισμένους επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας αλλά και να πληροί υποχρεώσεις της που απορρέουν από την κοινοτική φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Το έργο των Επισκοπήσεων ανατέθηκε στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 11760/134891/2015 (Β' 2643) Απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

Η χώρα μέσω της Δ/σης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπέβαλε, αίτημα προς τη Γενική Δ/ση για την Υγεία και την Ασφάλεια Τροφίμων της Επιτροπής της ΕΕ, σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 652/2014 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014, για τη συγχρηματοδότηση προγράμματος εργασίας για τη διενέργεια επισκοπήσεων κατά συγκεκριμένων επιβλαβών οργανισμών και σχετικών δαπανών για το έτος 2016. Η Επιτροπή της ΕΕ έκδωσε σχετική απόφαση επιχορήγησης προς τη χώρα μας για το τμήμα του προγράμματος που είναι επιλέξιμο προς συγχρηματοδότηση.

Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης στη φυτοϋγειονομική νομοθεσία εφαρμόζονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 34α (διοικητικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως προστέθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242), και το άρθρο 35 (ποινικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως αντικαταστάθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242) και τροποποιήθηκε με τον Ν. 2732/99 (Α' 154).

2.2. Αποτελέσματα των ελέγχων - Αξιολόγηση των επισήμων ελέγχων

2.2.1. Διενέργεια των επισήμων ελέγχων στα σημεία εισόδου:

Για κάθε αποστολή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων προέλευσης τρίτων χωρών, που δεν είναι σύμφωνη με την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία, λαμβάνονται επίσημα μέτρα και πραγματοποιείται απόρριψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου, σύμφωνα με τα άρθρα 15γ & 15ε του ΠΔ 365/2002 (Α΄307), όπως ισχύει. Επίσημα μέτρα λαμβάνονται και στην περίπτωση που διαπιστωθεί από ελέγχους στην εσωτερική αγορά ότι φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα προέλευσης άλλων Κρατών Μελών δεν πληρούν τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Κατά το έτος 2016 πραγματοποιήθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου της Χώρας 34 απορρίψεις, οι οποίες καταχωρούνται στην αντίστοιχη βάση δεδομένων της Επιτροπής της ΕΕ «EUROPHYT».

Οι κυριότερες αιτίες των απορρίψεων ήταν η μη συμμόρφωση με ειδικές απαιτήσεις των ξύλινων μέσων συσκευασίας/ ξύλινων μέσων στήριξης [σημείο 2, Κεφάλαιο Ι, Μέρος Α΄ Παράρτημα ΙV του Π.Δ. 365/2002 (Α΄ 307)] που συνόδευαν μια αποστολή.

Στον Στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρεται για την κάθε απόρριψη το είδος του φορτίου, η χώρα καταγωγής, η αιτία απόρριψης, τα επίσημα μέτρα που ελήφθησαν, ο τόπος ελέγχου και η αρμόδια υπηρεσία φυτοϋγειονομικού ελέγχου που διενέργησε τους προβλεπόμενους επίσημους ελέγχους.

2.2.2. Έλεγχοι στην εσωτερική αγορά:

Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος ΣΤ παρουσιάζονται οι περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση με τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία (φυτοϋγειονομική παράβαση). Οι περιπτώσεις αυτές επεξεργάζονται προκειμένου να επιβληθούν οι κυρώσεις όπως προβλέπονται από το άρθρο 34α του Ν. 2147/1952 (Α΄ 155), όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του Ν. 2538/97 (Α΄242). Τα πρόστιμα επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ύστερα από εισήγηση, προς τη ΔΠΦΠ, της αρμόδιας υπηρεσίας φυτοϋγειονομικού ελέγχου στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Η ΔΠΦΠ για κάθε εισήγηση συντάσσει σχέδιο Υπουργικής Απόφασης για την επιβολή σχετικού προστίμου.

2.2.3. Διενέργεια των Επισκοπήσεων (Surveys)

Οι υποχρεώσεις για επίσημες επισκοπήσεις έτους 2016 για τους επιβλαβείς οργανισμούς που περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και οι υποχρεώσεις της χώρας για τη διενέργεια συστηματικών επισκοπήσεων για επιβλαβείς οργανισμούς που δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ως εξής: 24 είδη εντόμων, 7 είδη μυκήτων, 8 είδη βακτηρίων, 6 είδη νηματωδών, 2 είδη ιών, 2 είδη ακάρεων, 1 είδος φυτοπλάσματος, 1 είδος άλλου οργανισμού.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος των ετήσιων επισκοπήσεων πραγματοποιήθηκαν φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι για 11 επιπλέον επιβλαβείς οργανισμοί που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙV (Α)(ΙΙ) του Π.Δ. 365/2002 (Α΄ 307).

Στον Πίνακα 3 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρονται αναλυτικά οι επιβλαβείς οργανισμοί καραντίνας για τους οποίους η Χώρα διενέργησε συστηματικές επίσημες επισκοπήσεις κατά το έτος 2016.

Στον Πίνακα 4α του Παραρτήματος ΣΤ παρατίθενται στοιχεία συστηματικών επισκοπήσεων ανά επιβλαβή οργανισμό για το έτος 2016 και στον Πίνακα 4β παρατίθενται στοιχεία των φυτοϋγειονομικών ελέγχων για τους επιβλαβείς οργανισμούς του Παραρτήματος IV (Α)(II) του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει.

Η έλλειψη υποδομής, οργάνωσης, στελέχωσης και πιστώσεων των αρμόδιων υπηρεσιών φυτοϋγειονομικού ελέγχου καθώς και η μείωση των εκτός έδρας μετακινήσεων συντέλεσαν στην αδυναμία υλοποίησης του προγράμματος των επισκοπήσεων στο ακέραιό του (100%).

2.3. Εκπαίδευση

Η φυτοϋγειονομική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία διενεργούνται οι έλεγχοι βασίζεται σε Οδηγίες, Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ε.Ε. και ενσωματώνονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Αποφάσεις στο Εθνικό Δίκαιο.

Η εφαρμογή της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας στοχεύει στη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στη Χώρα και στην Ε.Κ.

Η συνεχής επιμόρφωση των φυτοϋγειονομικών ελεγκτών πραγματοποιείται με εκπαιδεύσεις-συσκέψεις και μπορεί να περιλαμβάνει ενημέρωση:

- στην ισχύουσα νομοθεσία,
- στη διαδικασία εφαρμογής των ελέγχων,
- στην αναγνώριση και ταυτοποίηση επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά, τα φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα με μακροσκοπικό και εργαστηριακό έλεγχο,
- στη μακροσκοπική αναγνώριση του ξύλου,
- στην ορθή συμπλήρωση και έκδοση των πιστοποιητικών φυτοϋγείας (Π.Φ.), πιστοποιητικών φυτοϋγείας επανεξαγωγής, φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων,
- στη λήψη επίσημων μέτρων κλπ.

Οι φυτοϋγειονομικοί ελεγκτές συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης που διοργανώνεται από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής.

Στον Πίνακα 5 του Παραρτήματος ΣΤ αναφέρονται οι εκπαιδεύσεις - συσκέψεις που διοργανώθηκαν για την ενημέρωση των φυτοϋγειονομικών ελεγκτών κατά το έτος 2016.

Z. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (ΑΥΔΙΤ) ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Τμ. ΔΠΠΥ-ΕΦΕΤ)

Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του Τμήματος αναπτύχθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

A. Στην εφαρμογή και λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) κατά το πρότυπο ISO 9001:2008:

- παρακολούθηση της εφαρμογής του ΣΔΠ
- έλεγχος, αναθεώρηση και επικύρωση διαδικασιών, εγγράφων και εντύπων που προέκυψαν σταδιακά από την εφαρμογή του ΣΔΠ
- έκδοση νέων διαδικασιών σε συνεργασία με τις υπηρεσιακές μονάδες του φορέα
- αξιολόγηση της τήρησης διαδικασιών και υποβολή προτάσεων αναθεώρησης κατά την εισήγηση της Ανασκόπησης της Διοίκησης.

Ειδικότερα, ολοκληρώθηκε η αναθεώρηση της διαδικασίας που αφορά στη διαχείριση είσπραξης των προστίμων και συνεχίζεται η επεξεργασία αναθεώρησης διαδικασιών που αφορούν στην επιβολή διοικητικών κυρώσεων κατ' εφαρμογή του νέου κυρωτικού συστήματος για τον έλεγχο των τροφίμων (N.4235/2014).

Ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες που αφορούν στον τομέα της κατάρτισης των ελεγκτών των αρχών επίσημου ελέγχου των τροφίμων και της εκπαίδευσης του προσωπικού των επιχειρήσεων τροφίμων με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών της δράσεως αυτής.

Ολοκληρώθηκε επίσης η αναθεώρηση της διαδικασίας διαχείρισης και διεκπεραίωσης ερωτημάτων με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας στην ενημέρωση των καταναλωτών, επιχειρήσεων τροφίμων και λοιπών ενδιαφερομένων σε θέματα νομοθεσίας τροφίμων και συναφών θεμάτων με το αντικείμενο του ΕΦΕΤ.

Διενεργήθηκε η **Ανασκόπηση της Ανώτατης Διοίκησης** με θεματολογία που βασίστηκε στα αποτελέσματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων, στην επίδοση των διεργασιών για την λειτουργία και άσκηση των αρμοδιοτήτων του ΕΦΕΤ, στην κατάσταση υλοποίησης των προληπτικών και διορθωτικών ενεργειών και σε προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας των ελέγχων που διενεργεί ο ΕΦΕΤ. Καθορίστηκαν οι απαιτούμενες ενέργειες, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους και οι εμπλεκόμενες υπηρεσιακές μονάδες του ΕΦΕΤ.

Οι ενέργειες που έχουν στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του έργου του ΕΦΕΤ αφορούν στην υλοποίηση του επίσημου ελέγχου των τροφίμων και ειδικότερα στον προγραμματισμό, στην εποπτεία, στην αποτύπωση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων, καθώς και στην επιβολή των διοικητικών κυρώσεων. Επίσης καθορίστηκαν ενέργειες που αφορούν

στα προγράμματα κατάρτισης των στελεχών που ασκούν ελεγκτικές δραστηριότητες, καθώς και στην δημιουργία δεξαμενής συχνών απαντήσεων μέσω μηχανισμού συλλογής και επεξεργασίας ερωτημάτων καταναλωτών, επιχειρήσεων τροφίμων και λοιπών ενδιαφερομένων σε θέματα νομοθεσίας τροφίμων και συναφών με το αντικείμενο του ΕΦΕΤ.

Η παρακολούθηση της υλοποίησης των ενεργειών που αποφασίστηκαν κατά την Ανασκόπηση της Διοίκησης απετέλεσε δραστηριότητα του Τμ. ΔΠΤΥ.

Β. Στις Εσωτερικές επιθεωρήσεις:

B1. Διενεργήθηκε κάθετη επιθεώρηση για να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμου ελέγχου των τροφίμων που αφορά:

Στον έλεγχο της νοθείας και απάτης στον τομέα του ελαιολάδου στην Κεντρική Υπηρεσία - Διεύθυνση Ελέγχων Επιχειρήσεων, Διεύθυνση Εργαστηριακών Ελέγχων και στην Περιφερειακή Διεύθυνση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας με στόχο να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος επισήμων ελέγχων στον έλεγχο της νοθείας / απάτης στον τομέα του ελαιολάδου για την Κεντρική Υπηρεσία και την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας.

Σε κάθε τομεακή εσωτερική επιθεώρηση του συστήματος επισήμου ελέγχου τροφίμων περιλαμβάνεται ως υποπεδίο η διαμόρφωση, οργάνωση & εποπτεία προγραμμάτων επισήμου ελέγχου των τροφίμων, ο έλεγχος του συστήματος παρακολούθησης και τεκμηρίωσης των ελέγχων, τα μέτρα επιβολής για την συμμόρφωση των επιχειρήσεων, η κατάρτιση των ελεγκτών και η διαχείριση περιπτώσεων αναφορών/καταγγελιών από πολίτες.

B2. Έγινε παρακολούθηση της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών που έχουν αναληφθεί από τις υπηρεσιακές μονάδες του ΕΦΕΤ στη βάση των αποτελεσμάτων προηγούμενων εσωτερικών επιθεωρήσεων. Ολοκληρώθηκαν επίσης εκθέσεις και αποτυπώθηκαν διορθωτικές ενέργειες στα αντίστοιχα σχέδια δράσης προηγούμενων εσωτερικών επιθεωρήσεων.

B3. Διενεργήθηκε επιθεώρηση για να διαπιστωθεί η επαλήθευση της εφαρμογής του ΣΔΠ κατά ISO 9001:2008 αναφορικά με τις διεργασίες που επιτελούνται από την Περιφερειακή Δ/ση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας.

Γ. Αξιολόγηση εσωτερικών επιθεωρήσεων

Όσον αφορά στην τομεακή εσωτερική επιθεώρηση (Ενότητα Β1) διαπιστώθηκε επιτυχής σχεδιασμός και οργάνωση των ελέγχων, εγκαθίδρυση συνεργασιών και συντονισμός ενεργειών με τις συναρμόδιες αρχές ελέγχου, παρά το γεγονός ότι η μη πλήρης αποτίμηση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο εποπτείας δεν επιτρέπει την ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων. Ο έλεγχος ήταν αποτελεσματικός με τα υπάρχοντα μέσα, την τεχνογνωσία, την στελέχωση και την δυνατότητα συνδρομής από τις

υπόλοιπες αρχές. Ωστόσο η δυσκολία στην παρακολούθηση, εποπτεία και ανάκτηση στοιχείων και αποτελεσμάτων, για τα θέματα που αφορούν στον έλεγχο των δόλιων πρακτικών, δυσχεραίνει την αποτίμηση των ενεργειών και ως εκ τούτου την λήψη αποφάσεων σχετικά με τον επανασχεδιασμό των ελέγχων στον τομέα αυτό.

Από τις εσωτερικές επιθεωρήσεις προέκυψε ότι όλες οι επιθεωρούμενες διεργασίες εφαρμόζονται ικανοποιητικά με δυνατότητα τροποποιήσεων ή/και συμπληρώσεων για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος επισήμου ελέγχου των τροφίμων. Οι αποκλίσεις που εντοπίστηκαν είναι διαχειρίσιμες από τον φορέα, για πολλές μη συμμορφώσεις έχουν ληφθεί οι απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες, ενώ άλλες θα κλείσουν κατά τις επακόλουθες επιθεωρήσεις (follow-up).

Υπό το πρίσμα του Τμ. ΔΠΠΥ τα ευρήματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων δεν αποτελούν σημαντικές μη συμμορφώσεις, αλλά περισσότερο ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των ελέγχων του συστήματος επισήμου ελέγχου των τροφίμων.

Παραμένουν αδυναμίες στη διαμόρφωση των προγραμμάτων ελέγχων και στην οργάνωσή τους, όσον αφορά στην περισσότερο συστηματική και τεκμηριωμένη εφαρμογή της ανάλυσης επικινδυνότητας, καθώς και στην ανάγκη ανάπτυξης διεργασιών επαλήθευσης της αποτελεσματικότητας των ελέγχων για την αξιοποίηση τους στην αποτίμηση και στο σχεδιασμό των ελέγχων. Για την εξομάλυνση των αδυναμιών αυτών καθίσταται αναγκαία:

- η ύπαρξη ολοκληρωμένου μητρώου επιχειρήσεων που θα αποτελεί βασικό εργαλείο για τον ικανοποιητικό προγραμματισμό των ελέγχων, την προτεραιοποίηση τους σε κάποιους τομείς και ανά γεωγραφική περιφέρεια και την ενδυνάμωση εφαρμογής της ανάλυσης επικινδυνότητας
- η ανάπτυξη εργαλείων για την βελτίωση της παρακολούθησης, εποπτείας και αποτίμησης των ελέγχων, καθώς και της συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των αποτελεσμάτων των ελέγχων με σκοπό την καλύτερη εκτίμηση των κινδύνων και των διαμορφούμενων τάσεων στον τομέα των τροφίμων για την κατάρτιση στοχευμένων σχεδίων δράσης ελέγχων
- η εξειδικευμένη κατάρτιση του προσωπικού του ΕΦΕΤ σε θέματα επίσημου ελέγχου των τροφίμων για την ομοιόμορφη άσκηση των αρμοδιοτήτων του, ιδιαίτερα στην αξιολόγηση της σημαντικότητας και της σαφούς αποτύπωσης των μη συμμορφώσεων κατά τον έλεγχο των επιχειρήσεων, καθώς και των επακόλουθων ενεργειών (συστάσεις, κυρώσεις, επανέλεγχοι).

Δ. Επιθεωρήσεις τρίτων

Δ1. Διενεργήθηκε εσωτερικός έλεγχος του Τμήματος Διασφάλισης Ποιότητας Παρεχόμενων Υπηρεσιών από υπαλλήλους του ΕΦΕΤ ανεξάρτητους από την λειτουργία του Τμήματος (για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελέγχου), με βάση την απαίτηση της διαδικασίας πιστοποίησης της ποιότητας του ΕΦΕΤ από εξωτερικό φορέα. Το κλιμάκιο επιθεωρητών εστίασε τον έλεγχο στις διαδικασίες

που εφαρμόζει το παραπάνω Τμήμα για τον έλεγχο του ΣΔΠ και όχι στο ΣΔΠ, καθώς αυτό αποτελεί πεδίο ελέγχου του συγκεκριμένου τμήματος.

Δ2. Διενεργήθηκε επιθεώρηση από τον Φορέα Πιστοποίησης του ΣΔΠ του ΕΦΕΤ στο πλαίσιο της Επιθεώρησης Επαναπιστοποίησης για την διαπίστωση της εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας του ΕΦΕΤ σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο EN ISO 9001:2008. Επιπλέον στο πλαίσιο της διαπίστωσης της **ανεξαρτησίας του ελέγχου** επιθεωρήθηκε από τον Φορέα Πιστοποίησης του ΣΔΠ ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των εσωτερικών επιθεωρήσεων και η ανασκόπηση από τη Διοίκηση μέσα από την αξιολόγηση των σχετικών εγγράφων και αρχείων.

Ε. Εκπαίδευση του προσωπικού του Τμήματος

Οι υπάλληλοι του Τμήματος συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια του ΕΦΕΤ. Το αντικείμενο των σεμιναρίων ήταν συναφές με τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που ασκούν και η κατάρτιση αυτή είχε σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους στην άσκηση των υπηρεσιακών αναγκών.

Συγκεκριμένα συμμετείχαν στα σεμινάρια κατάρτισης:

- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των προσθέτων τροφίμων, αρωματικών και ενζύμων (ΕΦΕΤ)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα (ΕΦΕΤ)
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης τροφίμων (ΕΦΕΤ)

ΣΤ. Συμπεράσματα

Το Τμ. ΔΠΠΥ για το 2016 είχε να επιτελέσει αναθεωρήσεις διεργασιών του Συστήματος Διαχείρισης της Ποιότητας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ελέγχου. Επιπλέον έχει διενεργηθεί ένας σημαντικός αριθμός εσωτερικών επιθεωρήσεων, από τα ευρήματα των οποίων έχουν προκύψει διορθωτικές ενέργειες και το Τμήμα πρέπει να προχωρήσει στην αξιολόγηση της υλοποίησής τους. Η παρακολούθηση όμως (follow up) της υλοποίησης των σχεδίων δράσης των διενεργηθέντων εσωτερικών επιθεωρήσεων είναι δύσκολη και χρονοβόρα λόγω της ανεπαρκούς εμπειρίας και ανταπόκρισης των οργανικών μονάδων του ΕΦΕΤ στις απαιτήσεις του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος το 2016 πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά η Ανασκόπηση της Διοίκησης σχετικά με τα αποτελέσματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων από την έναρξη εφαρμογής της σχετικής διαδικασίας και η συνεπαγόμενη παρακολούθηση της υλοποίησης διορθωτικών ενεργειών και προτάσεων βελτίωσης της λειτουργίας του ΕΦΕΤ. Για τους παραπάνω λόγους και με την υπάρχουσα στελέχωση του Τμ. ΔΠΠΥ κρίθηκε απαραίτητη η τροποποίηση του προγράμματος εσωτερικών επιθεωρήσεων για το 2016, με αποτέλεσμα να

διενεργηθεί η μία (1) από τις τέσσερις (4) εσωτερικές επιθεωρήσεις, που αρχικά είχαν αποφασιστεί βάσει του προγραμματισμού του Τμήματος.

Σε ότι αφορά στην εφαρμογή της διαδικασίας εσωτερικών επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ, διαπιστώνεται ικανοποιητική υλοποίηση, αλλά αποκλίσεις από τους χρονικούς στόχους που ορίζει η διαδικασία στην αποστολή των εκθέσεων και στην ανταπόκριση από τις επιθεωρούμενες μονάδες στην κατάρτιση των σχεδίων δράσης της αντίστοιχης εσωτερικής επιθεώρησης και στον καθορισμό των διορθωτικών ενεργειών. Για την διόρθωση των αποκλίσεων αυτών γίνονται ενέργειες αφενός για την περαιτέρω ανάπτυξη τεχνικών και εργαλείων με σκοπό την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή των εσωτερικών επιθεωρήσεων και αφετέρου για τον περιορισμό του εύρους της εσωτερικής επιθεώρησης και τον εντοπισμό της στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας υποπεδίων του συστήματος επίσημου ελέγχου ή ενός τομέα των τροφίμων. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθεί η έκβαση των εσωτερικών επιθεωρήσεων τόσο για τους επιθεωρητές όσο και για τις επιθεωρούμενες υπηρεσιακές μονάδες.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2016 (Απόφαση Δ.Σ.
υπ' αριθ. 24/05-02-2016**

ΜΗΝΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ	ΔΡΑΣΕΙΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ ΜΑΡΤΙΟΣ		Αξιολόγηση α) της εφαρμογής του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας και β) των αποτελεσμάτων των εσωτερικών επιθεωρήσεων με σκοπό την διεξαγωγή της Ανασκόπησης της Διοίκησης
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ Θεσσαλίας	Σύστημα επισήμου ελέγχου στον τομέα του γάλακτος
ΜΑΪΟΣ	Κεντρική Υπηρεσία Δ/νση Διατροφικής Πολιτικής & Ερευνών	Διαχείριση Προγραμμάτων (ΔΙΕ400, ΔΙΕ401, ΔΙΕ402)
ΪΟΥΝΙΟΣ	Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ Δυτικής Ελλάδας	Επανελέγχος επιθεώρησης 2014/02 Σύστημα επισήμου ελέγχου στον τομέα των αλιευμάτων
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ Κεντ. Μακεδονίας	Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας - ISO 9001:2008 Αξιολόγηση του συστήματος ελέγχου της απάτης/νοθείας στον τομέα του ελαιολάδου
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ	Διαπίστωση εφαρμογής μικροβιολογικών κριτηρίων

	Αττικής Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ Κρήτης	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		Παρακολούθηση υλοποίησης διορθωτικών ενεργειών

**ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ
2016 (Απόφαση Δ.Σ. υπ' αριθ. 133/22-04-2016)**

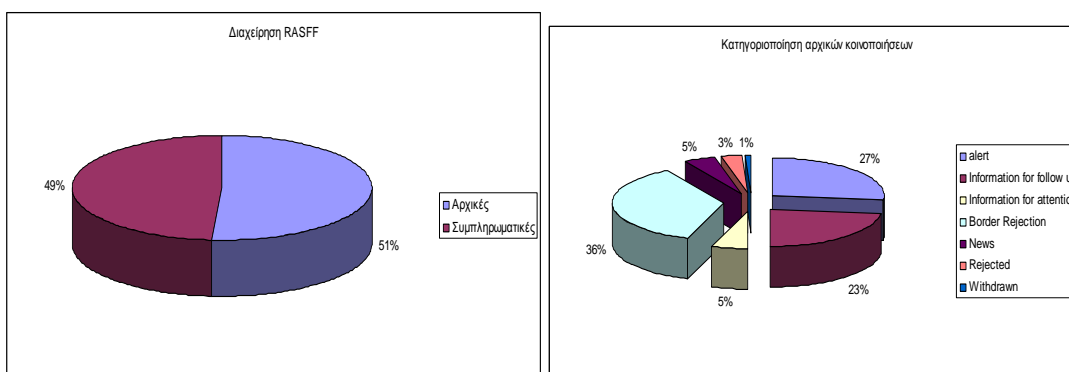
ΜΗΝΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ ΜΑΡΤΙΟΣ	Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας Παρεχόμενων Υπηρεσιών	Αξιολόγηση α) της εφαρμογής του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας και β) των αποτελεσμάτων των εσωτερικών επιθεωρήσεων με σκοπό την διεξαγωγή της Ανασκόπησης της Διοίκησης
ΑΠΡΙΛΙΟΣ ΜΑΪΟΣ ΙΟΥΝΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	<u>Κεντρική Υπηρεσία</u> Δ/νση Διοικητικής Υποστήριξης Δ/νση Ελέγχων Επιχειρήσεων Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων Δ/νση Εκπαίδευσης, Ενημέρωσης & Πληροφορικής <u>Περιφ. Δ/νσεις ΕΦΕΤ</u> Αττικής Δυτικής Ελλάδας Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης Κεντρικής Μακεδονίας	Αναθεωρήσεις Διεργασιών Συστήματος Διαχείρισης της Ποιότητας Παρακολούθηση υλοποίησης διορθωτικών ενεργειών εσωτερικών επιθεωρήσεων (2013-2015)

<p>ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ</p>	<p><u>Κεντρική Υπηρεσία</u></p> <p>Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων</p> <p>Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων</p> <p><u>Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ Κεντ. Μακεδονίας</u></p>	<p>Αξιολόγηση Εφαρμογής Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας - ISO 9001:2008</p> <p>Αξιολόγηση του συστήματος ελέγχου της απάτης/νοθείας στον τομέα του ελαιολάδου</p>
<p>ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ</p>	<p><u>Κεντρική Υπηρεσία</u></p> <p>Δ/νση Διοικητικής Υποστήριξης</p> <p>Δνση Ελέγχων Επιχειρήσεων</p> <p>Δ/νση Εργαστηριακών Ελέγχων</p> <p><u>Περιφ. Δ/νση ΕΦΕΤ</u></p> <p>Κρήτης</p> <p>Ηπείρου</p>	<p>Παρακολούθηση υλοποίησης αποφάσεων Ανασκόπησης Διοίκησης</p> <p>Παρακολούθηση υλοποίησης διορθωτικών ενεργειών εσωτερικών επιθεωρήσεων (2015)</p>

Η. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ - RASFF

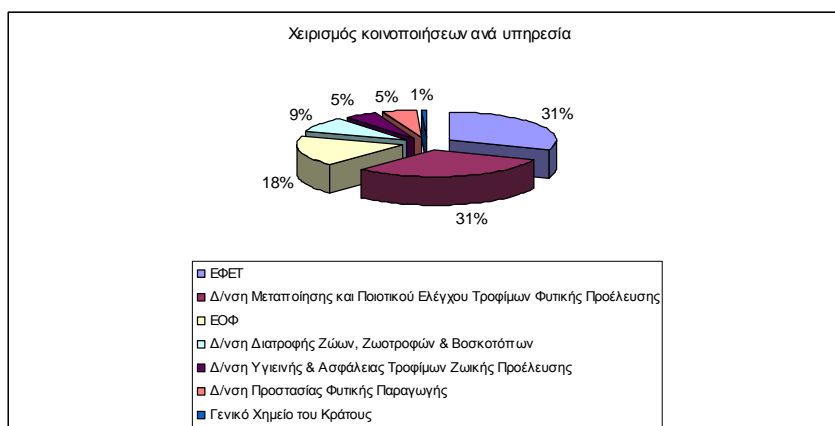
Κατά το 2016, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) διαχειρίστηκε 254 υποθέσεις μη ασφαλών τροφίμων/ζωοτροφών. Συγκεκριμένα:

- a. 130 Αρχικές Κοινοποιήσεις, εκ των οποίων
  - 35 Επείγουσες κοινοποιήσεις (Alert)
  - 30 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για ενέργειες (Information for follow up)
  - 7 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για προσοχή (Information for attention)
  - 47 Κοινοποιήσεις απόρριψης στα σύνορα (Border rejection)
  - 6 Κοινοποιήσεις ειδήσεων (News)
  - 4 Κοινοποιήσεις που απορρίφθηκαν
  - 1 Κοινοποίηση που αποσύρθηκε
- b. 124 Συμπληρωματικές Κοινοποιήσεις (follow up)

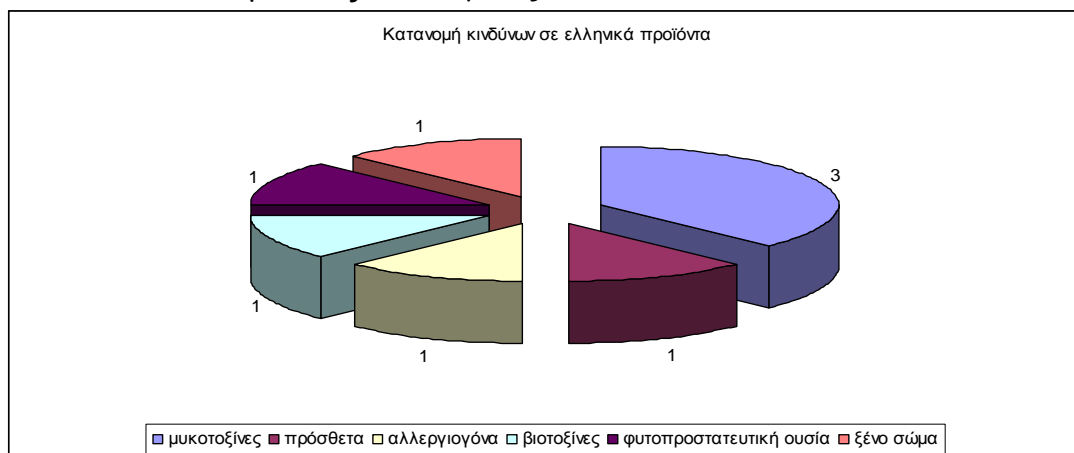
Ως προς την αρμοδιότητα διαχείρισης των κοινοποιήσεων, αυτές κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- 40 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας ΕΦΕΤ
- 6 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης
- 12 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Διατροφής Ζώων Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων
- 41 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Μεταποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου
- 23 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας του ΕΟΦ
- 7 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
- 1 κοινοποίηση ήταν αρμοδιότητας Γενικού Χημείου του Κράτους

Ως προς την εμπλοκή της Ελλάδας στις κοινοποιήσεις,

- 61 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στην Ελλάδα, εκ των οποίων οι 49 αφορούσαν σε απορρίψεις φορτίων στα σύνορα
- 69 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στο εξωτερικό και το προϊόν είχε διακινηθεί και στην Ελλάδα, ή η Ελλάδα ήταν η χώρα προέλευσης του προϊόντος
- 8 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν σε προϊόντα ελληνικής προέλευσης ή/και συσκευασίας, εκ των οποίων
  - a. 1 παρουσία μη εγκεκριμένης φυτοπροστατευτικής ουσίας
  - b. 1 παρουσία αλλεργιογόνων συστατικών χωρίς να επισημαίνονται
  - c. 3 παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίων
  - d. 1 παρουσία πρόσθετων τροφίμων εκτός ορίων
  - e. 1 παρουσία βιοτοξινών εκτός ορίου
  - f. 1 παρουσία ξένου σώματος

Ως προς το είδος των κινδύνων

- 2 κοινοποιήσεις για νοθεία/απάτη
- 6 κοινοποιήσεις για παρουσία αλλεργιογόνου συστατικού χωρίς να δηλώνεται
- 1 κοινοποίηση για διαπίστωση βιολογικής επιμόλυνσης
- 17 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς τη σύνθεση

- 9 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς την παρουσία προσθέτων και αρωματικών υλών, εκ των οποίων οι δύο απορρίφθηκαν
- 5 κοινοποιήσεις για παρουσία ξένων σωμάτων
- 6 κοινοποιήσεις για παρουσία βαρέων μετάλλων εκτός ορίων
- 4 κοινοποιήσεις για παρουσία βιομηχανικών ρυπαντών εκτός ορίων
- 3 κοινοποιήσεις με παραβάσεις όσον αφορά στη μετανάστευση ουσιών από υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με το τρόφιμο
- 30 κοινοποιήσεις για παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίων
- 1 κοινοποίηση για παρουσία μη παθογόνων μικροοργανισμών
- 12 κοινοποιήσεις εξαιτίας της παρουσίας μη εγκεκριμένων νέων τροφίμων/συστατικών τροφίμων, εκ των οποίων η μία απορρίφθηκε
- 1 κοινοποίηση εξαιτίας διαπίστωσης μη επιτρεπόμενης επεξεργασίας με ιοντίζουσα ακτινοβολία
- 19 κοινοποιήσεις για παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών
- 8 κοινοποιήσεις για παρουσία φυτοπροστατευτικών ουσιών εκτός ορίων, εκ των οποίων οι 3 απορρίφθηκαν
- 1 κοινοποίηση εξαιτίας παρουσίας υπολειμμάτων κτηνιατρικών φαρμάκων
- 1 κοινοποίηση για TSEs
- 1 κοινοποίηση για παρουσία βιοτοξινών εκτός ορίων
- 2 κοινοποιήσεις λόγω αλλοίωσης οργανοληπτικών χαρακτηριστικών
- 2 κοινοποιήσεις εξαιτίας ελλιπούς ελέγχου

Ως προς το είδος του τροφίμου, ζωοτροφής ή υλικού και αντικειμένου που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

- 3 κοινοποιήσεις για δημητριακά και προϊόντα αρτοποιίας
- 4 κοινοποιήσεις για κακάο και παρασκευάσματα, καφέ και τσάι, εκ των οποίων η μία απορρίφθηκε
- 23 κοινοποιήσεις για τρόφιμα ειδικής διατροφής, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 5 κοινοποιήσεις για σύνθετες ζωοτροφές εκ των οποίων οι 3 αφορούν σε ζωοτροφές που προορίζονται για κατοικίδια
- 4 κοινοποιήσεις για Α' ύλες ζωοτροφών
- 3 κοινοποιήσεις για προμείγματα ή πρόσθετες ύλες
- 4 κοινοποιήσεις για ιχθυηρά και προϊόντα τους
- 3 κοινοποιήσεις για υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα
- 18 κοινοποιήσεις για φρούτα και λαχανικά εκ των οποίων οι 3 απορρίφθηκαν
- 10 κοινοποιήσεις για βότανα και μπαχαρικά, εκ των οποίων η μία απορρίφθηκε
- 4 κοινοποιήσεις για κρέας και προϊόντα του, εκτός από κρέας πουλερικών, εκ των οποίων η μία αποσύρθηκε
- 3 κοινοποιήσεις για κρέας πουλερικών και προϊόντα του
- 3 κοινοποιήσεις για σούπες, ζωμούς, σάλτσες και καρυκεύματα
- 1 κοινοποίηση για μη αλκοολούχα ποτά

- 31 κοινοποιήσεις για ξηρούς καρπούς, προϊόντα τους και σπόρους
- 1 κοινοποίηση για άλλα τρόφιμα/μικτά τρόφιμα
- 1 κοινοποίηση για αυγά και προϊόντα τους
- 2 κοινοποιήσεις για καρκινοειδή και προϊόντα τους
- 3 κοινοποιήσεις για προϊόντα ζαχαροπλαστικής
- 1 κοινοποίηση για κεφαλόποδα και προϊόντα τους
- 1 κοινοποίηση για δίθυρα μαλάκια και προϊόντα τους
- 1 κοινοποίηση για ζωικά υποπροϊόντα

Οι πιο συχνά παρατηρούμενοι κίνδυνοι ανά τρόφιμο, ζωοτροφή ή υλικό και αντικείμενο που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

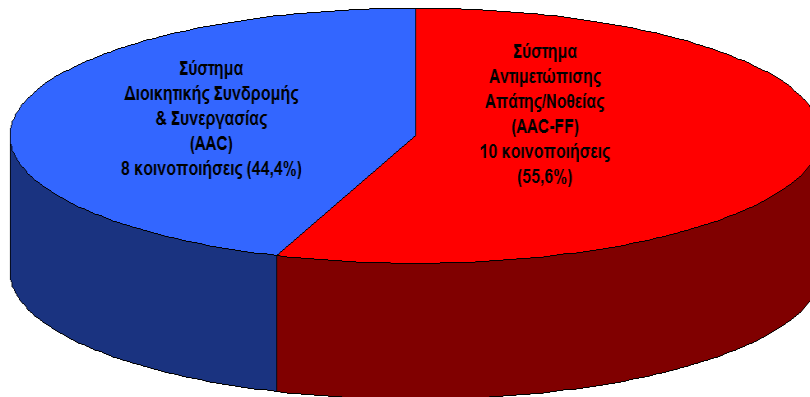
- Για τους ξηρούς καρπούς είναι οι μυκοτοξίνες και η σαλμονέλα
- Για τα τρόφιμα ειδικής διατροφής είναι η παρουσία μη εγκεκριμένων νέων συστατικών τροφίμων

Η1. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ-AAC SYSTEM

Η σύσταση του «Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας» (Administrative Assistance and Cooperation System - AAC system) στον τομέα των τροφίμων και των ζωοτροφών προβλέπεται από το Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004 σύμφωνα με τον οποίο προβλέπεται η συνεργασία των Εθνικών Αρμόδιων Αρχών των Κρατών Μελών (ΚΜ) όταν βάσει των αποτελεσμάτων των επίσημων ελέγχων τροφίμων και ζωοτροφών, απαιτείται δράση από περισσότερα του ενός κράτη μέλη.

Από το 2016, η διαχείριση των υποθέσεων που αφορούν στην αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης/νοθείας στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές πραγματοποιείται από την αυτόνομη (ξεχωριστή) ACC-Food Fraud (AAC-FF) λειτουργική πλατφόρμα του Συστήματος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σήμερα το Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας να διακρίνεται σε δυο (2) επιμέρους Συστήματα, το AAC για την κοινοποίηση/διαχείριση των αιτημάτων Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας μεταξύ των ΚΜ στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, και το AAC-FF κοινοποίηση/διαχείριση Αιτημάτων Αντιμετώπισης Περιπτώσεων Απάτης/Νοθείας στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές.

Κατανομή Αιτημάτων/Κοινοποιήσεων του Συστήματος Διοικητικής
Συνδρομής και Συνεργασίας 2016

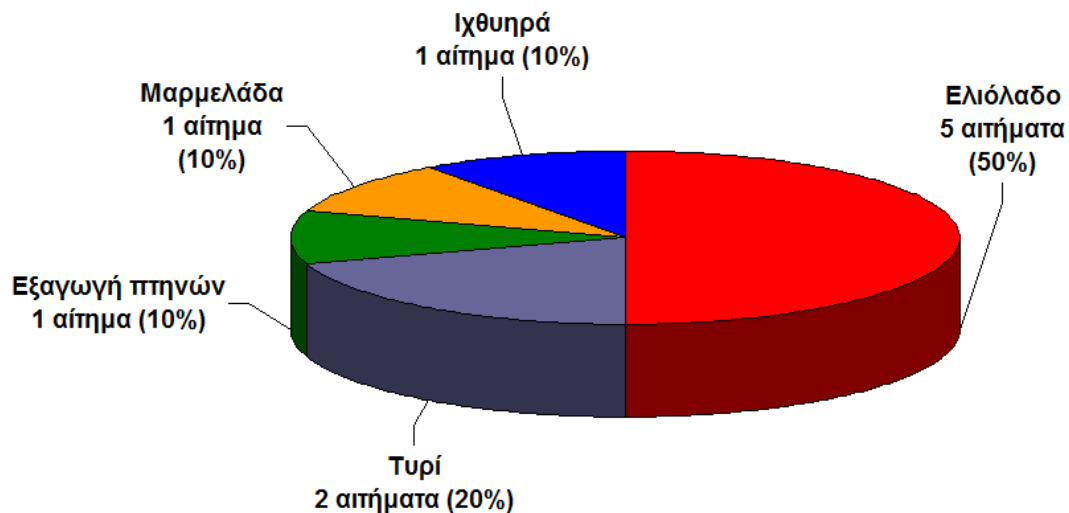
Εικ. 1. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων του Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας του έτους 2016

Το 2016, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Αντιμετώπισης Περιπτώσεων Απάτης/Νοθείας στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές (AAC-FF) διαχειρίστηκε 10 κοινοποιήσεις/αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων απάτης στα τρόφιμα, εκ των οποίων:

- 2 αιτήματα που αφορούσαν στην διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με χαρακτηριστικά χαμηλότερης ποιότητας, τα οποία κοινοποιήθηκαν από Γερμανία και Δανία
- 1 αίτημα που αφορούσε την διακίνηση ελαιολάδου παρουσία ορυκτελαίου, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Δανία
- 1 αίτημα που αφορούσε την διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με μη συμμόρφωση ως προς τις απαιτήσεις της επισήμανσης, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Γερμανία
- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε την ιχνηλασιμότητα παρτίδων εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Ιταλία
- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε την διακίνηση φέτας με παρουσία αγελαδινού γάλακτος, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Κύπρο
- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε την διακίνηση κατσικίσιου τυριού με παρουσία πρόβειου γάλακτος, το οποίο κοινοποιήθηκε από Πολωνία
- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε την διακίνηση μαρμελάδας με περιεκτικότητα φρούτου μικρότερη της αναγραφόμενης, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Τσεχία

- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε την διακίνηση τόνου, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- 1 αίτημα κοινοποίηση που αφορούσε στην εξαγωγή πτηνών προς Πακιστάν, το οποίο κοινοποιήθηκε από το Βέλγιο

Κατανομή αιτημάτων/κοινοποιήσεων για την Αντιμετώπιση Απάτης/Νοθείας (AAC-FF) 2016

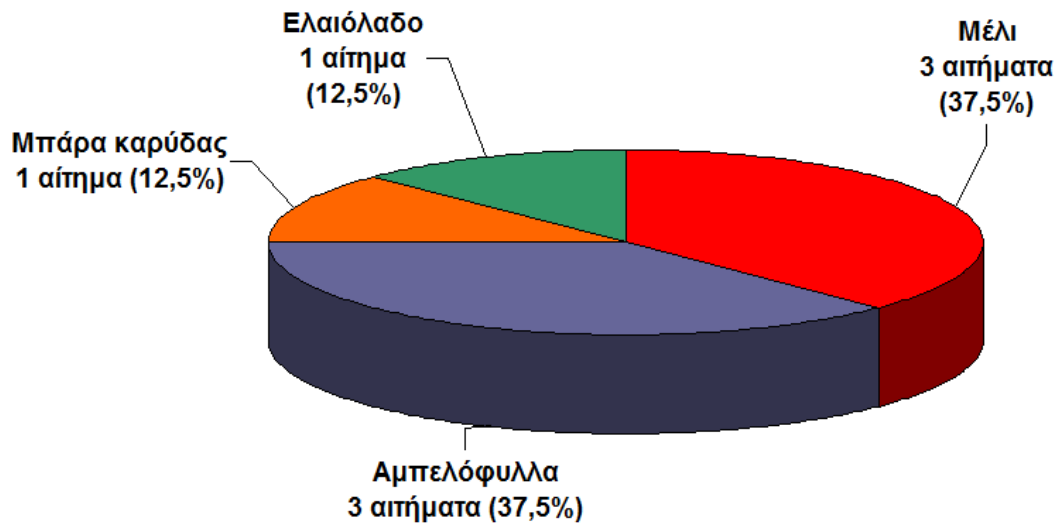

Εικ. 2. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων του Συστήματος Αντιμετώπισης Περιπτώσεων Απάτης/Νοθείας (AAC-FF) του έτους 2016

Το 2016, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC) διαχειρίστηκε 8 κοινοποιήσεις/αιτήματα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας, εκ των οποίων:

- 3 αιτήματα που αφορούσαν στην διακίνηση μελιού με υπέρβαση του ορίου ΗΜF, οι οποίες κοινοποιήθηκαν από την Κύπρο
- 3 αιτήματα που αφορούσαν στην διακίνηση αμπελόφυλλων με υπολείμματα φυτοπροστατευτικών με υπέρβαση των ορίων, οι οποίες κοινοποιήθηκαν από την Κύπρο
- 1 αίτημα που αφορούσε στην διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με μη συμμόρφωση ως προς τον Καν. (ΕΟΚ) 2568/91, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Σλοβακία
- 1 αίτημα που αφορούσε στην διακίνηση μπάρας καρύδας με μη συμμόρφωση ως προς την οργανοληπτική αξιολόγηση και μη συμμόρφωση ως προς τις απαιτήσεις της επισήμανσης, το οποίο κοινοποιήθηκε από την Σλοβακία.

Κατανομή αιτημάτων/κοινοποιήσεων Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC) 2016

Εικ. 3. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων του Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC) του έτους 2016

Τέλος, το 2016 πραγματοποιηθήκαν 2 αιτήματα/κοινοποιήσεις προς την Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο που αφορούσαν στην διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με χαρακτηριστικά χαμηλότερης ποιότητας.